

AMEA NAXÇIVAN BÖLMƏSİ
İNCƏSƏNƏT, DİL VƏ ƏDƏBİYYAT
İNSTITUTU

QÜTB XARƏZMİ

XOSROV VƏ ŞİRİN

*Kitab AMEA Naxçıvan Bölməsi
Rəyasət Heyətinin qərarı ilə nəşr edilir.*

NAXÇIVAN - 2024

***Naxçıvan Muxtar Respublikasının
100 illiyinə həsr olunur***

Tərtib edən və ön sözün müəllifi: **Əbülfəz Quliyev**
AMEA-nın müxbir üzvü

Elmi redaktor: **Nadir Məmmədli**
Filologiya elmləri doktoru, professor

Rəyçi: **Arif Ağalarov**
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Dünya ədəbiyyatının korifey sənətkarlarından böyük Azərbaycan şair və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin “Xəmsə”si türk dünyası ədəbiyyatının inkişafında böyük rol oynamışdır. Bu baxımdan dahi şəxsiyyətin “Xosrov və Şirin” məsnəvisinin təsiri altında türk ədəbiyyatı tarixində çox sayda mühüm ədəbi-bədii əsərlərin yaranması təsadüfi deyildir. Maraqlıdır ki, tədqiqatçıların fikrincə, Nizami Gəncəvinin farsca “Xosrov və Şirin”inin türk dünyasında ilk tərcüməsi XIV əsrdə Qütb Xarəzmi tərəfindən həyata keçirilmişdir. Xeyli əlavələr etməklə yaradıcı şəkildə 1341-1342-ci illərdə tərcümə edilmiş bu dəyərli məsnəvi Qızıl Orda dövlətinin hökmdarı Özbək xanın oğlu Teni bəyin sifarişi ilə qələmə alınmışdır. Bu məsnəvi qırpaq-oğuz abidəsi kimi diqqəti cəlb edir və türk dilləri və ədəbiyyatı tarixinin öyrənilməsində çox mühüm qaynaq rolu oynayır. Tək bir əlyazma nüsxəsi zəmanəmizə qədər gəlib çatmış bu qiymətli əlyazma abidəsi Azərbaycan dili və ədəbiyyatı, eləcə də nizamişünaslıq üçün dəyərli əsərlərdən biridir.

Kitab filoloq alim, müəllim, tələbə və magistrələr, eləcə də geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Qütb Xarəzmi. Xosrov və Şirin. *Naxçıvan-2024 “Əcəmi” Nəşriyyat-Poliqrafiya Birliyi, 128 səh.*

4700000000

053-2024

© “Əcəmi” 2024

NİZAMİ GƏNCƏVİ “XOSROV VƏ ŞİRİN”İNİN TÜRKCƏYƏ İLK TƏRCÜMƏSİ (XIV ƏSR)

Qızıl Orda dövləti Türk dövlətçiliyi tarixində önəmli bir yer tutur. Monqol mənşəli olmasına, yaradıcısının Çingiz xanın nəvəsi Batu xan olmasına baxmayaraq, bu dövlət idarəçiliyi və adət-ənənələri baxımından türkləşmiş və türk mədəniyyətinin inkişaf etməsinə xidmət göstərmişdir. Böyük bir əraziyə sahib olan bu dövlət Gök orda və Ak ordaya ayrılmış, sonralar Ak Orda Qızıl Orda deyə adlandırılmışdır. Özbək xanın zamanında bu dövlət çiçəklənmə dövrünü yaşamışdır. Bu dövrdə Qızıl Orda ərazisində türk dili və ədəbiyyatının inkişaf etdiyi görülməkdədir. Rəsmi dil türkçə işlənmiş olub yarlık adı verilən hökmdar fərmanlarında, sikkələrdə dil həmişə türkçədir.

Qızıl Orda dövlətinin böyük bir qismi Dəşti-Qıpçaq ərazisindən ibarət idi. Qıpçaq türklərinin Qızıl Ordanın siyasi, sosial və mədəni həyatı üzərində güclü təsiri olmuşdur. Onlar monqollar ilə qaynaşaraq eyni bir dövlətin sərhədləri içərisində böyük bir mədəniyyət yaratmışlar. Berkə xanın islamı qəbul etməsi ilə bu ölkə tam mənasi ilə türk-islam dövləti halına gəlmişdir. Qıpçaqların çoxluq təşkil etdiyi Qızıl Orda Berkə xanın dövründə Böyük monqol xaqanlığından ayrılıb müstəqil bir dövlət olaraq tarix səhnəsində yerini almışdır. XIII və XIV əsrlərdə Qızıl Orda xanlığı çiçəklənmə dövrünü yaşamışdır.

Türk dil tarixi mövzusunda yazılan əsərlərdən bəllidir ki, türkçə XIII əsrə qədər tarixi inkişaf şərtlərindən irəli gələn bəzi səs və şəkil ayrılıqlarına rəğmən tək bir yazı dili halında inkişaf etmişdir. XIII əsrdən etibarən Qaraxanlı türkcəsinin yazı formasını Xarəzm və ətrafını əhatə edən Xarəzm türkcəsi davam etdirmişdir. Xarəzm türkcəsi də ərazi xüsusiyyətlərinə görə iki qola ayrılır: bir tərəfdən Qaraxanlı - Xarəzm qolu, digər tərəfdən Qıpçaq-Oğuz ünsürlərinin çoxluq təşkil etdiyi Xarəzm-Qıpçaq qolu. Siyasi cəhətdən Qızıl Orda xanlığına bağlı olan Xarəzm bölgəsində inkişaf edən dil Qızıl Orda ərazisini də təsiri altına almışdı. Bu səbəblə təbii olaraq Xarəzm türkcəsinə bağlı olan Qızıl Orda ərazisində meydana gətirilən əsərlər qıpçaq türkcəsi ilə yazılmışdır.

Qızıl Orda ərazisində güclü bir mədəniyyətin təməllərinin atıldığı görülür. Xarəzmdən Don çayı ətrafına qədər uzanan Qıpçaq bozqırlarıyla Krım və Dərbəndə qədər genişlənən, Qafqazın şimal yarısına qədər olan torpaqları əhatə edən Qızıl Orda dövləti ətrafında yaranan bu mədəniyyət, dil və ədəbiyyat sahəsində də özünü göstərmişdir. Qütübün “Xosrov və Şirin”i, Xarəzminin “Məhəbbətnamə”si, Hüsam Katibin “Dastani- Cümcümə Sultan”ı, anonim “Orta Asiya “Qur”an“ təfsiri” və Mahmud ibn Əli Əs-Sarayinin “Nəhcül- Fəradis”i Qızıl Orda ərazisi haqqında təsəvvür yaradan ən önəmli qaynaqlardır. Bu əsərlərin ortaya çıxması ilə bu sahədə yaranan türk dilinin orijinallığı daha yaxşı bir şəkildə təsdiq edilə bilməmişdir.

E.Nəcibin göstərdiyi kimi, Xarəzminin “Məhəbbətnamə”si xaric, bu əsərlər eyni bölgədə, eyni yazı dilində olmuşlar. Eyni zamanda adı keçən əsərlərdə əski uyğur –Qaraxanlı yazı ənənələrinin xüsusiyyətləri daha çox təsirlidir. Bu səbəblə adı

keçən əsərlərdə arxaik leksik-fonetik və morfoloji ünsürlər tez-tez gözə çarpməqdadır.

XIV əsrdəki Qızıl Orda sahəsi türk ədəbiyyatının ən dəyərli əsərlərindən biri Qütb Xarəzminin “Xosrov və Şirin” məsnəvisidir. Məlum olduğu kimi, “Xosrov və Şirin” hekayəsi İslami Şərq ədəbiyyatının ən tanınmış və sevilmiş mövzularındandır. İran və türk ədəbiyyatlarının bu çox yayılmış mövzusunda Sasani hökmdarlarından Xosrov Pərvizin (590-628) Qafqaz gözəli Şirin ilə aralarında olan eşq macərəsi anlatılmışdır. Usta bir mühəndis və memar olan Fərhad da üçüncü qəhrəman olaraq hekayədə təsvir edilməkdədir. Beləcə iki eşq üzərinə əfsanələşən hadisələr hekayənin ana mövzusunı təşkil etməkdədir. Firdovsinin “Şahnamə”sində Xosrovun siyasi mübarizəsi ətraflı olaraq göstərilədiyi kimi Şirin ilə əlaqələrinə qısaca təmas edilmişdi. Hekayəti ədəbi baxımdan ilk qələmə alan XII əsrin məşhur İran şairlərindən Sənai Qəznəvi olmuşdur. Bundan az sonra qüdrətli Azərbaycan şairi Gəncəli Nizami (1141-1209) fars dilində yaratdığı bu böyük əsərlə hekayətə ölümsüzlük qazandırdı. Gəncəli Nizaminin əvəzsiz məsnəvisindən sonra bilavasitə onun təsiri ilə bu mövzuda fars və türk ədəbiyyatında altmışa yaxın əsər meydana gəlmişdir. Faruk Timurtaş əski Türk ədəbiyyatında bu mövzuda iyirmidən çox əsər qələmə alındığını təsbit etmişdir. Bu şairlərdən bəziləri bunlardır: Qütb Xarəzmi (XIV əsr), Şeyxi (XIV əsr), Əlişir Nəvai (XV əsr), Əhməd Rıdvan (XV əsr), Muidi (XV əsr), Sadri (XV əsr), Həyati (XV əsr), Hərəmi (XVI əsr), Ahi (XV əsr), Cəlaləli (XVI əsr), Lamii (XIV əsr), Arif Çələbi (XVI əsr), Şani (XVI əsr), İmamzadə Əhməd (XVIII əsr), Mustafa Ağa Nasir (XIX əsr), Nakam (XIX əsr) və s.

Bəlli olduğu kimi XI əsrdə Yusif Balsaqunlunun “Kutadqu bilig” əsəriylə türk ədəbiyyatı İslami ədəbiyyatın təsiri altına düşmüş və inkişaf etməyə başlamışdır. Bu dövrdə eyni zamanda insanların arzusunu lazımınca yerinə yetirmək üçün İran ədəbiyyatından tərcümə yoluna da müraciət edilmişdir.

Qədim türk ədəbiyyatında tərcümə mövzusunda söz açılmışkən bunun iki növünün işləndiyi gözə çarpməqdadır: 1. Hərfi Tərcümə, 2. Sərbəst tərcümə. Hələ VIII-IX əsr əsərlərdə meydana gələn tərcümə sənətinin inkişafı daha sonrakı zamanlarda Şərq müsəlman dünyasında tərcümə sənətinin inkişafı ilə qurtarır. Hərfi tərcümə zamanı əsl mətn olduğu kimi tam şəkildə tərcümə edilir, hətta onun cümlə quruluşu eyni ilə saxlanılır. Sərbəst tərcümədə isə əksinə, əsl mətnin özünün tərcümədə sərbəst şəkildə ifadəsinə üstünlük verilir. Bu tərcümə formaları çox zaman nəzm əsərlərinin tərcüməsi zamanı istifadə edilir. Sərbəst tərcümə ənənəsinə görə orijinal mətnə tərcümə zamanı bəzi dəyişikliklər etməyə icazə verilir. Yəni qədim Türk ədəbiyyatında ədəbi tərcümə anlayışı bizim indi anladığımız şəkildə istifadə edilməmişdir. Daha doğrusu, o zaman ədəbiyyatımızda yaradıcı və sərbəst tərcüməyə yazıçılıq qədər önəm verilmişdir. Tədqiqatçılar orta əsrlərdə ədəbi tərcümənin ədəbiyyatımızda geniş şəkildə işlədildiyinə diqqət çəkmişdirlər. Sərbəst-yaradıcı tərcümə ənənəsinə görə qədim türk ədəbiyyatında tərcüməçilər orijinal mətnin istənilən yerini qısaltmaq və ya tamamilə buraxmaq səlahiyyətinə malik olmuşdular. Adətən bu tərcüməçilər ədəbi əsərlərin tərcüməsinə yaradıcı olaraq yanaşmış, ədəbi mətnin istədiyi yerini tam olaraq çevirmiş, xoşuna gəlməyən hissəsini buraxaraq bunun yerinə özündən bir sıra sözlər, hissələr əlavə etmişdir. Bu zamanın tərcümə sənətində əsərin içərisində

dəyişikliklər etmək, onu öz zamanı və mühütünə uyğunlaşdırmaq kimi xüsusiyyətlərdən də istifadə edilmişdir. Bu əsərlərin qaynaq rolu oynamasının başlıca səbəblərindən biri onların meydana gəldiyi andan etibarən Şərq ölkələrində yayılmış olması və ad qazanmasıyla bağlıdır. Məsələn, Firdövsinin “Şahnamə” əsəri (XI əsr) Şərqdə tarixi bir dastan, Gəncəli Nizaminin “Xosrov və Şirin” (XII əsr) əsəri məhəbbət dastanı, Şeyx Sədininin “Gülüstən”-ı (XIII əsr) hikmət xəzinəsi, Mahmud Şəbüstərinin “Gülşəni-raz”ı təsəvvüfi əsər olaraq diqqəti çəkməkdədir. Mahmud Şəbüstərinin (XIII əsr) “Gülşəni - raz” məsnəvisini də XV əsrdə Əlvən Şirazi əski Anadolu türkcəsinə, Şeyx Sədininin “Gülüstən” əsərini isə əslən Qızıl Orda paytaxtında anadan olmuş Seyf Sarayı (XIV əsr) Qıpçaq türkcəsinə rəngli bir şəkildə çevirmişdi. (Bax: M.Nağısoylu. Orta əsrlərdə Azərbaycanda tərcümə sənəti. Bakı,2000)

Bu tip tərcümə əsərlərindən biri olan Qütb Xarəzminin Gəncəli Nizamidən tərcümə etdiyi “Xosrov və Şirin” məsnəvisi üzərində xüsusi olaraq dayanmaq istəyirik. Bunu da bildirmək lazımdır ki, qədim türk ədəbiyyatının inkişafında Gəncəli Nizami “Xəmsə”si başlıca rol oynamışdır. Təsədüfi deyil ki, yuxarıda qeyd ediləyi kimi, Gəncəli Nizaminin yalnız “Xosrov və Şirin”i mövzusunda İran və türk ədəbiyyatında 60-a yaxın əsər yazılmışdır. Ədəbiyyatımızda bu ənənə tək Nizamiyə cavab, nəzirə yazmaq yoluyla deyil, eyni zamanda tərcümə yoluyla da inkişaf etməyə başlamışdır. Bu baxımdan türk ədəbiyyatındakı “Xosrov və Şirin” mənzumələri arsında Qızıl Orda şairi Qütbün adı keçən əsəri ilk təcrübə olaraq diqqəti cəlb etməkdədir. Mövcud tərcüməsi haqqında çox az məlumata sahib olduğumuz Qütb Xarəzmi özü haqqında ancaq “Xosrov və Şirin” məsnəvisində bəzi məlumatlar bildirmiş olmaqdadır. Qızıl Orda hökmdarı Özbək xanın oğlu Ağ Orda hakimi Teni Bey 1340-cı ildə atasının ölümündən sonra iki il dövləti idarə etmişdir. Şair 1341-ci ildə başa çatdırdığı mənzuməsini də bu xana və onun xanımına ithaf etmiş, tez-tez hökmdarı mədh etmişdir.

Aşağıdakı misralardan da bəlli olur ki, Qıpçaq əsilli Qütb yerli olmamış, başqa ölkədən, böyük etimalla Xarəzmdən gəlmişdir.

Velikin bar umunçım andın oş kim
Bilik kadrin bilürin yaxşı bildim
Bilikligni ağırlar biligi bar tep
Qaribni arayur kim köngli tar tep
Ne hacethiğ kelür bolsa tapuğda
Muradını tapar oşbu kapuğda (QXŞ)

Şair əsərinin qəhrəmanını, yəni mədh etdiyi xanı Xosrova bənzədir, ölkəni idarə etməyi Xosrov ondan öyrənməlidir deyər söz edir:

Ni Xusrev kim bu kün hem Xusrav için
Kerek öyrense padişahlıknı sindin
Kaçan Xusravda bar irdi bu siret
Melek tig kayda ol Şirinde suret
Tümen Xusrev kulung bolsa yarar kim
Bu Şirin şaxs birle sen mülazim (QXŞ 192)

Şair eyni zamanda Ağ orda hökmdarı Teni bəy xanın arvadı Məlikə xatunu da mədh edir:

Melike birle xoş işret kılıngız

Köre bilmez kişi bağrın tilingiz

(QXŞ 193)

F.Köprülünün də bildirdiyi kimi şairin Teni bəyin zövçəsinə belə bir məhəbbət romanı ithaf etməsi də islam mədəniyyəti təsirlərinə rəğmən qövmi ənənələrini saxlayan sərbəst bir türk mühitində qəbul edilə bilərdi. İbn Battuta buradakı türk qadınlarında **təsəttür** olmadığını və qadınlara yüksək hörmət edildiyini təəccüblə qeyd edir ki, Qütbün əsəri xatuna ithaf etməsi də bunu təsdiqləməkdədir. Yeri gəlmişkən Qütbün əsərindəki başlıqlardan birinin “Məlikə mərhumə xan məlik mədhi rəhmət illah” şəklində adlandırılmasından bəlli olur ki, mərhumə sözü əsərə katib Bərkə Fakih tərəfindən əlavə edilmişdir. Şairin həyatı ilə bağlı xüsuslardan biri də bundan ibarətdir ki, iki il Ağ Orda hökmdarı olmuş Tini Bey və xatunu Göy orda hökmdarı Canı bəy tərəfindən Saray şəhərindən göndərilmiş qatillər tərəfindən qılıncdan keçirilmiş ki, bunu nəzərə alaraq Bərkə Fakih əsərə mərhumə kəlməsini əlavə etmişdir.

E.Nəcibin güman etdiyi kimi, böyük ehtimalla taxt savaşı zamanı öldürülən Teni bəyin tərəfdarları içərisində Qütb də olmuşdur. Qütb Xarəzminin 1341-ci ildə qələmə aldığı bu məsnəvini 1383-cü ildə Misirdə Bərkə Fakih istinsah etmiş və bu tək əlyazma nüsxəsi günümüzdə qədər gəlib çıxmışdır. Yeri gəlmişkən Bərkə Fakih bir digər **fiqhə** aid “İrşadül mülük vəs- səlätin” adlı tərcümə əsərini də türk dilinə çevirmişdir. Bu əsəri Prof. Dr. Rəcəb Toparlı nəşr etdirmişdir. “Xosrov və Şirin”in Bərkə Fakih tərəfindən istinsah edilmiş tək nüsxəsi Paris Milli Kitabxanasında saxlanılır. Əlyazmada pozulmuş, silinmiş yerlər çoxdur, çətin oxunur. Əsər ilk dəfə polyak elm adamı Ananiəz Zayaçkovski tərəfindən faksimle və transkripsiya şəklində lüğət əlavəsi ilə 1958-1961-ci illər arasında Varşavada nəşr etdirilmişdir. Türkiyədə əsər Nəcəməddin Hacıəminioğlu tərəfindən nəşr etdirilmişdir. Yeri gəlmişkən qeyd edərk ki, N.Hacıəminioğlunun nəşr etdirdiyi Qütbün “Xosrov və Şirin” əsərinin transkripsiyasında bəzi nöqsanlar gözə çarpar. Ona görə də əsərin tədqiq və nəşri üçün Zayançkovskidəki faksimle və transkripsiyasından da müqayisəli şəkildə istifadə etdik.

Qütbün yazdığı bu əsərin nəzirə, yoxsa tərcümə nümunəsi olduğu türkologiyada uzun zaman mübahisə obyektinə olmuşdur. Ancaq son tədqiqatlar şairin əsərdə bir sıra dəyişikliklər etməsinə, ona yeni bölmələr əlavə etməsinə rəğmən, “Xosrov və Şirin” məsnəvisinin tərcümə əsəri olduğunu sübut etməkdədir. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, türk ədəbiyyatındakı 21 “Xosrov və Şirin” və ya “Fərhad və Şirin” mənzümələri arasında Qütbün adı keçən əsəri ilk təcrübə olaraq diqqəti cəlb etməkdədir. Əsərin əlyazma nüsxəsi hər səhifəsində 42 sətirin olduğu 280 vərəqdən ibarətdir. Nizamidə olduğu kimi Qütb də əsərini əruzun Həzəc bəhrində yazmış, amma “Resul aleyhselamın tört yarı ögdüsü” qismində Nizami vəznindən kənara çıxmış, “Qutadqu bilig” vəznindən istifadə etmişdir. Bunu da bildirək ki Qütbün özünün qüvvətli nəzm ustası olduğuna rəğmən əsərdə bir sıra hallarda vəzn xətasına rast gəlinməkdədir. N.Hacıəminioğlunun bildirdiyi kimi bu səhvlərin Qütbə aid olduğuna heç bir ehtimal yoxdur. Nizamini türk dilinə tərcümə etmək qüdrətini və qabiliyyətini özündə görən və ortaya qoyduğu əsərdə bunu sübut edən Qütbün bir sıra vəzn xətalara etməsi qətiyyənlə mümkün deyildir. Bu kimi xətalardan əsərin üzünü köçürən katibə aid olduğunu güman etmək olar. Eyni zamanda kitabın sonuna katib tərəfindən əlavə edilmiş olan qismin vəzn baxımından göstərdiyi səhvlər bu təxminimizi qüvvətləndirəcək mahiyətdədir. Nizamidə əsər 6150 beyt olduğu halda, Qütb

qısalaraq məsnəvi 4730 beyt etmişdir. Nizamidə fəsillərin, başlıqların sayı 102, Qütbdə 91-dir. Nizami əsərini tovhid, minacat, nəət, Toğrul Arslanın, Məhəmməd Cahan Pəhləvanın və Qızıl Arslanın mədhindən ibarət olan fəsillərlə başlamışdır. Qütb isə tovhid, minacat, nəət qismindən sonra digər hissələri buraxaraq əsərə 271 beyt əlavə etmişdir. Bu əlavə edilmiş hissələrdə dörd sahabə, şahzadə Teni bəy, onun xanımı Məlikə xatunun mədhi, eyni zamanda kitabın yazılma səbəbi verilmişdir. Şair əsəri Nizamidən tərcümə etməsini belə açıqlayır:

Kazan tığ kaynap uş sevda bişürdüm

Nizami balıdın halva bişürdüm

Xanım atınga uşbu parsi tilni

Çevürdüm tüzdüm üş nazm özre kılını (QXŞ)

Burada şair eyni zamanda özünü təsvir edir, sözə Nizami kimi sahib olmaq gərəkliyini deyir:

Evan iy Kutb terkin kiç bolur bil

Ne bilgeyler sini sözlətməseng til

Nizami nazmı yanglığ tüz sözüngni

Anın belgüt hanıngğa bu özüngni

Xanım birle Melike atınga bir

Kitabı kılğuka kıl tidi tədbir (QXŞ)

Adətən şair Nizamidəki ruhu qoruyaraq bəzi şəxs adlarını buraxmış, yerli dil və ifadə vasitələrinə üstünlük vermişdir. Məsələn, Nizami çox zaman özünə xitab edir. Bu yerə Qütb öz adını qoymuşdur.

Nizamidə:

Allah məni səsləyib dedi:

Ey Nizami, bu bütlərin fitnəsinə uyma

Qütbdə:

Bu hayret kim tınglandurdı dinni

İnayet ündedi Kutbı hazinni

Bu munça nengge bakma sen taşınğa

Kim anlar xod tapunmaz öz başınğa (QXŞ)

Və ya

İlahi Nizaminin (düyün) işini aç

Qütbdə

İlahi Kutb işin aç barça yandın (QXŞ).

Eyni zamanda bəzi bənzətmələri Qütb Nizamidən fərqli olaraq istifadə etməməyi tərcih etmişdir. Məsələn, Nizamidəki

Allah məni səsləyib dedi:

Ey Nizami, bu bütlərin fitnəsinə uyma

Qütbdə:

Bu hayret kim tınglandurdı dinni

İnayet ündedi Kutbı hazinni

Bu munça nengge bakma sen taşınğa

Kim anlar xod tapunmaz öz başınğa (QXŞ)

Və ya

İlahi Nizaminin (düyün) işini aç (165)

Qütbdə:

İlahi Kutb işin aç barça yandın (QXŞ).

Nizamidəki

O Yəmən qumaşından əlini çıxarasan

Misrasındakı xüsusi adı Qütb buraxmışdır və ya Nizamidəki

Sanki Mısrın Yusufu idi

Qütbdə:

Yüzün körgen bu Yusuf tiyü saknur (QXŞ)

şəklindədir

Yenə Qütbdə “Şavur Xusravka Şirin hikayətin kılqan surəti” hissəsində Nizamidəki hekayə qısdılmış, təsvir sadələşdirilmiş, Arran, İsfahan, Bərdə, Muğan, Şemira kimi xüsusi adlar buraxılmışdır. Nizamidəki

Qoşun dağıdan büt Şəbdizin belində

Cəld suvari idi.

Elə ki atı qızışdırdı

İləri keçib ayrı düşdü

kimi iki beyti Qütb qısaltaraq belə vermişdir:

Urup Şəbdizge kamçı ol büti-çin

Yüz urdu yolğa adrıldı bulardın (QXŞ)

Eyni zamanda şair əsərin məzmununu dəyişməklə, onu olduğu kimi köçürməklə yanaşı, Nizamidən fərqli olaraq yerli şəraitlə səsleşən bənzətmələrdən, təsvir vasitələrindən istifadə etməyə çalışmış, türk milli ruhunu göstərən rəngli bir üslubla düşüncələrini ifadə etməyə səy göstərmişdir. Bununla bağlı olaraq şair Nizami mətninə sanki bir tənqidçi gözü ilə baxmış, Nizamidə bir anlayış üçün istifadə edilmiş uzun-uzadı beytləri qısaltmış, beləcə uzun deyil, konkret anlatma formasını seçmişdir. Məsələn, “Şavur Şirinni Medayinka isteyü barğan sifatin beyan kılur” başlıqlı bölümündə Məhinanın özündən getməsini Nizami:

Mehin banu bu haberi duyduğunda

Aklını kayıb etmiş kimi dili tutuldu

Topraq kimi yerə sərildi

Bağıraraq ürəkdən nalə çəkdi

şəklində təsvir etdiyi halda, Qütb bunu aşağıdakı kimi özünəməxsus şəkildə vermişdir.

Mehin banu bu sözni kim işitti

Sevünmekdin başındın aklı gitti

Yüzinge saçtılar suv boldı agah

Başın kötürdi aydı kim ey şah (QXŞ)

Və ya Qütb “Xusrav Rumqa barıp kaysardan çerig alıp Behram Çubin birle uruşkanı” başlıqlı bölmədə Nizamidəki türk kəlməsini də ataraq ondan tamamilə fərqli təsvir, bənzətmə ünsürlərinə yer vermişdir. Bu məqsədlə Qütbün istifadə etdiyi aşağıdakı beytlərin məzmununa diqqət edək:

Topuzlar zahmıdın kalkan uşandı

Uşol heybetde atlar kan kaşandı

Ecel çanlar songınça yigrü yitti
Telim başlar ol uruş bile yitti
Yapurğak kim niteg töklür hızanda
Töküldi gevdesinden başlar anda
Akıp boldı irenler kanı Ceyhun
Kıyamatsız nişan belgürdi uşol kün
Hisabı yok xalayık ol kün öldi
Körügli köz tangırkap xayra kaldı (QXS).

Qütbün tərcüməsinin bir fərqli xüsusiyyəti də ondan ibarətdir ki, şair Nizami-dəki atəşpərəstlərlə bağlı qismi buraxmış, tərcümə etməmişdir.

Şair əsərini 15 beytdən ibarət «Neçə söz xatimət kitabda aytur ustad» adında bir bölümlə qurtarmışdır. Burada şair ömrün qısa olduğundan, bu əsəri yazmaq üçün böyük əmək sərf etdiyindən bəhs etmişdir:

Kalemning közindin bu bağrım kanı
Akıttım bitikde tapup bu kanı
Kümüş tig bu ak yır öze tarıdım
Munı ma biçigli tarığçı kanı
Adın köp kıssalar yazılmış telim
Olarnıng katında bu cevher sanı (QXS)

E.Necipin bildirdiyinə görə bu hissədən sonra ərəbcə mətn gəlməkdədir və orada qırpaq əsilli Bərkə ibn Bırakaz ibn Kandud ibn Adqu tərəfindən səfər ayının 25-də (il göstərilmir) köçürmənin qurtardığı göstərilmişdir

Məsnəvi müstənsih Bərkə Fakihin əsərə əlavə etdiyi 51 beytlə qurtarmaqdadır.
O, 1383-cü ildə istinsah etdiyi məsnəvinə bu beytlə qurtarmışdır:
Kitabnıng songında bu bir kaç kelam
Yazıp tezkire kıldım senga vesselam.

Bu hissədə Bərkə Fakih özü haqqında məlumat verir, Misir hökmdarı Altun Boğanı tanıdır, onun sarayında yaşadığını, bu yazdığı nüsxəni hökmdarın sifarişi, əmri ilə istinsah etdiyini, özünün Misirdə bir fəqih olaraq böyük şöhrət sahibi olduğunu bildirir.

Müstənsih əsəri başdan sona qədər gözdən keçirdiyini, tapdığı səhvləri düzəltməyə çalışdığını da bildirmişdir.

Müstənsih bu işarə ilə əsərin orjinalına əl gəzdirdiyini açıq şəkildə göstərir. Amma bu düzəlişlərin nə dərəcədə faydalı olub olmadığı bəlli deyildir.

Qütb Xarəzminin “Xosrov və Şirin” məsnəvisi qədim türk şeirinin inkişafında önəmli rol oynamışdır.

Tərtibçi

Qısaltma

QXS – Qütb “Xosrov və Şirin”

QEYD: Əlyazma mətnindəki ڭ, ڭ (Sağır nun) transkripsiyada ng hərf birləşməsi ilə verilmişdir.

MÖTNİN TRANSKRİPSİYASI

İlahi tevfikıng kapğın aça bir
köngülge rahmeting urğın saça bir
köngül bir kim yakıningğa yarasun
adın ğaflet bu könglümdin yırasun
bu könglüm közğüsin şaykal kılı bir
kamuğ müşkillerimni hal kılı bir
içimni öz nurung birle yarutğıl
tilimni öz senang özre yürtiğil
davud yanglığ bu könglüm taze kılğıl
zeburmnı bedük avaze kılğıl
bu söz kim başladım xoş kilsü canğa
mübarek kıl sözüm barça cihanğa
aning tig kim okığan dil açılısun
tilimdin müşk ü anberler saçılısun
karası közni toluğ nur kılısun
işitgen mağzını maxmur kılısun
ma`ani birle yüksek kıl sözümni
sa`adet birle bar it bu özümni
köngüllerning müferrih namesi kıl
kamuğ müşkil kilidi bolsu bu til
şirin kıl şah közinge söz cemalı
kim uş şirin irur söz içre falı
inayet birle kıl könglümni agah
bu söz içre medet kıl kulğa Allah
inayet kim sanga uş kıldı yarı
ni turdung tilge kiltür dilde barı

ALLAHU TA`ALANING TEVHİDİN AYUR

idi atı birle başla sözüngni
kim ol bar kıldı yokdın bu özüngni
uluğ tengri kim ajunni yarattı
tutup bik yirni köklerni töretti
tanuk barça xalayık barlıkinga
deliller hem öküş bar birlikinge
ta`ala`llah anga yok oxşaşğ bir
yaratur hem yürütür hükmi yürir
felekni tezgitiş yulduz yüritgen
kamuğni hükmi birle hem igitken
bu munça ilm ü hikmetler yaratğan
karangku tünni kün birle yarutğan
sevinç ve kadğu korkunç ve umınç yüz
yarattı tün me kün ay ve yulduz

vücudi barça mevcüd özre tahir
nişanı barça körgenlerge zahir
kevakib buyırkındın işde yürir
tabayika şeref hem şını birür
yitik bakğanlar andın taptı maqsüd
işol xalvetde olturğanğa ma`bud
angar hiç oxşamaz bu barça nengler
sakınmang kim kişi fikr itip anglar
münezzeh zatı aning özge nengdin
müberra hükmi aning barça tengdin
bu ma`nini bileyin tiseng iy dil
kamuğ sen-sen sen aning men tiyü bil
özüng yüz päre kıl gül tig bu bāğda
kim uş yok tendurustluk uşbu tağda
sen andın yügrü kıldıng uş bu yirge
yana kiç mundın öt tut anda yirge
anı izdeyü `aklım kezdi eflak
bu vehm obrat[t]ı uş na`lin idrāk
'akılmen bilgemen tip izde iy yar
munı bildi bilinmez kim bu esrar
körüp ol halin özdin il köterdi
aradin anda song özin kiterdi
anı bilmeklik irmez bizge düşvār
velikin uşbu iş hayretke tartar
kimüng şem`inde körseng bir yarukluk
aning birlikinge birür tanukluk
bilig birdi anı bilmeklik üçün
beşaret birdi eyemenmeklik üçün
urup hey`etdin uşbu çarxı- eflak
mühendis tig rakımı-taxtayı- hāk
çiçek tig genç tobrakdın yarattı
bizing tig şaxs hem suvdın töretti
bağırın suğarıp bu can bağıni
çerağ orninga birdi köz yağını
yokalğular kamuğları yokalğay
hem ol baria ning tig bar kalğay
yaratmaknia ning tig kıldı ağāz
kim uş hiç bilse bolmaz fikr itip raz
irür ol barçalarka kılğuçı cud
öngin kim mayalarnı kıldı mevcüd
nişan birdi bu mayalarka ixlās
bular tigme `amelde bolsu tip xās
cihetke altı könglek ol kidürdi
yana bir özre tört gevher ödürdi

biringe birdi baxış kim bitürgey
birin kiskanç kıldı kim yitürgey
ni bitürgey xabarlıq birdükündin
ni yığ[ğ]an cehd itip mal tirdükündin
ni otta bar xabar köydürgey
ni suv anglar özi söndürgey
irür ol kim yaratğan ortağı yok
kamuğ hammali- ferman biz şeki yok
kimüng bar zehresi hammallarığa
ayıtısa uyma tip fermanlarığa
bu yir toğrur özi daye tilemez
ketürür yil veli yığın yıylamaz
zihi sāni kim ol bir munça san'at
yaratmış kör zihi kuvvetli kudrat

EFLAK HAREKATINING SÖZİ

felek seyyahları anglar mu sen yār
nidin yir ka'besini çevrülürler
bu mihrab içre ma'budi bularıñ
ni ol kermekte maksüdi bularıñ
ni izlerler bu yol tartmak içinde
nikeler bar bu yük artmak içinde
nidin sabit bu ol ni munkalib nām
bu nik yürir anga kim birdi ārām
ağız bağlap çiçek tig taze yüzler
tapunmakka kemer bağlanmış özler
manga hayret kelür bu işdin iy yar
bütüp bu butka bansanı bilde zünnār
bu hayret kim tıñlañdurdı dinni
'inayet üdedi kutbı- hazinni
bu munça nengge bakma sen taşınğa
kim anlar xod tapunmaz öz başınğa
kamuğ perger tig baş birle gerdān
bolup öz xalığın izderler iy can
āxır sen hem yiter ilging revan bol
nidin butxāne kapğın kılding uş yol
sen ibrahim tig 'ışk oyna butğa
kirip butxāne içre köyme otğa
nazar butğa salıp bağlanma zünnār
kadem ur but özre kurtuldung iy yar
körüngey kökde yirde barça cism ol
ilahî genç özre munlar tılısm ol
bozup alğay tılısm astında gencin
tılısm açmakka ol kim tartsa rencin

tabayı'larka bir bir mil tartğil
bilig közinge bir kez nil tartğil
bu kökler nakşına bakma xayal ol
bu müşkil bağ irür şeşmek muhāl ol
manga uşbu felek sırrı bilinmez
meger bu nakş körünür ma'lum irmez
eger bilmek üçün bolsadı bu rāz
bu nakşlarda[n] biri kılğay irdi āvāz
bu tezingüçi günbed kim birür nur
körerbiz tezinginur özge ni bilnür
dürüst ol kim bu teziggende barı
bar ol tezigtmekinde ixtiyarı
beli kim tigme tab öz bilgeni bar
bu teziggenning bir tezigteni bar
karı xatun kim ol çevrür çıkırmı
kıyas it anglar sen bu çarx yirni
xalel tapma sözümde yaxşı bakğil
çevürme anı çevrülmez ukğil
biligligning ili çevrür anı bil
ten içre bolmasa can sözlemez til
felek devri hemişe bu kıyas ol
biliglig xod bilür bu ni esas ol
eger körgüzmeze tengri sanga yuk
bu usturlab ve hikmetde yarukluk
ni bilgürgey sining ilgingde name
ni xod kılğa yasıq başda imāme
eger ol birse taplur hinduda hur
eger birmese körmez ayda köz nur
kayu nakş özre körgüzse cemalın
kılur yulduzlar ol nakş özre falın
biri on arpanı mihrāb kılmiş
biri tuç birle usturlab kılmiş
bu çarx aramı yok kim tınsa sa'at
kıyas it tuçdın arpadın ni rāhat
bu erkan birle belgürgey kamuğ yüz
bu allarka kayu kim uysa us söz
eger kudrat havalet kılısangan sen
bahane uşbu alet kılısangan sen
eger aletka kılısang sen havalet
ni alet bar idi kılğanda ni hilet
eger bu ot ve toprak yil birle su
biri bir birle xoş bolsa irdi yığlu
bu yulduzlarda ferman tapmaz irdi
bu peyker lafzıdın can bitmez irdi

TENGRİ TA`ALANING MÛNĀCĀTI

idi kim bizni balçıkıdn yuğurdı
manga kulluk kiling tiyü buyurdı
kamuğka xıdmatını farz kıldı
cezasını özinge karz kıldı
biz imdi bu za'ifluk birle iy hak
tiler biz kim sanga kullukni kılsak
inayetler kim uş munça sining bar
za'if kulni kaçan zayı' koyar zār
umınçlar kim tutarbiz munça ming şah
keremlering kılur bizlerni qūstah
yok irse bir avunç toprakni kılğay
özi haddınça andın iş kılğay
xalas bin özümizdin çevrelim yüz
takı tevfik birle könglümüzni tüz
kaçan layık tapuğ bizdin tapulğay
kim ol hazretka xod şäyeste bolğay
veli küç yitmişinçe kılğu kulluk
bize kullukdın özge tigmez fuzülluk
eger bolsang avuç toprakda xoşnud
sanga bolmaz ziyan bizge bolur sūd
uşol sa'atda kim bolğay kıyamet
bağışla bizni kıldurma nedamet
men ol toprak men uş kim sen yegane
yaratıp cism tapşurdung bu cāne
yaratting suretimni katra suvdın
yaratıqlardın ödrüp birding uş din
bu suret birding imdi közge bir nur
bu ni`met şükriki könglümde artur
katıqlıkda sabır bir kim yılayın
esenlikde sining şükring kılayın
öküş haddin kiçe taksir kıldım
xacāletni şefi kılğuğa kıldım
ni sehvi kim tüşer bolsa sözümde
afiv kıl bar öküş taksir özümde
ni nakşı kim körer men ma'būdum sen
ni harfi kim okır men maksudum sen
bu sergerdanlıkım uş barça sindin
birer ebleh birer akıl tilekim
sanga xıdmat kılay tip 'azm kıldım
yol azdım irse köndür men yangıldım
niyyet ka'be tapa kıldı bu özüm
eger badiyede ölsem me rüzum
ni edğü ni yaman kim xalk ara bar

kerem kılsang körünmez zerreçe yar
birin ündep adakın sindurur sen
kavup birinng kanatın öndürür sen
canım bilmez bu munça kadğular yip
özüm makbül mu mahrüm mu ni men tip
yazukluğ men kayu nev içre ölsem
mini sen yarlıka ni türlü bolsam
kıl öz fazlıngnı 'asi kul bile yar
minim fi'lime bakma iy birü bar
bu filimnüng tilekinde yok ol küç
sining fazlıng güher kul fi'l için tuç
hidayet nurını könglümde alma
yana mini karangğulukka salma
biliglig kıl kamuğ işde özümni
kiter ğaflet nikabın aç közümni
çıkır könglümde esrüklik süsin
kiter mindin bu ğaflet uykusını
tenimge bir kana'at canğa kul kıl
mezacım birle ta'at mu'tedil kıl
üleş xıdmaatka rāzi kıl ten ü can
kişige kılma hacatlığ kıl ihsān
aning tig tut mini sen barlıkımda
kim ol xoşnudlukung bolsun katımca
bu dünya işlerindin kıl ferağat
sen ok bil xod sanga aymak ni hacet
bu könglüm iğinge timar kılğıl
manga haddımça teklifi- yar kılğıl
içimni öz nurung birle yaruk tut
başımni sen öz astanıngda ok tut
dimağımning iğinge sen deva kıl
kıyametde şefi'im mustafa kıl

RESUL ALEYHİ'S-SELAM NAATI

muhammed kim yalavaç irdi hakdın
anga fermanladı aç tiyü hak din
yaratığı anung toprakdın irdi
veli ni sözlese çın hakdın irdi
aning yüzi köngüllerning çırağı
sözi din revnakı ummat yarağı
vefa meydanıning çavük süvāri
nübüvvet kārvanıning salāri
imaret kıldı bu islām bağın
küfre küfresining ol bozdı bağın
şefa'at büstanıning nesimi

hakikat bahrining dürrü- yetimi
ol adem toprakning kîmiyası
kamuğ alem közining tutiyası
şer'i'at birle bu ajunni tüzdi
xatalarning kökin hak sözlep üzdi
aning şer'i öngin dinlerni üzdi
şer'atlarını mensux kıldı bozdi
cuvanmerd ü rahm kılguçı irdi
tili dil kuflıning açguçı irdi
idi nusrat kılıçın birmiş irdi
boyun sunmağlı tendin baş kiterdi
xacil kıldı kafirni mu`cizati
köngüllerni yaruttı edgü atı
ıyaz xas idi xas din ödürgen
bu mahmudluk tonın kidgen kiğürgen
çiçek tig dostlar yüzinge ol şād
serv yanglığ bu 'alem içre azad
feleкке servi bu kök ton kidürmiş
'imame yılge anber yıdğı birmiş
kılıp kullukını öz ixtiyarı
bu biş nevbetni urdı tört yarı
anung na'leyni boldı 'arş öze tac
emini- vahyi bilgen sırrı- mi'rac
kuduğdın tarttı ol köpni feleкке
bu toprak tenni ting kıldı melekke
xalil anıng çerigi xaylıdın çın
mesih bargâhının çavuşlarındın
bolup emekde rāhatta ivi ğar
yılanlar yar örümçük perde tutar
birip öz tişini taş ilginge ol
kodup irnin taş özre açtı bu yol
irin tiş taşka andın ötrü birdi
kim ol la'l ü güher ornı taş irdi
kaçan taş birle sındı irse gevher
irin tiş birle tartıp kıldı köp ser
uyur irken közi hak birle canı
taşı birle içi toluğ ma'anı
öküş asini otdın yulğuçı ol
kıyamet kün şefa'at kılguçı ol
özüm köp kıldı hak tapğında taksir
ni tedbir ya resula'l-lah ni tedbir
arığ ravzangdın özüm kolğanı bu
kim uşbu kulnı kol sormazdın aşnu
ilig kötrüp bu kulnıng hakkinga bir

du'a kılısang kamuğ kadğusı tarır
ilâhî kutb işin aç barça yandın
tiyü kol kitsü ğaflet can u tendin
bu könglin genç asâyışka kılı bir
kamuğ hal özre baxşayış kılı bir
eger kul yazukı xod bolsa tağça
anıng rahmet tengizi yüz ming ança
tileyür ol bahane kim baha yok
anga ming yılkı ta'at zerreçe yok

RESÛL ALEYHİ'S-SELAMNING TÖRT YARI ÖGDÜSİ

yana bu resûlnıng sever işleri
kılır irdiler tutsı xayr işleri
bu tört iş başı ol 'atık irdi, bil
köni dadı içre yarar irdi kıl
ikinci ömer irdi dîn başlağan
kâfirler başını kisip taşlağan
bu şeytanı- la'in körse irdi anı
karar kılmaz irdi teninde cânı
üçünç 'osman irdi uvutluğ akı
ukuşluğ biliglig adı muttaki
idi yarlıgını tirip kodğan ol
bu islām dîninge açā birdi yol
bu törtinç 'ali ol irenler başı
kamuğdın resulka sevüglüg işi
ol irdi hasanka huseynka ata
anıng medhinge ayttı hak heletā
kim ol sevdi irse bu törtөгünü
anıng özre toğdı sa'adet küni
ve ger sevmez irse bu törtte birin
tamuğ içre bilsün bu yatğu yirin
ilâhî severmen bularnı köni
necat bir tamuğdın kıyamet küni
bu törtөгüdin öng ne yaranları
fida kıldılar hakka ten canları
turur irdiler ol resulka baka
ni aysa mübarek kelamnı uka
ni me mengilig ummatlar irdi olar
köngül sevse anlarını kayda olar
olarıng katığlanmışı birle ol
yiti iklim içre könüldi bu yol
ilahi canım ol kamuğın sever
harām kıl bu miskinge nar u sakar

kim amin tiyü munda tipretse til
ol iring yolını bular birle kıl

ŞAH-ZÂDE TİNİ BEK XAN MEDHİ

revan bol iy seherning xoş nesimi
ötünsün şahka medh til uş nedimi
yir öp kim xoş kurulmuş bezmi- şahı
süreyyada urulmuş pârgâhı
ajun ol kün yüzi birle münevver
kim andın din ü devlet uş muzaffer
ulus il erkliği sultanı xanı
cihan xalkı ten ol ten içre cānı
xānımız tını bek şahı- cuvan-baxt
kim uş andın kuanur tac hem taxt
yiti iklim içre hali bu zamanda
tinging yok şeksiz ol barça cihanda
bu kün xanlık bu dinge kirtü xansen
uş andın ötrü kim canu-cihansen
bilig kamçısını ile alıp uş
yana davlat atınga atlanıp xoş
'akıl tizginini kim berk tuttung
ajun meydanında top oynap uttung
çerig çenk yanglığ rast tüzdüng
muxalif yol uruğlı boynın üzdüng
xan irken sindin uş rāzı kamuğ kul
kılıç birle çıkardıng taşdın ol yol
zihi rustem-bilek dahhaki- sāni
ğalat aydım bar edgürek ma'āni
eger anlarda xod bar irdise tac
bağışlarsen öküş tac kolsa muhtāc
iligde xatemüng nakş ursa mumğa
xaraç alğaç kilür ol tigse rümğa
yayıldı edgü atıng toldı afak
yüzüng körgüğe 'alem xalkı müştak
aning tig kim bağışladı idi cud
yir öpgeç irdi tirig bolsadı mahmud
iki ajunn hak bir xanğa birmiş
bu hüsnü- xulk kim sen canğa birmiş
yana xulkinga lâyıq tabı- mevzun
saçar her bir sözüng ming dürrü- meknun
zihi 'akl u zihi fehm ü zihi 'ilm
zihi 'akl u zihi tab' u zihi hilm
zihi xanlık zihi şefkat zihi dad
du'a bar hakkingda yok uş feryad

ni Xusrav kim bu kün hem Xusravi- çin
kerek ögrense padişahlıknı sindin
kaçan Xusravda bar irdi bu siret
melek tig kayda ol şirinde suret
tümen Xusrav kulung bolsa yarar kim
bu şirin şaxs birle sen mülâzım
bu xalkning çin süleymanı sen iy şah
kim uş belkis tig yaningda bar mah
ğanımet tut bu demni kim tapulmaz
niteg kim yildin uş hiç ton yapulmaz
ışanç yok bu cihānga yaxşı tiril
yigitlikni ğanımet tut kiçer bil
felek mekkâr irür zinhar inanma
bu kaç kün xoş tiriglikdin usanma
idi birmiş kamuğ iş içre nusrat
tena`um kıl özüng tapmışça fursat
aning birmişinge şükr it yüzüng sil
küçüng yitmişçe tengri kullukın kıl
yaratğan tengri mundağ şad tutsun
felek nerdin sining tali'ing utsun
yürütgil yiti iklim özre fermān
ajun xalkinga bolmasun adın xan
niçe kim kün birle ay kökde bolsa
uş ançaka tigi kim yir buzulsa
melike birle xoş işret kılınız
köre bilmez kişi bağrın tilingiz
yürüttüng yiti iklim özre fermān
ajun xalkinga bolmasun adın xan
yürisün mısır u şamda yarlığingiz
tapuğda ırğasun köp yarlığingiz
cihan xakanları bolsun kulunguz
feleкке yitsü hükm içre kolunguz
bu padişahlıkda berxurdar bolung
öküş yıl sağ selamet bar bolung
kutub hem davlatıngız sâyesinde
yaş oğlan tip 'inâyet dâyesinde
tutup can perveriş ögrensün ādāb
niteg kim taptı gül xoş yıdğı gülāb

MELİKEYİ- MERHUME XAN MELİK MEDHİ RAHMETU'LLAH

melike-'asr xatunı- zemāne
kim ajunda irür hali yegāne
cemīle-xan melik ol baxt örki

ak ordu devleti ol taxt körki
tengi yok hüsn ü lutf u xulk içinde
çın ay tig yulduz ara xalk içinde
yüzi nuringa hiç yok bakğu imkan
cihan xatunları süret özi can
nikâb alsa yüzündin uvtanur kün
xacil bolur saçındın hem kara tün
yana hüsnige layık lutf u ahlâk
hiç egşüksüz yaratmış anı xallâk
anadın toğmadı mun-tig takı bir
körüp tahsin kılur oğlan yigit pir
kamuğ 'alem yüzün körgüğe muhtâc
adakı toprakı başlar öze tac
aning tig hüsn ü lutfi boldı ma'ruf
kim ajunda yok an-tig bolsa mevsuf
aning bu edgü atı 'alemde meşhur
bolup toldı bu uçmak içre ol hur
yigitlik mülketi hem xurrem andın
tiriglikning esası muhkem andın
uşol ton kim bodınğa biçmiş ikbal
felek börk almış andın tutğuğa fâl
felek kullukta urdı öz atınğa
üçegdin tüşgey irdi xod katinga
eger düşmen yiri xod bolsa eflâk
angar yol yok tapuğda öpgüğe xâk
adakı toprakı yüz türlü cevher
kaçan dür birle taş bolur beraber
ol ot kim davlatı çakmakıda bar
eger düşmen timürdin irse köyer
bolur duşman tütündin kömür 'üd
zenebdin kim ni-tig merrix mes'ud
terazu tig tüzüp ol barça işni
xoş anglar dost u düşmen yat bilişni
kamuğ türlüğ bilgiler içre kamil
kalur hayret sözün tınglasa 'âkıl
söz içre kıl yarar ol şahı-xubân
munung tig sözge xod tapğında ni san
velikin bar umınçım andın uş kim
bilig kadrin bilürin yaxşı bildim
biligligni ağırilar biligi bar tip
ğaribni asrayur kim köngli tar tip
ni hâcatlığ kilür bolsa tapuğda
muradını tapar uşbu kapuğda
ğarib ü şehri vü derviş ü mün'im

bu xıdmatka kilip şükr aymağan kim
kabul kılsa meleğ tapğında daim
küçüm yitmişçe men hem medh ayayım
melike devleti esrar bolsa
yana himmet bu kulunga yâr bolsa
niçege tigrü tirig bolsa özüm
du'a bolğay hemişe tilde sözüm
melike tini bek şah bar bolsun
hemişe sakçısı cebbar bolsun

KİTAB NAZM KILMAKKA SEBEB BEYAN AYUR

niçe yıl boldı canım ösker irdi
köngülde uşbu endişe bar irdi
niteğ şah tapğında bir barğamen tip
bu könglüm kadğusını tarğamen tip
körüp könglüm kim asru rağbetim bar
buyurdu kim katığlan imdi iy yar
revan iy kutb terkin kiç bolur bil
ni bilgeyler sini sözletmeseng til
nizâmi nazmı yanglığ tüz sözüngni
anın belgüt xaningğa bu özüngni
xanım birle melike atınğa bir
kitabı kılğuka kıl tidi tedbir
boyum şehringe könglüm irdi sultan
canım andın kabul kıldı bu ferman
köngül fermanını can birle tuttum
adın sakınçını bir yolu unu[t]tum
kazan tig kaynap uş sevda bişürdüm
nizami balıdın xalvâ bişürdüm
xanım atınğa uşbu pârsi tilni
çevürdüm tüzdüm uş nazm özre kılını
çıkardım xoş yıdığlık suv bu köldin?
köngüller kansu tip bu safi suvdın
kilip xan devleti bu kulğa yarı
kiterdi tengri tab'imnung ğubârı
tüzüp til bülbülü bu nazm öze saz
bu perde içre keltürdüm xoş âvâz
muradım irdi ol kim bu kapuğda
kilip yol tapsamen tip bu tapuğda
sefer rencin körüm özüm kaç eyyâm
tapuğka yittim imdi uş serencam
niçe kim kildim irse men velikin
tükel kildim tükellik yaxşı uş çın

ni xoş aydı ol bir pir ü kamil
yitirgil nice kiç kilseng iy 'ākıl
bu kilmeklikde maksud irdi bu kim
yitürgey hak tiyü munda tilekim
bihamdi'l-lah tilekke hak yitürdi
tilek ilgi umınç yasını kurdi
bu könglümünüg kuşu kim taptı xoş bağ
kerek bülbül okup ursun kerek zağ
yana könglüm söz ara kıldı avaz
kim iy bülbül açıldı gül kilip yaz
cihan büstanı kayra boldı xurrem
bar irse 'ışkıng imdi sözle sen hem
uşandın bu aşıklar sözler sözini
tüzüp mun-tig bizedim söz yüzini
uş andın bu aşıkların sözünü
tüzüp mun-tig bizedim söz yüzini
kişining kim köngülde 'ışkı bolsa
ni tang bülbül mengizlig ol zarı kılrsa
felek mihrabı ışk irmiş xoş angla
'aşıkların sözün 'ışk birle tıngla
kişi kim aşık irmez canı yok bil
ölügüni bar mu tir ajunda akıl
eger it könglinge hak ışkı kirse
kilür ol tilge kitmez ursa sürse
eger bolmasa 'aşık çarxı- bedrām
ni sergerdan yürir kılğa irdi ārām
'aşık bolmasa uşbu yiti kat yir
nidin munça xalayık zaxmını yir
tengizler 'aşık irmez irse bir sor
nidin kaynar ni qurruşlar kılur kör
kayu neng kim bu 'alem içre kördüm
nidin mun-tig tiyü 'aklımka sordum
ayur ışk birle tirig uşbu 'alem
eger 'ışk bolmasa bolmaz irdi adem
canım ışkdın ferah taptı ise bildim
köngül birdim yiringe 'ışk aldım
bu ışkım birle başlap dastannı
sala tip ışkka ündedim cihannı

XUSRAV ŞİRİN HİKAYETİNİNG EVVELİ

munung-tig aymış ol bir piri- 'ākıl
kim ol irmiş kamuğ nev' içre kamil
tutuldı irse nuşrevanning ayı

konup hürmiz öze davlat humayı
ata taxtın bilip ol dad kıldı
'adil birle cihan ābād kıldı
tutar irdi atasının töresin
anın resminçe falın hem yorasın
öküş kurban kılıp ol şah uğandın
tiledi bir oğul yigrek bu candın
idi dergahına kıldisa zarı
oğul birdi anga gevherdin arı
uğanning baxşışı deryasıdın dür
anın şem'inge birmiş fazlıdın nur
mübarek tāli'i davlat mekanı
yüzinde belgülgü şahlık nişanı
yitiz Xusravlıkın kördi atası
uş andın ötrü perviz boldı atı
yangakı kün mengiz köz baksa bolmaz
yüzin körgen köngülde kadğu kalmaz
anı şah tapuğınğa kitürürler irdi
il ilge gül mengiz kötrürler irdi
harirke çulgatılmış kin yıpar tig
tamām dürr daneni kizlep tutar tig
niteg kim çıktı beşikdin cihānka
sevüglük urğın ikti barça canka
yıl aşmışça idi arturdı davlat
bilig ta'lim alıp ögrendi 'izzet
tamām biş yaşğa yitti irse anglap
körüp köp nengni 'ibret aldı tanglap
kaçan kim altı yaşka yitti ol şah
kamuğ yönlerni anglap boldı āgāh
yiti yaşka yitip ol servü- kamet
gül özre müşk saçmak kıldı adet
anın tig körki boldı ilde meşhur
yüzin korgen bu yusuf tiyü saknur
atası kıldı bir üstad tertib
anın rüzgārı zayı kiçmesün tip
bu söz aymışda song kiçti bir ança
hünerlig boldı Xusrav öz halınça
bilig söz içre andağ boldı fazıl
ma'āni bahrında bir dürrü- kāmil
fasihi kim revan söz sözler irdi
sözün andın uyalıp kizler irdi
biliglig hem körisi yinçke kıl tig
söz içre kıl yarar irdi uşol big
tokuz yaşında song oyunnı saldı

bahadurluk kılıçın ilge aldı
yitip on yaşka kiş bağlandı bilge
öküş düşmen başını birdi yilge
aning xavfındın arslan titrer irdi
kılıçındın yağanlar korkar irdi
şişer irdi okı kıldın tügünni
süngi birle yazar irdi bükinni
eger düşmanka kizlep ok bir atsa
kayu kalkan tüzer kim karşı tutsa
kişi kim on ya birçe tartsa asan
aning yasin kötürmez irdi yirden
kemendindin kutulmaz irdi düşmen
yarar irdi öti kim yitse tüşmen
nagah bir yıldırım tig kökrer irse
süngüsün taşdın ötrür irdi ursa
tamām kim 'ömri on tört yaşka yitti
bilig simurğı ten kafını tuttu
nazar kizlençi custluklarğa kıldı
ni edgü ni yaman barçanı bildi
bar irdi bir büzürg ümmid atlıg
uluğ bilge yüzi suvluğ uyatlıg
bulup kizlençi razlarını bilip çın
felek genclerining takmış kilidın
adakyır yüzini barça kezmiş
felek aning işin rayınça tüzmiş
anı xalvatka ündep şah-zāde
kilip ruh yirge koydı şah piyāde
'ilim deryasındın izlep cevahir
tapup tuttu itekin boldı şakir
bilip ta'lim alıp könglin yaruttı
öküş hikmet bilip kursakda tuttu
kamuğ nev içre ol şah-zāde çalāk
bolup ma angladı barça sırrı- eflāk
bu az ömrinde ol bir dürrü- meknun
bu yanglıg 'ilm içinde boldı dü funun
çıkıp gāfletdin agahlıkka tigdi
kamuğ irdem öze şahlıkka tigdi
tarıldı irse andın cehl süsi
anga bilgürdi sırrlar caysusi
kamuğdın ödrüp ol xıdmat cihanın
kiçürmez irdi xıdmatsız zamanın
atası sevdi cihanındın artuk
cihan xod ni bolğay canındın artuk
aning yaşu uzun bolsu tiyü şah

zulumdın yıgdı ilni kıldı agah
çakırttı bilsü tip rüsta vü şehri
tiger küç kılğuçıka şah kahrı
kişi kirmesü bağçılar bağınğa
tavar sürmesünler hem tarlağlarınğa
kayu kim baksa na-mahrem yüzinge
kıkırttı vay tip aning ol yüzinge
siyasetni yürütgeymen tiyü şah
bu söz özre telim ant içti nagah
şah öz adli öze turdusa daim
çığay bay birle nerd oynadı kâim
xarablık il köterdi barça yandın
zulum kamçısı kitti irse ildin

HÜR MÜZ XUSRAVNI YAZUKLAĞANI

kaza tā bir kün ol Xusrav xıraman
ir atlandı kılaling tiyü cevlan
temāşā birle av avlarda ol şah
sala kördi yıradın baktı nagah
aning tört yanı çimgen irdi xurrem
tüşüp 'işret kılaling tidi bir dem
içerde ol şarabı- arğuvanı
çiçek tig kün yüzining kitti kanı
kilürde kün hıсарı tüşti yirke
yitip hindu çerigi tüzdi yirke
hezimet boldı rum sultanı süsi
xaber angladı hindu caysusi?
bolup hindu çerigi barça birge
kiçip bu künbedi- xağrada törge
nitig kim hindular 'alemni tuttu
nilüfer tig suvğa kün kalkanın attı
salada şah-zāde iv tiledi
bu serxoşluk bile meclis bizedi
olturdi ol kiçe 'işret bile xoş
tang atğınça kılı bir biringe nuş
surahi kılkıldın ma'de xurrem
bolup can hem ferahlar taptı ol dem
şarabı- arğuvanı nuş kıldı
tang atğınça kopuzçı çeng çaldı
bu 'işret içre irken kildi avaz
karangğuluk kuşu yitip kıldı pervaz
yana şah-zādening xıdmatçı oğlan
küçemlep ğüre almış tiyü bağdan

toğup kün kim cihan yüzün yaruttı
karangğudın bu 'alemni arıttı
kaçıp zağ tig felek tutisidin tün
kanatı üstinindin çıktı bu kün
niteg kim tün nikâbı kitti közdin
xabarlıg boldı 'alem uşbu sözdin
kim ol Xusrav edebsüzlük kılınmış
atasındın niteg korkmaz ni bolmış
niçe ten kim tilin timezler bar irdi
bu sözni şah kulakına tigürdi
melik men yazukın bilmen tidi hiç
ayıttılar kiçe kim kaldı ol kiç
atı il tarlağında otlar irdi
kulı hem ğuralarka kol tigürdi
kiçe bir derviş orunun küç itti
na-mahremeler me çeng ünin işitti
oğuldın özgeler kılca bu işni
kitergey irdi şah ol tende başni
açar fassad öküş ildin tamarlar
öz ilgin sança bilmez köngli korkar
melik fermānladı xançer alıng tip
kesip atlar adakını salıng tip
kulin ğura minim yitgenge birdi
şeker şura minim yitgenge birdi
kavuş birle ni kim raxtı bar irdi
anı barça iv idisinge birdi
kamuğ kestürdi çengi barmakını
kesip kıl kodtılar çeng urmakını
öze mundağ siyaset yürir irdi
imez yatka öz urğı kör ni kördi
kanı ol 'adl ü ol tüzlük uş imdi
kim ol öz oğlınca andağ kahr kıldı
bu kün yazuksuz irning kanı töklür
hile tezvır kim köp bilse kutlur
kayıt kutb ança imgetme özüngni
hikayet başla koy ötmez sözüngni

XUSRAV ATASINĜA ULUĜLARNI ŞEFA`ATKE KİLTÜRGENİ

niteg kim Xusrav ol xorlukni kördi
öz işinde bir ança saknu turdı
yaman kıldım tiyü ol barça işni
fikir birle tutup turdı bu başni
bu sakış birle bir saat oturdi

oturmak yaxşı irmez tiyü turdı
şefa`at kılğuşa yığdı uluğlar
mini şah tapğınca iltıng tip ığlar
acep yok şah kabul kılca şefa`at
bu kiçgen işde kılmasa melamet
kefin kiydi kılıcın ilge aldı
körüp xalkı-cihan feryad kıldı
uluğlar ilgerü yürirler irdi
esir tig şah-zade songça bardı
yitip taxt alınıca kitli kararı
yazukluğlar tig ığlap kıldı zarı
kim iy şah yarlıca ançak yazukla
uluğluk kıl kiçiklerini bağışla
bu yusufni körüp börüge birme
kiçik irken uluğ yazukni sürme
kim bu bir yazukum kılğıl 'inayet
şah öfkesinge yok hiç minde takat
henüz süt yıdınur ağzımdın iy şah
minim kanımni süt tig tökme nagah
eger cürm irse uş men uş kılıcım
hem öltürseng uş teslim boldum
ni kadğu bolsa tiz kötürgey irdim
bu kez şah bolsu xoşnud ötnü kildim
bu söz aytı yana toprakka ağnap
başın saldı adak altında ığlap
körüp kitti xalayıkning kararı
kamuğ yığladılar ol demde zarı
ang tig yığlamak ol şahka tigdi
yığdın hay hayı mahka tigdi
bu nazüklük bile öğrenmiş oğlan
bu yanglıg isinge boldı köp pişman
oğul kim bolsa çın davlat anga yar
hemişe ol atası könglin izder
atağa kim bu yanglıg kılca xizmat
öz oğlınıdın anıng tig tapğa 'izzet
oğul edğü yaman ni kılca andın
kirü öz oğlı yandurğay cezasın
körüp hürmüz oğul kılmış işini
muning tig ray u tedbir kılıcımını
tangırkap oğlu kılğan fikr ü rayın
alıp yüzinge sürtti kün çırasın
okup oxşar közi yaşını sildi
anıng tig kılmağıl tip 'ahd kıldı
bolup xoşnud şah ol xıdmatındın

ajun toldı anıng edgü atındın
'adil belgüsi belgürdi özinde
cihan tutmak nişanı hem yüzinde

XUSRAV TÜŞİNDE ULUĞ ATASI NUŞIREVANNI TÜŞDE KÖRGENİ

niteg kim saçtı tüü zülfi yıparı
karanggüluikka kirdi kün hisarı
kuyaş yüzinge ajun perde tuttu
yarukluk yir yüzindin kaçtı kitti
kiçe boldısa Xusrav ivge kirdi
idige yalbarıp bir dem oturdı
sevinç birle tüşinge kirdi nuşın
sevünmeding tiyü ol tünki tüşdin
körer öz ceddini tüşinde ol tün
kilip Xusravka aytur iy yüzi kün
sevüglüg tört nemeng kittise sindin
beşaret tört neng özre tıngla mindin
bir ğura yigendin kadğu yiding
niçe kim açığ irse tatlı tapding
köngül avunçası koynungda bolğay
anıng şirinliki ajunĞa tolğay
ikinç kim kestiler atung adakı
köngül imgetmeding iy can butakı
yilip yilge yiter bir at bolğay
uşol tün renkli şebdiz at bolğay
üçünç raxtın şah ol dehkanka birdi
özüng ol işde razılıkda turdı
sanga birgey anıng tig baxt kâdir
kim ol bolğay kamuğ dürr ü cevâhir
yana törtünç canıng sabr kıldı
kim ol perde içre mutrib çenk saldı
ıravçı tapğasen bir canka râhat
zührege birgey avazı-halavet
taş orminga tapğaysen tidi altun
bu tört mührege ol tört dürrü- meknun
melik-zâde oyanıp uykusındın
şükürler kıldı sevnüp bu tüşindin
tilin saklap kişige aymadı raz
bakayın tip tüşüm kimge bolur vaz
biligliglerni ündep tün kata ol
hikayet sürer irdi çıkğa tip yol
sizer irdi anıng köngli bu işni
alardın tapğamen tip bir bilışıni

ŞAVUR ŞİRİN HİKAYETİN XUSRAVKA AYTU BİRGENİ

bar irdi bir nedimi atı şavür
lehavur körgen irdi hem nişävür
zamâne nakşını çın bilmiş irdi
kamuğ iklim teferrüc kılmuş irdi
anıng tig cüst idi ol tabı- mevzun
kim öz asrı içinde irdi zü-fünun
yir öpkeç aydı iy şahı-cihangir
ayıtım körgenimni bolğa-mu bir
eger fermanlasa şahu-cihanım
ayayın yüzde bir körgen nişanı
işâret kıldı Xusrav iy cuvan-merd
revan kim bolmasun hengâmemiz serd
sana'at birle sözni yüzlemegil
sözüng aşkare sözle kizlemegil
sözün başlap ayur şävürü-server
tili tutisi hoş ün birle sayrar
niçe bu dünya bar bolsa felek kul
yıl ay kiçmişçe davlat birle bolğul
cemalinga yigitlik yar bolsun
muradingning güli bixar bolsun

ŞAVUR XUSRAVKA HİKAYETİN KILĞAN SURETİ

felek astında kizdim munça âfâk
acaib kördüm ajun içre yavlak
kuhistan haddinde hoş menzili bar
yakın deryaka iy şahı- serâvâr
yüritür anda bir xatun ferman
tutar fermanını xalk u sipâhân
irür öl aslı şah-zade bilürmen
anıng hükminde barça melik irmen
kamuğ şahdın alur mal u xaracın
eger birmese tüşür başda tacın
bar ol ming kal'ası tağ üstünde
xazine köprek anıng hem astında
irenlerdin öküşrek irdemi bar
mühin bânu atanmış ol serâvâr
özi olturmakınga hoş havâdâ
yaraşturmuş niçe karşı müheyya
bolur muhin bânu yaz künlerde xurrem
temaşasız kiçürmez yılda bir dem
kilür yay künde irmen tağlarında

çiçek tig açlıp oynar bağlarında
yana kör bir yiri bar atı abhaz
kılur sayd ol salur kuşlarka şahbāz
bolur bir tağda kış faslında daim
hava şaṭrançın oynar ma'de kaim
irür dört fasl içinde ixtiyarı
hava xoş kılur cisminge yarı
bu munça mal u mülk ü devletinde
karındaşı kızı bar bir katında
tiler aning üçün uş bu cihanni
yarıtur yüzi nuri çıksa tünni
özi yağuz iri yok iy cihangir
kılur öz rayıdın ming türlü tedbir
sadeḡ içre tizilmiş tig tişleri dür
tişining şu'lesi dürge birür nur
'acaibrak iki la'lü- bedexşan
körermen bolmış ol dür özre ğaltan
karakı cadusı körgenni örter
yaman közlüg közin kün birle örter
tilin tipretse ol il könglin avlar
sözi avsun mengiz tig tillerni bağlar
külür bolsa töker irinde tuzın
süçüg bolmaz tuz ol şekerde Şirin
yüzin körgen kişi ay tiyü saknur
körügli közge ay yüzi birür nur
aning şem'inge pervâne bolur can
yaruklukınga yok hiç bakğu imkan
kaşı ya tig aning hem kirpüki ok
aning tig ya ve ok ajunda bir yok
saba xırka kidip ol zülf ü kasdın
satar kunduz bile kiş ol kumaşdın
karakı özre bolmış ğonca baskak
sakakı almasın saklar yavlak
yağakı kün yarukınga yol urmış
aning körkindin ay hem uvtanurmış
kümişdin nar yanglıĝ iki pistan
saçar şeker angar ol şekeristan
nebat töklür biraz tipretse la'lin
sıfat kim kılğay ol şirin fi'lin
yüzi kün tig saçı tün alnı ay ol
közi nerkis ingi gül körkke bay ol
uğan sun'ındın ol bir servü- kamet
kümüş endām irin şeker halavet
iki zengi çiçek üstinde oynar

anı körgen kişining canı köyner
ıvuk yanglıĝ saçar zülfi ulaş kin
közi yaşı bile yumuş itekin
eger endāze alsa öz közindin
yüz āhū avlayur ol közleri çın
kişige baksa ol közleri āhu
koyan yanglıĝ kiter ol közdin uyku
tamam xırmen çiçek tig kaddi yok xar
çiçekindin yok imkan alsa deyyar
aning ol nerkisi- mahmûrın aysam
tiger reyhan irem bağında her dem
kaşı çın bayram ayının hilâli
özün kurban kılur kim körse hâli
xayalini körüp mecnun tanglar
cemâli birle leyli-kaim oynar
tamām barmakları barmak şeker tig
bileki ac yanglıĝ tini kar tig
uyalur ay aning kün tig ingindin
xacâlatlıĝ bolur tün hem mingindin
yüzi şirin sözi şirin özi hem
demi canka sebep isa vü meryem
uşandın ötrü bolmuş zülfi zünnar
irini la'l yanglıĝ tişi hem har
aning ol la'l ü yinçü şekerini nuş
müferrah irken ol sevda kılur xoş
kılıp nakkaşlar nakş iletti çinge
kodup baş ol adakı toprakınga
mühin bānu tüzüp bu perdede saz
çıkarmış şirin atı birle avaz
ni körklüĝ kız kim ol iller ara bar
kamuĝ şirin tapuğında bolurlar
tükel yitmiş asıl-zade katında
bolurlar barça daim xıdmatında
naziri yok alarning körk içinde
alar tig bolmağay çin ü maçinde
muxalif yok kamuĝı rast birge
tüzerler çenk yanglıĝ yirge yirge
xırāmlap tigma biri çın humay tig
ğalat aydın yürirler tolun ay tig
tüşüp bağlarda xoş meclis kurarlar
bu yanglıĝ zevk itip 'işret sürerler
erem bağı bolur ol demde bustān
tolar bir bağka munça nāristān
tamām kaddi alarning servi- āzād

xıramlarlar biri birindin üstad
tolup beste ağızlar kand u şekker
aceb kim ança şirin bolsa kevser
irin yaküt ve tiş dür lafzi gevher
saçar gül ing özre saçları 'anber
kitermezler nikab il körmesün tip
yaman közlüg bakıp zaxm urmasun tip
bu yanglıg körk içinde işleri yok
temaşadın adın hiç işleri yok
kılıp cevlan ajun otka yakarlar
yırakdın xoş teferrüce bakarlar
yağı belgürsen agah illeringe
kuturmaz can kirür türk illeringe
uruşda yırtıp arslan pençesini
yağandın hem çıkarurlar tişini
eger uçtmahda hürri irse meşhur
ol il uçtmah irür ol fitneler hür
mühin banu bularnı mun-tig asrar
hisabın bilse bolmaz altumı bar
axurda bir atı bar ilge birmez
adaki toprakına yıl iyarmaz
sabah almış havada kuşlar andan
suvda ivrekçe korkmaz bolsa tufan
yiteyin kökke övkede yayılmış
feleknı yiti meydan arkaru salmış
timür tig tuynakı tağlar kazar ol
yiti deryanı bir kölçe yüzer ol
zamanı yanglığaning yügrüşü çin
üzer yulduznu tün tig ıdsa tizgin
irür şebdiz atı rengi tün teg
sever ğayet anı ol yüzi kün teg
ni şirin teg kişi kördi bu közüm
ni şebdiz yanglıg at işitti özüm
tüketti irse söz şavurı- server
ferağet kitti 'ışk oytınğa kökrer
bu yanglıg 'ışk oytınğa saldı bünyad
uşol çin içre köp nakş itgen üstad
mehir şiringe bağlap tangladı şah
bu şirinning sözün kim tıngladı şah
mu'attal boldıXusrav uş bu işdin
tapup ta'birini ol tünki tüşdin
bolup sevda közindin uyku kit[t]i
'aşık 'özr itip kim könglin unuttı
hemişe bu hikayet sorar irdi

adın sözni dımağındın çıkardı
nice kün uşbu sakınç içre kaldı
kuruğ söz tınglayu ol mengzi soldı
iş ildin bardı irse il köterdi
kirip bir xalvet iv içre oturdı
hikayet ayğucını ündep ol şah
bu şirin halıdın ol dem kıldı āgāh
katıg dermande boldum tip ey vefādār
meded kıl bir ilig tut tidi zinhār
bu körkülg işke kim bünyād salding
tamām itgil yok irse canım aldındı
hikayet koy sözüngni muhtasar kıl
oturma tur kühistānka sefer kıl
özüngni butka tapğanlarka oxşat
tapa kör ol butumnu hile kıl but
körüp angla köngülde rahmi bar mu
yāxüt hiç ādemi urğın sever mü
eger mum yanglıg ol bu mehr nakşın
tutar bolsa revan ur mühr nakşın
timür tig bolsa köngli kıl xabar kim
sovuk irken timürni tögmegeyim

ŞAVUR KÜHİSTANKA BARIP HİLE KILĞANIN AYUR

yir öpdi ol ma'anı kanı şāvūr
kim iy Xusrav ulaş şadılık artur
ajunda daim edgüler bile bol
yaman közlüg katıngda tapmasun yol
du'a kılınışda song şavurı- server
cevab aydı kim iy alemde mihter
kalem nakşına men xod birgemen reng
veli nakş özre kilür bolsa tig ol big
ni suret kim kılurmen anda yok til
uç bilmez ni kuş kim çızsamın bil
bu işke çare men biçare bilmen
'acizlikdin adın hiç çare bilmen
velikin hakdın uş yarı kolayın
küçüm yitmişçe bir çare kılayın
köngülde bolasun hiç türlü fikret
kim ol fikret bolur can özre mihnet
sen oltur şaduman 'işret bile xoş
kim imdi yolğa mündüm men tağı uş
bu yolda kılmağam bir lahza ārām
koyan tig yugru kuş tig uçmasam cām

sini tundurmağınça tınmağaymen
bu ot söndürmeğinçe yatmağ aymen
eger ot tig timürler içre bolsa
ya gevher tig taş ara kizlenilse
çıkarağaymen tidi men anı taşdın
timürdin ot tig gevher me taşdın
tiken birle yaraşmış tig çiçek baz
yaraşğaymen alar birle tüzüp saz
eger davlat manga xod kılsa yarı
ketürgeymen anı şah-zade sarı
eger tapmasamen hiç çare naaçar
xabar kılğaymen iy şahu- cihāndār
tüketti söz bilin bağladı koptı
şahā uş oğradım tiyü yir öpti
bir ay yürüdi tınmadın tutup yol
muhin bānu ilinge emgenip ol
yitip kildi yazılar tağlar aşa
kılı tağlarğa taşlarğa temaşa
körer kim tağ özere hoş çiçekler
açılmış zendevaçlar karşı sayrar
kelip yaz kunler ol kızlar uş anda
temāşa kılur irmişler hoş anda
bu şavur yitmiş vaktında tağlar
çiçek açlıp yaşarmış irdi bağlar
alıp taşlar çiçekler yıdğı rengi
biri sarığ biri al biri zengi
töşenmiş tiğme bir tağ üstinde
zümürürd nat adaklar astında
yavuk irdi irak ilinge ol tağ
itekinde bar irdi bir zarif bağ
yana bir deyr uşol tağ özre taşdın
koparmışlar keşişler ilde taşdın
tüşüp deyr içre kirdi ol tutup fal
uşol yang birle kim yürir köp abdal
yana söz ayğuçı ir mundağ aydı
sözining yinçüsin 'alemge yaydı
kim uşbu tağ itekinde üngür bar
kara taşdın surat bar ačka oxşar
her yılda kelür bir kısarak uş anda
sakinğaysın canı taş irdi tende
yiler ol bir yığaç yirni kolan tig
yitip kirür ol inge bir yılan tig
körüp ol taşnı anda şehvet artar
özin rağbet bile ol taşka sürter

idi hükmi bile yüklüg bolur ol
uğan fazlı bile birür anga töl
ni yanglığ kim kulun toğsa uş andın
yilip yilni üzer ol ıdsā tizgin
yana söz ayğuçı andağ ayur kim
bu şebdz anıng urğı tiyü bildim
uş imdi ol deyrni izder irseng
yil ilti sanğasın orını körseng
çiçek rengin alığlı ança yaşlar
kara ton kidmiş anıng yaşı yaşlar
idining munça tangsuk işleri bar
körüp 'ibret kıyamatka kıl ikrar
kutup sen bu hikayetlerge kalma
vefası yok ajunka tekeye kılma
sözüng başla bu yirde kalmağıl kiç
işitmezler bu sözni bilgeler hiç

ŞAVUR ŞİRİNĞE XUSRAV

SURATIN KÖRGÜZGENİN AYUR

yıpar yanglığ saçın kim tün taradı
yarukluk uşbu 'alemدين yıradı
tikildi ābinusdın neri- 'ayni
felek tasında yulduz ka 'beteyni
çıkıp ol müşteri mensur ilinde
biter tiz şah işi şavur ilinde
kirip deyr içre ol ferzane şavur
biraz tınglandı yuldı irdi rencür
papaslar kim bolurlar irdi anda
bilürler irdi kim şirin kanda
alardın sordı kim tang birle anlar
uşol körklüg suratlığ kötrü canlar
bu mangla kayu bir yirde kilürler
kayu çimgen öze 'işret kılurlar
uşol pirlar xabar birdi bu pirge
kim ol can alğuçılar barça birge
bu tağ bağrında bir hoş menzili bar
toluğ çimgen yana türlüg çiçekler
seher vaktında kilürler barça serxoş
kılurlar kök yaş özre al süsün nuş
niteg kim çıktı kün tilküsi indin
kaça başladı tünning kişi indin
köterdi irse maşrıkdın başın kün
ajun toldı yaruk kitti kara tün
kopup şavur uşol kızlardın öng tiz

bilin bağladı kıldı fitne engiz
kilip çimgege boldı güller işi
kim ol irdi çiçeklerning bilişi
alıp ilinge ol bir pare kağad
tamām Xusrav mengizlig çızdı surat
kılıp surat uşol sahib-ma'ani
oturttı bir yıgaç tübinde anı
peri yanglığ revan ol big kitti
ol ahular peri tig anda yitti
tüşüp olturdılar çimgeinde ol dem
çiçek özre çiçekler boldı xurrem
saça başladılar gül özre anber
külüşmekdin tökerler irdi şekker
bakıp taze çiçek tig yüzlerine
yavunmazlar tiken hiç özlerine
yaşıl çimgen öze hoş oltururlar
iki dost tig arada sığmaz ağyar
tüzüp meclis susün kiltürdi sāki
yürütü başladılar devr adakı
kılur 'işret ol ay ve munça yulduz
adak kitmez iligdin tünle kündüz
süsün fi'li dumađlarđa kim aştı
farah taptı köngül endişe kaçtı
kopup meclisni mahrem tip gül ingler
sala başladılar ying birle yingler
biri bülbül mengiz ün birle sayrar
çiçek tig biri çimgen özre oynar
sevinçdin özge hiç sakinçları yok
temaşadın adın hiç işleri yok
uş ança kızlar arasında şirin
tolun ay tig alar tigrede pervin
kimüng könglinde bar irse mahabbet
kılurmen tip aning yadinga 'işret
bu söz aytıp koş içti ve içürdi
bu hoşluk birle bir sa'at kiçürdi
bakıp öz suratınđa ked kuvanıp
ajunda bir nazirim yok tiyü sanıp
minim tig bar-mu bir ay tiyü turdı
bakıp nagah uşol suratnı kördi
ni nakş ol kiltürüng tiyü buyurdı
yaşurmang bu rakam munda kim urdı
alup kiltürdiler ilinge aldı
bakıp suratka hayret içre kaldı
ni koymaklıkka köngli razı bolur

yana tutmaklıkka anlardın uyalur
anga köz salmışınça 'ışkı arttı
veli razın alardın saklap örttı
ayak içmişçe ildin bardı özi
saça başladı kan yaş iki közi
nazar kılmışınça 'aklı kiter irdi
alar kizleseler ol izder irdi
sizip kızlar bu işni kadğular yip
bu suratka şirin 'aşık bolur tip
alıp surātını yırtıp saldılar tiz
munı körmese kılğay tiyü perhiz
sora başladı ol suratnı şirin
ayıtıtlar peri irdi uşol çin
perilig irmiş uşbu yir kaçalınğ
adın çimgeinde hoş otrup içeling
yalınğ yanglığ revan yandılar adın
yarukluk kitti suvka saldı tacın
bulutta kaldı yulduzlar kamuğı
niteg kim kitti irse kün fūruđı

ŞAVUR ŞİRİNĞE İKİNÇ KATLA XUSRAV SURATIN KÖRGÜZGENİ

çiçek yanglığ kızarıp çıktısa kün
la'l ot rengin aldı kitti tütün
açıp tigma müngüşde raz gencin
bizedi yir yüzün hoş kıldı rengin
yarukluk kim cihanka birdise nur
yana anlardın öng tipredı şavur
ozakı tig yana bir surat itti
oturttı anı özi turdı kitti
tang attı irse ol putlar ma kildi
çiçekler kayra ol çimgege toldı
yana oynayu başladı humaylar
tüzüp meclis oturdı körkke baylar
yarım rağbat bile otrurlar irdi
süsün fi'li köngüldin kadđu tardı
kopup kim oynayu başladı anlar
zemane kör yana ni kavurcak oynar
ikinci nageh ol ay utru baktı
körüp surat yana can otka yaktı
aning 'ışkıngda talib köngli kuşı
çıkıp 'aklı başındın kitti huşı
bolur esrükke bir uyku kifayet
çiçek kim çık alurđa az suv kifayet

sorar kızlarğa kim uşbu ni hal tip
ğalat-mu kördüm erki bu xayal tip
yana fermanladı bir kızğa kim tur
uşol suratnı terkin munda kiltür
alıp suratnı kızledi uşol kız
aya birle kün örtülgey mü hergiz
kilip aydı peri irmiş ol uçtı
munung tig bizge oyun birdi kaçtı
kiteling tip kuşın bağlattı hali
uşol çimgen çiçekdin boldı hali
kiçe boldısa kün simurğı kitti
yitip tün zağı kafdın kafka tuttı
süsün başğa münüp endişe kitti
yazıda kondılar xoş işret itti

ŞAVUR XUSRAVNING SURATIN ŞİRİNĞE ÜÇÜNÇİ KÖRGÜZGENİ

köterdi irse maşırkıdın başın kün
zamane tac keydi sarığ altun
uş andın yıl mengizlig ol periler
periler körmesün tip tiprediler
töşenmiş kök zümürd nat'ı yirge
yitip kildiler anlar barça birge
yana üstadı- çin ol yirge kilmış
burunkı tig takı bir nakş kilmış
uş ança san'at itmiş nakş içinde
canı yok irdi ançak suratında
periler birle yitti irse ol hur
kodup suratnı terkin kitti şävür
peri yüzlügler ol çimgen öze xoş
adak ilde yürütüp kıldılar nuş
uşol ay tiğme bir cam içmişinçe
saçar yaşın yumup köz açmışınça
bu yanglığ ornamış könglinde şavkı
yok ol suratdın özge birle zavkı
niteg tapğaymen anı tiyü turdı
köz açtı nageh ol suratnı kördi
yana hayret içinde kaldı şirin
bu oyun kiçti tiyü imdi haddidin
sabır kılmadı köngli kildi
öz ilgi birle ol suratnı aldı
körüp nakş içre öz körki nişanın
köyürdi bir yolu ışk otı canın

ŞİRİN XUSRAVNING SURATIN KÖRÜPAŞIK BOLĞAN SURATI

örümçük ağı tig ming al birle
humay kuş avladı ol fal birle
körüng bu ademi nakşı ni kıldı
peri yanglığ anı divane kıldı
aceb şaxs irmiş uşbu ademi zād
periler hem kişidin bolmaz azad
körüp suratnı şirin mihrı tüşti
ayur kim bu özüm ni işke tüşti
anınıg tig boldı kim hiç tise bolmaz
anınıg aymışların hem aysa bolmaz
çiçek tig soldı kitti ingde alı
teninde kalmadı zerre mecālī
munung halin kamuğ kız angladılar
'aceb iş tüşti tiyü tangladılar
ozakı işlerindin hem peşiman
bolup şirine aydılar kim iy can
ni bolsa bolsun uş başdın kiçeling
bu surat razıdın perde açaling
tileling canımız barınça anı
bu suratning bileling bar mu canı
tilep yarı alarka kıldı zari
yaranlardın tiger tip yarka yarı
şirin bildi kim anlar rast ayurlar
bu işke kirtü çare izdeyürler
biter köp iş buluşmaklık bile çın
kerek yar anda song bir itse işin
elif tig bodum uş boldı yitir lam
közimdın uyku kitti candın ārām
kiling söz kizlemeklikdin kiçeling
bu suratka bakıp içkü içeling
kura başladılar meclis kurağın
tüzüp olturdılar işret yarağın
adak kim ilge sundı irse saki
revan boldı yana birge ayakı
açığ süsün içip şirin özindin
kiçip kan yaş saçar nergis közindin
adak ilginge almış sayu ol hur
başı birle uşol suratka yükünür
aşıklık birle esrüklüg birikti
dınağı sabr kılmakdın hem irikti
uşol kızlarda birin iç tutup ol
oturttı yol başında közletip yol

kişi hiçmişçe bu sözni anga sor
bu suratdın ni ayturlar baka kör
telim sordı munı bilgen kişiden
bu surat sırrını çıkmadı bilgen
şirinning renci artıp bardı ildin
xabar tapmadı irse uşbu haldin

ŞAVUR XUSRAV HİKAYETİN ŞİRİNGE BEYAN KILĞANI

çıkıp kâsid uşol avsunçı şavur
özün muğlarka oxşatmış yürüyür
bakıp kördi yırakdın anı şirin
körüp anda bilişligning nişanın
buyurdı kim uşol muğni okung tip
ni aysa uşbu suratdın okung tip
'aceb irmez kim ol bu sırnı bilse
bu müşkil işni bizge şerh kılsa
sizermen kim bu surat canı bolğay
bu nakş ahvalını ol muğ bilgey
yüridiler revan ol pir önginçe
kılıp xıdmat anga muğlar yangınça
ayıttılar uşol surat halını
külüp aydı bu sözni aysa bolmaz
xalayıkka bu sırnı yaysa bolmaz
bu kızlarning biri yügrüp kayıttı
ni kim andın işittise ayıttı
niteg kim uktı şirin ol kız sözini
tiye bilmedi ol dem öz özini
yürekde kanı kaynap bağrı bişti
barayınmen tip özi ok yolğa tüşti
alıp tağyankusı avazı-xalxal
saçıp zülfi yıpar imni şeker bal
sabr ışkı ilindin kıldı feryad
xıramladı kararsız servü- âzâd
tüştüp kün yirde yürir tig uşol hur
ajunka birdi ay yüzi bile nur
yana tün yanglığaning zülfi rengi
saçar gül ing öze müşk iki zengi
bu şirinlik bile şirinni nakkās
sabr kıla bilmedi bir dem indürdi baş
yana bardı köyüp bağrı firâkdın
töresinçe selâm kıldı yırakdın
senâ vü medh ayıttı irse kim şavur

oturttı anı ve olturdı ol hür
ya kimsen tip sora başladı şirin
yürüşing kandın özünge kayu yirdin
kiçer könglümdə sindin bir gümanı
közünge sizmişimdin bar nişanı
sualımka cevab ayğıl kim iy pir
'aceb yok kim sizing bolsa bu tedbir
cevab aydı kim ol üstâdmen kim
kizip ajunda ni bar irse bildim
idi mindin yağurmadı ni irse
manga açtı ajunda ni bar irse
yir üstinde kamuğ yirni bu özüm
kizip ba'zısını hem kördi közüm
toğardın kün batarğa tigrü kizdim
bu yir tomarın ilginim birle yazdım
ni yandın sorsangız anglarmen iy can
keçik kuş ademi cinn ü periden
şirin kördi kim ol güstax sözler
ayıttı kim bu suratka ni tirlər
yana bıskırdı ol nakkâşi-şavur
ayur iy yüzi kün endâmi kafur
hikayət köp bu surat içre angla
ayayın uş kulak tut yaxşı tingla
bu surat kıssası bar bir päre uzakrak
uş ayturmen veli bolsa yir ağlak
buyurdı ol sanem barça periler
yitigen tig kıyındın tarğadılar
tamam kim taptı ol meydanni hali
sözün meydanka top tig saldı hali
kim uşbu surat ol cannung nişanı
irür ol bu ajun sultanı xanı
yiti iklim şahıning ol yadigarı
yok ol dünyada bir körk içre bāri
bolur kün tiseler körkindin ötrü
baka bilmez kişi yüzinge utru

ŞAVUR ŞİRİNGE XUSRAVNING KÖRKİN SIFAT KILĞAN SURATI

şehinşah xusrav perviz irür atı
yana şahlıkka layık edgü zatı
bu yanglığ şivelig sözler bile ol
sala tip 'ışkka canın başladı yol
anını xoş sözlerin şirin tinglap
zihi şirin sözi bar tiyü tanglap

bolup ol tigme bir nükte içre hayran
'aceb bolğaymu tip bu igge derman
sözinge perde içre reng birip
yana başladı sözke ton kidürüp
razın kizlegeyin şavur ma bildi
özün kizlemedin aşkare kıldı
iy ay yüzlüg nidin kizlersen esrar
karabe içre sözlersen peri-vâr
çiçek tig ğonca içre tutma yüzni
açılıp bir aşkâre sözle sözni
tileyür irseng öz igingge derman
utaçındın yaşurma iging iy can
tükel iştip sözün nakş itti şirin
kilip kahrı yüzün çevürdi andın
veli berk tutmuş irdi ışk itekin
yana sözleyü başladı ol büti- çin
harifini kördi kim cins irür yar
kiterdi perde razındın bolup zar
kim uş mundağ perişan boldı işim
uş andın kim bu suret boldı işim
ilip tutğıl bu işim içre bir sen
asığ kılğaymen yir işinge hem men
men uş aydım sanga razımnı barça
kil imdi sözlegil sen hem bir ança
ol efsunçı yana sözleyü başlap
burunkı hilege bu rastnı aşlap
oturmuş irdi terkin öre koptı
kılıp xıdmat töresinçe yir öptü
öküş antlar içip aydı kim iy hur
kerek canım bağışla kerekse öltür
soyurkasang mini toğru ayayın
adın bu hile kılmaknı koyayın
ol suretni nakş itgüçi kul men
uş aydım toğru bâki sen bilürsen
bu ilgin ni suret kim çizğay anda
nişanı bolur veli yok canı tende
manga nakş itmek öğretti ol üstâd
niteğ kılsun canı bolmasa feryad
körüp nakşını kalmadı mecaling
kıyas it körsengen ni bolğay haling
közüng bir şaxs körgey kim tamam nur
yüzining şu'lesindin kün uyalar
çiçek tig taze fariğ ol xazandın
yigitlik būsitâni xurrem andın

henüz hüsni bağında yok şimşâd
çiçek irken tikendin servi âzâd
henüz balkır açık kün tig yangakı
bulutdın fariğ ol sim tig sakakı
henüz la'li öze yok hiç ğubarı
henüz yok bustanı içre xarı
bahadurlukda rüstemdin kavirak
veli ömrinde on biş yaşar ançak
açıp ol genc kapağın kılsa baxış
tiger baylıkka yüz ming bolsa derviş
bir er atlansa avka öz ilindin
kutulmaz kuş kedik anıng ilindin
körer bolsa yırakdın anı arslan
okunıng korkuğındın xod birür can
neseb sorsang irür cemşid uruğı
tükel bar xanlık esası kuruğı
yüritür yiti iklim özre ferman
'alem yiti felekte tikmiş eyvan
bulutdın köp edizrek ilgi cudı
letafet birle yoğrulmuş vucudı
tokuş vaktında ilge alsa yasın
kurar düşmen körüp öz canı yasın
kaling övrekke kirmiş tig laçın
töker düşmen kanın urup kılıçın
süngüsü heybetindin tipremez yir
okunıng zaxmnı her dem felek yir
kamuğ irdem uşol tinge mürid ol
cemâli dostlar caninga 'ıyd ol
kavi tâli yana ikbal u devlet
birikmiş körk ü irdem 'izz ü hurmet
bu yanglığ devleti bar irken ol şah
kılır 'ışkıngda tün kün tınmadın ah
xayalınmı kiçe tüşinde körmiş
uşol kündin birü 'aklın yitürmiş
ni aş yir ni ilinge cam alur ol
ni kündüz ni kiçe rahat bolur ol
şirindin öng tileki yok ajunda
kiçer 'ömri bu açığ birle künde
mini xıdmatka kasıt ıddı kildim
sen ok bil halini uş 'arza kıldım
bu yanglığ sordı söz yol bulmuşınça
anıng şirin sözün şirin tınglap
şekerdin tatlırak söz tidi tanglap

yüz urdı kim revan öpse adakın
hamiyyet koymadı tuttu kulakın
turuktu bir zaman köngli bolup tar
bu işke çare bar mu tidi iy yar
kim uşbu kadğu canka kar kıldı
tırıglikdin mini bizâr kıldı
yana şavur ayıttı iy yüzi kün
kitergil kadğu könglüng inç bolsun
irür bu maslahat kim saklayı raz
çıkarmen avka tiyü salsang avaz
kerekinçe bu işde bile kılsang
muradıng sungkurin bu torka ilseng
muradıng bilmişingçe kıl bahane
tapuğçılar ma tüşmesün gümane
erenler tig bu işing içre katlan
barurmen avka tip şebdizge atlan
yana şebdizge hiç at yitgüsi yok
bu kızlar ma iteking tutğusı yok
revan bol yıl mengizlig yıl revan sen
songungunça aşukup xod bargâmen men

ŞAVUR XUSRAVNING YÜZİKİN ŞİRİNGE BİRGEN SURETİ

birip Xusrav yüzikini ilinge
alıp bargıl tidi Xusrav ilinge
eger yolda yoluksa şah-zade
açuk tut yüz kim ol bolsun piyade
ruhung körgeñ yağan yanglıg tutulsun
bu ferzin bendi- firkatdın kutulsun
nişan angla kulak tut sanma ukğil
yangılmağıl yoluksa yaxşı bakğıl
atıning tuynakıning na'li altun
la'l birle nurassa' kiygeni ton
tonu la'l ü tacı la'l ü kemer la'l
yangakı la'l irin tiş hem dürrü- la'l
yolukmasa medayin yolını sor
sürüp şebdiz angar yıl tig yite kör
melikning kasrı bar bir xoş mekanda
köngül açlur kiter kadğu uş anda
karavaşlar toluğ şahning sarayı
kamuğ yulduz mengizlig yok bir ayı
medayinka yitip sor ol sarayını
karavaşlarka körküz şah nişanı
tuş ol kasrınga küy kilginçe şah-zad

kim uşbu kadğudın bolğaysen azad
xoş oltur kilgey ol şahı- cuvan-baxt
uş andın song felekde urğasen taxt
kıl ol Xusrav xayalınga temâşa
anıng yadınga içgü iç aş aş
eger bir iş tüşüp men kalmasam kiç
bu işler hacet irmez xod sanga hiç
bu aldağ birle söz tigürdi şavur
kabul kıldı sözini turdı ol hur
yana ülker tig ol ay xıdmatınga
yığıldılar kamuğ kızlar katınga
buyurdı kim bu menzildin kiteling
turung olturmang ivge 'azm iteling
tutup ay buyrukın ol ança yulduz
saça başladı 'anber ü kiş ü kunduz
peri yanglıg uçup andın periler
küle oynayı andın tiprediler
müntüp at bağlatıp kiş billeringe
konakka yittiler öz illeringe
boyun tındurdılar ilde niçe kün
veli bu kadğu birle ol yüzi kün
tütün boldı anıng ahındın ajun
karangğulukka kirdi kün kilip tün
kirip aydı muhin banuka şirin
tilekim bar tidi bu yolda sindin
'icâzet bir sabah avka çıkayın
salıp kuş hem kedik avlap yıkayın
buyur şebdizni kiltürsünler ırte
açılsun könglüm anıng birle yorta
anga bir atlanıp cevlan kılayın
konakka kayra xıdmatka kileyim
mühin bānu ayıttı kim iy yüzi kün
niteg kim könglüng tilese eyle bolsun
veli korkarmen andın sen sakinğil
kür arslan tig yürekliğ ırürsen bil
kerekmey kim ziyan kılsa sanga ol
sakın müngende ingende hazır bol
başınğa ur bahadurluk yükeni
yarağ kıl min niçe kim bolsa canı
şirin banuka sevnüp xıdmat itti
turup öz mahreminge kirdi yattı
sevünmekdin şirinning küngli xurrem
bolup olturdu 'işret birle bir dem
köngül kuşı bu ışk otında uçar
xayalı ol şirin Xusravını kuçar

MUHİN BANUDIN ŞİRİN KAÇIP MEDAYİNKA BARĞAN SURATI

niteg kim tang xorusu urdusa dem
'aşıklar mengzi rengin aldı 'alem
bozup tün kufınlı kün gencin açtı
sarığ altun tükel alemka saçtı
yığıldılar yana kızlar katınğa
turuktılar adakin xıdmatınğa
bakıp anlarını kördi irse şirin
süçüg til birle aydı ol büti- çin
kim uş bismillah avka atlanurmen
kedik avunğa kirgeymü tiyürmen
yaraştırdı kamuğ atlanğu esbab
tılısm aytmış mengiz genc özre avlap
yigitler kidip ton börk ü kaftan
kâmuğ bağladılar hem kiş ü kurban
tükel yitmiş peri birge yığıldı
revan atlandı şirin 'azm kıldı
çıkıp öz ravzasındın munça hurlar
temaşalar kılı avka barurlar
heva tolup yıpar yıdğındın ol dem
yürirler xoş küle oynayu xurrem
yitip bir tüz yazıka köçediler
çapup bir sınıng atlar tidiler
kişi körmez yırak biz tiyü ildin
kengeşip ıddılar tizginler ildin
urup şebdzige kamçı ol büti- çin
yüz urdı yolğa adrıldı bulardın
sakındılar tuta-bilmedi tizgin
biri anlamadı kasıd barurın
izin izleyü çaptılar songınça
baru yitlendi iz hem boldı kiçe
ni şum sa'atta çıkmış-biz tiyü tiz
kayıttılar bolup nevmid bigsiz
bigindin adrılp bolup perişan
köngüller xasta can yürek kan
tutup yulduzlar ay yasın kılur vay
muhin banuka kildiler yok ol ay
kanı şirin tiyü aydılar iy şah
alıp kitti anı şebdz nagah
işitti irse uş bu sözni banu
yangılandırdı kiçgen eski kadğu
tüşüp taxtındın ol dem 'aklı kitti
başın toprakka toprak başka attı

ğarib kaldım tiyü feryad kıldı
'acaib ta'ziyet bünyad kıldı
öküş yığılak bu yanglığ kıldı zarı
bu kadğu içre kalmadı kararı
ayur ingrep kim iy canım küvençi
ni yoldın urdı ilging atka kamçı
ni boldı kim mehir bizdin kiterding
köngül kimge birip bizdin köterding
'aceb ni boldı bilmen imdi halıng
zehir bizge birip kim yidi balıng
Ivuk tig kitting uş iy canım örki
kayu arslan ilinge tüştüng erki
özüng gevher mengizlig yave boldung
bu iş kılmakka-mu şebdzini koldung
öküş yığılap bu yanglığ kıldı zarı
bu kadğu içre kalmadı kararı
uzun tün tangka tigrü nevha kıldı
tang attı irse 'alem xalkı bildi
yığıldılar kapuğka xalku- 'alem
uzadı nevha vü feryad u matem
bar irdi bir uluğ yaşlığ karı pir
çıkıp izdeling tip kıldı tedbir
baralıng tip kirip banuka aydı
muhin banu tilemeng tiyü tıydı
tüşümde bu belanı körmiş irdim
kim ildin bağlı kuş ıçkınmış irdim
tüşümdin xatırım teşviş kıldı
zamandın song yana ilgimge kıldı
bu yanglığ tang 'acaib tüş kördüm
tüşüm ta'birin uşbu işge yordum
ayıttı kim eger yıl bolsamız biz
yiler yildin ming artukrak ma şebdz
uçar kuşnung songınça kavsa bolmaz
bela kilmışde song hiç savsa bolmaz
kögerçin uçaş öğrenen yirindin
esen bolsa kilür saknıp yuvasın
sabırdın özge yok bu igge derman
umınçdın öng yok uşbu işge imkan
uş ança köygemem tertip fırakın
işitginçe yavukın ya irakın
tapar bolsam yitürgen gevherimni
kaza kılğam kamuğ 'işretlerimni
ilinge kirse ol genci- revanım
sevünçi üçün birgemen bu xan u malim

sözün iştip xalayık tangladılar
tutup bu fermanını tıngladılar
yana bir yanda ol şirin tutup yol
bedük tağlar kiçip aşır öküş kol
gehi örleş gehi iniş gehi tüz
yiler tüşmez atındın tünle kündüz
yigitler tig tüzüp tonların ol hur
yürir körgeñ anı ir tiyü şakinur
kiçer aşır saladın bir salaka
salıp yalğuz başın mun-tig belaka
kişi körse çıkıp ol toğru yoldın
yürütür tağlar arasında koldın
uçar bir lahza tınduramaz atını
yazıp Xusrav taparu kanatını
tilep şavur ayıtğan tig nişanın
sorar şah-zâdeniñ turğan mekanı
yilip on dört tün kün yar tileyi
ol on dörtinçi tününg tolun ayı
bu yanglığ imgenip nazük dımağı
vücutıxasta boldı sızdı yağı
niteğ kim subhı-sadık baş köterdi
karangkuluknı ajundın kiterdi
tamam kim sarığ gül yüzün açtı
kamuğ nergis körünmez boldı kaçtı
köründi bir çümen xoş murğzarı
akar mengü suvı tig çeşmeleri
ivup kıldı uşol çimgeñe şirin
bu açığıda bolup biçare miskin
tini yol emgeninde xasta bolup
çiçek tig al ingi isigde solup
turup dört yaru çevrülde uşol hur
ni il bar ni hem közge körinür
kilip tüşti biraz tınsun atım tip
bakıp öz halınga köp kadğular yip
tüşüp anda biraz aram kıldı
suvka kirmekke tonların süçüldi
kılıp öz köngli tig zülfi perişan
felek ay vay tiyü kıldı zülfin eñgan
atımı bir yığaçka berk bağlap
suvka kirdi bağır ot birle dağlap
haseddin kökde ay rencür boldı
yüzi 'aksindin ol suv nur boldı
kara kiş tig saçu ak as tig endam
çiçek almış yangakı rengidin fam

çiçek kim çık yiringe çeşme bolsa
bolur taze niçe kim küñge solsa
anın kün çeşmesi yanglığ yüzündin
münevver boldı ol çeşme özündin
saçıp saçları kölge müşk ü 'anber
tolup suvka nebat u kand u şekker
tamam ol suvınıxoş culab kıldı
sakinğaysen konuk kilgenni bildi -

XUSRAV HÜR MÜZDİN KAÇIP ERMENGE BARURDA ÇEŞMEDE ŞİRİNĞE YOLUKKANI

yana persi tilinçe ol nizami
ayur kim ol şahı-Xusrav esâmi
uş andın birü kim ermence şavur
ni iddi kim manga şirinni kiltür
köyer irdi xaber kilgey tiyü şah
fırak tüninde bir toğğay tiyü mâh
kiçe irte atasınıñ katında
bilin bağlap tururdu xıdmatında
urup yarmakka darb aning atımı
kamuğ illerge ol yarmaknı yaydı
yana boldı peşiman öz köydi
karı böri yigit arslandan korktı
sakinmadın işitti songra uktı
sakındı kim oğul mansuba oynap
mini mat kılğa tiyü şah oynap
ayıttı bu yağanı bend kılğu
yaman kuşnı oyün agah bolğu
öküş sakşap bu yanglığ kıldı tedbir
ni oynar boldı bilmez işde takdir
kişi kim rastlık könglindedi tuttı
ajun şatracın oynap song ol uttı
büzürg ümmid bu ma'nidin ağâh
bolup Xusravnı ündep aydı iy şah
kim imdi yulduzung battı balka
özüngni saklayı vakıf bol bu canka
atang kasd itti canınga yarağ it
körünme közge niçe kün revan kit
söz iştip aydı Xusravnı- zamane
yarağsız çakda taptung bu bahâne
çıkıp andın revan kasrınga bardı
tabuğçılarğa söz tapşurdı sardı

sarıp köşkindeki ay yüzlülerine
vasıyyet kıldı cadu közlülerine
kim uşmen hali avka atlanurmen
bir iki hafta sahrâda bolurmen
bu yanka nageh ol ay yüzlü kilse
uşol tãvus yanglıĝ atlı bolsa
anı tüşrüp kamuĝ 'izzet kıling kim
yok andın özge 'alemde tilekim
eger xoş kilmese bu kasrı- hadra
tilese köngli xoş çimgenli sahra
yazılarka çıkarıng fürçe kılsun
örüp türlüĝ çiçek köngli açılısun
kayu yirmi kim ol tiler bilingiz
uş anda bir bedük fersi kılingiz
munung tig birdi öz köngli tanukluk
kim anı kilge tip kıldı anukluk
tamam aytıp sözün iş muhkem itti
alıp köp iş nöker atlandı kitti
çıkıp ermen yolına 'azim kıldı
süleyman yanglıĝ ol yıl birle yildi
iki menzilni bir menzil kılıp ol
atası xavfıdın tuttu uzak yol
kazaka atları ol yirde ardı
kim ol ay anda başın yuyur irdi
buyurdu kullarınga kim konung tip
tingıp at tipregeymiz tidi aş yip
özi yalĝuz uşol çimgenge bardı
kizip ol yirde bir xoş çeşme kördi
yırakdın kördi şah bir şahşı- mevzun
yana arslan tig at rengi kara tün
ni bolĝay irdi ol devlet humāyi
minim bolsa tir ol tün birle ayı
irür ğafil uşol kim ol tolun ay
aning burcında bolĝay bu ajun yay
telim ma'şuk kilür 'aşıkka nageh
uşol esrük uyur hiç bolmaz agah
bu devlet yarı birmez bolsa akıl
bolur ebleh ya iş vaktında ğafil
yakınrak kıldı at birle turuktu
tangırkap kızlenü yüzinge baktı
körer kim suvka kirmiş bir yüzi kün
ıyarı baĝı çoĝı barça altun
gülâb özre turur tig maĝzı badem
özin yur çeşme içre ol gül endām

alıp süt tig ilinge 'ac tarĝak
kılıp tarĝaknı ilçi ilni baskak
xarâc alĝaç kilür her demde ilçi
felek tınmaz saçar ay özre yünçi
arıĝ zatı tamam bir genc ü kan tig
iki zülfi ma genc özre yılan tig
füsünçi mal üçün ten içre candın
kiçip korkmadın ol iki yılından
ming al birle kilidin ildin almış
anın ol genc mun-tig xoş açılmış
körüp çeşme içre şah ol yüzini
yüzündin hiç kitermez boldı közini
karaklar könglini aning karakı
yürekün köytürür nar tig yangakı
bakıp aning bulur yanglıĝ teninga
bulurdın ot yakıldı şah caninge
ol ay ğafil bu Xusrav bakĝanındın
bolup meşĝul tarayur irdi saçın
kişi kilmesü tip könglinge tüşti
bakıp nageh közi Xusravka tüşti
közin sürtüp nazar yüzinge saldı
körüp kün tig yüzün hayran kaldı
katıĝ baktısa şah şirin uyaldı
ni kılĝu imdi tip endişe kıldı
kalıp biçare izdep çare taptı
bulut yanglıĝ saçın ay özre yaptı
çiçek özre yapup ol müşk saçın
yaşurdu âbinus astında 'acın
köngülde aydı Xusrav kim barayın
peri-mü ademi-mü bir sorayın
yana aydı uyalĝay ol yüzi kün
turayın ança kim tışkaru çıksun
zebun tutmak munung tig yirde perviz
erenler işi irmez tidi hergiz
sabur kıldı ol işdin tydı özin
çevürdi bir zaman andın ma yüzün
adebni öz caninga ĝul kıldı
adın yirge özin meşĝul kıldı
aşukup çıktı şirin kıydi tonın
şişip şepdizni atlandı terkin
köngülde sakşap aytur bu yigit kim
adeb sakladı bolĝay mu bilişim
'aceb irmez eger bu bolsa yarım
eger bolmasa tig kitti kararım

işittim la'l u kâni tiyü anı
eger ol irse kanı ol nişanı
anı fikr itmedi kim yolda şahlar
yaman sakinęuçıdın özi kizler
canına kõngli aytur kim revan tur
çiçekingni bu şekkerge karıştur
uşol xod surat irdi uşbu can ol
xaber irdi ol uş ma'ni 'ayan ol
yana aydı kayıt kılma fuzulluk
mumı terk it revan bar kit angar ok
bu almu ya degül mü bilse bolmaz
iki erkligge kulluk kılsa bolmaz
men öz yolumça toğru ok barayın
bařımęa hak ni kiltürse bir köreyin
tiyü sakşap kõngül bir yaru kıldı
atınęa kamçı urdı sürdi yildi
ol aynı kötürüp şebdiz uçtı
peri yanglığ perini aldı kaçtı
yana şah çıktı bolęay tiyü baktı
anı körmedi canın otka yaktı
çapup dört yaru hiç tapmadı yarın
köyüp bağrı alıp bardı kararın
munung tig kitti bu yil mü boldı
tiyü tanglap ta'accüb içre kaldı
tüşüp çeşme yakasında atındın
köyüp bağrı uşol ay furkatındın
geh ol şavvas tig suv içre cevher
tileyü yarını ol suvda izder
geh ol kuş tig terekler özre anı
tilep aytur kanı ol serv kanı
tilep şebdiz öze ol toluın aynı
kara zağ kanatı özre humaynı
ayur sungkur özümge ol kara zağ
bakıp ok tig yüreкке urdu bu dağ
ajun zağ tig özesinge karangęu
bolup arturdı kadęu özre kadęu
bodın talın firak çevgan kıldı
köni ok tig bodı ya tig igildi
içi köyüp kõngildin kıldı bir ah
tutuştı tip bu ot canımęa nagağ
yaşarmaz bu umunçumnung butakı
kurıttı yaş özümni yar firakı
firakda kurumaz yaşdın farakım
bu hasret birle soldı al yangakım

yoluktı irdi ol canım muradı
usal kıldım yana mindin yıradı
çiçekni taze irken tirmedim men
yil iltti nagehan kizlendi közden
humay kuş sayesi üstümge tüşti
sevündüm kim özüm davlatka tüşti
koyup anı nazar taşlarka saldım
aningçün saye tig taş özre kaldım
bu kündin song kurımağay içürgüm
anı izdeyü bar 'ömrüm kiçürgüm
tüşüm-mü irdi bilmen ya xayalım
kim uş mundağ perişan boldı halım
közüm bu çeşme içre kördi bir gül
canım rağbet bile boldı anga kul
uş imdi körmen anı niçe baksam
sezem özni tigen tig otka yaksam
kim aydı kim közüng andın kitergil
tapup öz baxtıng ilgini kötergil
kayu div tab'ım öğretti manga kim
közümni kõnglüm alęandın kiterdim
kamuğ işde özüm sabr iter irdi
bu yirde barça sabrum aldı bardı
bu kündin song anıng 'ışkı çırağın
yakıp köydürgemen bu sabr bağın
eger ol çeşmedin içsem şarabın
yimez irdim bu bağrımnıng kebabın
nasıhat kör kim ol hindü ni aytur
kaçan kim genc tapsang yi ve yitür
bu dünya bağıda kim bolsa tidi
peşıman bolmaz ol kim meyve yidi
bu kündin song adın kayęını koydum
cihandın irikip candın ma toydum
kınağaymen uş ança bu özümni
tilep tün kün uğandın ay yüzümni
eger tapsam tilep igimge derman
uşandın küçey işim bolęay asan
kişi kim renci kandın bolsa imkan
yok ol kim tapsa sıhhat tökmedin kan
turup çeşme yakasında zaman ol
tilep tapmadı andın hiç nişan ol
bir ança yığlayu köp kıldı zarı
bolub sevda kitip candın kararı
hevesde ah tip bihuş boldı
çiçek tig al ingi ödükde soldı

çınar tig kaddi toprakka yıkıldı
bir ançadın song öz halınğa kildi
ayur kim bilmedim bu ademimü
yok irse iy 'aceb bilmen perimü
eger bolsa peri düşvar bolur
periler çeşmede köp bar bolur
kişiğe bolmaz uşbu sözni aymak
sever Xusrav perini tiyü yaymak
öze atanğu ajunda süleyman
uş andın song perige kılğu ferman
köngülde sakşap aytur bu hikayet
kılır çerx u felekdin bu şikayet
bolup nevmid çimgendin kayıttı
revan ermen yolınğa kirdi kitti

ŞİRİN XUSRAVDIN AYRILIP MEDAYİNĞE KİLGEN SÖZİ TURUR

felek kim iş bitirmeklik tileyür
burun muntig oyunlar oynayur
tilese bir kişiğe birgüğe genc
birur gencdin öze yüz mihnetü renc
tikensiz hiç kim irse ilge almaz
firakdın sonra hoş bolur kavuşmak
karışmış yanglığ ol şekerge kaymak
melikdin adrılıp kim kitti şirin
yavuklukdın yırakka saldı özin
bulutda kizlep irdi ay tig özin
şehirge yitti irse açtı yüzün
kişilerdin sorup Xusrav sarayın
felek yitgürdi ol burçka bu ayın
yitip Xusrav sarayınğa bu şirin
revan sözlemedin indi atındın
tapuğçılarka körgüzdi nişan kim
nişan iddisa şah tapğınğa kildim
körüp anlar köridin tişlep irin
tüştürdiler sarayka kirdi şirin
anı xusrav töresinçe ağırlap
turuktılar tapuğda bil bağlap
kilür şah-zāde xali tirlir irdi
sakinğaysen kim ot almakka kildi
yakıldı irse nageh tang çırağı
köyüp bağı ödükde sızdı yağı
sora-başladılar ni hal tiyü bu

ni iş tüşti bu ni ahval tiyü bu
arıp imgep kayu yirdin kilirsiz
ivüngüz kayda ni illig bolursiz
alardın ol peri perhiz kıldı
niçe yolğan çatıp engiz kıldı
uzakrak tidi bu işim bir ança
kilip Xusrav ayitğay sizge barça
kaçan kim kilse tidi ol şehinşah
uş anda bolğasız halımdın āğāh
veli atnı xoş asrang birmengiz renc
kim ol atnıng bahāsı yüz tümen genc
konakmen tidi şah kilginçe sizge
alar hem razı boldı uşbu sözge
atın axurda bağlap birdiler ot
veli şirin yürekinde yanar ot
çiçeki va'de bağında açılmış
visal tapğam tiyü endişe kılmuş
bu yanglığ hacir birle kim oturdu
munı anlar kumanıp saknur irdi
uşol hem oxşatıp anlarka özin
alar yanglığ ma sözler irdi sözün

ŞİRİN ÜÇÜN KARŞI KOPARTIP ŞİRİN KARŞIKA BARĞANI

munung tig otrup anlar ara şirin
kiçip bu kadğu birle öz canındın
bir ança turdı bolup canı pezmān
xaber angladıXusravdın perişan
kim ol korkup atasındın yupanmış
av avlarmen tip ermenge yönemiş
tapulmadı tiyü igimge derman
küçey boldı işim bolğuda asan
ödükde bağı köyüp niçe müddet
oturdu sabrı kitip arttı hasret
hakikat bildi kim yolda yolukkan
suv içre könglini ol otğa yakğan
yiti iklim şahı Xusrav irmiş ol tip
diriğa hayf bardı tiyü ğam yip
ökünç yip kadğu canınğa singürdi
alar hem sizmesün tip tik oturdu
sabr kıldı niçe kün canı köynep
melül boldıdımāğı aklı aynap
köngülsüz bolmayın tip uşbu işdin
kiling bir karşı tidi ilde taşdın

çiçek tig bu özüm xoş bağlar ara
kizer irdim hemişe tağlar ara
zamane mini bağka ildi uş kim
solup sarğardı mun-tig ol çiçekim
ötündi ol tapuğçılar kim iy hür
şem'tig sızma iy mecliske çin nur
melik sizning uçun bir xoş havada
buyurdi kim kiling karşı müheyya
eger fermanlasang üstte tapaling
tağ özre bir bedük karşı yapaling
ayitti maslahatlıg iş bu yavlak
tapung üstad iş başlang revanrak
tapuğçılar uluğı hile kıldı
bina kılğuçını ündetti kildi
ayitti bir uluğ cadu yitildi
köyer xusravka kaç kün boldı kildi
eger turğıl tiyü yirge buyursa
muhal kim yir yirinde tik otursa
felekke aysa turğıl tip söz alğay
kiyâmatka tigi ārām kılğay
buyurdi kim koparting bir sarayı
tapa kör bir yaman isig havayı
kim anda ademiler bolmasun hiç
uş andın cadüluk öğrenmesün hiç
anınğ tig yir tapup bizge xabar kıl
bireling xarcını karşı koparğıl
uşandın birdiler altun kümüş köp
ayittılar oturma tur revan kop
körüp mal u hazine sevnüp üstād
tilekingçe kılmayın tidi bünyād
çıkıp ildin tutup yol tipredi ol
yazılar tağlar aştı kiçti köp kol
körer bir yir havası tab'ı afyün
karı bolğay yaş oğlan tursa on kün
mühendis kim rakam urdı uş anda
uşol cadu kerek kim bolsa munda
uşol yirde barıp bünyad kıldı
tamuğ ornında ol uçtmah kıldı
umıdı yok kim kişi ol yirge barğay
bu açığ birle şirin anda turğay
yitip tün süsi kim ajunni tuttı
şol hur aţlanıp duzaxka kitti
şirin birle niçe kız birge irdi
kim anlar 'aklı yok oğlanlar irdi

saray atağı ol zindanka yitti
güher yanglıg özün taşlarka kattı
ümid birle uşol karşıka kirdi
işı yar kadğusı birle oturdi

XUSRAV ATASI HÜR MÜZDİN KAÇIP MUHİN BANU KATIŃA KELGENİ

niteg kim çeşmedin kitti cihangir
köngül boyninga bağlap 'ışk zencir
irak bolmışça ol menzildin ol nur
bolup nevmid köngli boldı rencur
yana saknur takı kün toğmadı tip
sakinğaymen bu yağmur yağmadı tip
kim imdi kün toğuş yarı barurmen
axır toğğay künüm tip umanurmen
bu köyük birle ermen tağlarınğa
yavuk yitti şirin yaylağlarınğa
çiçek yanglıg kim ol tağlarğa aştı
yil iltip yılğını iranğa saçtı
'ameldarlar kamuğı karşı bardı
öküş mal u tavar utru çıkardı
tutup tozğu tigip tertip telim māl
içip ırğat ayitti hem bu xoş fal
kişiler kördi Xusrav yüzi savluğ
kamuğ körmekke yüzün arzulug
kılıklarnı tilep ilge kildi
niçe kün kondı anlar birle boldı
uş andın tipredi mükanka yitti
mukaniler xaber ermence iltti
muhin banu uşol şahı-cihandın
xabar angladı kim işitti mükāndın
yaraşturdi telim şahane tozğu
kamuğ il xalkı birle çıktı utru
telim mal u tavar birle tigişti
töresinçe kılıp xıdmat körişti
orun körgüzdiler kiçti oturdi
adınlar barça kol kavşurdi turdı
şah andın songra sordı kim niçüksen
kim uş zahmet kitürdüm ilinge men
konakmen tidi sizge bir niçe kün
konaklardın başingız ağırmasun
muhin banu körüp bu lutf andan
kılayım tapğıda canını kurbān

yir öpti önginde örü-turdı
du'a kıldı niteg kim layık irdi
kavılandurdı Xusrav lutfi anı
ferah taptı melik tapğında canı
bir adine tükel ol şah katında
tapuğlar kıldı turdı xıdmatında
ötünüp aydı iy şahı-çıhangir
kılâyın toy yarağın tiyü tedbir
eger lutf itse şah sahraka çıksa
ulus il barçası anda yığılsa
niteg kim hükm itip fermanlasangız
nökerlerni ma bir kün taylasangız
şehinşah aydı kim bolsun barayın
niteg kim sen tiseng andağ kılâyın
turup atlandı Xusrav birle banu
tüşürdi şahını kıldurmuş köp aş su
kurup çimgen öze şahane hoş taxt
oturdı taxt öze şahı- cuvan-baxt
adak ilge alıp şahka tutup koş
kılı başladılar bir biringe nuş
çalıp mutrıb çağana ceng ü barbat
dimağlar taptı 'işretđin halavet
saça başladı til tutisi şekker
tab'dın öndi hoş mevzün sözler
uzun kün toylap anda ırğadılar
kiçe bolğaç konakka tarğadılar
köp aydı mühin kim iy cihandar
kabul kılsang tapuğka ötüğüm bar
kim uş kış faslıda ol barda ili
havası hoş bolur rahatlı yili
yana 'işret kılur bir bağı- çimgen
tavarğa savlağ otağ hem feravan
icazet birdi Xusrav kim revan bol
songunça men barayın uş tutup yol
köçüp tang birle şah ol yolğa kirdi
mühin bānu aytığan yirge bardı
yitip barda'ge tuşrup anda raxtın
yana kurdılar anda şah taxtın
konup kök çimgen özre güller ara
oturdılar köngüldin kadğu tara
mühin bānu kılıp köp türlü 'izzet
turup tapğında tün kün kıldı xıdmet
taşı birle kılur şah anda 'işret
içer süsün velikin yir hasret

XUSRAV İŞRET KILURDA ÖZ NÖKERLERİ ŞAVUR KELGEN SIFATI

oturmış irdi bir kün şahı-xalvet
tüzüp barça ol 'işret kılğu alet
tapuğda oturup mahrem nökerler
nedimler tab'ıdın şekker tökerler
mazahik birle avtup şah özini
sürüp ma'kul hikmetler sözünü
içip özi şarab özge nöker bal
ferah kevrür ferah tiyü tutup fal
çıkıp āvāz nuşānuş tiyü sāki
muğanniler ğazel aytur 'ırāki
yakıp mangal öze ol kış çiçekin
kılıp tütsü 'anber ü şekker ü kin
kömür rengin alıp bu barça ajun
mübarek şādi kildi bizge mevzun
yana otdın niteg çıksa tütünni
kilür uş anda ok kün birle tün
ajunnung bar munung tig iki rengi
birikmez hiç rümi birle zengi
alıp bu rüzigar ol zengi rengin
tüzüp tün perdesinge nay u çengin
şem dehkānı tün bağına kirdi
açıldı lale tig lalanı sürdi
koyuldı şah önginde la'l ü gevher
şebekitti nazardın kildise zer
açıldı ol kış içre türlü reyhan
kim ol kışnıng çiçeği ot ol iy can
surahi kalkalı ağaz kıldı
xoros tig perdede āvāz kıldı
mu'āşirler yangınça xan uruldı
tana'um aleti barça kuruldı
kılıp kurban kavu ördek tavuk kaz
uş ança kim hisabın kılsa bolmaz
turunç u nar u piste alma badem
töküp barçağa ting 'am boldı infam
alıp sakiler ilginge surahi
revan bolup nedimlerning mezahi
kıl avazı birle meclis tüzülüp
dimağlar hoş bolup közler süzülüp
kılıp ahengi- çeng ü barbat u nay
kōnidin kökde zühre kıldı köp yay
kılıp işret bu yanglığ tün kata hoş

oturdılar kılı bir biringe nuş
ni hoş bağ ol tiriglik bustanı
eger ismese angsızda xızanı
ni hoş xurrem saray dünya sarayı
velikin hayf bozulur terk esası
ajun balında bar hoş tatlı lezzet
veli yigü songınça ig ü hasret
bu ajunnung bekası yok irür bil
küçüng yitmişinçe munda edgü tiril
kilip tün aştı kiçti yok nişanı
anınğ birle kiçigli kanı kanı
irür uş ömrümünzünğ nakdi bu kün
ışanç yok hem munga kim körse bir tün
kil imdi bir kiçe hoş olturalıng
oyağlık meclisin bu tün kuralıng
kılalıng bir kiçe terk uşbu uyku
kim uş köp yatka bir hem köp yatğu
tiyü alturdı ol tün şah-zāde
nevayu çeng işitti içti bade
bu yanglığ 'işret içre irken ol şah
yitildi yıl tig ol şavur nagah
kirip terkin bakıp işikdin aytur
kilip destur tiler kim kirse şavür
melik sevnüp sekirmekke tiledi
'akıl tuttu yakasın tipretmedi
buyurdı kim kirsü tip şavur üstād
sevüglük karşısin kılğuçı bünyād
umınç tuttu kim uş işim bu kurdı
yana aydı 'aceb ni söz ketürdi
umınç birle kaçan birikse kadğu
yana köz yolda bolsa kiter uyku
kişige tıgmesün köz yolda tutmak
'ömürni iksitür ol kadğu yutmak
hemşe yolda köz tutmak bela ol
'aşıklar uşbu igde mübtela ol
kirip şavur kol kavşurdı turdı
orun birdiler ol kiçti oturdı
nöker tarğattı şah iv kıldı xali
sora başladı ni-teg tiyü hali
oturmuş irdi şavur öre koptı
du'alar kıldı Xusravğa yir optı
muradıngğa saadet yar bolsun
ulaş edgü vücudung bar bolsun
sorar irseng başımdın kiçmişini

telim iş kiçti aytay barçasını
buyurdı irse aydı kim ayayın
şehinşah buyrukın niteg sındurayın
burundın songka tigrü körgecin ol
niteg kim emgenip tartıp uzak yol
niçük kim kezdi yağuz tağlar ara
yine çimgen çiçekler bağlar ara
kopup her sulb kim çimgece kıldı
yitip kızlardan öng kim nakş kıldı
niçe kim çızdı irse anda surat
niteg kim kıldı irse mekr ü hilet
koçup suratnı terkin kitkenin ol
songınça kızlar anda yitgenin ol
bu işlerdin kamuğ agah kıldı
yana Xusrav otı nageh yakıldı
yana zarı kılıp şah aydı şavür
ayıt imdi ni hile birle taplur
mühendis aydı şahning rüzigāri
meded kıldısı davlat kıldı yarı
bakıp okçı közi tig tüz işimge
füsündin toldurup ok bu kişimge
kurup bu hile yasin canrı büryan
kılıp isteyü bu igingge derman
uş andın taptum of canu- revānnı
çiçek inglig bodı servü-revānnı
körermin ol yüzi kün tig saçı tün
'aceb kim tün içinde toğmış ol kün
közi nergis kapakları ma badem
soyulmuş mağzı- badem yanglığ endām
bülürdin alma tig nezük sakakı
tamām kāfur tig ol endāmı akı
töker piste ağızdın sözde şekker
sözi gencü- ma'ani tişi gevher
yüzini körmemiş 'ömründe bir ir
meger közğü uşol hem ayda birer
kişige sunmamış ilginı yainap
meger öz zülfinge anı hem oynap
saçı bilinçe tüz hem saçça bili
şirinrek atıdın ming kurla tili
bu yanglığ fitne irken bu cihanda
körüp şah suratın ornattı canda
revan bol ay mengiz tip tiz kıldım
barurğa çaresin şebdiz kıldım
bu hile bizle kim iy şah cihani

medayin yarı atlandurdum anı
niçe kün munda men ağrıp yakıldım
bu 'illetdin sebep men songra kaldım
sizer kõnglüm kim yürütüp uzak yol
yitip şah karşısında oturur ol
şehinşah kõngli sevnüp canı kirdi
kidürdi xil'at öküş mal birdi
sığap şavurnı minnet tuttu ğayet
önginge tüşti yoldaki hikayet
uşol suv içre baş yuğan büti- çin
tanukluk birdi bu söz rastlıkın
melik hem yolda ni kim kõrdi irse
kamuğ bir bir ayıttı sordı irse
hakikat bildi ol tavus kim uçtı
medayinde anıng kasrınga tüşti
kõngülde sakşadı kim kayra şävür
yana pervane tig öçsün tilep nur
yana altunı bu kanka kitürsün
çiçekni kayra bustanka yitürsün

ŞAVUR ŞİRİNNİ MEDAYINKA İSTEYÜ BARĞAN SIFATIN BEYAN KILUR

zehi hoş ni'met ol tiriglik iy yar
bu lezzet kim yigitlik vaktıda bar
tiriglik bağı tig bağ yok safalığ
yigitlik meyvesi tig hem mezalığ
şehinşah Xusrav ol saları- ajun
yigit irdi 'aceb hoş tab'ı mevzun
anını asrındın ademka tigrü bir
ajunda toğmadı an-tig cihangir
tarabsız içmedi bir cür`a süsün
nedimlersiz ma olturmadı bir kün
körerler tip tapğumda köp renc
bağışlar irdi her biringe bir genc
şehinşah Xusravı- şahı- cuvanbaxt
kiçürmez irdi 'işretsiz yarım vakt
bu yanglığ 'aş sevgen irdi Xusrav
ma'ışet sevmez ol kim bolsa xodrav
yana 'işret kılı otururda bir kün
mühin bānu işikdin kirdi akrun
orun birdi şehinşah kıldı 'izzet
adın künlerdin artuk kıldı işret
adak tuttu yarıştılar ikegü

yana tuttu koş içtiler ikegü
işaret kıldı şah bavurçıka kim
kitür xan sal kim imdi aş yigelim
bavurçılar kodup xan saldılar aş
yidiler aş niçe kim bar idi aş
kodup bānu önginge türlü ni'met
aş arası tiyü başladı 'işret
mühin banuka nuş kıldı şah içti
adak ilge birip söz kapğın açtı
'aceb kıssa tiyü akturdu yaşın
içi sevnü küçün kadğurtı taşın
kim iy bānu karındaş-zādengizni
çiçek yüz kaddi serv zadengizni
işittim kim atı yabanda kaçmış
humaynı kötürüp 'anka tig uçmuş
manga ivdin bu kün bir peyk kildi
nişan sordum ol aydın barça bildi
bir iki hafta men munda bolayın
niteg kiçmiş anıng halın bileyin
ıdalım ilçi kiltürsünler anı
sen imdi fariğ iç hoş dustğanı
mühin bānu bu sözni kim işitti
sevnümeğin başındın 'aklı kitti
yüzinge saçtılar suv boldı agah
başın kötürdi aydı kim eya şah
bu kõngli xastanı kim şad kıldım
umunçum bar kim uş yad kıldım
kanı ol dane kim tüşümde körsem
eger deryada bolsa birge tursam
çıkarağay irdim ol dürrü- yetimni
yana arturğay irdim 'izzetimni
sevündüm bu xabardın tiyü banu
yir öpti şahka sevinü kuvanu
ayıttı kilgey ol ma'lüm boldı
kõngül kim kadğudın bir pāre kutuldı
felek ikbalı kulğa kıldı yarı
bozuldı imdi bu kadğum hisarı
kaçan kim ıddısang ol yirge şah-zād
manga anglatsa men hem bolğamen şad
yana bir hoş atım bar atı gülgün
irür şebdiz uruğu asru mevzun
kamuğ irdemde şebdiz birle tip ting
münüp anı revanrak sürse serheng
buyurdı şah kim ol atnı kiltür

kitürdiler ederlep mindi şāvūr
uşol dem tipredi yil tig revan ol
alardın adrılıp tuttu uzak yol
medayın yolınga uğradı yalğuz
tilep ol aynı yordı tün me kündüz
telim tağlar aşıp tün künge kattı
ma'a-l-kıssa yana karşıka yitti
tüşüp kaktı kapuğ avaz kıldı
kişi çıktı körüp şavurnı bildi
yırak yirdin kösep kildim tapuğnı
aça birgil kirey tidi kapuğnı
kigürdiler şirin tapğınga anı
körer kim bir kazayı- asmani
oturmuş bir tamuğ içre uşol hur
karangğulukka tüşmiş ol yaruk nur
xaris taşlarğa öz gevher katılmış
yusuf tig kadğu kuduğınğa atılmış
yüzin yirge kodup medh ü senalar
ayıttı hem öküş kıldı du'alalar
kim imdi xoş mu sen ni boldı haling
tağayyur kılını engelde cemaling
umınçım bar eger tart[t]ıngsa köp renc
ilinge kirgey ol imdi revan genc
nidin mun-tig yaman yirde sarayıng
kopartıng munda kim kıldı bu rayıng
bu zulmetde kaçan birür çıray nur
tamuğda hiç kana'at kılğu mu hur
meğer bir 'özr bar ol dağı aksak
cevahir taşda bolur 'özr ançak
körüp şavur yüzini aydı şirin
yana taptum köngül kufli kilidin
āxır işimge bu bir çare kılğay
bu kadğu kudğdın özüm kutulğay
işim bütkey tiyü endişe kıldı
ni xoş kılding tiyü köp 'özr kıldı
bir ança öğdi kaç kulmaş birdi
başındın kiçmiş sözlerge kirdi
eger aysam başımdın kiçmişin men
tangırkap barmakıngnı tişlegeysen
ayıtmakdın talip til kalğay ebsem
tahammül kılmağay kağıd kalem hem
uşol karşı kim idding irdi taptım
özümni ol karavaşlarka kattım
körermen birikip barçası bir yol

tutup vaktınga kul kim xace xoş yol
süçülmiş tigmelerge ten libasın
terazu içre körmiş öz bahasın
bu yanglığ kördüm irse men anın uş
alardın başka bolmaknı körüp xoş
köngül ğayret alıp ilgimni sildim
ni bolsa qarşını bir derxast kıldım
karavaşlar kingeşip barça birge
mini saldılar uşbu zışt yirge
bu yirni öydi tidiler cihangir
zaruretdede tururmen uş ni tedbir
bu sözdin songra koptı fitne-engiz
sini kiltür tip aydı tidi perviz
çıkıp gülgunni kördi ol yüzi gül
ididin hedye kildi tip bu düldül
ederlenmiş körüp gülgunni şirin
öküş kıldı bakıp şavūrğa tahsin
peri tig atanıp andın revan ol
yilip yil tig revan boldı tutup yol
yana bir yanda Xusrav kilge tip yar
köyüp köyüp için ışk otı örter
niçe kim afeti- 'ömrintizar ol
songı vasl ilge kirse hem kiçer ol
ni xoş kim intizardın song iki yar
kavuşsa ma`şukınğa 'aşıku- zār

XUSRAVNING ATASI VEFATIN XUSRAVKA PEYK XABAR KELTÜRGENİ

oturmuş irdi bir kün şahı-xurrem
kilip baxt uş kiter çak boldı tip ğam
işikdin aşukup bir peyk kirdi
selam kıldı tapuğda örü turdı
bağır baş közler kan yaş tolup
yayıp saç ingremekdin xasta bolup
kitürdi name kim uş ay tutıldı
yiti iklim taxtı xali boldı
zamane başladı uş cevır kayra
atasını sever oğlındın ayrı
kafesdin tuti yanglığ canı uçtı
öze kilgen yirin sakındı kaçtı
yana ol gevheri deryaka tüşti
aşukup bardı aslınğa kavuştı
kanı ol yusufum tiyü kılı ah

zamāne dağı- ya`kub urdı nagah
cihan saları bardı bu cihandin
biling bağla meded kol bir uğandın
kim uş yigler selam ıddı sanga köp
oturmuş irsengen terk aşukup kop
revan kil turma ğâfil bolma zinhar
yok irse ildin aldı ilni ağyar
başingda kil bar irse anda yuma
niçe söz iş bar irse koy yavuma
körüp Xusrav felekdin bu 'ameller
bozuldı tiyü sakıngan emeller
irin tişlep zamane işleringe
bu az vaktıda niler kılmışlarına
muayyen bildi kim xarec bozuk 'ahd
zehirsiz birmez irmiş zerreyi- şehd
ajun geh bal bürir geh zaxmı- arı
kilür sarxoşluk artınça xumarı
amelde 'azli bar mehrinde hem kin
telim açığ yigü song tatğu şirin
felek cevrinden emin yok kim irse
aning te'siridin tur ol ni körse
vefa kılsang cefa tigrür bu ğaddar
munung mekrindin emin bolma zinhar
ıyarma dünyage yokluk yolın tut
adakka sal tiningni can kolın tut
birip topraknı yilge otka suv koy
ajun cadusıdın yaxşı hazer kıl
sehl tutma katığ tutmazdın öng bil
kün ay tig bir kidimge razı bolğıl
kiçer sindin kerek big kaızı bolğıl
iling tart dünyadın bolğıl ferağet
bir itmek tapsangan kılğıl kana'at
ajun işlerin uş özüng köfersen
ni hacettür kim özgedin sorarsen
sanga kadğu birip ol şad bolur
xarab itip sini abad bolur
bu buğday körgezip arpa satar ol
çürüng arpasına buğday katar ol
kılıp buğday ingim arpaça sarığ
tüketti buğdayımnı boldı farığ
anga bes bolsu körgüzmek bu buğday
manga bu taş tıgirmen da'vası vay
manga ol yig kim ay tig aç kiçsem
bir arpa kursı birle ruzem açsam

riyazaddın sızıp yinçgelse özüm
ol arpa kursı yanglığ bolsa yüzüm
aning mekrin niçe aysam tükenmes
sen ol hakka sığın andın sözüng kes
kayu ol kim sığındı bir idimge
kulung men tiyü aydı şol idimge
idim rahmetindin lutf u 'inayet
kılur mahşer küninde ol himayet

XUSRAV MÜHİN BANU KATINDIN KİTİP TAXTINGA OLTURUP 'ADL KILĞANI

muayyen bildi kim hükmi- ilāhi
yitip yitmiş yiti iklim şahı
uş andın aţlanıp şahı- cuvan baxt
yitip öz ilinge tütü orun taxt
yasak tungkap kamuğ illerni tüzdi
karakçı yol uruğlı boynın üzdi
aning tig kim ajunda dad kıldı
nusrevan 'adli kayda kalsa kaldı
bu yanglığ illerini asrayu ol
yana könglinde yarın öskeyu ol
şirinsiz köngli aram kılmaz irdi
veli hem mülk koysa bolmaz irdi
köp iller fitnedin taptısa ārām
yana başladı 'ayş itip içe cam
sevinç birle av avlar irdi her kün
kiçürmez irdi 'işretsiz me bir tün
yana yâr 'ışkı köngli içe artıp
tapuğcılarka sordı kanı ol tip
ayıttılar şah andın kadğusuz bol
niçe kün boldı kim yük bağladı ol
yakın bilmez bir iy şahı-cihanı
yana şāvür ni yirge ilti anı
zamāne işlerindin 'ibret aldı
bolup 'aciz ta'accüb içe kaldı
ikinci ışk çakmakı çakıldı
şehinşah cāmı kav yanglığ yakıldı
şirinning yadigarı tip bu şebdiz
adın at münmez irdi avda perviz

**ŞAVUR ŞİRİNİNİ MEDĀYİNĒE
MŪHİN BANU KATINĒA
KĪLTŪRGENĪ SŌZĪ**

kitŭrdi karşıdın şirinini ol pir
kŏrer kim kitmiş ol şahı-cihangir
muhin bānu sarayınĒa tŭřŭrdi
sevinç ketrŭp kŏngildin kadĒu sŭrdi
çieçek bustanĒa uçtmaħka yana hur
feleкке kŏp ketŭrdi kŏzge hem nur
nŏker kızlar kim irdi barça pezman
şirin kadĒusıdın kŏngli perişan
fırak ilginde kŏrdŭk tiyŭ kŏp kın
tŭřŭp barçası ŏptiler adakin
telim řŭkrāneler birdi uşol dem
sevŭnmekdin kŏngŭller boldı xurrem
sevŭnçke evrŭlŭp iksildi mātem
mŭhin bānu aning tig şad boldı
kim uşbu kadĒudın azad boldı
ni-teg bir ŏlŭg tapsa tiriglik
ya bir kurtka yigit bolup iriklik
uş ança xalk birle kıldı i'zāz
kim ol yŭz beyt içinde aysa bolmaz
xazine māl ŭ mŭlk ŭ 'izz ŭ hurmat
bu barçası sining sen bol feraĒet
feda bolsun canınĒa uşbu canım
sining birle yaruk can u cihanım
uyalĒay tiyŭ kiçgendin hikayet
yŭzinge kılmadı hergiz şikayet
bilŭr irdi deliller birle anı
açuk irdi 'aşıklıkning nişanı
yana şahdın nişanlar kŏrmiř irdi
bu kızlardın ma barça sormış irdi
bilip bu sırnı ol irkek tişidin
bu raznı kızler irdi kŏp kişidin
tanukluk birŭr irdi kŏngli kim bu
sŏzŭm alĒay kim uş kŏp yidi kadĒu
kıyassız lutf u in'am kŏp kıldı
kim aning kŏnglini ārāmı kıldı
bayakı kızların koydı katında
ozakı tig turung tip xıdmatında
yana bu lu'bet oynaĒuçu çerx uş
oyun başladı kavurçaklar bile xoş
ol ay tapĒında yıĒlıp muńça yulduz
terazu yası tig boldılar tŭp-tŭz

oturdı irĒamak endişe koyup
ozakı işlerini pişe koyup

**XUSRAV BEHMEN ÇURĪ BİRLE
URUŞUP XUSRAV BULARDIN
KAÇKANI**

kilid bolsa genc açmak ŭmid ol
timŭr tig ray altunluĒ kilid ol
bahadurdın ming artuk raylıĒ ir
biliglig ir kılıç zaxmın kaçan yir
kŏp ilni ray birle alsa bolur
kılıç birle alayın tise bozlar
bu Xusrav taxt tuttu tiyŭ behrām
niteg kim bildi kitti andın āram
bařınĒa tac sevdası oturdı
barayın men anga tip baş kŏtŭrdi
kilip behmenge aydı kim bu kŭn men
munı endişe kıldım ni tiyŭrsen
ayıttı sabr kıl bir ray uralıng
uş andın songra bu hile kuralıng
kim ol hŭrmiz xod andın tanmış irdi
katında tutmadı ildin me sŭrdi
anı bilmez kim ol yusufda kidin
fırak nurın alur ya'kub kŏzindin
bitip name kamuĒ yanka perişan
kılıp aydı kim imdi uşbu oĒlan
bu oyunlar bile mŭ bizni utĒay
ata ŏltŭrgŭçi mŭ ilni tutĒay
angar bir cur'a sŭsŭn ildin artuk
zeħi kim ilge layık şah taptuk
baĒıřlar bir nedimge tac u tonın
sever řahlıkđın artuk çeng ŭnin
henŭz işk oti birle baĒrı daĒlıĒ
henŭz şirin sŏzinge irŭr baĒlıĒ
cihan bilmek bu yanglar] birle bolmaz
ajun tutmak bu nengler birle bolmaz
yaraşmaz barça halde ot birle su
'akıllıĒ ol kim ot sŏndŭrse aşnu
eger pendimizni alsa alsun
yok irse ol atası yanglıĒ ŏlsŭn
kılıç birle aning yolın tutung kim
kŭr arslan tig songınça men yiteyim
bu yanglıĒ kine birle hile kıldı
kamuĒ il biglerining kŏnglin aldı

melik kördi kim ol barça ra'yyet
kılık oynattılar kıldı hamiiyyet
köngülde uşbu işni sevnü turdı
bular al kılmasun tip saknu turdı
birin birin ra'yyet barça kitti
yana düşman çerigi kildi yitti
bakıp tört yarı aciz boldı perviz
revan aţlandı yolğa sürdi şebdiz
alıp başdın adakka saldı tacın
ilindin evrekin içğındı laçın
salıp taxtın uşol can alğuşıca
ulusnı koydı ol küç kılğuşıca
körer şah kim du'a oynar bu eyyam
xılaf şaşrancını tıgmişde behrām
bu ferzin bend yitip mat kılmasun tip
yağan tig kaçtı izanım bolmasın tip
gehi yolsuz yilip geh ol tutup yol
yana iranکا yitti imgenip ol

BEHRAMDIN KAÇIP İRANKA BARURDA ŞİRİNĞE YOLUKKANI

munung tig aydı ol söz ayğuşı pir
niteg kim çıktı sahraka cihangir
av avlarda ün iştip utru baktı
körer kim nagehan bir toz çıktı
bulıt yanglığ kitip toz ay açıldı
bakıp Xusrav ta'accüb içre kaldı
felek cadüsü yüz ming türlü avsun
okıp şirinni avka idmiş ol kün
iki avçı kilip bir avka kirdi
zamāne uşbu yanglığ ay kıldı
adın yaranları av birle meşğul
anınğ yok bir tapuşçı munung kul
biri ışk ilginde dermanda rencur
muhabbet camıdın ol biri maxmūr
biringe taxt u davlat tac birmiş
birining taxt u tacı yilge birmiş
biri saçmış çiçeki özre 'anber
biri tökmüş yıpar astında şekker
biri birmiş yüzindin bedr kāfur
birindin körk uğurlamış kamuğ hur
körüp biri birini ol iki yar
yana közleridin yaş boldı seyyar
şirindin köz kitermez irdi perviz

hem ol gülgundın adrılmaz bu şebdiz
tüzüp dostlar yanınğca sözlerini
çıkıru başlap içdin sözlerini
sora başladı bir biringe atın
şirin hem tanıdı şah mingen atın
biri birin yakın kim bildiler çın
özün toprakka saldılar eyerdin
bir ançadın song anlar kötürüp baş
telim yığladılar bağı bolup baş
yana sözleyü başlap azın azın
kamuğ aytışdılar bir biringe razın
köp irdi söz velikin çakladılar
tilin köp sözlemekdin sakladılar
öküş söz barça halde yaxşı bolmaz
tiyü sabr işke bağlap kıldılar rāz
yarakdın avçılar közge köründi
revan ol iki 'aşık atka mündi
körüp tört yandı ol avçı bigler
ıdıp tizgin peri tig tiprediler
melik Xusrav nökerleri me kördi
yilip yıl tig atın munlarka sürdi
tamam ol yitigen tig tarğaganlar
yana ülker mengiz yığlıştı anlar
körerler kim uşol kün birle bu mah
karar kılmış bu ışk burcında nagah
yakıp könglinge ışk otın köyerler
salar kuş tig biri birin küterler
körüglü tanımas birin birindin
kim ol Xusrav kayu kayusı şirin
birin birin yığıldı barça leşker
turup saf saf kamuğ munlarını tanglar
tüşüp şirin ötündi iy cihandār
tümen ming mindin artuk kullarınğ bar
kutungka barça 'alem sevnür iy şah
manga kandın bu devlet kildi nagah
yakın bu mangda bar bir yaxşı bağım
bütün ol bağda tikgeyler otağım
ağırlasa melik teşrifi- kulnı
turayın kavşurup xıdmatda kolnı
melik aydı konak tileseng iy can
barayın baş bile iy şehd ü terken
yana özür aytur Xusravka şirin
şeker tökti uşol şirin irindim
xabar kıldı mühin banuka kim şah

konak kildi yarağ kıl tip bol āgāh
niteg kim bu xabarnı bildi banu
ıyan utru çıkıp kultürdi tozğu
tüşürdiler uşol bağ içre anı
kim ol bağ irdi uçtmahning nişanı
kilip kim Xusrav ol büstanka tüşti
yana köp mal ü at birle tiğışti
tüzüldi bezmi- şāhāne ikinçi
açıldı 'ayş u 'işret zevk genci
körüp her dem melik şirin yüzini
ilindin ıçkımurdı öz özini
mühin banu bularnıng halin anğlap
oturdı ol kün uşbu işni tanglap

MÜHİN BĀNU ŞİRİNĞE PEND BİRGENİ ŞİRİN XUSRAVDIN ÖZİN SAKLARĞANI

arığ salsa uruğ yirge ikinçi
yangıladı arığ alğay ikinçi
kişi kim gevherin xoş asrasa genc
anga toprak ve toz tiğmez kese hiç
mühin bānu arığ irdi uruğdın
yana anğlap melik kurğan kuruğdın
kılıp endişe kim şirin ü Xusrav
tutuşğay tiyü nagah otka bu kav
kice mahrem ivini kıldı xali
şirin kilsün tip aydı kildi hali
ayıttı sensizin sırmaz bu canım
sini mindin adırmasun uğanım
sining bir nazıng ming mal u mülket
sining bir tel saçıng ming 'izz ü devlet
sa`adet köligengning xacedaşı
arığlığ barça urğungnung adaşı
cemalındın yarukluk bu cihanka
yana parsalıngdın nur bu canka
bu ajun aldar evvel xoş ağırlar
uş andın genc bozup gevher uğurlar
tamam kapğı mühürlüğ genc irürsen
yaman edğünü bilmez genc irürsen
sizer könglim kim imdi bu cihangir
sining üçün kılur bu ray u tedbir
körermen kim körgül birmiş sanga şah
yağan tüşmiş sining avungka nagah
uşol xod hiç tiye bilmez özini

veli sen hem işitürsen sözünü
kerekmiz kim sücüg söz birle aldap
i şirin şekerıngni kılşa cülāb
içip xoş evvel andın cur'asını
öyük tip salsa rusvay kılşa sini
katığlan kitmesün yüzüngde nürü
köyer ötmek isig bolsa tenürü
işittim yüz takım körkügleri bar
kamuğ şeker irinlig tını çın kar
koyup anlarını könglin birge urğay
kıyās it kim sining birle mü turğay
veli gevher ilingge kirmese bil
xarıdarlık kılıp tipretgey ol til
sini mindin tilegey naz birle
bitürgeymen işimni 'zaz birle
felek parsalıkingğa yar bolğay
tilekince sini asrar bolğay
eger ay irse ol biz afitabbiz
eger kayxusrav irse biz afrasıyabbiz
kişidin songra kalmak bolmaz ırlık
niçe kim hiç tişidin kilmez ırlık
çiçekni taze irken köp alurlar
salarlar soldı tiyü kim bilürler
öküş süsün idişke kim koyulur
içerler safisin sarkut koyulur
bilürsen xalk ara aşkara kolmak
mu yaxşı yahut iş kizlençi kılmak
aning pendin kullakka halka kıldı
kılıp endişe şirin işni bildi
aning hem könglinde bar irdi bu söz
saçıldı irse suv söndi yanar köz
idi atın tuta ant içti şirin
eger ölsem aning 'ışkı igindin
güher körgüzmegeymen kılşa ming al
helallık öze idmağınça dellal
sözün mundağ işitti irse banu
ışandı köngli uş ant içti tiyü
ıda birdi kim ol Xusrav bile xoş
otur küstax vakit bolsa kıl nuş
bu şart öze kim aning xıdmatında
nökersiz turmağaysen hem katında

ŞİRİN BİRLE XUSRAV İRTEŞİ CEMİYYET KILĞANINING SÖZİ

niteg kim subh süsi yirge tozdi
karangguluk çerigin urdi bozdi
yarukluk kördise kaçtı kara tün
yana gülguninge atlandı ol kün
kөрünmez boldi kökde közge yulduz
ininge kirdi kayra kiş ve kunduz
ıvuk yanglıg yana şirin katınğa
yığıldı barça kızlar xıdmatınğa
bahadurlukda tigme biri dahhāk
ok atmak içre rustemdin me çälāk
alur bolsalar irdi ilge çevgan
felekdin top alurlar irdi āsān
kamuğ atlandılar ança zarif hūr
cihan toldi alarning yüzidin nūr
yüzinge barça burkā bağladılar
revan şah xıdmatınğa oğradılar
çıkıp çavuşlar utru yol birdi
şirin 'izzet bile tapğınğa kirdi
ağırlap Xusrav anı örü turdi
tutup ilgin revan törke kiçürdi
oturdılar ikisi yanaşıp xoş
tamam ol mağzı- badem tig bolup koş
körer şah kim saray toldi büti- çin
idi şun'ınğa yüz ming kıldı tahsin
top oynalıg çıkıp meydanka bir biz
temaşalar kılıng bizge bakıp siz
melik bilmez anı kim uşbu kızlar
tapunsa karşu turmaz ming tümen ir
işitti irse xod anlar sözni
sevündiler kim utğay tiyü bizni
çıkıp atlandılar barçası birge
yitiş meydanka tüzdiler irse yirge
körer Xusrav kamuğ kız aldı çevgan
at özre tigme biri bir kür arslan
şah aydı biz iki top oynağalıng
kayumuz yaxşı oynar bir bakalıng
salıp meydanka top oynayu ol dem
cihanka şur u ğavğa saldılar hem
tiğip çevgan yili top kuş tig uçtı
bulut birle uruşup kayra tüşti
felek oyun körüp hayran kaldı
alarning oyunındın ta'lim aldı

geh ol şirin utar geh şahı- perviz
geh ol gülgun üzer geh çapsa şebdiz
kılıp arslan bile ol aku cevlan
top oynayu usandı ilde çevgan
usandılar irse ol top oynamakdın
yana Xusrav ayur iy canu- şirin
ısındı atlar uş sürsek bolur mu
ni kirür avka bir körsek bolur mu
ayıttı siz biling iy ajun irki
i canlar örki iy taxt körki
yana ol ay kün birle yanaşıp
yazıka sürdiler muntağ kingeşip
çiçek tig açlıp ol sahrāda xurrem
av avlaling tidiler munda bir dem
melik sağ kolğa şirin solğa yirge
tüzüp yittiler av avlağu yirge
adırdılar kedikler tinde canın
uş ança kim kişi bilmedi sanın
atıp ok zaxmı birle tigme bir kız
uçar kuş tig kedikni kıldı cansız
yigitler xod kıyas it kim ni kıldı
telim türlüg kedikler ol kün oldı
felek tişledi tanglap barmakını
körüp anlar kedik köp kırmakını
kim anda tigme bir kız kür arslan
mengizlig kıldılar av içre cevlan
bakar şiringe ol şahı- cihānı
kim avdın ni kitürgey tip armağanı
körer nageh ol āhū karakıdın
tüşer avka körügli şaxs irakdın
sürüp yitti atını yıldırım tig
avumğa kirdi tip Xusrav mengiz big
koyan ornınga arslan avğa kirdi
tiyü yolğa kirip gülgunni sürdi
niteg kim kaçtı kün řāvusı indin
yana toldi ajun büstāni zağdın
uşol tavūslar hem tarğadılar
tang atğanda yığılğaymız tidiler
uyup artuk tüşürdiler uzun tün
yana kim kaçtı irse tün kilip kün
yığıldılar yana şirin katınğa
turuktılar kilip şah xıdmatınğa
yana oynadılar çevgan bile top
yana avlap kedikler yıktılar köp

bir ay ömrin munung tig kıldılar sarf
oyundın koymadılar noktayı-harf
melik xalvet yir izder irdi kim bir
öz iğinge devā ni kılrsa tedbir
tilep birmedi fırsat bu zamane
kim ol Xusrav okı tüşse nişane
katındın her kiçe kim kitse şirin
safa hiç tapmaz irdi 'işretindin
ana tün zülfin yaydı irse nagah
şehinşah aydı şiringe kim iy mah
cemalınğ birle xurrem könglüm iy can
siningsiz king cihan üstümge zindan
kil uş tang birle bir bağka baralınğ
temaşālar kılı meclis kuralınğ
adak ilde yürütüp nuş kılalınğ
tena'um birle başlar hoş kılalınğ
eger kadğuda bolsak ya sevinçde
kiçer devran kalurbiz biz ökünçde
barurbiz dünyadın uş barça naçar
yigitlikde sevinçdin yaxşı ni bar
başum birle baray tip kulluk itti
tüş edgü bolsun tip atlandı kitti
tutup Xusravnı ol yar intizarı
tang atğınça telim kez kıldı zarı
tang attı irse kayra ol periler
bu şirin xıdmatınğa tiprediler mal
yana kıldiler ol Xusrav katınğa
turuktilar adakin xıdmatınğa
içip tozğu kiçip olturdılar hoş
kılı başladılar bir biringe nuş
hoş ol hak kim vefa kılrsa bu ajun
'ömür iksilmese kiçmişçe bu kün
eger bolmasa tindin can firakı
tiriglik bolsa irdi munda baki

XUSRAV U ŞİRİN YAZ VAKTINDA BAĞLARDA İŞRET KILĞANI

kaçan kim uşbu kök atanguçı yir
bu yir yüzün bizemek kılrsa tedbir
yigitler hem karıların ikinci
kiter çimgen körüp kadğu sakınçı
çiçek açılıp kurar bu taxtı- kāvus
bizeyür yir yüzün çin şekli-tāvūs
körüp bülbül me 'ışkı taze bolur

anın uş ança hoş āvāze bolur
tamam kim kök benefşe yirde açılır
köngüllerge yana ışk urğı saçılır
niteg kim 'ışkı artıp ol iki yar
şişip can bağını bağ içre oynar
bular tig hem çiçekler açılıp ol dem
yangı kezdin bu ajun boldı xurrem
çiçek çimğende biglik taxtın urdı
kilip faxte çerigi zağni sürdi
semen saki ve nergisler kılır nuş
benefşeler xumar al gül başı hoş
saba barça çiçekdin burka' almış
sıla tip yıdğı aşıklarğa kılmış
töşenmiş bağlar uş natı- sakayık
tamam 'aşıklar olturmakka layık
sanuber kadd u kamet hoş yitürmiş
çiçek 'ışkında könglek yırtı turmış
çıkıp türlüğ reyahin örü turmış
kelinler tig ilin yüzinge urmuş
toğurmuş munça türlüğ gül bu toprak
kızıl sarığ benefş u yaşıl u ak
bulutlar hem havada yüzün açmış
zümürürd özre sansız yünçi saçmış
ıvuklarınğ balası sütdin esrüp
anası birle oynar tigre yügrüp
tamam süglün kanatı tig reyāhin
tizilmiş reng alur süglünler andın
açılmış tigne bağ içre yangı gül nar
xırāmlap baş sala köp serv oynar
benefşe zülfini artınğa salmış
körüp gonça özini pāre kılmış
tapup muntig fasıl 'aşık kişi çin
xıtā bolğay ülüş almasa andın
xıramlap Xusrav u şirin uşol kün
biri şebdizge mündi biri gülgün
temāşā kılğı yirlerni kizip hoş
tüşer yirge burunrak aydılar hoş
geh aldılar çiçek biri birindin
gehi şeftālu ol şirin irindin
reyahinler ara yürüp içe cam
yitip ol köz yakasında serencam
tüşürdiler revan anda koşını
olturdılar ğaniment tip kıl üni
çalıp mutrib neveyı aşıkāne

'aceb kim birdi tip fursat zamāne
oturdı yanaşıp Xusravka şirin
körtügli hayre kaldı tengri sun'ın
şirinning lale yanglığ al ingindin
çiçek reng aldı 'anber hem mingindin
yangakındin yarukluk almış ajun
münevver bolmış ol yirler uşol kün
külüp yol urmış ol mısri şekerge
tişi xorluk tüşürmiş hem dürge
müferrih ol nesimi birle dimsāz
yıpar kılmış anıng yıdınğa pervaz
serv tig kaddi rastlıknı ödürmiş
servlerge yaşıl xil'at kidürmiş
çiçek hem nergisinke bir nazare
kılıp kılmış özini päre päre

XUSRAV MECLİSDE ARSLAN ÖLTÜRGENİ SIFATIN BEYAN KILUR

temāşaka melik 'azm itti ol kün
yanaşıp birge bardı ol yüzi kün
kişining kim anıng tig yarı bolğay
kamuğ yirde temaşaları bolğay
yürüp kıldılar ārām kılğu tedbir
tāpup çimgen reyahinli bir yir
buyurdı tiktiler ol yirde çadır
yana 'işret tiler tiyü bu xatır
tüşüp Xusrav safarın hem tüşürdi
ilin tuttu revan çadırka kirdi
alışıp kolların taxt özre aşırp
oturdılar iki 'aşık yanaşıp
yırak yirde adakındin yırakdın
asilmiş dad alur munlar fırakdın
sürahidin süsün kodmişça saki
küler aytur bu işret bolsu baki
aşıklık kim süsün birle birikti
melik esrüp köp içmekdin irikti
yanaşıp şah birle şirini- türkan
bu yanglığ ays ite hoş otrur irken
yazıdın nagehan bir toz çıktı
ni toz irmiş tiyü şah utru baktı
çalık esrük mengizlig bir kür arslan
çerigni bulğayu kirdi yırakdan
yavuk kildi yırakdın çadırınğa

tipündi kükreyü Xusrav yanınğa
yirindin koptı ğayret birle perviz
çıkıp arslan taparu yürirdi tiz
töküp yumruk kezenip antig urdı
kim arslan boynunu urğaç kongırdı
buyurdı kestiler başın tinindin
terisin soydular adırıp canından
kamuğka kaldı resim imdi andın
kitermez xanlar kurcı yanındın
nice kim küçlüğ irdi Xusrav iy yar
melik irdi tülek bolur melikler
veli serxoş kişi arslan tutar tip
mesel bar anglamaz ağu yutar tip
munung tig arslan öltürdüng tiyu şah
ögüp medh itip ilgin öpti ol mah
bu bir öpmek bile ol anberin hal
melikning ilginı toldırdı hoş bal
melik aydı munung tig tatlı şekker
yiri ağzum irur ilde ni ister
bigimdin holtğam uşbu tiyu koptı
tutup ol şekker irindin yir öpti
nişan birdi kim öpgü yir irür bu
ğalat öptüng ilimni tiyü uşbu
mısır sultanıdın mu kilding ilçi
ketürdüng hoş şeker bir kayra kelçi
tiyü kaç cam anıng tig içti hoş hoş
veli avvalkı tig kayda bolur hoş
süsünnüng avvalı hoş safı bolur
içer bolsa öyügi songra kalur
'azizrek ol çiçek kim avval açılır
öküş bolsa bilürsen yirge saçlur
kayu dürr kim çıkar avval sadefdin
bolur öz özge dürçe kıymeti çin
kayu aş kim burun hoş lezzeti bar
toya barsang anıng hem ta'mı kiter
burunki zevk hiç songra tapulmaz
karılıkda yigitlik kalsa bolmaz
tapup mundağ halavet iki aşık
yaraşmış hoş biri biringe layık
kaçan kim tapsalar bir demni xali
öpüşmekke aşukurlardı hali
niteg kim oğrılar izdese gevher
yana tapsa közetçisiz açuk der
singar köz birle saklap özni közden

biri biringe tigerler irdi reyhan
adin közler me fırsat tartıçak mil
revan āhūka yapşur irdi ol fil
ayıġlık vaktıda ol ay peyker
ilin kirmez niçe yalbarsa kizler
kaçan kim bolsa esrük yar bolur
melik birle yana oynar bolur
içip kim esriyü barsa büti- çin
tutup kavra kuçar ol kavra bilin
aning tig kattı kuçar irdi ol şah
çiçek kök rengin alınur irdi nagah
uşol kökning uyatındın kış u yay
kök özre ornamış körüng me kün ay
bu mengler birle ol kün birge bir nuş
kılı şah birle 'işret kıldılar xoş

XUSRAV SİRİN KATINDA ON KIZ OLTURUP EFSANE AYMIŞIN BEYAN EDER

niteg kim kün songınça kildise tün
kurup meclis oturdi ay birle kün
mesihi yil tolup tünning dımaġı
ni ol yil kim öçürse xod çıraġı
'aceb tün irdi kim hiç yok karangġu
kaçıp maxmur nergislerdin uyku
saba can yüzidin perde kötürdi
ol ay tapġında yulduzlar oturdi
şah aytur könglinde bu kadar tün
tapuldi kiygemen tip maksud tonı
bu yanda zühreni kapsap cevher
yana ol yanda aynı yünçi kapsar
alar yıdġındın ol yir müşk toldı
heva hem ġāliye yıdġındın aldı
saba kim başladı ol müşk saçmak
yıparka anda karıştı bu toprak
körüng bu yaz yili uş andın ötrü
tükenmez ol yıdġı munçage tigrü
çalıp zühre nevāyı- aşıkāne
oturmış ay birle şahı- yegane
nedimlükke süreyya xas bolmış
'utārid oynayu rakkas bolmış
ol ün iştip kamuġ tün kuşları hem
xoş ünler birle sayradılar ol dem
niçe kim muxtelif avaz aydılar

veli tün sazınga dimsaz aydılar
feridun taxtınga ol şah oturmış
könglin cemşid kiblasınga urmuş
külüp ol ay yüzi kün tig açıldı
aning şem'inge şah pervane boldı
isip çimgenge yil yıdġı reyhanın
xabar Xusravdın aytur kim i şirin
kaçan mun-tig sevinçlük tüni kilgey
kim ıġlar közlerimiz kayra külgey
niçe vasling umunçı yir yırakdın
yırak hiç nisbeti yok aş tabakdın
kazan astında ot ol kaynamaz mu
eger köp kaynasa aş aynamaz mu
niçe fikring bu xam yürek bişürgey
bu açka birmedin niçe yaşurġay
yapalıng tandur issi irken ötmek
bolur yaz faslıda xoş zevk itmek
kamuġ künlerning atı yaz bolmaz
kamuġ sa'atda axır naz bolmaz
akıllık ol bolur kim vakt bolġay
revan kilġay işin kılmişça kalġay
telim kiz avçılarning öz itini
kedikler öltürüp yidi itini
mesel aytur böri kuymatka kim koy
men öltürdüm yidi tilkü mini koy
bizing hem bolmasun antiġ işimiz
revan yiling savumasun aşımız
birer saksap barur ildin uşol ay
yana könlünge aytur kim kayıt hay
la'in şeytan ayur çak boldı çakla
ferişte koymas aytur antni sakla
bu yanda taxtı- şahane urulmuş
turup xoş sakiler meclis kurulmuş
yana ol yanda bir bu cem nuri
oturmış şah könglining sürürü
melik tapġında turmuş fitne şavur
şirin tapġında ança hem kız otrur
ferengis ü 'acebnuş u perizad
semen-türk ü hamile birle dilşād
felek-kadr ü xotan xatun humayun
yana gevher melek bu on yüzi kün
yangakları bedaxşan la'li tig al
xod anlar vasfin aymakka bu til lal
niteg kim içġü fi'li mündi başka

dımağlardın akıl hem boldı başka
bolup serxoş buyurdi ol cihangir
hikayet aytingız tip timengiz bir

OL ON KIZ OLTURUP EFSANE KILMIŞLARI

oturmuş irdi ol zeyrekler ol tün
biri birindin artuk tab'ı mevzun
kamuğ yinçke bakıp tüz atğuçılar
umaçnı yazmadın can utğuçılar
açıp tigme birisi tengi- şekker
saça başladı ol şirin tiller
ferengis aydı kim bu yirde devlet
kodup genc izder irdi munça müddet
feridunı xabarlıg boldı andın
açıp aldı anıg kizlegli gencin
'acebnüş aydı bu bağ içre süglün
serüv tübinde oynar irdi yaşrun
hevādın indi angsızda bu laçın
uşol süglünni aldı karpap uş çın
peri-zad aydı kim bar irdi bir yol
yakasında açılmış irdi xoş gül
körermen bir turfa kuş uçtı kildi
butakdın ol çiçekni üzdi aldı
felek aydı bar irdi bir közümüz
cihan andın körer irdi közümüz
takı bir köz bağışladı idi uş
axır körmekke bir közdin iki xoş
hamile aydı bir xoş çeşmedin suv
akar irdi çiçekler ara körnüv
yigit arslan kilip bağ kapğın açtı
körüp nagh uşol xoş suvdın içti
hamayun aydı bir xoş gevher irdi
xalayıkdın özini kizler irdi
körüp bu davlatı-şahrı-cihani
alıp tacı öze ornattı anı
semen-türk aydı hak bizning tarafđın
çıkarmış irdi bir dürr xoş sadefđin
felek bu la'lı-şahi nakd kıldı
anı bu la'lke 'akid kıldı
peri-zad u peri-rux aydı kim mah
bu sahra içre av avlarda nagh
felekdin kün toğup nurın saça xoş
kilip yanaştı ol kün ay birle xoş

xotan xatun ayıttı servi- azad
barurda bu kasıb keygüçü şimşād
ıdı takdiri birle uş yanaştı
baka tursam zihi körklüg yaraştı
melek gevher tidi kim zühre yağuz
bolur irdi hemişe tün ve kündüz
kıranı- müşteri zühreke tüştı
saadet uşbu davlatka kavuştı
tüketti irse bu kızlar sözini
kamuğ şavürka tiktiler közini
manga mu kildi nevbet tiyü şavur
kura başladı söz işting kim ni aytur
ayur şirin me tatlıg bal irdi
melekni yağ tig kul balğa kardı
bu iki bal ve yağ ve helva kânı
irürmen kul bularning za`feranı
bu helvāka telim emgek kigürdüm
şükr kim 'akibet bāri bişürdüm
bu emgengen işim munça tüzüldi
tiyü şavur idike şükr kıldı
niteg kim nevbet ol şirinke kildi
bu ışkangız köngülke ot saldı
sevügsüz irdi könglüm ten me cuftsuz
tenim könglüm bile uş boldı tüp-tüz
sevüglükke uşol üstad saldı
canımda 'ışk otın bünyad saldı
ining işingke uş xod çare kıldı
minim könglümni yüz ming pare kıldı
niçe kim bin kaza irdi bitigli
veli ni kılta kıldı nakş itigli
sözümnüng axırı ol nuks u zibā
bu yanglıg kıldı mini ilge rusvā
yana Xusravka kildi irse nevbet
ayıttı kim bolmağay hiç muntig afet
özüm arslan mengiz yürirde kükre
cihandın kadğusuz xoş av avlap
tuzak kurmuş yolumda uşbu āhū
ilindin ol tuzakka halım uşbu
av izder irken özüm boldı naxcir
bolup boynumğa şirin zülfi zincir
eger şirin ilig tutsa kutuldum
yok irse bu küyük içre ok öldüm
eger şirin yanımda bolsa arslan
manga karişsa ol ilermegey can

uş imdi vakt irür kim rahm kılğay
adakdın tüşmezimdın öng kul alğay
harifler cins ü barça ehl irürler
bu yanglığ tigme biri sözlediler
köngül mahremliki çın taxtayı- hāk
bilür nice rakam ursang bolur pāk
bu söz birle şirinning köngli yumşak
kadeh kultürdi ilge içgü başlap
yükindi tuttu Xusravka kim iç koş
alıp şah aydı kim kıldım sanga nuş
melik her dem bakıp ol yüzi ayka
yalınıp yalbarur ol körkke bayka
geh aytur kim sevündürgil bu canrı
manga kültürmegilxalk u cihannı
geh aytur bağlağay tün raxt angsız
yana uçğunğamen bu baxtangsız
felek muntig bular birle uzun tün
yüzük oynadı toğğınça yaruk kün
xoros ündep yüzükni bir tiyü koldı
kilip subh ol yüzükni illerdin aldı
kopup tang birle terkin tarğadılar
kodup sahranı ilge tıprediler
uzun kün birle boldı ol periler
kiçe yığlınğa biz kayra tidiler
yana kün şişesin kim taşka urdı
ajun xalkı yana şişege kirdi
uşol şişe köngüllügler me kildi
felekke şişe oynı pişe boldı
yana yandurdılar ışıklık çırağın
kurup olturdılar meclis kurağın
içe başladılar la'l u muravvak
adak yürittiler illerge yığrak
içip serxoş bolup al ingli süsün
yana oynayu fāvüs birle süglün
açılmış ol bağ içre ança xoş gül
aralarında yalğuz uşbu bülbül
dimağ xurrem karaba kıl kolındın
tabi'at açılıp ol şişe milindin
kılıp nuş bir biringe dostgāni
sevüdi 'aşık u ma`şük cāni
irem bağı mengiz türlüğ çiçekler
ara Xusrav tüşüp seftālu tırer
firavan boldı ol tün şeker ü bal
velikin müşteri ol irdi dellal

bu yanglığ boldı meclis ü müyesser
yana kalması tip bu defter aytar
bakıp şiringe şirinlik bileşah
köz uçı birle aydı kim i çın mah
kim uş im birle anglağıl bu nükte
bilürsen hācetim kodma ödükte
köz uçı birle şirin şahka kırğu
ayıttı kim yiter kılma bu yarğu
işaret birle muntig sözlediler
adınlardı bu raznı kizlediler
uzun tün Xusrav ol endişe kıldı
bu yanglığ pasibanlık pişe kıldı
songı birmedi bu fırsat zamāne
kim ol Xusrav okı tigse nişane
bu sakış içre irken kildi avaz
kaçıp zağ kıldı tip simurğ pervaz
yaruk kün kildise kitti kara tün
ederleng tidiler şebdiz ü gülgun
yana atlandı kün ol ay birle
çavuşlar mündi huy u hay birle
çıkıp sahraka āhu avladılar
kedikler yolını ked bağladılar
tüşüp geh sat yakasında salıp ağ
balıklar yolına bağladılar bağ
geh ol şahrud yakasında tüşüp xoş
biri biringe kıldılar adak nuş
bu yanglığ tün kündüz şevk birle
kılurlar irdi 'işret zevk birle
yürür irken yitildi tün ğubāri
kayıttılar yana ol şehir ü sarı
ikinci meclisti- şahı kuruldı
yir ivge munça türlüğ hur toldı
firavan irdi şeker yigüçi az
yana tün perdesinge tüzdiler saz
çalıp muñrib kopuz çeng ü çığāne
yimek içmekke boldı ol bahane
adaksız bir zaman olturmadılar
ni 'işret koydılar kim sormadılar
içe oynayu xoş ol iki aşık
ni bolğay mundın artuk yırğamaklık
alıp ilgin revan taxt özre aşmak
firakdın songra yar birle kavuşmak
bu yaz faslında irğal birle kiçmek
yana ma'suk ilindin cam içmek

gehi im birle igge dāru kolmak
gehi ança zevk öpüşmek birle kılmak
gehi kol yar boynı öze salmak
gehi alma sakakin ilge almak
ajunnung xoşluğu bu neng irür çın
kamuğka hem bu xoşluk birmez ilgin

ŞİRİNDİN XUSRAV MURAD TİLEMİŞİN BEYAN KILUR

kitip bir tün karangğuluk ğubārı
saadet körketip yüz baxtıyarı
yitip aydıng yana kavdı tütünni
yaruk kün tig yaruttı ay bu tünni
ol aydıngda oturdı ay bile kün
yürütü başladı sākı me süsün
uşol häletde can asayış itti
köngüllerdin firak kadğusı kitti
saba gül yıdğımı 'alemka yaydı
'aşıklar atning tefsirin aydı
kopup bülbül çiçekke razın ötnü
işitgey tiyü xoş avazın ötnü
telim kez nale vü feryad kıldı
firak ilgindin ingrep dad kıldı
xoş ünler işitü süsün koydı sākı
yüritti tigme yandın birge ayakı
hariflarning dımağın uyku aldı
birin birin yirinde ok yıkıldı
sākiler ilgi hem taldı ayakdın
yitip uyku tutup yıktı kulakdın
nedimler közleringe uyku toldı
kopuçılar ma sazın yirge saldı
adın hiç kalmadı meclisde ağyar
çiçekdin kitti ol dem zahmet ü xār
kitip Xusravdın ol dem eşkiyābi
yana başladı arzusın tileyi
şükr kim birdi fırsat uşbu eyyām
kararsız canka hem sen bir bir ārām
adakdın tüşmişingning tut kolını
az emget axır uş ışkıng kulını
ni kim kiçti 'ömrđin bardı hasıl
uş imdi kün yengi özi yengi bil
axır uş ikimizdin özge kim bar
sakınmadın sakınmak nidin iy yār
bu bir sa'at köyügli kul sözün al

eger kol ruzi irseng bir tuz bal
umunçumnu niçe üzgeysen axır
niçe 'özr aytu söz tüzgeysen āxır
bu arzūda tinim cāndın usandı
bağır birgey tiyü bağrım tükendi
uşol kassab iti tig koy itindin
bağır yir künde illa öz yanındın
öküş savsağlı sağımnu suv salnıp
öler susuz yügürmekdin usanıp
bulut ağmışça bāğcı bāğğa saknur
telim kez 'işve birle bāğı korur
nidin bu cam içinde ağı koymak
yana nidin bu şirin at koymak
niteg gevher tapup terk itse bolur
kopup kitseng yana kanda tapulur
kuzını baklan irken yigü yise
şişek bolğınça ni tang böri kapsa
kögerçin çakasan koydung kim uçtı
yakın bil kim yimeklikdin me kiçti
koy imdi kol tutma kim kördüng iy can
kutulmaz kirse bu pençemge arslan
niçe kim kuş hevada kanat ursa
bolur tutmakka axır tur kursa
niçe kim yügrük irse ol kedikler
minim hem avçı yügrük itlerim bar
alın çatma tügün şiş zülf ü'xaldın
zekāt bir mustahakka ol cemaldın
kaçan nilingge tapsang xoş xaridār
eger nil içre irseng aç yük iy yar

ŞİRİN XUSRAVKA CEVAB AYĞANIN BEYAN KILUR ÜSTĀD

lutuf birle cevab ağazdı şirin
şeker tökti yana şirin ağızdın
kim uş irmez iy şah öz özümni
tengeştürsem yüzinge bu yüzümni
işekim ança kim çālāk irmez
tazi atlığ bile münsem iyarmaz
bu atım hem yürekliğ irmez ança
kim arslan birle korkmadın yürise
eger naz itsemen maksüdum uşbu
isig helvā ziyanlığ bolğay tiyü
aşukmalıng isigge kiçsü bu hāl
manga şeker mübarek şahka bal

uş andın song la'ge urdı elmās
kim uş ya'ni bu işler birle bolmaz
şirin birle katıǵlık kıldı mundaǵ
veli könglinge urup 'ışk otı dāǵ
niçe arslan mengiz kükrese ol hur
yüz ança tilkülük söz içre kılınur
çatıp ya tig kaşın ok kibi sözlep
kiriş birle yüz ok urdı kizlep
tili birle bu yanglıǵ 'özr kıldı
veli közleri yüz ming naz kıldı
niçe kim 'özr iter bu şah koymaz
munung bu sözleringe kirmez uymaz
körer kim Xusrav ol işde ısındı
kolın helva yimekke kayra sundı
bu bolmaz imdi tiyü hile kıldı
katıǵ evkelenip yüzin çevürdi
çevürdi şah yüzinge taxtayı- 'ac
kim uş şahka kerekligi taxt hem tac
şah aytur kil işit bu bir sözümni
çevür yüzüng yarut kayra közümni
bu tünni xoş turalıng kim tapulmaz
yiterbiz tangka tip hükim itse bolmaz
kilür tip nisyege kil köymeling biz
anuknı ıçkınıp song köymeling biz
koy öz zülfüng bile az oyna iy can
mini zülfüng tig ök kılma perişan
bir ol mengü suvındın ıglingingke
rahım kıl āxır uş köynükligingke
koya bir şeker irningni sorayın
közümni tabanıngğa bir süreyin
tik atıng şirin irmez iy büti- çin
atıng tig öz bodung barçası şirin
sevinç vaktında kadǵunı sal imdi
şirinlik kıl i şirin söz al imdi
ayur şirin mini sen tutmaǵıl xar
peşiman bol koy uşbu sözni zinhār
bu susuzlukka niçe tiş bilersen
yüzümdin bu suvum tökmek tilersen
bu tün tapmazsen uş mindin bu maksud
otung kızdurma kim bolmaz sanga 'ud
bu könglüm mihriban irdi öze hem
kim uş ışk ortadı ortadı muhkem
savudı kaldı tip sakınma mini
tilermen candın artukrak ma sini

eger bir dem köngül rayınça bolsam
ulaş sen tig tiler kim zevk kılsam
veli can birle nerd oynasa bolmaz
künüm xoş kişü tip yaynasa bolmaz
bu ajun edǵı at birle xoş ol bil
yigitlik vaktında at kılǵu hāsıl
kerekmiz bir tilekke baǵlı kılmak
biz iki edǵını bednām kılmak
hem ol edǵı uyalsak özümdin
öz ilgin tökmesek suv yüzümdin
tişige küç yüritlemek bolmaz irlik
Özüngge küç yurit bir köster irlik
kişi kim öz bodıngğa küç yurit
xoş angla kim ajun nerdin ol uttı
adın uş munça türlüg zevkimiz bar
bu bir işni koyung yok tutung iy yar
içer suv hem çakinça bol edǵı
telim içseng ziyan tigrür axır suv
eger mengü suvı bolsa takı bu
kaçan kim başdın işse candın il yu
yakin bil bu tenimege canden i şah
niteg canni tilemegey ten i şah
veli bizgekke bu helva yaraşmaz
ig özre arturur safra yaraşmaz
melik kördi kim ol işde irtür xam
bu yanglıǵ sözleyü hiç kılma ārām
yana şah yalıp aytur kim i şirin
içim köydi sining çaksız nāzingdın
reva mu kim mini munça kınarsen
bişürdüng baǵrım altun tig sınırsen
yügürdüm canbile tapǵınça sini
tapup ildin birürsen yilge mini
bolur erksiz bu könglüm bir dem ildin
sen ilge kilding uş men bardım ildin
axır aymazmen ol kim sen anı sındur
susadım bari öp bir niçe kandur
çiçek bir vasıl baǵındın uş imdi
açıl bir dem küle oltur xoş imdi
melik alsa çiçekdin can bu maksud
köngül xoş yıdǵı birle bolsa xoşnud
bari hiç bolmasa boynung kuçayın
şeker irningdın ol gülāb içeyin
baka yüzüngge könglümni açayın
bütün zülfüngni oynayu kiçeyin

kiter kadğu katımğa kilseng iy hur
yarur könglüm bir açlıp külseng iy hur
barur bolsang yana bu kadğum artar
çiçek mindin kiter sindin kalur xar
sen uş baş ağrığının kurtulursen
veli men baş birüp gevde kalurmen
cihanda sindin özge yok tilerim
siningsiz bir zaman yok hiç kararım
közüm yüzüng bile bolur yaruk uş
sini körmesemen könglüm me naxoş
sining açığı sözüng şekker sıfatlığ
sögünçüng evkeng uş baldın ma tatlığ
bu yanglığ niçe söz tedbir kıldı
tutup zülfin yatalıng tip yıkıldı
bir ança uykuya saldı özini
yana tüzmedi terk açtı közini
yana sevda tapup yol ol canınğa
bayakı ot tutuşup xırmanınğa
heva isig munung otı takı tiz
tutuşğay ot tiyü kılmağı perhiz
revan turdı şah ol ay özre tüşti
oyandı sisenip ol hem tutuştı
öküş talaştı küç birle şirin
kaža kaytardı kurtuldı ol ildin
körer kim bir yolu kitmiş kararı
kararsızlıkda bolmış mengzi sarı
ayıttı ni kerek muntıg kılınmak
mini hem özinge küstaxlık kılmak
kılinsa xace bu yanglığ perişan
tapuğçı hem edesiz bolur andan
tapuğçılar bile oynatma köp til
ya tik tur ya siyaset yarğusun kıl
bu işni terk itip tur terk kitgil
burun bar padişahlık hasil itgil
kaçan kim baxtı u tac ilginge kirgey
kamuğ türlüğ muradıng tengri birgey
öze devlet tilegil kim uş men
iligge kirse ol bil kim men uş men
işitmezmen bu yolda hiç sözüngni
kaçan davlat bile körsem yüzüngni
uşol davlat bile birgem sanga can
imezmen düşmen ol davlatka kaçman
tapup ol taxi- davlat kapğın açsang
muradıng koymağaymen niçe kaçsang

burun cehd irgü kim davlattı bolğay
murad atı köngülçe song çapulğay
sabır birle tilekke tigse bolur
timürni akrun akrun igse bolur
iveklik birle 'akıl işi bitmez
yügürmek birle içegü yağ tutmaz
bu kün avaralık halinde muntıg
yaraşmaz kim murad sorsang aya big
manga bolup kerekmez munda kalsang
atangning tac u taxtıñ yave kılsang
eger şahlıkka kayra tigsengen sen
diriğa men katingda bolmağay men
yigitsen şahlık itmek bar başıngda
katığlan bolma kahil öz işingde
kılıç ilige al hak yarı birgey
köp il könglin sining sarı evürgey
felek alningda xod kalkan tutğay
uruşda düşmanınka taş atğay
ilic birse zamana men me bari
kılı bargaymen ol şah-zāde sarı
yok irse uş du'a birle ulaşu
meded kılğaymen ançak bilgenim bu
bu sözler birle şahni tiz kıldı
felek ajunka iş engiz kıldı
şehinşah sabrı kitip evkelendi
anınç tip kim turup şebdizge mündi
kiçeng xoş bolsun kim uş tipredim men
unutma kılğanınç işlerni hem sen
eger derya ya ot kilse öngümge
kayıtıp bakmağaymen hem süngümge
tengizge yattım uş tip köymegeymen
kiçip yil tig hem otka köymegeymen
kılıp tutuşu oyağlık tapmağaymen
işim bütginçe süsün tatmağaymenm
kerek kim uşbu evke birle çıkmak
çakıp ögrenseden can otka yakmak
ğarıbluk otı içe köysemen bir
bişip kılısam bişig işimge tedbir
sining ışkıng mini biçare kıldı
telim men tigni ışk avare kıldı
eger 'ışkıng başımda bolmasa bu
başımğa kilmez irdi munça kadğu
felek tig boynuma saldıng kemending
çekip kiltürdüng uş kayra usandıng

öze içrüp süsün esrük kılıp xoş
tutup esrük adakım bağladım uş
adak bağlğ ayursen bar uruşğıl
oturma düşmanın birle turuşğıl
beli koptum baray düşmanka karşu
alay il ya baray uş canım uruşu
sining pendingni aldım imdidin song
hevesdin tövbe kıldım imdidin song
ilingdin munça türlüg kadğu yuttum
yana mahrum barurmen uş yol tuttum
bu songsuz dostlukungdın tandım imdi
ni bolsa bolsun ot tig yandım imdi
men avval hem biraz davlatlğ irdim
bilüsen mülk ü tac taxtlğ irdim
bu yanglğ mini sergerdan kılding
i songsuz song yürekim kan kılding
eger 'ışking tutup kilmese tizgin
kayu yıl mini ketrür irdi andın
konukladım mini bir niçe kün xoş
sürersen imdi nevmidlik bile uş
bu kitmeklikni men hem savşar irdim
konukluk munça ok bolur tir irdim
oturdum niçe kün xan urding irse
kitermen imdi kim kötürdüng irse
munung tig sözlep andın tipredi ol
çerig atlandurup tuttı yana yol
yüridiler tutup ol rum yolın
sürüp aştılar ol tağları kolın
yitip ol kaysarı ilinge bu şah
xabar kayşarka ıddı kim bol agah
niteg kim kördi kaysar ol cuvan-baxt
revan teslim kıldı tac u hem taxt
bu 'isi dini kuvvetlensün tip ol
kızı meryemni birdi kadğu yip ol
niçe kün 'işret itip anda boldı
meded kılsun çerig bir tiyü koldı
çerig köp birdi hem mal u xazine
kim ol düşmandın al tip eski kine
hisäbsuz köp çerig kıldı müheyya
ayıttı tur oturma tidi hayya

**XUSRAV RUMĞA BARIP
KAYSARDIN ÇERİĞ ALIP
BEHRAM ÇUBİN BİRLE
URUŞKANI**

timürdin tağ yanglğ tiprediler
alarnıng köplikindin tipredi yir
tamām ilig mi ir barça sağtlğ
bahadurlukda tigme ming atlğ
kilürler kasd itip behram canınğa
boyalıg tip kılıç anıng kanınğa
yavuk kim yittiler behrām ma bildi
çerig aţlandurup ol utru kildi
kaçan kim kılmasa bu baxt yari
ni kılsun bolsa 'alem şehr ü yarı
yitip iki çerig uruşğu yirge
turup biri biringe utru yirge
süçür körü ünin iştip ol atlar
irenler çımayu başlap pulatlar
ok āvāzı yiringe ring yādın
çakıp kurdı telimler başı yasın
süngiler uçı tüşke tüş kildi
kayu kim defini bilmez yıkıldı
kılıçlar üni çāka-çāk çıktı
kutuldu kayu kim çālāk çıktı
yıkıldı kimge kim bir gürz tıgdi
yaşın oţlar adakı birle tökti
irenler kükrer arslan tig karışıp
iki yandın çerig uruşu karışıp
kamışlağ yanglğ angsız ot tüşti
yana başladı barçası tutuştı
süngüler tüşti sindı barça ildin
ağazdı baltaçak kesmekke bildin
bıknığa zaxmı-xançer yol taptı
kılıç at tig boyunlar özre açtı
topuzlar zaxmıdın kalkan uşandı
uşol heybetde atlar kan kaşandı
ecel canlar songınça yigrü yitti
telim başlar ol uruş bile yitti
yapurğak kim niteg töklür xızanda
töküldi gevdesindin başlar anda
akıp boldı irenler kanı ceyhun
kıyamatdın nişan belgürdi uşol kün
hisabı yok xalayık ol kün öldi
körtügli köz tangırkap hayra kaldı

şehinşah urdurup bir fil öze taxt
ilahi sen aç bir tiyü bu baxt
oturmuş taxt öze arslan mengiz çın
nökerler ilgerü tirtip kılıçın
bedir ümmid taxt alında oturup
kuyaşka utru usturlab kötürüp
niteg kim boldı vakt aydı revan bol
mübarek tāli ol düşmanka bul yol
sür imdi filni ur şah kim uttung
bu oyun birle uş ajunni tuttung
melik behramni fil xortumı birle
anınğ tig urdı kim indürdi yirge
filindin baş kodı yirge yıkıldı
kavurtlukda adak astında kaldı
tıgip yıktı anı bu şah süsi
sinıktılar kamuğ behrām süsi
revan ivrek tig ol behram uçtı
bu tuyğun ilgidin can aldı kaçtı
çerig barça kaçmakka yüz urdı
songınça şah çerigi kavdı sürdi
atı küçlügleri kaçtı kutuldu
öküşreki bulun bolup tutuldu
zamāna uşbu yanglığ dad kıldı
kimini kul kimin āzād kıldı
ajun mundağ telim xırman köyürdi
birin aç koydı birin xoş toyurdu
kayu yirge bu ajun birdi rahat
kim uş song birmedi yüz ança hasret
gehi safısın içgü gehi üyükin
gehi aş yigü gehi itmek köyükin
ulaş bu xanda şekker yise bolmaz
hemişe zevk kılğam tise bolmaz
sevünçde kadğu bar xurmada xarı
yılan bar genc öze hem balda arı
niçe döst irse yüz ança yağı ol
niçe küldürse yüz ança yığı ol
körersen birni kim xoş şad tirlür
yana birining ömür tomarı türlür
kezer biri temaşa birle bağlar
birining boynını angsızdı bağlar
uş anda vah vayla baş açmak
bu yanda 'ıyş itip ma'şüka kuçmak
bu nengler birle dünya abdan ol
gehi ol yaz yili gehi xızan ol

ajun bir toxsun atka oxşar iy yar
sakın kim tipmesün ağısızda zinhar
sini tipmezdin aşnu sen anı tip
yakın kilme ışanıp bar xalas tip
biliglığ sevgey mü bu bi-vefanı
kim öğrenmiş ulaş kılmak cefanı
niteg kim kitti şah behramdın ol taxt
yana Xusravka kaldı mülk ü hem taxt

XUSRAV BEHRAMNI KAÇIRIP ATASI TAXTIN ALIP SULTANLIK KILĞANI

balık burcındın ay kim baş kötürdi
bu şahlık burcına şahmı kötürdi
süreyyadın zühre yengeçdin me bercis
saadet birmiş ol teslis ü tasdis
cemelge yitilip ol xurşidi- manzur
zuhalge delv içinde salmış ol nur
bu tāli birle kutlandı baxtı
ilinge kirdi kayra öz taxtı
xalayıklar ara adlı çavuktı
kamuğ illerge edgü atı çıktı
anınğ tig 'adli öze yüritti yarlığ
kim anınğ yarlığındın tındı yarlığ
zamāne şahlıkı birle kuvandı
anuşrevan yana tirildi sandı
sunuklar könglinde ornattı mehrin
zalimler üstige yüritti kahrın
yiti iklim bigleri yığılp kapuğka
kemer bağlap turuktılar tapuğka
soyurkadı kimin taplap xaracın
kimin ma'zul itip aldurdu tacın
bu yanglığ barça il işin bitürdi
köngül fariğ kılıp kim xoş oturdu
sevüğe kayğusu kayra kar kıldı
yana ol ışkı könglün zar kıldı
ni ol kadğu köngüldin sürse bolur
ni kadğusına çare kılrsa bolur
razın açmakka meryemdin sakınur
yana kaysar birle şartın sakınur
niçe köp bolmışınça mal u genci
uş ança arttı ol könglinde renci
taşı birle külüp ışk könglin örter
veli razın xalayıklardın örter

gehi 'işret bile özin avıtur
geh iğlamak birle kõnglin sakıtur
gehi aytur i diriğa ni kılayın
bu içimge dāru kimdin kolayın
gehi aytur iy kõngil niler tilersen
niçe bolmaçı işke tiş bilersen
'aşıklık birle şahlık rast kilmez
iki işdin birin kıl yoksa bolmaz
ni xoş sōz aydı ol pir ü xorāsān
kūlık bir yük mü tartsun ya tigirmen
bu kün yanımnda bolsa irdi ol yar
bu yanglığ bolmaz irdim 'işkıda zār
kanı ol tün kim ol ayım katında
yanaşıp otrur irdim xıdmatında
nyudıbxattım andın song oyandım
kamaş tıg furkatı otında yandım
kimge ötnüp kılayın imdi feryad
kim ol kılsun mini bu mungdın āzād
kolumęa konmış irdi al laçın
diriğaangsızın ıçkındım ildin
kanı ol tatlı tillig atı şirin
ni yalęuz atı barça zatı şirin
kanı ol ay birle tün kata xoş
adak ilde yürütüp kılғанım nuş
kanı ol meclisde kim yanaşıp yar
kolı kol boynı özre irdi tumar
gehi ol kümüş xam tıg ak sakakın
tutup öpmek çiçek yanglığ yangakın
gehi la'lin sürüp xoş zevk kılmak
gehi köp yalbarıp bir koltka kolmak
gehi aç arslan tıg ahūka yapuřmak
irinler birle şeftalu kapuşmak
bu sözlerni kim aydım barça kördüm
xayal mu irdi yoksa tüş mü yordum
kitip xaşmum niçe kim gencim arttı
veli yarsızlıkımdın rencim arttı
manga aytur xalayık şad bolęıl
tiril xořkadęudın azad bolęıl
axır küçün niteg xoş tirileyin
içimdin kadęu kitzmez ni kılayın
men ol kuşmen kim uş toręa ilindim
kutulmazmen ni yanglığ kim kılındım
niçe kim talpısam berkır bu bağım
bu bağım birle yok uęęu yarağım

bu bir yar kadęusı uş 'aklım aldı
tutup işkı mini divāne kıldı
bu mungdın çare yok özümni yulęu
köp il kadęusı ni bilmen ni kılęu
manga yüz kadęu yığüçi kerek yār
eger yüz kadęu yisem men bu düşvār
işek tıg yük alıp kötürseden ar
işekler külgey işimge bil iy yar
kõngül ansız tilemez davlat u tac
irür daim anung vaslinga muhtāc
perişan ol sebebdin bu kõngül uş
tutabilmen özümni bir zaman xoş
bu yulduzlar hem reyhan u bağ ol
perişanlıkdı ok nākıř çırağ ol
yarutmaz ivni uçęun bolmasa şem
kim uçęunlar perişan şem irür cem
kuvardı bu ajun boldı künüm tün
sökel özinge bizgek kıldı bu kün
çayan ininge sıçęan sığmaz irken
sipürtge kudrukınga bağlar andan
munung tıg niçe suzluğ sōz ayıttı
yana öz halığa baktı kayıttı
kim uş bar davlatım iş bitgey naçar
çün davlat bar irür hem kilgey ol yar
bu davlatsız uluğluğ kılsa bolmaz
biter iş bolsa davlat kiç kalmaz
tapar davlat bile ir barça maksüd
kerek ot anda song köydürsengen 'ud
telim bağlığ kāpuę davlatdın açlur
bolur virane davlat birle ma'mur
suví köp bolsa boş meyve birür bāę
evünsüz kursa bolmaz kuşka hiç ağ
bu sözler birle öz kõnglin avıtur
veli iřk sōzin kõnglünge yakıtur
ni kılsun kadęu yiyü sabr kıldı
sabr birle songı maksüdin buldı

**XUSRAV şİRİNGE ÖFKELEP
KİTMIşINDİN SONG şİRİN
XUSRAV FIRAKINDİN ZARI
KILMIşi**

munung tıg aymış ol sōz ayęan üstād
telim renc birle sōzge birmış ol dad
niteg kim kitti şah şirin katındın

fırakda tözmedin ah kıldı şirin
çiçek kitti yiringe kaldı xarı
köngülde kalmadı zerre kararı
tamām kurban koyı tıg yıklıp ol ay
adak il yirge urup kıldı köp vay
ödükde ƣakatı cın tak boldı
burunkıdın ming artuk müştāk boldı
yaş orınığa közindin kanlar aktı
yana yar 'ışkı canın otka yaktı
geh aydı kanı kanda bardı yarım
kim ansız boldı könglüm imdi yarım
geh esrük tıg adakındın yıkıldı
geh ajuñ cevridin feryad kıldı
heves toldı dımağı kitti uyku
yana olturdı cam özre kadğu
ana şevk otı birle sızdı yağı
uzun tün boldı köz yağı ƣırağı
serv tıg kaddı tal yanglığıgildi
çiçek tıg mengzi kadğu birle soldı
ajuñ boşluklarındın köngli kiçti
öz iligin başınga toprak saçtı
kanattı tırnakı birle yangakın
yığıdın tiymedi bir dem karakın
gehi şekkerge bademdin töküp yaş
gehi tögdi töşin ilge alıp taş
gehi ol yügrütüp tik kizdi meydan
gehi hasret de kıldı boynı çevgan
bu köyükde sızdı ol yüzi nur
niteg kim suv içinde sızsa kafur
kilip mihnet ƣerigi kitti rahat
yangılandı ikinçi ol cerahāt
şebixun kıldı yar kadğusı könglin
sınıkdı sabr u takat ƣaçtı andın
köngül boynadı aklın ğaret itti
kararı kalmadı ārāmı kitti
öküş cehd itti kim kor toldı canı
ğıdāsıboldı tün kün bağırı kanı
gehi könglinge köp nefrin kıldı
kim öz könglüm manga bu kın kıldı
gehi baxtınga aydı kim i ağıyar
niçege tıgrü mini tutğasen zār
muradım ilge nageh kirmiş irdi
çün yarı kılmađıñ uş kayra bardı
ödürdüm bir şehinşahnı köp ildin

ilimge kirmiş irken bardıñ ildin
telim renc birle taptum irdi ol genc
yitürdüm boldı zayı körmişim renc
ƣırağı kirdi ilgimge öçürdüñ
manga bu furkati zehrin içürdüñ
tapup mengü suvin koymadıñ içsem
yig irdi yatmakımdın ming kız uçsam
ƣıkar iç yanmakımdın uş tütünüm
kiçer yil tıg özemge bir bu tünüm
peşiman asğı yok ni kılğu bilmen
igimge dārū kimdin kolğu bilmen
bu sözni aytu kalmadı mecālī
perişan boldı yar öskende hali
geh aytur kim songınça yok barayım
muvafık tüşmegey tıp kayra yarım
bu sakış birle köngli pare pare
bolup hiç timedı işinge ƣare
yirindin turdı atlandı atınğa
kilip kirdi mehın banu katınğa
xabar anglattı Xusrav kitgenindin
özi hem köp cefalar itgenindin
mehın banu bilip ahval u barın
körer kim iltmiş ol şirin kararın
nasihat kıldı kim iy can u şirin
işıit pendimni tut 'aklıñ kulakın
niçe kün sen kadğuda sabır kıl
hemişe kadğuda kalmaz kişi bil
çiçek tıg tiz davlat bolmaz edğü
evme sabr it kim işing bitgey akru
katığ akğan suv köprügler yıkar terk
sen akınlık bile bünyād kıl berk
uruğnı kim salar yirge ikinçi
sabır birle başın kötrür ikinçi
aşukğan terk arar yügrüp yol almaz
kim akıñ sürse tün kün barsa talmaz
kişi kim kötrür altmış batman asan
biş artuk yükleseng hem korkmaz andan
ni munça kadğu yirsen bol fariğ
ödükde kılma al mengizingni sarığ
sabır kıl baxt u davlat yarı kılğay
tilegey ol sini hem zarı kılğay
mehın banu bu yanglığ sözler aytur
nasihat kıldı şirin könglin avıtur
bu yandıñ hem niçe söz aydı şavur

kabul kıldı sözün can birle ol hur
içürdi sabr otın şavurı- attar
yaraştı sabr birle ol ma naçar
mehin banu takı köp pend kıldı
şirin könglin sabırka bend kıldı

MEHİN BANU XASTA BOLUP ÖLGENİNİNĞ SÖZİ BU TURUR

nasihat birle ol ot içürür irken
kılıp azık sabır kün kiçürür irken
mehin banu vücudu xasta boldı
tolup peymanesi song vakti kildi
okup xalvette aydı kimi şirin
barurmen adrılıp uş imdi sindin
al uş gencler kilidini ilimdin
men imdi il yudum barça ilimdin
vasiyyet kıldı kim vaktinğı sakla
aşukma işde öz haddinğı çakla
bu söz ayğınça nageh vakti yitti
kafesdin canı kuş tig uçtı kitti
cihan ol canı- şirindin adırdı
cihanın hem canın şiringe birdi
ecel yortıçısı sürdise köçti
teni toprakka kirdi canı uçtı
munung tig irmiş ajun işleri vay
ni big tir ni ra'iyet ni çığay bay
fiğan bu şişeçi çarx ilgidin yar
gehi şişe kılur geh şişe oynar
öngin muntig kılur köp türlü şişe
kılur ol kayra sındurmaknı pişe
çetük kim öz balasın toğrup asrar
songı hem özi yir kör turfa bāzār
zamane 'ādeti mundağ irür bil
küçüng yitmişinçe mundın sen sakinğil
bolup ğırra ajunka köp inanma
kiçer yil tig bu yilge sen tayanma
bilürsen can binası yil irür çın
bu yildin bolmağıl zinhar emin sen
niçe çulğanğasen bu ağka 'ākıl
boğazğa çulğanur ağ sen me ğafıl
katığlan tilkü tig ağka yağuma
koyan tig tilkü alınğa uyuma
telim börü başığa tilkü yitti
anınğ alına uymak birle bitti

yakın bildim bu ajun boşlukın yar
korur bolmış kişi halınğa oxşar
kaşımış halde xaşlanur vücudu
song açığdın çıkar burnında derdi
ajun camında bar axırxumarı
çiçek bir hefte on bir ay xarı
ni yirsen uşbu dünya kadğusun kim
bu tigmaz kadğusınğa yaxşı bildim
eger yiğsang bu dünya genc ü mālın
kalur ol barça iltürsen vebalın
eger bolmasa bir akçang takı hem
aç ölmezsən yime bolmaçı köp ğam
nasibung bu ajundın bir karın aş
anı xod tigrür ol sen kadğudın aş
niçe kim bolsa sinde tendurustluk
küçeylik almaz andın tab sustluk
kisiklig rüzi hem 'ömür bilgil
visal tapmakka munda cehd kılğıl
kaçan kim ol ölüm boğzungnı tutğay
özüng kurtulğa yolın terk unutğay
ajun balında arı bar sakinğu
balın az yigü zehrın hem sakinğu
karın toldurma kurtlar yanglığ anglan
kımırxa tig biling açlıkka bağlan
kayu kim az yise bizgek tutmaz anı
çıkır köp yiglining yoklukda canı
mizaç evrülse kitse istikāmet
ingen düşvār tapulur bil selamet
harām ol bu 'alef tārāc kılmak
öz özin dārūka muhtac kılmak
açıp song yiseng itmek şeker tig
tabi'at hiç tilemez şekker iy big
eger halva yiseng bir künde şaşır
vebal hak ni metin az şaşit axır
niçe bu dünya kadğusunda turmak
niçe bu dünya kadğusunda turmak
ni kılğu kim zararıkılğu tinür
tiriglik niçe kim xoş kişüş tinür
meger ol yimegey kadğu ajunda
yirning tig menzili bolmasa munda
kişi kim bu yazıda menzil iter
oturğu yir yigü kuvvat hasil iter
veli dünya üçün kılma köngül tar
köngül tarlıkı kadğu kestrür iy yar

körersen kim felekning mekri kalmaz
bu tün kün ala at tig yügrür talmaz
kiligli rağbet iter kim müneyin
münügli aymaz andın kim ineyin
eger vā`ızsa aytur dünyanı sen
bırakğıl kim alayın terk anı men
eger zahid ise tingla ni aysa
muradı sen süçülseng alsa keyse
ni arsızmak vefasız dünyage bu
kim avval şerbet bile yük içrür ağu
bu ağu birle bardı ol atamız
ata öldi oğul kalğa mu hergiz
nice bu dünya kadğusin yiyürsen
ata öltürgüçini dost tiyürsen
bu tā yanglıg feleкке ur revan ok
yakın bil kim ajunda hiç vefa yok
kirişsiz bolmadın bu çerx yası
ulaş iksilmegey bu xalk u yası
ni eminsen kim uş yıl tig bu ğaddar
saker artingdın alningda kuduğ bar
üzün hiç bolmağıl emin kim uş yir
körersen kim ni yanglıg ademi yir
kiçer kış yay ve ol hem küzi yazı
öküşrek xalk bardı kaldı azı
bu 'ibretni körüp axır ni külgü
niçe tatlıg tirilseng açığı ölgü
katıgılık birle kim tirilse munda
canın asan birip hoş külgey anda
uluğlar kim ajunnu yaxşı kildi
ajun kadğusıdın fariğ tirildi
küler uşbu cihun ol ademidin
kim ol dünya üçün içğınsa dinin
ni yigem tiyü kadğu yime zinhar
kim iksitmez ruzingını ol birür bar
çün kalmazsen bu dünya içre baki
kilür bir niçe künde devr ayakı
katığlan bol adak kilmişde hazır
küle bar hoş perişan kılma xatır
biligligler ayıtmış ol kün iy yar
yaman edgü belürgey kimde ni bar
öküş xatun kim anda ir bolğay
yana irmen tigenler zar bolğay
ilahi başka ol kün kilmişinde
'aziz tendin bu can adırılmışında

bağışla bu kulungnung yazukını
'ata kıl ol katığı yol azukını

ŞİRİN MEHİN BANUNING TAXTINGA OLTURGANI SÖZİ

mehin banu ilin kim bildi şirin
çavuk turdı xalayık ara 'adlin
ulus il adli birle şad boldı
kamuğ zindanlılar ol kün āzād boldı
zulumdın yığdı zalimlarning ilgin
tutup mazlumlarning ol aldı dadın
buyurdi tatğavullar koydı baçın
soyurkap almadı ildin xaraçın
müsellem kıldı ol şeh'r ü rüstayı
kim edgü bildi dünyādin du'anı
anın 'adlinde bōrū birle koy su
içip yürürler irdi hoş yanaşu
ra'iyetler kamuğ 'adlinde tındı
ekinler öndi hakdın rahmat indi
telim ni'met idi baxşayış itti
ucuzluk boldı il asayış itti
kaçan kim niyyet edgü kılsa ilxan
köp aşlık öner ol yıl sur yirden
bolur il kingliki şah niyyetindin
küzen ukma bu sözni kim irür çın
ucuzluk kızlık ilxandın urur laf
kim anıng hükmi birle tüzlür eţrāf
bu yanglıg tüzdi illerni kılıp ray
yana başladı barın saknu ol ay
kılıp meşğul şahlıkka özini
ulaş yolda tutar irdi közini
nice kim tapdı davlat aldı ol tac
velikin irdi yarı vaslınga muhtāc
sorar irdi kiligli karvandın
xabar bilsem tiyü şahı-cihandın
işitti bildi kim şahı- cuvan-baxt
bilip ilin felekde urdı tip taxt
sivünçi tiyü açtı gencin ol kün
xalayıkka üleşti sansız altun
bu işke bolmış irdi köngli xurrem
işitti kim yanaştı şahka meryem
yana ant birdi kaysar şart kıldı
adın kız alma timiş tiyü bildi
yana kadğu yakasın tuttu muhkem

ura başladı kayrā ol savuk dem
közindin yaş yiringe aktı al kan
saçı tig köngli hem boldı perişan
bu hasret birle bir yıl şahlık itti
kararı kalmadı ārāmı kitti
bolup bağı ödükde pare päre
adın hiç tapmadı işinge çare
meğer terk itse mülk şahlıkını
yürise tutsa öz işi songını
telim sakşadı könglin bir kıldı
ilin koymakka ok tedbir kıldı
tapşurdı okıp yir bigge ilin
irenler tig bağladı uşol bilin
revan atlandı gülguninge ol hür
silah bağladı ol üstad şavur
buyurdı kul karavaş uş kız kırkın
kamuğ atlandılar yol tuttu şirin
ol ança mal tavar kötürdi ildin
kim aning bilmez ir diler hesabın
tive yılki sığır koy koymadılar
sürüp şirin songınça tiprediler
tavarka köymedi aşukı kitti
niçe kün yürüdi kasrınga yitti
sadeyka kirdi kayra dāne yünçi
güher taşlarka karıldı ikinçi
yana viranda kızlendi xazine
kılıç tig kine birle kirdi kına
işitti şah şirin hem kilmişini
yavuk kördi umıncınga işini
tile di köngli kim kasrınga kilse
firakdın vasl birle dadın alsa
veli meryem hemişe saklar irdi
melik hem ğayet andın korkar irdi
tilep tapmadı hiç fırsat barurğa
yok irdi çaresi hem kil tururğa
bu endişe birle köngli bolup tar
xayalınga kana'at kıldı naçar

**XUSRAV SULTANLIKNING
SIFATI YİME BEHRAM ÖLÜMİN
XUSRAV İŞİTGENİ**

niteg kim çıktı irse subh şāhı
ajundın kaçtı zengiler sipahı
revan kün tilküsi kötürdi başın

sata başladı 'alemka ol kumaşın
felek pirüze günbed kapğın açtı
ajunka altunun bir yolu saçtı
tamām kötrüldi irse perde yüzün
cihan aş toldı kitti kiş közdin
zamāne barça ğavğalardın emin
bolup kurtulmuş ol kün şah pervin
nuşrevantaxtı özre oturmuş
'alem yiti felek üstinde urmuş
turukmuş kaysar u xakan u fağfur
kamuğ kullukka bağlap bilinge kur
bular kol kavşurup turmuş tapuğda
adın bigler turur safsaf kapuğda
bahadurlar uluğı kurçılıkda
yigitler körklüsi bavorçılıkda
ederlep karıların aktaçılar
ışık saklap turukmuş ivdeçiler
çavuşlar gürz kötürüp bir yıgaç yol
ayurlar hey dergahdın yırak bol
kılıp tertib mundağ otrur irken
tena'umlar kılı kün kiçrür irken
ışık nagehan bir peyk kıldı
bolur mu kirse tip destur koldı
icazet birdiler ol sivnü kirdi
yir öpti koptu kol kavşuru turdı
ayıttı iy şehinşah şadman bol
hemişe muntig ok şah u cihan bol
adırmasun idi bizlerni sindin
ajundın kiçti ol behramı- çubin
kafasdın tüti yanglığ uçtı canı
vücudi kaldı kuruğ taxta sanı
şehinşah iştip antig cevri- eyyam
mesel aydı kim ol çubını- behrām
sitize kıldısa bizge zamāne
uşol hem kasd kıldı irdi cane
yana uş bizge davlat yarı kıldı
ni kim sakındı öz başınga kıldı
ni behram bu eger behrāmı- gür ol
songı barğu ajundın ornı kür ol
temanna kıldı kim ajunni tutsa
halayıklar öze hükmin yüritse
tutayın yir tiyü yir anı tuttu
felek hak hükmin avvalrak yürütti
kanı ol kim cihanğa şur u ğavğa

salıp özi kılur irdi temâşa
telimler bu heves birle yok aldı
başın kötrü ayak astında kaldı
böri kim tilkü rayınça kılındı
mekirge aldanıp ağka ilindi
irür çin tilkü yanglığ dünya mekkâr
bu dünya aldağınğa kirme zinhar
kişi kim dünyage aldanı kaldı
yakın bilgil kim ol terkin yokaldı
katığlan bolma bu ajunka mağrur
kim ol mağrurluk ol başıngnı yanur
kaçan iş tüşse kılığıyaxşı tedbir
veli bilgil bozar tedbiri takdir
unutma barça halde öz çakıng bil
ni yirde bolsa öz hadıngça tiril
bilürsen kim çırağ yağdın alur nur
çakındın aşsa kayra yağ ok öçürür
tuzı az bolsa aşning tatğı bolmaz
eger köp bolsa tuz hem zevkı kalmaz
kamuğ iş içre sen endişe sakla
ni iş kim kılısang öz halıngğa çakla
kilümünge köre kösül ayaknı
yok irse yirsen angsızda tabaknı
bilür işingdin artuk urmağıl laf
kim altuuçılık itmes bilse buryā baf
işit kim ni mesel aydı hünermend
helile ba helile kand hem kand
közet öz mertebengdin kiçme yüksek
fuzulluk kılma öz orningda tur tek
tileseng izzet ilge barça bol yar
sakinğil kılma köp il könglin azar
kiçer yil tig ajun sen hem ajundın
bolur xar munda anda körmeling kın
kişiler kim sining hükmingde bolğay
alarnı koyma hiç kim kiç kilğay
işittim kim yürürde bir derviş
ol il oğlanları zahmet birürmiş
yadamış asrı oğlanlar ilindin
bolup dermanda ol bicanı- miskin
til açmış il uluğlarınğa sögmüş
tilindin ağusın bir yolu tökmüş
tutup sormuş bir ir ayğılıbileymen
ni yandın bu uluğlarğa sögersen
ayıtmış timez oğlanların anlar

uşol yandın anlarğa açığım bar
adak al kılma nageh xasleti- şum
belâ başka kilür bu barı ma'lum
çün baş boldung tapuğçı il adak ol
anlar 'aybınga daim köz kulak bol
ğarib dervişni zinhar körmegilxar
kim anıng hem yirinde 'izzeti bar
kör öz 'aybung adındın izlemegil
kişi 'aybın katığlan közlemegil
hüner körgil 'ayıb körginçe zinhar
çiçek tir bağka kirseng almağıl xâr
'ayıblama körüp tavüs adakın
körüp tahsin kılığıl zağ karakın
eger yüz 'ayb bolsa bir hüner hem
nazar 'aybınga kılma körgil irdem
sakın kim bolmasun hiç dost düşman
eger bolsa sen andın yaxşı saklan
kiçik tip birmegil düşmanka fırsat
uluğ bolur kaçan kim tapsa ruhsat
telim uçgun kim ot boldı yalıldı
usal turğuçılar küyükde kaldı
niteg kim kördi xarXusravnı behrâm
ni yanglığboldı kör iş serençam
özüngdin körmegil ekstük kişini
mamuk tip sanmağıl arslan tışını
ming irse dostların hem az tiyip
bil bir irse düşmanın andın sakinğil
yana ölmüşde düşman bolmağıl şad
kim özüng hem ölümdin irmez âzâd
ecele sağrakını nevetçe sâki
aşurmaz içrür ol bu devr ayakı
bu pendlerni işitmiş irdi ol şah
bilip behram ölümün kıldı köp ah
tüşüp taxtındın üç kün yas tuttu
vefası yok ajun tip köngli çökti
zamâne cevridin feryad kıldı
songı ölmek kerekin yad kıldı
üçünçü kün xazine kapğın açtı
telim mal ü tavar ilge üleştı
anıngbaxşışidın derya uyaldı
körüp cuvanmardlık il hayran kaldı
yana bişinçü kün meclis kurağın
tüzüp olturdılar işret yarağın
içe başladılar yirge adakı

felekke çıktı nuşānūs sāki
sūsün esrūklūki başlamı tuttu
melik özge sakinçlarını unuttu
yana şirin 'ışkı kar kıldı
yana ol kadğu könglin zar kıldı
buyurdu kilsü tip berbatçımı şah
açuk bolsun tidi kilginçe dergah
okıdılar kilip tapğuğa kirdi
'aşıklar perdesin çal tip buyurdu
alıp ilinge çengin rast kıldı
ni perdeler yakın ol halka bildi
tüzüp 'uşşāk perdesinge ol saz
kötterdi sanduvaç yanglığxoş avaz
ağazıdı nevayı- aşıkāne
farah birdi xoş üni birle cane
tutup ol baridi-xoş perdeyi- tiz
kılumundağ nevayı- 'işretengiz
revan sayrattı bülbül tig tilini
farah birdi dımağlarğa kıl üni
gazeller aydı xoş vaktına layık
kilip şah könglinge asru muvafik
kayu perdede kim ol saz çaldı
felekdin zühre köp ahsent kıldı
idi xoşlandı köngli kıldı tahsin
okup ol baridning öpti ilgin
köngül başınğa birding tiyü merhem
soyurkadı telim mal ü tavar hem
bağışladı kurin tonın hem atın
mağ kıldı katında xaskilerdin
aning şanınğa kilmiş irdi iy yar
saxa vü xulk u irlik ğayret ü 'ar
bn 'asr içre eger sözletsengen kıl
yaxud bülbül mengizlig sayratsangan til
yok imdi bir saxadın urğuçı dem
saxāvet kapğı uş bağlandı muhkem
eger yüz mingde bir bolsa saxı hem
körüglü men' iter tik turmaz ibsem
tilemen kim cuvanmerdlik kılınsa
bu kün yarıngı yol zadin alınsa
yana dostluk kılurmen tiyü sanur
hayırdın yığmışınça xoş kuanur
bu dostluk irmez uş düşmanlık ol bil
katığlan bu ajunda edgülük kıl
bu dost atağlı düşmanlar sözün koy

köngül levhidin anlar harfini yoy
kutub sen ali tut himmetni xoş bol
kamuğka rüzın ıgsitmez bürir ol
nazüklük sırçasını yirge çalğıl
özüngni katra tig deryağa salğıl
köngül sözi birle söz rast kılğıl
idi dergahıdın der-xast kılğıl
tama kisgil kamuğ irkek tişidin
ni kilgeysen tig ok aciz kişidin
uzatting bu hikayet imdi bes kıl
sözüng başla yana kıssangni ayğıl

XUSRAV ŞİRİN ÜÇÜN MERYEMGE ŞEFA'AT KILĞAN SÖZİ

kitip kün çıktı irse perdedin ay
asesler kıldı tip tün çaldı sernay
turup meryem katınğa kirdi Xusrav
bolup ol eski sevdası yana nev
ayıtı kim kulak tut sözüm bar
kingeşürmen sanga sen bolma azar
kim asru imgedi ol yirge şirin
kitürseng maslahat bolğay mu andın
sebeb men boldum ol bednām boldı
bu yanglığ düşmanınğa kām boldı
biz ırğarbiz bal ol yise kadğu
işitmekke bu iş irmez hem edgü
axır davlat ulaş bir yirde turmaz
felek ikbal tabln daim urmaz
icazet birgil imdi ilge kirsün
adakda kaldı kayra ilge kirsün
tapuğçılar sarayında otursun
alarka sözleşü ol avnu tursun
kutulsun kadğudın imgeklı canı
minim tig sen takı izzet kıl anı
velikin sen künilep kadğu yime
mini şirin katınğa barğay time
cevab aytur sözün başladı meryem
kim il irkliği iy şahu- 'alem
tileseng ant içeyin barmağaymen
köngül fariğ tut ol yandın tidi sen
zamāne şahlıkingdın laf urur
ajun xalkı kamuğ hükmüngçe yürür
sanga aş bolsun uşbu tatlı halvā

ni işingge kelür bu kuru ğavğa
tilersen kim yiseng halvayı- şirin
manga birseng songı safrayı- sirin
bu süçüglük bilekılğıl kana'at
fuzulluk kılma baki söz hikayet
koyarsen mini bir caduka karşı
kim iriksem canımdın künde urşu
sakışsız hile vü mekr alları bar
sehl al birle ol ir könglin aldar
sini bir hile birle mindin alğay
özüm bu hasret otı içre kalğay
aning efsunçılıkın ked bilürmen
başımğa kelmesün tip saklanurmen
telim 'avret kim andın bişni bilmez
aning mekrindin arslanlar kutulmaz
xatunlar köpreki bil bed fa'al ol
içi toluğ xabislik taş cemal ol
kılıçda atda xatunda vefa yok
cefa ol pişeleri sen sözüm uk
vefâ irlik nişanı ol bil iy yar
telim irde me çıkmaz bir vefadar
tişide kilgey irlik tise bolmaz
kim irmen tiğüçilerdin tapulmaz
yaratmış sol yanındın bak tişini
bitürmez sol hergiz ong işini
köngül bağlap vefasızğa ni hâsıl
eger 'aklıng bar irse terkini kıl
yana bilgil kimüng kim ğayreti bar
tişi irse irür ol irdin takı ir
irür ğayretsiz irmen tigli mamün
ol irdin yigrek ol ğayretli xatun
ayıttı meryem iy şah şad bolğıl
asığsız kadğudın azad bolğıl
atam başı üçün kim iy şehinşah
eger şirin bu yirge kilse nagah
kulak tut hoş işitgil son sözümni
kim öltürgeymen ilgingdin özümni
koy ol baykuşni kim viranda tursun
şehirge kilmesün yabanda tursun
yakın bildi sözündin şahı- perviz
iki xatun yaraşmaz tiyü hergiz
adın söz başladı koydı bu sözni
kuruğ yirde tig imgedip özini
yana yaşrun barıp Xusravka şavur

xabar ketrür ni kim sözlese ol hur
ni aysa şah cevabın kayra ol tün
yürür casus yanglığ yigrür yaşrun
bu oyun birle hayran boldı şirin
niteg mensiz sarar tip ol büti- çin
köngülde sakşadı ni kılğu tiyü
niçe olturğu muntig kadğu yiyü
yana köngli tanukluk birdi kim ol
köyer vaktınga tapğaymen tiyü yol
vefasızlıkdın irmez tiyü bildi
umınç birle oturdı sabr kıldı

ŞAVURNI XUSRAV ŞİRİN ÜNDEYÜ BARMİŞINDA ŞİRİN EFKELEGENİ

okıp şävürni bir kün ol cihangir
ayıttı kim niçege tigrü mundağ kadğu yir
yırak bolğay minim burcımındın ol ay
niçe kılğaymen aning 'ışkıda vāy
kitürgil bir kiçe anı katımğa
helatı huccet itme hācatımğa
men aning xıdmatınga barğay irdim
niteg sen tiyü halın sorgay irdim
veli saklarmen öz pağşahlıkımnı
kim ol terk itse bolmaz şahlıkımnı
yana korkaymen ol meryem me bilgey
içi köygey özinge kasd kılğay
ni bolğay kim anı ay tig uzun tün
ketürseng munda ol körmese yaşrun
kabul kıldım bu ferman tiyü nakkāş
kılayın cehd barınça tidi hoş baş
yir öpti çıktı terk atlandı kitti
yilip yil tig revan şiringe yitti
selam birip hikayet kıldı ağaz
kim imdi vakt boldı kılma tip naz
melik xod kelgey irdi munda her dem
veli saklar hermişe anı meryem
uşol yandı kelü bilmez katıngğa
katığ muştak irür bil xıdmatıngğa
tur imdi bağla bil kim atlanalıng
barıp Xusrav sarayıngğa ineling
tarab kıl anda il bolmasun āğāh
katıngğa yaşru kelgey ol şehinşah
körüp bir biringizni bolğasız şad
fırakdın vasl birle alğasız dad

ğazab birle sözün men' itti şirin
ididin kork uyalğıl tidi mindin
ni herze söz bolur bu boldı tiğil
fikir kıl öz sözüngni bāri bilgil
kifayet körgezip dildarlık itting
uyatlığ men zihi hoş yarlık itting
bar ol tip saknur irdim sinde insaf
bu insafsızlukungka birdim inşai
ni söz kim tilge kilse sözlegü mü
güher tip taşni akıl kizlegü mü
öküş söz birle mağzımni kuruttung
meger bir yol hikmetni unuttung
tamalar kim kılur sen barça xām ol
koy imdi bes kıl axır bu tamam ol
sanga hak tevbe birsün uşbu işdin
kim az kılğıl manga bu tilkü mekrin
çıkardıng hile birle öz ilimdin
bıraktım taxt u tacımni ilimdin
mini mahrūm kıldıng barça yandı
tiler sen kim adırsang imdi candın
bu xarlık yitmez artuk mu köreyin
ya yıl mü men kim ündeksizge barayın
süçüg til birle mini aldayur sen
ozakı tiğ mü aldağay tiyür sen
vefā kıldım cefalar kıldı karğū
cefa yutmakka mu ol yirge barğū
vefa körsem 'aceb yok barğay irdim
cemālī birle kadğum tarğay irdim
işek hiç arpa birgendiñ kaçar mu
yana palançı kapğındın kiçer mü
kaçar mu hiç kişi axırvefadın
vefa bir tapmadın köydüm cefādın
çiçek arzusında bu xar xāxımın
yiyür men genci yok tiğ mar xaxımın
kaža kör kim yana başımğa kildi
cerāhat özre kayra tuz ikildi
xata tüşti işim kimdin bileyin
özüm kıldı özümge ni kılayın
ödürdüm birni tip canı cihan ol
cihan xod aldı kıldı kasdı can ol
yakın bildim tilegen bolmaz irmiş
minim rāyımça iş tüz kilmez irmiş
ağız tik ot timekdin köymezi irmiş
karın tiş iti birle toymaz irmiş

çiçek izdep bu bağda kaldı özüm
çiçek tiğ uşbu mungda soldı yüzüm
öze kim nakş birle aldanıldım
songı tam nakşı tiğ hayretde kaldım
muxalif nakş bozdı şişd illerimni
perişan kıldı bu oyunlarımni
minim birle niçe bu mühre oynar
sözi hem ka' beteyn nakş tiğ oynar
atım uş sazğa çumdı men yıkıldım
suv kiçmek imdidin song tevbe kıldım
katığ korkarmen imdi havz körsem
muhālī-'akl irür kim deryāka kirsem
körer sen kim niçe bu yirge kıldım
ni kim fermanladıngsa sözüng aldım
aning 'ışkında ildin il kötürdüm
barum yokumni bu yirge ketürdüm
sora kilmedi bir kün bi vefa yār
uyalmaz kayra mindin kilmek izder
üç arşun destarum birle uzak yol
kilürmen 'ışkıda fariğ turur ol
azizlep öziñi mini tutar xar
bilürmen özi kilmekke tutar 'ar
ni hoş aytur uşol bir şehriyar ol
minim tigge mü cüftlükke yarar ol
bu işler birle boldı imdi bayık
kim irmez men anıng tapğınğa layık
nidin mini kılur bu yanglığ āzār
aceb öz 'aybını bilmez mü ol yar
ulaş muntig ni xorlar mini axır
karavaşlar mengiz kilsün tiyü ir
niçe ündeksizin yıl tiğ yileyin
niçe muntig sabursuzluk kılayın
kayu könlüm bile anda barayın
aning yanında meryemni köreyin
men anıng 'ışkı birle muntig uş zar
yanaşıp ol adın yar birle oynar
anıng cevri bile bağrım bolup baş
karardı yaş özüm közdin aka yaş
bu hasret birle bağrım pāre kıldı
özi ırğar mini āvāre kıldı
eger ölsem bu mihnet içre bilmen
bu xorluk birle anda barmağay men
mini ol it sakışınça ma körmez
iti itlense izder mini sormaz

it edgü bolsu mindin ming kata men
xayaling it mengizlig kavsı men men
eger tüzmeşe ansız bu köngül hem
çıkarp bu köngülni itke salğam
kişi kim bolmasa itçe vefası
anın kadğusını nidin yigesi
diriğâ kâşki hak ol atamnı
mücerred tutsa birmese anamnı
ya men toğmazdın aşnu ölsem irdi
ya toğğaç mini itke salsı irdi
kil igri olturup tüz sözegeyin
uk ok tığ tüz sözümnı kizlegeyin
niler kıldı hakkımğa ol bilür sen
uyalmadın takı hile kılur sen
bu yanglığ rast tip köp perde tüzdüng
muxalif çıktı uş song bu kil üzdüng
revâ mu tökse ol yüzüm suvını
mini yandursa kandursa kıvını
azar kılmakda taksir kılmadı hiç
yaraşmakka adın yir kalmadı hiç
manga çün yok imiş asayış andın
'aceb men kandın uşbu kadğu kandın
ulaş özümni emgekde tutarmen
hemişe bolmaçı kadğu yutarmen
yangıldım uşbu kadğudın işimni
yarağım yok kaşısam öz başımını
köngül başımğa merhem hiç kilmes
ni kim andın kilür til zaxmı ol bes
telim öyrendi açığ söz uş andın
bu könglüm bolmadı bir kün xoş andın
çün kılmaz davlatım yâri manga hem
yarar kim bolmasa ol yar hemdem
bu şum baxt birle mü yar bolsun ol yar
bilür men tâli'imde nahsilik bar
yürekim tiprer irdi kiçgen eyyam
ziyân kördüm uş anda kâm nâkâm
beli sınağlığ irmiş köp nişanlar
yürek tiprense bolur tip ziyandar
közüm sigrür ikinçi imdi iy yar
ni körküm kayra bismil-lah niler bar
bu karşıdın adın yir bolsa cennet
barur bolsam takı artar bu mihnet
kilip kaysar kızı aysa yüri tur
ışikdin kavğamen bil xasse şavur

irmezmen esrük axır alka kirsem
kedik tığ al birle ilge kirsem
yok irşe davlatım 'aklım bari bar
axır uş firkat ayter men kırdın kar
bilür men babililer ilmini hem
irür tedbir ü rayım barça muhkem
irmez Xusrav eger keyxusrav irşe
minim birle muhal kim pençe ursa
meşekkat kılmasun canımğa ayğıl
yaman ray urmasun hakkımğa ayğıl
yok irşe ayğa men ğamzemka kim bir
yana sabrınga urğay işvedin tir
iki zülfüm kılıp uş kayra naxçir
kararı boynınga takğay bu zencir
buyurğay men xayalım iş bitürgey
bu yirge anı yil yanglığ ketürgey
uş imdidin kidin bil bağlağayın
mini koy öz işimge yığlağayın
anın hiç mehri yok könglinde hali
mehirdin boldı ol bir yolu xali
yimek içmekke yüz ming yarı hemdem
axır bir kadğu yir yarı kerek hem
mini kadğu yimekke koysu dayım
çün yimüm kädğu boldıxoş yigeyim
axır köngli sınıktı niçe kaynar
cefâ tapğın minim birle mü sınar
bu ot kim ışk yaktı canka uş çın
diriğaişk kim köygey bu otdın
ni kündüz xoş ni tünle közde uyku
bu zindanda ulaşı kadğu tozğu
niteg kılğu tiyü bu işke tedbir
tileyü boldum uş hasret bile bir
mini bu bağ içre uş könglüm ildi
köngüldin bu bela başka açıldı
yat uğrıdın meta'nı savsa bolur
kilür bolsa hem anı kavsı bolur
iv uğrınsınga ışık yapsa bolmaz
eger yapsang takı hiç fayda kılmaz
ivümdin koptı bu ağrı ni kılğu
hiç imdi çare tapmazmen kutulğu
ğalat ray urdı könglüm anglamadı
telim kıldım nasihat tınglamadı
köngül kim bolsa andın renc hasil
köngülsüz bolmak andın yaxşırak bil

köngüldaş men niye zalim irür yar
bizer men bu köngüldin yardın āzār
niçe kün yar taptum tip kuvandım
kuvanmışımdın uş kayra yuvamdın
bu kadğu birle boldum men yigit pir
ruzum çün kadğu boldı uş ni tedbir
niçe könglüm köyükin izlegeyeyin
niçe arzu izini izlegeyeyin
sabr kılmakdın açığ boldı efkem
yarar kim sabrdın kavurçak itsem
sabr birle kiçer az ömr nitegü
adak aksak niteg menzilge yitgü
tamuğ ahım katında zerre uçğun
irür katra yaşım üskinde ceyhun
minim bağrınga ol yüz kez cerāhat
kılur körmez men uş bir başı rāhat
tilemez ol mini yanında meryem
kaçan tüşgey muvafik men tilesem
kerek bolsam anga men kendü kilsün
yok irse edgüleri nence kılusun
uluğlar kim ajun fi'lin bilürler
öz ilgi birle öz işin kılurlar
bilür kim uşbu hasret birle tün kün
oturmakım bu yirde anıng üçün
ısınmadım bir ol faslı otında
közüm çıktı yığdın bu tütünde
tileyür kim ulaş rayınça tursam
niçe kim xor kılssa xoş kötürsem
cefā hāddi kerek bu başdın aştı
bu mihnetdin kanım kaydı taştı
tiledim xorlukı vaktında anı
adın bolmasa anıng hakkı kanı
azizlik raptı ol kıldı mini xar
ni xalkdın uyalur ni hakdın korkar
men irdim yarı il bolmışda ağyar
niteg kim bildi il kıldı adın yar
ni yazdım tapğında kim ilgidin vay
ajun xalkınğa kıldı mini rüsvay
zeliha tig mini meşhur kıldı
deva tapmaz mini uş rencur kıldı
tamām ya' kub yanglığ uş firakdın
akar yaşum yusuf tiyü karakdın
niçege tigrü mundağ ingregeyeyin
ödük birle özümni singregeyeyin

şah ol bolur kim ilge dad kılssa
zulumdın munglını azad kılssa
nidin boldı hakkımğa şah zalim
kim uş kalmadı zulmında mecālim
irürmen barça yandın imdi mazlüm
'adilge mustahak bolmışça mahrüm
çün rahmı yok unutsun mini bār
minim tig irmez axır bar yarı
uluğ men ol alığ tiyü tutar xar
okır mini özi kilmez körer 'ār
irür ol padişah men bir geda men
niteg ting bolğa men axır anga men
kılur cinsi birle kuşlar ma pervaz
kögerçinge kögerçin kazka hem kaz
axır toprakka yil bağlasa turmaz
hem ol suv birle ot birge oturmaz
çün vaslı yok anıng korkmak firakdın
bolup fariğ oturğay men yırakdın
anıng kim malı köptür kadğusı bar
karakçıdın ni korksun yoksul iy yar
ivek irmez men angsız ağka kırım
ni laçın men ulaşu bağda tursām
biligsizlik canımğa boldı uş dem
bilig birle kutulğaymen serencam
eger Xusrav bolur bolsa büti- çin
bu sözdin tapmağay ol şehd ü şirin
niçe kim asru yügrük irse şebdiz
bu gülgun yügrüşü hem ança irür tiz
eger kand irse meryem la'lbiz tam
şirinlik birle men ma'ruf men hem
ger kaysar kızı men tise ol hūr
minim aslım irür andın ma meşhur
bu açığ ni unuğay men mü hiç hāl
arı xaxmın yisem men ol yise bal
bu aşıklık başımğa irdi takdir
peşiman men xaṭā kıldım ni tedbir
mizāh kıldım uşol xod rast sandı
yakın bilsün kim uş könglüm usandı
hakikat yār sandım çıktı ağyār
bu bezardın özüm ming kurla bizār
özüm müm şem tig niçe yakılusun
niçe köysün bir az aram kılusun
ağır nefrin kılı ay men anga men
ilahi şükür bāri sen bilür sen

otum iksildi deryadın alıp çık
tamuğluk kıl mini ya hem üçtmahlık
uş imdi kalmadı hiç eşkibayım
kese bilmen umunçım ni kılayım
kişi ölmezdin aşnu bu ömürdin
ölermen tip keser mü hiç umunçın
'akıl bizni biligge yolçılatur
sakış birle işin kılmak tileyür
veli ışk uşbu defterdin adın ol
'akl 'ışkka kilse izder kaçğuka yol
birikmez 'ışk birle sabır iy yar
'aşık irmez kayuda kim sabır bar
eger kılmasa sabrum imdi yarı
axır irklig men öz özümge bari
iki türlü kişiğe hükm ömez
angar xanlar ma bilse hükm itmez
tama'sız bolsa tutsa dünyanı yad
kişi kullukıdın hem bolsa āzād
tama mini bu xorlukka yitürdi
yirimdin mini kamğak tig kötürdi
bu sözler sözleyü efkede ol hur
ayıttı kim sözüm tungla i şavur
eger aysa visāli subhi atsun
ayıt kim tün uzuntur ol ma yatsun
eger aysa kim ol şirin kanı
ayıt meryem yiter niter sen anı
eger aysa kerek halvayi- şirin
ayıt esrük yimez bolur süçügdin
eger aysa ilimge kirgey mü sen
ayıt bu ārzüdin kiç tip yimü sen
eger aysa şeker irin sorayın
ayıt xoş kuş irür 'askin yorayın
eger aysa tutayın zülfın akrun
ayıt kim tutmağınça oynamasun
eger tutmadı fermānım tise yar
ayıt ferman fırak ol tuttı nāçār
eger aysa fırakı kim bireyin
ayıt oturur mu sen yaxud turayın
eger aysa visāli kim anıng men
ayıt aytay mu ya tıg mü turur sen
eger şah aysa kilsün tiyü mini
ayıt işimge kilmez tidi sini
açığlanıp kılıp turş öz yüzini
kakitu aydı bu niçe sözini

zamane cevridin kıldı telim vay
kitip öfkesi kayra ol tolun ay
yana xoşluk bile aydı i üstad
niçege tigrü kılğam mungda feryad
eger sen kayra şah tapğingā barsang
selamumnı tigürgil anı körseng
ayıt şirin ayur kim iy vefasız
kanı ol aşnukı sohbetlerimiz
sakımadım bu kilgey tiyü sindin
irikeysen tiyü bir yolu mindin
xata kılding hakkımğa bu zannımnı
kiçürdüng xoş yaningğa düşmanımnı

XUSRAV ŞAVURNI ŞİRİNGE İDĞANINDA ŞİRİN ŞAVUR SÖZİNĞE GAZAB KILĞANI

cefa ming bir vefalığ bolmading hiç
canıng bar bolsun taksir kılmading hiç
bu yanglıg mini sergerdan kılding
ödük birle yürekim kan kılding
tüketti irse bu sözlerni ol hur
yir öpti koptı tahsin aydı şavur
kim uş raying bizim tedbirimizdin
telim artuk turur iy canı şirin
ni söz kim aydıng ol yirilig yirinde
xatası yok bu sözlerning birinde
söz ol kim sakınu sözlese 'akıl
ni bolsa yangşamak öğrenmese til
bilig birle kerek söz derc kılmak
uş andın songra sakşap xarc kılmak
kerek kim söz yirinde sözletilgey
yiri bolmasa yaxşı kizletilgey
mehek ol bilgeler söz altun iy yar
bilgisizlerke söz sözleme zinhar
zarif söz aş içinde tatlı tuz ol
kiter köp bolsa tatğı az uz ol
bu sözge kulak tut ötünmə munı
kereklig bolur ol ma kilse küni

ŞAVUR FERHADNI ŞİRİN KATINGA KELTÜRGENİ TAKI FERHAD ŞİRİNĞE 'AŞIK BOLĞANI

munung tig aymış ol söz ayğan üstad
sana'at birle kılmiş sözge bünyād

kim ol karşı bolup şiringe zindan
turur irdi bolup köngli perişan
hemişe süt idi anıng ğidāsı
tilemez irdi andın öng yigesi
eger yüz türlü halva bolsa ya aş
yok irdi anda bir lokma yigü aş
yırakrak irdi ol yirdin tavarı
sığır yılki kara koy barça barı
tapuğçılarka andın süt ketürmek
küçey irdi her kün yük ketürmek
tileyür irdi şirin kılşa tedbir
kim emgeksiz bir yirge kilse tip şir
niteg açtı irse zülfini tün
karardı müşk ü 'anber toldı ajun
yana ol ay çıktı perdesindin
oturdu aydı şavurğa bu razın
işitti kıssadın āgāh boldı
ikinci al çiçek yanglığ açıldı
öge başladı hindu tig perini
niteg kim ol 'utarid müşterini
ayıttı munda bar bir yaxşı üstād
anıng atı irür ferzāne ferhad
bilüşür irdim anıng birle aşnu
bilür ol hendese 'ilmini edgü
kaçan kim tişesin ilinge alğay
taş özre mindin artuk nakş kılğay
kılıp körgüzgey ol yüz türlü san'at
kayu yandın tiseng bar anda kuvvat
ol üstadlık bile işing bitürgey
āsānlık birle munda süt ketürgey
bolur üstadsız iş barça düşvār
burun üstad andın song iş yar
bolur kılmağa sakış birle tertib
veli tüz kilmez ol sakışka terkib
bolur mundın yüzük kılmağa asan
veli bilmezge altundın yok imkan
eger fermānlasang hali barayın
anı men xıdmatınga kiltüreyin
kim anıng birle bir usta katında
iki şakird idük biz xıdmatında
kamuğ iş aslımı hakınça bildi
kalem koddı manga ol tişe aldı
öperler tişedin ilgin kamuğ rüm
kılur ol taşnı tişe zaxmıdın müm

bu yanglığ aytu şavur söz tüketti
şirin könglinde süt kadğası kitti
niteg kün közgüsi açtısa yüzün
tutup tün zengi kaçtı zengi izdin
çakıp ol yirmi şavur sordı bildi
barıp izdeyü hem ferhadnı buldı
okup aştandurup yol tuttı sürdi
anı şirin tapğinga ketürdi
revan başlap haremge aldı kirdi
selām kıldı kolın kavşurdu turdu
tamām bir fil yanglığ turdu ferhad
ayıttı bu irür taş kazğan üstad
tapuğçılar bakışıp tangladılar
ni tangsuk adem oğlu bu tidiler
ağırladılar ol barça tapuğçı
rakib u pāsbān u hem kapuğçı
revan şavur ilin tuttu kiçürdi
kiçip ol sandalı özre oturdu
oturmuş perde artında uşol hur
yüzining şu'lesindin iv toluğ nur
sakışlap könglide ferhad aytur
köreyin perdedin kayra ni açlur
kavurçak oynağuçı çerxi- gerdun
ni yanglığ perdedin belgürtür oyun
ajun kavurçak oynın kıldısa sāz
çıkardı perdedin şirin avāz
töke başladı şekker la'l-ü yākūt
şeker yākūt andın aldılar kut
niteg kim başladı söz ol tili kand
okup ferhad aydı yüz ming ahsend
anıng şirin sözini tınglayu ol
köngül ıçkındı ildin tanglayu ol
işittim atı andın boldı şirin
kim ol sözleri hadsiz irdi şirin
kayu meclisde kim sözlese ol ay
okığlılar kılur irdi telim vay
ger eflatun işitse öz sözünü
unutğay irdi ol dem öz sözünü
sözün tınglayu ol ferhad nagah
kitip 'aklı başındın kıldı bin āh
köngülde 'ışk çakmakı çakıldı
cānı kav yanglığ ol otka yakıldı
tamām masru tig ol yirge yıkıldı
yılan tig çulgasu feryad kıldı

niteg kim kördi şirin ol işini
mu'ayyen bildi 'aşık bolmışını
esirgep kayra ol biçaresini
süçüg til birle kıldı çaresini
uş andın aydı iy ferzane ferhād
kerek kim kılşangan imdi mini şad
bu kün üstadlığınkı körgez uş bir
ni kılğu kıl bu bir şişimge tedbir
tavar bizdin yırak süt kilmez āsān
tılısm kıl kim aksun kilsün andan
uşol yirdin bu yirge tigrü kazğıl
yonup taşlar yüzün muhkem arık kıl
kim ol çubānlarım süt sağsun anda
akıp irkülsün ol süt barça munda
bu şirin söz birle ferhādını şirin
canın yulnadı ğaret kıldı usın
kulakı sözlerin iştür veli ol
birin fehm itmez aytur tik beli ol
yok imkanı cevap ayğu sözinge
'acizlikdin ilin koydı közinge
andın songra taşra çıktı turdı
tapuğçılarnı ündep kayra sordı
manga hali ni aydı ayting ol can
tutayın imdi uş can birle ferman
niler aydı birini bilmen uş hiç
'akıl yinlendi izlep bolman uş hiç
ayıttılar ni söz kim kiçti barın
akıp süt kilgüğe arık tilerin
niteg kim bildi irse işitti ferhad
aning hükminge körgezeyin tip sana`at
bilin boğladı aldı tişesini
kılı başladı kayra pişesini
kerek esbabını barça bitürdi
bir ay işledi hoş arık yitürdi
tüzetti yondı arık taşlarımı
tapulmaz kıldı taşlar aşlarımı
arık uçında hem bir havz kıldı
körügli tanglamakdın hayra kaldı
'aceb şaxsi irür bu ademi zād
bolur mum ademi ilginde pulat
bolur bil iş başlağınça düşvār
ni iş başlansa kılınur axır iy yar
hiç iş bu adem oğlıdın kutulmaz
meger ölmek kim anda çare bolmaz

xabar anglattılar şiringe kim uş
tamam boldı yir arık havz hem hoş
aning tig havz u arık kıldı ferhad
kim antig kılmadı bolğay hiç üstād
niçe köp süt kim ol anda savılğay
tırılmadın akıp munda yığılğay
bakayın tiyü şirin özi kıldı
körüp hoş havz arık sevnü küldi
zihi üstād kim bu havz u arık
kılı birding tidi könglümge layık
iling bar bolsun daim tiyü şirin
telim rahmet okıdı kıldı tahsin
kiterding mindin uşbu ulu zahmet
sanga ahsent u üstādıngğa rahmet
tiyü ündedi karşıka kitürdi
ayak tut[tı] ağırladı oturtdı
kulakında niçe dane bar irdi
anı ziyet üçün ol asrar irdi
kamuğı dānelerning irdi şahı
öküş mal irdi birining bahası
il urdı öz kulakındın çıkardı
kabul kılğıl tiyü ferhadka birdi
kim ol üstādlığınkıng müzdi irmez
bu kün mundın adinga ilgin irmez
bularnı sat işinge xarç kılğıl
uyatlığ boldum azlama kerem kıl
eger bu haldin edgü bolsa halım
tapuğkılğay ma barınça mecālım
yamanlama al uş tip 'özr kıldı
sunup ferhād anı ilgindin aldı
fida bolsun sanga iy can şirin
tiyü saldı adakınğa ilindin
uş andın tuttı ol sahra yolını
akıtı çeşme tig közler bulını
aning 'ışkında antig bardı ildin
kim ilgin yudı bizar boldı ildin

**FERHAD ŞİRİN İŞKINDIN
TAĞLARĞA TÜŞGENLERİ SIFATI**
köngül bağladı şiringe bu ferhad
vücut tindin kopardı ışk feryad
ulaşı ışk ilindin kıldı zarı
köngülde kalmadı zerre kararı
canında kalmadı ārām takat

tininde kalmadı sabr itgü kuvvet
tili sözni ili işni unuttı
bolup divâne tig yabannı tuttu
tamām tep tig yile yabanda hayran
bodını tal tig ışk kıldı çevgan
çiçek tig mengzi bu ödükde soldı
köyüp bağı yüreki kan toldı
yakıldı xıdmatinga ışk nârı
köye yarım tiyü kalmadı yarı
köngüldin sabr közdin uyku kitti
yaş orninga közindin kanlar aktı
kitip aklı dımağı toldı sevda
adin kalmadı könglinde şekibā
çırayı boldı bu kadğuda sarığ
adin endişelerdin boldı fariğ
öngünge tüşmişinçe ol tolun ay
dımağındın kitip 'aklı kılur vay
anadın yave bolmış yaş oğul tig
ulaşu akturur köz yaşın ol big
ni kılğu bilmez uş işinge çare
bu kapğu birle köngli päre pare
kitip ārāmı ışk otında canı
köyüp kaynakadı endamında kanı
şem tig sızdı ol köymişçe yağı
tolup ol ot tütüningin dımāğı
bela ve renc okınnga boldı umaç
kiçip candın ölümge boldı muhtaç
aning tig tuttu anı ışkı- şirin
kim irdi canıdın ferhad- miskin
ol aynıng şavkı birle tün me kündüz
yürüyür ingreyü yabanda yałğuz
kedik tig ademini körse ürker
niteg kim div pūladnı körse korkar
bolup fariğ turur irkek tişidin
yırakdın ok kaçır körse kişidın
yürür yar kadğusı birle bolup şād
xarab yir genc birle bolmış tig āzād
aceb bolğay mu tir igimge derman
yiyü kalıp bu işi içre hayran
ni 'aklı bar ni huşı ni karāri
ni kidgü yigü ni avınğu yarı
ni yir mahrem tapar şiringe ıdğu
kim aysa öltürür ferhādnıkadğu
ni ārām birür aning 'ışkı bir dem

ni kiter könglidin sürmek bileğam
körüp dergahıning tozın yırakdın
kılıp sürme töker kan yaş karakdın
anınkasırnga kılmişça nazare
kılur canın tonorningapare
atın aysa içinge ot yakılır
kitip aklı bolup bihuş yıkılır
kizer telbe tig ol yaban öyükde
özi bilmez ni kılınur bu köyükde
kedikler yığlıp anı tanglaşurlar
aning zar ingregeyin tinglaşurlar
biri yalnıp adakını yileyür
biri yapşup itekini yileyür
geh ahularka yolkup ot yidürür
geh arslanlarka işleşip oturur
bolur tünle küzenler aning işi
uzun kün yüz sukak otlatmak işi
bu yanglığ ol ni aşar ni içre su
yimi hasret içimi renc ü kadğu
öngümde bolğa tağ taş tip sakinmaz
tigip yüz bozmağınça hiç sakinmaz
eger bolsa önginde köl ya çah
tüşer perhiz kılmaz bolmaz agah
közinge tigse ok yummaz közini
aning tig kim unutmış öz özini
munung tig yar ışkında bolup zār
ajun lezzetlerindin boldı bizār
kılıp ol çeşme tig iki közini
közi kanı birle yudı yüzini
ni kündüz ni kiçe asayış itti
kün aşmışça biterrek sabri kitti
kiçip özi özindin yat boldı
kitip ferhad şirin birle boldı
uruldı köngli içre ışk mühri
canında ornadı ol yar mehri
aning tig tuttu ol yar ixtiyarın
kim özindin adın bilmedi yarın
tiler irdi canı bu tinni salsa
kim ol yarı birle bir tinde bolsa
eger nur körse ya ot yok gümāni
körer vashı hicrining nişanı
ni nakş kim önginge kilse ol hāl
kılur irdi edgü bolğa tip fal
kişi kılmaz yaman fal öz işinge

niteg kalğay kıyas it öz işinge
ni tang kim belgürür ol zıst ya xub
kılur ol anı öz işinge mensub
ni kim belgürse edgü ya yaman ol
xabarsız irdi sağdın anglamaz sol
bu yanglığ tigma hefte içre ferhad
kilür karşı tapa köngli bolup şad
içer bir pare süt ol havz içindin
körer şirin sarayın köz uçındin
sürer toprakka yığılayu yüzini
kişi tapmaz kim uktursa sözünü
yana yaban tutup yüzinge karşı
kiter öz köngli birle urşu urşu
kilür ol niçe kündin songra kayra
yürir ol tangka tigrü havz çevre
köyüp bağı ödükde ingreyü zâr
ikinci yol tutup sahraka kiter
bu yanglık ışkı illerge yayıldı
bu 'aşık bolğanın il barça bildi

XUSRAV FERHADNING ŞİRİNGE AŞIK BOLĞAN XABARIN İŞİTGENİ

niteg kim il bu işdin boldı āgāh
ınağlarda biri aydı kim iy şah
hikayet muntig uş angla imdi
men aytay sen kulak tut tıngla imdi
kim ol şiringe 'aşık boldı ferhad
kılur 'ışkında tıngmaz ah feryad
dımağınğa anıng tig toldı sevda
kim ol sevdadın ötrü tuttı sahra
bolup 'aşık niteg kim irdi mecnun
kizer yalınğ adak baş yügrü tün kün
ayur kim aldı bu könglümnü şirin
xata irmez irür hem sözleri çin
kaçan önginge tüşse könglin alğan
tiler kim āh tip birme revan can
kişidin korkmaz inanmaz kise ol
közindin kanlar akar şirin tise ol
kilür her hefte tiz yügrü yügrü
turur kol kavşurup karşıka ötrü
selam aytıp sürer toprak yüzinge
kılur ol yir kumin sürme közinge
kiter kayra yazıka yügrü yil tig

bu yanglığ boldı anıng hali iy big
işitti irse şah bu dāsitanı
yana ışkı otınğa saldı canını
güher bir bolsa vü iki xaridār
bahası iksimez turmuşça artar
çiçek körmüşçe bülbül kendü sayrar
adın bülbül ağazsa arturur zâr
yana bir yanısı sakşap sevnü küldi
kim ol aşık ma hem dāstāni boldı
yana bir yanısı ğayret küldi kim yâr
köngül aldursa bolğay tiyü düşvâr
bu sakış birle aciz boldı canı
içinge ot tüşüp kaydı kanı
kişi kim bolsa köngli toluğ kadğu
niçe sakşasa bolmaz ray edgü
sökel ol bil sökeller rayı iy yar
kişi ağırdı niler bolsa sakşar
ayığlık vaktında söz tendürüst ol
kim esrüklükde tedbirler me süst ol
otaçı niçe kim bilse tamardın
adınlarğa birür ağırdı ilgin
okup xusrav ınağların katınğa
ayıttı bakiñ bu işning yanınğa
kim ol divāne irge ni kılası
ni çäre birle andın kurtulası
koyabir sem bolur işim perişan
yana bolmaz yazuksuz töksemen kan
öküş kin katlanıp ança bu tedbir
kılıp rüstāyisiz 'ıyd tapmadım bir
kılur imdi özemke 'ıyd şirin
kim uş hayran küldim men bu işdin
ınağlar aydı iy şah bar bolğıl
ajunda tutşı berxurdar bolğıl
yiti iklim şahları barça kulunguz
yiter ni iş kılray tise kulunguz
sining süsüngdin uş yarı kolaling
biz ol divāneka çäre kılaling
burun bāri okung kilsün köreling
saçıp altun kümüş arsız turalıng
kılalım barçamız xoş anı 'izzet
ağırlap keydürüngüz sırma xil'at
bolur altun müferrih kayra aklın
yığıp kopğay kuruğ sevdanı başdın
körüp altunni köngli meyl kılğay

köngül altunga bağlap 'ışkı kitgey
umınç bar kim bu yanglığ iş kılınsa
aceb yok mal tavarka aldanılsa
eger bolmasa altun birle ma`zul
kılalın anı taş kesmekke meşğul
kim ol emgek bile ışk oti öçgey
ya taş kazmak bile ok 'ömri kiçgey
bu sözlerni işitti irse şah-zad
buyurdi kim okunglar kelsü ferhad
ketürdiler okıp şah xıdmatinge
bir esrük buğra tiğ kirdi katınğa
anınğ tiğ kılmış irdi 'ışk şirin
kim il yumış özindin hem adındin
melik fermānları hurmet kılınğ tip
saçıp altun kümüş könglin alınğ tip
oturttılar ağırlap anı bigler
nisar kıldılar altun yünçü gevher
ni ol yünçü kümüş altunğa baktı
ni içgü yigü xil'at tonğa baktı
çün yir irdi anınğ könglinde cevher
közinge ting körindi toprak u zer
körüp Xusrav ta'accüb içre kaldı
iş altun birle bütmez tiyü bildi
kılı endişe sözler saz kıldı
sözün nükte birle agāz kıldı
kayu yandın kim ol xusrav ayıttı
cevabın edgürek andın işitti

**XUSRAV FERHAD BİRLE
MÜNAZARA KILIP FERHAD TAĞ
KAZMAKLIKI SÖZİ**

burun sordı ni yirliğ sen tiyü sen
ayıttı kim aşıklar şehridin men
ayıttı anda ni sana'at kılurlar
ayıttı can satıp kadğu alurlar
ayıttı cannı satmaklık xata ol
ayıttı ışk yolında hem revā ol
ayıttı kirtü mü 'aşık irürsen
ayıttı bar közüng axır körürsen
ayıttı ni kadar sevdüng sen anı
ayıttı sözge sığmaz hiç beyānı
ayıttı kördüng mü ol kün tiğ cemālın
ayıttı kim belı kördüm xayalın
ayıttı mehridin bolğay mu sen pāk

ayıttı kim meger bolsam ölüp xāk
ayıttı ger yoluksang körse sini
ayıttı közge sürgem toprakımı
ayıttı ger közüngni xasta kılssa
ayıttı razı men tik közge ilse
ayıttı ger adın ir sunsa ilgin
ayıttı tilgemen taş birle başın
ayıttı taptung ol yol ol humāyka
ayıttı kim yırakdın bakğu ayka
ayıttı ger tilesengin barayın
ayıttı hakdın izder men tilerin
ayıttı ger okısa kılssa xoşnud
ayıttı bolğay irdim barça maksüd
ayıttı kes köngül ol dostnı koyğıl
ayıttı dostdın kilmez bu iş bilgil
ayıttı bu tama'nı tutma xam ol
ayıttı ansızın tınçlık haram ol
ayıttı ki bu işdin yuv ilingni
ayıttı sözleme köp tıd tikingni
ayıttı kılmağıl koy kurıgavğā
ayıttı niteğ bolur çün ot tuttu kavğa
ayıttı sabr kıl tıd könglung andın
ayıttı kim niteğ sabr itgü candın
ayıttı sabrsuzluk cehl irür bil
ayıttı sabr kılmakka kerek dil
ayıttı eyemenür mü sen kişidin
ayıttı kim meger hicri kışidin
ayıttı hiç kerek mü yarı- hemdem
ayıttı kim bolur men bolmasam hem
cevablar işitü Xusrav boldı aciz
ayıttı aşğı yok ni sözlese biz
ayıttı Xusrav uşbu tang imez mü
söz ukmadın cevabın aytur aşnu
işittingiz ni sözler ayımışını
munung tiğ körmedim tillig kişini
iş altun birle bitmez ni kılayın
munı taş birle altun tiğ sınayın
tiyü til açtı sözge kıldı bünyad
kim iy üstadı- çin ferzāne ferhad
bir uluğ taş bar kesmekke düşvār
yana kiçmekke ayır at asru imger
kerek kim bizge bir yol kazsang andan
kim ol bolsa barıp kilgüğe asan
kim irse neng bu işke ilgi irmez

bu iş sindin adınning işi irmez
bihak hurmet şirin hoş xu
kim ant bilmez men uş hiç mundın edgü
hâcatlığ men reva kıl uşbu hâcat
yana bu hâcatımğa ayma huccet
cevab aydı keseyin men tip ol taş
bu işde kılınayım barınça bu baş
uşol şart özre kim men iş bitürsem
melik fermânın orninga ketürsem
kerek kim emgekimni şah bilgey
şirinning şekkerini terk kılğay
okup Xusrav anıng tig öfkelendi
tileği çapss boynın kayra yandı
ayıttı kim uşbu şartımdın ni kadğı
katığ taş ol axır toprak imez bu
niteg kılğay hela toprak tut anı
kazıp toprak taşıyu çıkğa canı
ayıttı şart kıldım kaz anı sen
bu şartımdın kayıtsam ayır aymaz men
biling bağla silâhıngnı al ilge
bu işde erdemüngni körgüz ilge
sevündi sordı ol ferhadını dil
kim ol tağ kanda tip iy şahı- 'âdil
salıp ol tağnı Xusrav aydı kim bar
kim imdi bisitun tip atayurlar
bu hüküm özre kim ol taş irdi xâra
katığlık yüzindin aşikârâ
turup xuşrav katındın çıktı terk ol
revan boldı tutup ol tağ tapa yol
yilip yil tig revan ol tağka yitti
bilin bağladı isti'dâdın itti
uş andın tişesin ilge alıp tiz
suretler yondı şekl ü şah u şebdiz
yana bir kürsi yondı kayra taşdın
uşol kürsi öze şirin sakın
kılıp körgezdi ol taş öze san'at
telim emgendi kıldı körkli suret
axır işitürsen ol suretni kılğan
aşık kanı cefalar kıldı devran
anıng hakkına ol bir şum 'avret
niler kıldı kamuğ irmez mü 'ibret
karı xatun tig ol bu dünya mekkâr
süçüglük birle ol sini aldar
uş andın songra açığ zehrin içür

tiriglik tatığındın sini kiçür
cefası köp yok ol bir zerre mehri
tiğer mü lutfinga axır bu kahrı
boğaz tutmazdın aşnurak koy axır
böri izinge barma iy koy axır

FERHAD TAĞNI KAZARDA ŞİRİN SÜRETİNGE KARŞU ZARI KILĞANI

tükel kim kıldı ol suretni ferhad
kuruğ suret bile köngli bolup şad
yar ilge kirge tip endişe birle
kese başladı tağnı tişe birle
külüngin kayu bir taşka kim urdı
bir urmak birle bir burcın yımurdı
uzun tün tıngmadın közdin saça yaş
keser irdi şirin 'ışkında ol taş
kaçıp kizlense süglün tig yana kün
ajunğa tolsa kayra zağ u kuzğun
barıp suret katinga yığlayu zâr
tang atğınça yüzün toprakka sürter
kim iy könglümge ig igimge hem im
başımğa mung yana başımğa merhem
sining 'ışkıng mini bu işke ildi
ketürdi uşbu taş kesmekke saldı
bu yanglığ rencim arttı iş uzadı
kararım kalmadı sabrım yıradı
sen anda bir arığ gevher mengizlig
turur sen taşlar arasında kizlig
uş andın ötrü men bu taş keser men
güher ilginge kirgey tip küser men
bu sözlerni uşol suretka aytur
cevab aytmaz yana ingreyü kaytur
müner ol tağ töpesinge aşukup
turur yığlayu bir taş öze çöküp
bakıp karşı tapa aytur kim iy yar
cihan boldı özümge sensizin tar
ulum bağrım yürekim boldı uş kan
kıl axır aşıkıng iginge dermân
muradsızning muradın bir revâ kıl
umınçsızning umınçınğa vefâ kıl
bilür men sining öpüngge tüşmen
kim edgürek yarıng bar men ni tüş men
veli sen hiç kitmezsen öğümdin

körer men tün me kün arzungda bu kın
xabarsız şirin anda farig otur
köyüp Xusrav yadınğa 'ömr kiçtür
anınğ 'ışkında bu ferhadı- miskin
birür şirin tiyü ol tatlı canın
ayur kim iy tamām yüzi tolun ay
niçege tigrü muntig kılğamen vay
kim uş müm şem tig yandım yakıldım
tükenmekke sızıp hem az kaldım
bu ışkıng bolmışındın biri işim
kese tas yığlamak ok boldı işim
'aceb hak mini taşdın mu yarattı
kim uş muntig içimge ot kattı
niçe sini yırakdın közlegeyin
niçe kaş içre gevher izlegeyin
niçege tigrü bu tağ taş kazayın
niçe köz yaşı içre men yüzeyin
kel az kıl bu cefa yaşım sil iy yar
ğaribni taş bile öltürme zinhar
sanga ni kadğu bar 'izzeting artar
meta' ngka bar ol şah tig xaridär
men ok men xar u sergerdan yalğuz
közümge uyku kirmez tün ve kündüz
köyür men daima ışkıngda iy hur
niteg kim köyse pervane körüp nur
yırakdın kim bu yanlığ uş köyer men
yana könglüm yavukrak tiyü yar men
anınğ hakkı kim uş kadring bilür men
ödükde tün me kün zarı kılur men
mini bu kadğudın azad kılğıl
axır könglümni bir kez şad kılğıl
yok irse çare kıl kim terk öleyin
bu kadğu kudğudın bir kurtulayın
kim ölmek yig munung tig tirlikimdın
ni yar u ni kadaş ni dünya ni din
minim tig bolmasın hiç ademi zād
bu davlatsızlıkımdın vāy feryad
eger 'adl itse uşbu çerx ü ğaddār
mini nik öltürür ni munça kınar
eger meyl itmese gerdunı- gerdān
nidin içrür sanga süt manga kan
anang süti mergizlig ol arıkdn
içersen süt axır bir mini sakın
uşol şekkerli sütdin ang mini bir

kim ekser susalıkını şekker ü şir
yaş oğlan yanglığ ığlatma ilim tut
vefangnı daye kıl birsün manga süt
vefālīg kulnı bir yolu unutma
süt orninga yana ağu tatutma
bilür sen sindin özge yok yarım
bāri sen bolmağılağyar iy nigārım
yüzüng körgüz yarutğıl bu közümni
kerem kıl az kına mungluğ özümni
bu biçare işinge çare kılğıl
tükendi takatım bir yolu bilgil
rahm kıl tökmegilangsızda kanım
ğarib men axır iy can u cihanım
reva mu kim ğarib kanı tökülse
men ığlar men adınlar barça külse
bu kün çün sen ğarib irmez sen iy yar
ğaribler ahıdın kork kılma azar
ni yazdım xıdmatıngda kim kınar sen
yazukum bar ise ayğılbiy men
xayalingka tapunmakdn adın hiç
cehud men yazukum bilsem kidin hiç
kil imdi bu cefa kılmaknı koy bir
vefa kılmakka kılğıl imdi tedbir
tiler men bu kiçe halımni körseng
bu zarı kılğanımni işitü tursang
eğer taş bolsa könglüng bu kulungnı
körüp rahm itge sen bu mungluğungnı
mecaz irmez hakikat bil işimni
oyun sanma bu zarı kılmişımı
kim uş ışk otında kav tig köyer men
ten ü can birle vaslingnı köyer men
eger yok irse minde mal ü dinār
kim ıdsam tapğinga xarvar xarvāş
uş altun rengin uşbu aldı yüzüm
kümüşsiz rur ödükde iki közüm
kel altun orninga canım bireyin
bāri bir kün cemalingnı köreyin
div irmez men kişidin kaçsam axır
ni korkup kuş irmez men uçsam axır
kişidin ol kişi koçğa mu iy big
suretler yonsa taşdın ademi tig
ni ança dost bar kim ğamum yip
adakdn tüşsem ilgim tutsa kop tip
ni ança kop kadaşım tigrede bar

kim ölsem kadğurup yığlasalar zār
özüm suk yalğuz uşbu mungda tüştüm
bu kadğu kudğinga angsızda tüştüm
eger yüz yıl kudukda yatsa men zār
yukaru körmen ahımdın adın yar
eger yilsem yazılar tınmadın hiç
songumda yok köligemdin adın hiç
ni it canlığ kişi men erki bilmen
kim uşbu mungda yalğuzlukdın ölmen
ajunda itning orni bar minim yok
ni adem oğlı men itçe sanım yok
kişi bolmasu men tig xanumansız
ni dünya ni din iki cihansız
axır men kandın uşbu ışk kandın
kim irüktürdi mini tatlı canımdın
yakıldım tutşu kül bolğınça yandı
bu köyükde tiriglikdin usandı
özümni bu yarağsız işke saldı
öz öz işimdin imdi 'ibret aldım
eger könglüm yana ilgimge kirse
boyundın koymağay men kim dem ursa
öz işimning songın tutğay men andın
közümni yumğa men edğü yamandı
kılıp öz tört yanımğa taşdın tam
kiçürgey men uş anda baki eyyam
kişi yüzinge hergiz bakmağay men
ni kim sözleseler hem ukmağay men
bu süretka baka ok uş yokaldım
adın suret tapunmak tövbe kıldım
bu yanglığ sözler aytu yığlayu zār
yüzün suret önginde yirge sürter
niteg kim küç kötürse kayra bu tün
toğup kün saçsa yir yüzinge altun
ikinç ilge alıp ol şişesini
yana başlar ozaki şişesini
akıtur közlerindin tün kata yaş
uzun kün bir zaman tıngmaz keser taş
bu yanglığ işleri meşhur boldı
xalayıklar ara çavuktı toldı
kelip il tanglamakka tigme yandı
bakıp 'ibret alurlar irdi andın
körüp ol tağda kılmiş işlerini
tangırkar irdiler kılmişlarını

ŞİRİN FERHADNI BİSİTÜN TAĞINGA FERHADNI KÖRMEKKE BARĞANI

oturmış irdi bir kün şad şirin
kamuğ yığlıp katında kız u kırkın
kılır irdi biri kiçmiş tarab yād
anınğ birle bolurlar irdi dil şad
kiçer irdi hikayet tigme yandı
niteg kim kilse söz edğü yamandı
biri kelgey yana baxt u sa`adet
tiyü sözleştiler tangsuk hikayet
bu yanglığ tigme biri sözler aytur
hikayet birle şirin könglin avıtur
müselnel boldı söz sözge ulaştı
nāgeh ferhad hali ögge tüşti
işitmiş irdiler anıng işini
uzun kün tıngmadın tağ kazmışını
külüp şirin ayıttı kim barayın
bu kün ol bisitün tağınıköreyin
bakayın kim ni yanglığ ol keser taş
niteg 'ışkımda közdin akıturur yaş
meğer bu taş könglüm rahm kılğay
esirgep aşıkındın 'özr kolğay
buyurdu at ederleng tiyü şirin
ederlep aktaçı at tarttı tizgin
yok irdi hazır ol sa`atde gülgün
adın bir at ederlendi uşol kün
xıramlap taşka çıktı ol büti- çin
revan aţlandı sürdi iddi tizgin
anıng tig cüst idi at özre ol ay
kim erenlerde antiğ az bolğay
erenler tig töküp ol iki saçın
saça başladı yirge 'anber ü kin
uçar kuş tig atın sürdi tutup yol
yilip yil yanglığ aştı köp töpe kol
cemālindın ajunka balkınu nur
xıramlap yitti ol tağlarka bu hur
anıng yadınga ol ferhadı- miskin
keser taş tıngmadın yalğuz körüp kin
kazar ol taş köngüllüg yar üçün taş
akıtur közlerindin tutşu kan yaş
la`l taş ara izdep yitürp özin
la`l tig taş bileyüp taş yüzün
kitip könglindin arām u kararı

kılurda ah veyli tiyürde zâri
işitti keldi şirin tip xabar ol
taş ara taptı sanga sen güher ol
sevnmekdin ili küçlendi kayra
kise başladı tağni yimre yimre
körüp şirinning ay yanglıg yüzini
münevver kıldı ol yüzdin közini
ketürmiş irdi pare süt birge
al iç yadımğa tidi tökme yirge
alıp şirin ilndin sütni ferhād
şeker tig içti şirin aydı xoş bad
ayıttı sākı sen sen bu irür xoş
süt irmez ağu bolsa kılğa men nuş
niteg kim içti aşık camı- baki
yana oğradı kitmeklikke sākı
yırak yir kelmiş irdi kayra sürdi
güher çekmekdin atı kaldı turdi
ni at ger fil bolsa arğay irdi
kümüşdin kubbe kötrüp talğay irdi
çün 'aşık kördi ol ma'şuknug atı
yürimez imgenür ol ay zati
alı birle anı boynınga yirdin
kötürdi yolğa kirdi yügrü terkin
yitürdi kasrınga yüz naz birle
tüşürdi boynıdın i'zaz birle
anı olturtup ornında ferhad
kayıttı āh tiyü kılmu feryad
yana ol taş kise ağaz kıldı
yana zâri vü nevha sâz kıldı

**XUSRAV FİTNELER KILĞANI
TAKI FERHAD VEFATI SEBEBİN
BEYAN KILAR**

hemşe Xusrav ol şirin işini
sorar izderidi ni kılmuşını
xabar keltürgüçi casus yüz ming
bar irdi tigme bir işlerde anıng
eger ilgin yüzinge ursa şirin
xabar tigrürler irdi şahka andın
ol müddet tā kim ferhātka bardı
barıp ol kal'a fulādını kördi
xabar keltürdiler kim bilgil iy şah
xabarsız turma bu işdin bol āgāh
şirinni körmüşindin birü ferhād

yimürdi tağni taşlardın alur dad
munung tig kaç kün ursa tişesin ol
kılur az vakt içinde tağdın ol yol
katıg küçlendi sevnüp köngli me hem
külingin taşka urur asru muhkem
melik kadğurdı ol taş kesgenindin
kim ol şart itmiş irdi la'l terkin
okup yaranların aydı ayıng bir
ni tedbir kılğu bu işke ni tedbir
ayıttılar çün kadğuboldı işin
tiler irseng kim asan bolğay işing
ıda bir kasıdı kim anda barsun
uşol tağ kazğuçı ferhadnı körsün
ayıtsun kim diriğa şirin öldi
anıng ol al çiçek ingegi soldı
'aceb yok şirin öldi tiyü bilse
küçi kitip işini terk kılsa
tilep bir taptilar kurtka kişini
tili açığ yüzü xafrik tişini
yaman sözler ögretip anga ol kün
ayıttılar biriz biz tip köp altun
ıdıp ol bisitun tağna anı
kılı kör tidiler uşbu cefāni
cefā atın sürüp ol mengzi sarı
yitip kildi revan ferhad sārı
ayıttı iy biligsiz ni bilür sen
'aziz ömrüngni tik zayı' kılur sen
bu aydı kim umınç birle bu işni
kılur men tapğa men tip ol bilişni
bilişing kim tise ol idi şirin
fida bolsun anga yüz canu- şirin
ol açığ sözli ağu tilli karı hem
açıgılık birle şirindin urup dem
kılıp ah aydı kim iy yarlı ferhad
şirin xod öldi kim ni kılğa sen yad
diriğa kim anung tig yarı-xoş-xu
ölüp koğtı ajunluğlarka kadğu
kamuğ il xalkı zarın yığladılar
diriğa nazenin şirin tidiler
kayıttılar toprakka kömüp anı
ikinci boldı hayl ol yok sanı
bu söz aymışda ol hal iy diriğā
tiling bolmadı lal iy diriğā
kişi ayğay mu hiç mundağ söz axır

zihi susuz yüz uvtanmaz kör axır
ukup ferhād aning açığ sözini
bıraktı tağ burcındın özini
diriğatidi köp zahmetde buldum
bu zahmet rahatın körmedim öldüm
açığ bağı aning tig ah kıldı
bağırka xañçer urmuş tig yıkıldı
eger böri önginge kilse yüz koy
tutup derviş kurbanın kılur toy
ni hoş aydı gülabçı gülsitänka
ni neng kim kayra birgü anı alma
kara toprakka kirmiş tolun ayım
nelük başımka toprak koymağayım
tökülmüş al çiçekim uş butakdın
nelük bolmasun ansız bağ manga kın
uçup kalmış cihan körmüş çırağım
nelük sızğurmağayın közde yağım
künüm yitmiş karangğulukda men uş
niteg tirlür men ansız bir zaman hoş
ni tiriglik manga tirkin kiteyin
'ademde yügrü şiringe yiteyin
munung tig aytu terk itti cihänni
yir öpti dost yadinga birdi canını
adın hiç iş bilmez bu zemāne
cefā kılmakdın artuk cavidane
birip kadğu yiringe can alur can
kutulmakka ilindin yok hiç imkan
tapar bolsa nageh bir mübtelāni
angar tigrür kamuğ yandın belāni
eger ilgin çiçekke sunsa miskin
çiçek orınğa taş yığdur bişindin
aning tig kiterür hoşluknı andın
kim ağzında şeker ağu bolur çın
aning tig tar kılur bu king cihannı
angar kim terk iter erksizde cannı
mansa bulmaz uş ajunka hergiz
niler iştip bakiñg niler köre biz
uyuma iy köz axır bolma ğafil
oyağ bol bu tiriglik kadrini bil
kim ança yatğa sen toprak bolur xar
sini sakınğuçı yok bolğa deyyar
bu illig yılkı yaşka bolma mağrur
oyunrı koy udma köp oyağ tur
katığrak irmez adem oğlı taşdın

körer sen bozlur aşlanğan taş aşdın
niçe köp ademiler yirge kirdi
niçe köp dostnı bu dostdın adırdı
niçe şah men tigenni yidi bu yir
takı toymadı tutşu tıngmadın yir
hevāda tıgme zerre kim uçar bil
feridun ol ya keyxusrav fikir kıl
avuç toprak bu yir özre tapulmaz
kim anda ademining kanı bolmaz
kim ol bilgen bu eski dünyā rāzın
niçe köp müddeti ya köp ya azın
kişini koymaz ol kim körse devrin
işimnüng bilmesünler tiyü ğavrın
niçe kün devri birle yügrüp aning
niteg bilgü işin bu bivefaning
munung bu devrining cevri ilindin
rahatlıg az irür körgüçi köp kın
kün ü tün toğşun atğa oxşar iy yār
bu toxsun atğa tizgin birme zinhar
eger körgüzsengen yüz türlü erdem
başarmaz men bu toxsun at bile hem
eger bu yirde her kün genc tapsang
anga tigmez bu genc bir renc tapsang
nedāmetdin adın yok munda hasıl
çalakın bir munga arıskıma ğafil
ümenmegü bu dünya içre rahat
canıñka tıgmesün tisen cerahat
kiter köngüngdin ajun mehrini sen
uş andın canğa ur ışk mührini sen
çıkargıl candın iblis cāsūsını
tamarlarınğğa toldur ışk süsini
bu ışksız urmağılzinhar bir dem
yakın bil sanlıg ol bizge bu dem hem
katığlan 'ışkda ferhad bolğıl
uş andınxoş ölümge şad bolğıl
işittim kim men ol ferhadı- 'aşık
kim antig kiçmedi 'ışkında sadık
külinginge sap ol yaş nar ağaçın
kisip sap kılmış irdi ol yığaçdın
katığ tutmakka asan bolsang tiyü
il imgetmesü ferman bolsu tiyü
niteg kim şirin öldi tip işitti
külüngeñ ol yukaru tağka attı
sapı sindı timürdi taşka yitti

sapı toprakka kömlüp yirge battı
ayurlar kim uşol toprak yaş irdi
yığaç yaş yirde yatmakdın yaşardı
önüp ol nar yığaçı öndürüp nar
ayurlar kim telim yıl birdi tip nar
nice kim ol yığaçnı körmedim men
okıdım nusxa içre hem okı sen

**FERHAD VEFATIDIN SONG
XUSRAV EFSUS BİRLE ŞİRİNGE
TAZİYETNAME İDĞANI**

söz ayğuçı munung tig kıldı bünyād
niteg kim öldi tiyü şirin ferhād
işitti irse şirin yığlayu zar
ayıttı kim diriğa nazenin yar
yıkılmış serv yanglıg kaddi tiyü
öküş yığladı andın kadğu ziyü
buyurdı kim bu ferhadka imaret
kılınğ il xalkına bolsun ziyaret
yasın yaslap özi hem candın ırıp
kodup toprakka kıldı yilge birip
öküş xarc itti bir hoş kubbe kıldı
serv tig kaddi kadğudın igildi
uşol kün ok xabar Xusravka yitti
kim andın zahmet u ferhad kitti
peşiman boldı şah öz kılınışındın
aning tig 'aşık azar ölmüşindin
telim kadğurdı köp endişe kıldı
yanıtı bar bu işning tiyü bildi
kişi ni kim kılur bolsa kişige
kelür bir kün hem ol aning başıne
öküş endişe kıldı öz işindin
hem axır taptı bir kün öz başındın
okudı xas bitikçisin katınğa
biti tip name ol şirin katınğa
güherler saçıl ol kağıt öze hoş
nazm beytke sözini yinçü tig hoş
burun hak atı birle sözni başla
uş andın song hem öz işingni işle
aning atı birle kim kökde künni
yarattı ve yaruttı bu ajunni
felekni tıngmadın tezgıtgüçi ol
yiti kat yirmi hem tik tutğuçı ol
yaratğuçı ol ol bu ins ü canrı

yaratğuçı hem ol kayra cihannı
idi atında song başlap sözini
sözünge 'ışkıdın birip yüzini
ayıt iy körklüler şahı şirin
yüzünğ özünğ sözünğ vallahi şirin
işittim aşıkınğ buyruk bitürmiş
ajun yurtındın ol hem köç kötürmiş
kurup imdi sen aning yası yasın
oturmuş sen kılıp bu yas esasın
serv yanglıg bodungni igdi tal tig
kılıp köp nevha kılmış sen hem iy big
çiçekni tumğuluk tig sarğarur tip
bu gül yaprakı tig mengzini yir tip
ajunni köydürüp feryad tiyü
uzatmış sen öküş ferhad tiyü
munung tig ok irür dostluk nişanı
hem ançak bolğa şart mihrıbani
ğarıblukda ölügli 'aşık-ı- zār
üçün kim yığlamağay xassa kim yar
kişi kim 'ibret almaşa bu işdin
aning halıaning tig bolsu terkin
veli kadğum ma andın ança irmez
sining kadğungda men kim könglüng
irmez
katıg kadğurdung andın ni bileyin
ölüp hem aymadıng tirkin kılayın
nidin kın birle öltürdüng anı öng
niçe yirsen bu kadğu oturup song
çün kanın tökdünğ imdi kadğusın yi
sini tip bardı ol sen hem anı ti
'azizlegil kim aşnu xar kıldınğ
ni hoş kim kadrini ölmüşde bilding
eger toprak özre yüz yıl sen
otursang tapmağay sen anı bil sen
aning tig bir şiringe tapung an
aning yanglıg şirin tip birgüçi can
aning tig yüz yıl izdeseng tapulmaz
kuruğ kadğu yimeking aşğı bolmaz
kebabsuz işke kilmez hiç tütün bil
yığınınğ aşğı yok boldı sabır kıl
işingde kılmağınğ hiç türlü taksir
veli ni kılğu mundağ irdi takdir
ajunluğnung songı bilgil ölüm ol
ölüm irmez iy 'akıl bu ulum ol

yaruk kün tig sen ol biçare yulduz
öler yulduz niteg kim bolsa kündüz
çırağ sen sen yana pervane tig ol
şem körse köyer pervane xoş bil
çırağ tig ol yana sen subhi-xoş dem
tang atsa ölmeki yigrek çırağ hem
sining tab'ung çın ot ol irtür yar
köyer 'üd ot yalınlanmışça naçar
eger bir kuş bağındın uçtı irse
tapunğay nesri- tair sini körse
çün körk bar kadğu yok iksilse bir xal
çibinsiz bolsa safırak bolur bal
çün ferhad öldi şirin bar bolsun
sarığ gül soldı nesrin bar bolsun
bitikçi mundağ öz sözler bitiyü
tüketti namesin yüz ah tiyü
alıp şah nameni kasıdka birdi
yir öpti turdı kasıd yolğa kirdi
yitip şiringe birip aydı iy mah
sanga bu name bir tip aydı ol şah
alıp sevnü ilinge name şirin
öpüp 'izzet kılıp kiterdi mührin
yıpar kördi bağır birle karışmış
şeker kördi zehir birle karışmış
şebeler kördi yinçüğe karılmış
pulur kördi la'l rengi birilmiş
ni şekkerni ol zerre tarsa bolur
ni efkelense ni sabr itse bolur
bu işni sakşap hasretde kaldı
ni kılsun çaresiz song sabr kıldı

ŞİRİN XUSRAV NAMESİNĞE CEVAB İDĞANI EFSUS BİRLE MERYEM VEFATI ÜÇÜN

ajun işindin iy akıl sakinğil
ni kim kılsang yanut tigrür sanga bil
bili bağlığ bu işçeçarxı- gerdun
zayi kodmaz kerek edğü kerek dün
niteg kim Xusrav ol ferhad ölümün
fusus tuttı yana şirin ölümün
ayurlar şirin ağu birdi tiyü
uş andın köp açığlar kördi tiyü
idi takdiri antig tüşti kim hem
ölüp ferhad izinçe bardı meryem

eger rast işitür irseng angla mindin
kötürdi anı himmet ağusındın
köyügli ademning himmeti bar
ni meryem kim eger yem bolsa örter
kafesdin tüti yanlığ canı uçtı
tiriglik şem'i kim meryemdin uçtı
kutuldı Xusrav ol meryem ilindin
niteg kim yüklüler meryem ilindin
taşı yığlayu köngli şad boldı
kim ol caninga düşman bolğan öldi
veli il 'ayb kılğay tiyü yığlap
katığ yas tuttı kaç kün bil bağlap
xabar şiringe tigdi irse anglap
ajun işinge hayran boldı tanglap
bakıp bir yanka köngli şad boldı
kim ol düşman könisindin kutuldı
yana bir yanka sakşap kadğu yiyü
uşol kün bizge hem kelgü mi tiyü
ikinci saknu Xusrav xatırı hem
sevünçdin tuttı ilgin turdı ebsem
bir ayça artuk eksük sabr kıldı
kim il köngli bu kadğudın saçıldı
yana şirin me hem Xusrav atınğa
tiledi name ıdsa xıdmatınğa
ni söz kim bar irdi könglinde ol hem
ni kim sözledi 'ibret birle bir sem
bitikçi ilğine aldı kalemni
ni kim bu aydı ol urdı kalemni
töküp ol lafzıdın köp kand u şekker
saça başladı kağıd özre cevher
anınğ atı birle kim bu cihannı
yaratı birdi bu tenlerge cannı
yaratğan yirmi kökni ay ve künni
yaratğan kudreti birle ajunnı
bahasız barçalarka birgüçi kut
hilesiz taşnı kılğan la'l ü yäküt
kedik kuş ademi cinn ü perini
hemişe kadğuda koymaz birini
birür ni'met çakında birge nuksan
birin mungdın çıkarur nageh asan
kayu kim şükri bilmez unuttur
oyansun tiyü anga mihnet anuttur
anınğ hükminde ol bu barça ahvâl
niteg aynatsa aynar tıgme bir hal

gehi ol rahat kılur kısmet gehi renc
gehiol müflis kılur bürür gehi al genc
sakinç irmez keligli barça kısmet
niçe ni'met yiseng hem yigi hasret
ni kışmet kılmuş irse ol kelür yar
niteg kelse keçürgü bizge naçar
biliglig ol bolur barça tatıǵda
yaraşsa gah tatlıǵ gah açığıda
cihan sultanı Xusravşahı- şahan
ajunluǵlarǵa ferman kılǵuçı can
bu kün uş taxt hem tac u şahlık
kamuǵ kelmiş anıng hakkinga layık
kamuǵ illerge hükmin kılǵuçı ol
balıkdm ayǵa tigrü bilgüçi ol
bilür kim niçe kim bolsa bütün kün
turukmaz bir karar birle bu ajun
gehiaǵlatur yana gehi küldürür ol
çıraǵ tig gehi yakar gehi söndürür ol
eger soldısa ol bir gül ni kadǵu
çiçekler bar baǵında andın edǵu
felek şah yangsugin bilmiş üçün çın
adırdı andın ötrü anı şahdın
niçe kim cüft anıng tig ilge tüşmez
şehinşah terk irikmiş irdi buşmaz
yana bir antiǵ orninga ketürgey
munung işing anıng birle bitürgey
diriǵanıng üçün kim öldi bardı
yok irse munda kaǵan 'ayş sordı
köngülge birme şaha kadǵudın renc
kim ol genc irdi toprak içre yig genc
vücut turmaz ulaşu yime köp ğam
bu kadǵu yilüge yir tüzmegey hem
yaraşmaz hiç sizing tiglerge kadǵu
canıngkadǵu yip emgetmese edǵu
unut meryemni az kör bu cefanı
eger 'isa irseng bolmaz sen anı
eger ol kiçti irse iy cihangir
bolur mu taxtdın kiçmek ni tedbir ay
otur xoşırǵa az tök közde yaşıng
axır bu kadǵu yimek irmes aşıng
közüngdin barmışı tig hem köngüldin
çıkır niçe körer sen kadǵu bu kın
ol öldi irse şah sen bar bolǵıl
kayu kim toǵdı bir kün ölgüsü bil

anı emgetme ingretme özünġni
sabr kıl yıǵlama tıdǵıl közüngni
ölüm kılmişde song xoş angla iy yar
ni derviş ni big tir ölgü naçar
kuyaş bar ni buşar iksilse zerre
koy eksük bolsu diclengdin bir katra
şať özre cām içe baǵdad ilindin
bir eski zenbil eksük boldı sakın
uşol xod bardı sen xoş işreting kıl
ajunung canı sen sen bar bolǵıl
bihamdu'l-lah çün sen bar sen kamuǵ bar
başıngdin bir kıl iksilmesü zinhār
küçüng yitmişçe oş irǵa tiril şad
özünġni kadǵu yimekdin kıl āzād
güher sen sen kerek gevher me yaǵuz
la'l sen sen la'l yaǵuz bolmakı uz
bu yaǵuzlukka kıl kün tig kana`at
bolur şahlarka ting baş bolsa afet
niçe kim kuşka çıktı kuş bolur hem
yiringe piri ol teng tuş bolur hem
sen ol simurǵ sen kim yok tinging bir
yana simurǵ cuftsuz bolur axır
beş ol kim bolmasa ting tüş anga bil
güher ol kim tingi bolmasa hasıl
avungdin bir ıvuk çıktısa iy yar
koy anı sanı yok bu cinsdin iy yar
çiçek soldısa bustan bar bolsun
yanutı yiringe gül-zār bolsun
şarab iksilmesün kittise saki
çün meryem öldi 'isa bolsu baki

ŞİRİNİNġ NAMESİN XUSRAV OKIP ŞİRİN İŞİNġE ACİZ BOLġANI

niteg kim Xusrav ol name okıttı
anıng şirin sözinge hayret itti
ayıttı könglinde ni kim ayıttım
biringe yüz cevabın uş işittim
kesek atǵanǵa kayra taş kadǵu
tiger angsızda bil andın sakıngu
tiyü şah kayra yarım arzulayū
yana başladı şirinni tileyū
cebin ğavǵası yoldın kitti tip şah
şirinning şekkerin sakınupkılurah

ayıttı yol uruğlıdım kutuldum
kim ol meryemdin uş azad boldum
tamam ol yirge düşmandın song ol hem
suv içse kanğuçā ya ursa bir dem
iş asan boldı tip imdi büti-çin
xabar yitgürdi kilsün tiyü şirin
uş imdi vakt irür zinhar kilsün
süngüksüz kaldı xurma dadın alsun
okup şirin işitmedi sözini
ozakı tiğ ağır tuttu özini
tiledi kim özi aymazdın aşnu
tilese Xusrav anı mundın edgü
kişiler ıdşa 'izzet birle kolsa
töresinçe anı kabin kılşa
ikinci ol 'ittab ağaz kıldı
kakıp kilgenge şah ma naz kıldı
Meta` inga çün ol bāzār boldı
bahasın alğuçı haddinça koldı
metā` ka müşteri tüşmişde layık
revan sat kim song ucuzlar xalayık
sen öz faideng üçün bir pendim al yār
metā` tutma kaçan tapsang xaridār
okup Xusrav yana şirin cevabın
aning ol naz itip kılğan 'itābın
ayıttı niçe bu nazın kötürgü
kılıp endişe özge iş bitürgü
'aciz boldım bu işke çare kılğu
adın yirde tilep bir cuft alğa
tiyü şāh tigmelerdin bir hikāyet
sora başladı hem kılnu şikayet
köngül bir kitti bir kız alğay
adın bir yār tilegey cuft kılğay

XUSRAVING BARGAHINING SÖZİ YİME ÖZ BİGLERİ BİRLE İŞRET KILURDA SÖZ AYGENİ

ajun anglar kim ol Xusrav mengiz xan
ajunga kilmedi sürmedi ferman
kaçan kim taxt öze oltursa irdi
cihanxalkınğa ferman sürse irdi
tururlar irdi biş saf xalk önginde
hisabsız irdi hem kullar songında
turup öngdünki safda barça bigler
ikinci saf bahadurlarda peykler

üçünçi safdaki ma`ruf baylar
yana törtünçi safdaki çığaylar
bişinçi safdaki hacatlığ kişiler
sakıışsız anda song irkek tişler
yasavul saf yasap aytur oking tip
özüngüzdin kodu safka bakıng tip
burunki saf bakıp özidin kudığa
şükr kıldılar ol sa`at idika
bahadurlar bakıp baylar sıngaru
yana baylar bakıp derviş saru
körüp anlarnı andın özlerini
şükr tip sildiler öz yüzlerini
bakıp kullarka dervişlerine hem
şükr kıldılar azad biz tip ol dem
ölümlügler tapa kullar bakıp çın
ayıttılar imez biz şükr alardın
bu yanglığ Xusrav otrup il tapuğda
tururlar irdi daim ol kapuğda
munung tig davlatı taxtı bar irdi
'acaib tac u taxtı hem bar irdi
ni antig taxt kim sen bilseng anı
yana ni şah ajun sāhib kıranı
aç arslan yanglığ irdi ol uruşda
yana kün tig cemalı olturuşda
bu yanglığ bir kün ırğal toy kıldı
toğardın kün batarğa xan yayıldı
hemişe ol kurup 'işret kurağın
anuk kıldurmuş irdi öz yarağın
uluğluk izdeseng antig axır bol
axılık ol uluğlukka birür yol
axıllarğa yaraşur bolsa köp mal
bil ol kıskaçır irür malınğa hammal
ajun bildingse hem kadrin me bilgil
xarāc almışça sen hem xarc kılğıl
ajunluğlarğa birgil almışing tig
alıp sen birmez irseng almasang yig
içim suv irse yağuz içme zinhar
kim ol yağuz yigen yağuz öler zār
ir ol kim şem yanglığ yaklu tursa
özin emgetse asayış tigrü tursa
malındın kör ni ilette yirge kārūn
yana uçmakçıdın şeddadı- mel'un
bu köd gencinge tıgmez az renci
ğalat köp gencleringe bu dünya renci

telim renc tartğu irkim ilge katsa
katığrak rence ol kim kayra kitse
munung kim kilmeki hem barmakı renc
iligde bolmasa yig mundağ ok genc
melik Xusrav kim ol çemşid tacın
kidip aldı köp illerning xaracın
bağışlar irdi gencler tigme bir kün
anga ting irdi toprak birle altun
her irtte kiçe künde iki nevbet
yayıp xanxalkka yidürür irdi ni'met
kılıp sansız sığır köy yılkı kurbān
kuku kaz ve tavuk ördekke ni san
yana köp türlü halvā vü telim aş
yimekdin kalmaz irdi xalkda aş
gülab irdi sarayınđa saçar su
yıparu 'ud u 'anberdin me tütsü
yüz altun irdi her kün tütsü xarcı
kıyas it kim anga ni tütsü xarcı
tüzüp bavuşçılar xıdmatda yirge
urup ni'metler altun tipsilerge
şah alında murassaxan urulup
kamuğxan aleti yirince kurulup
aşap bir nice lokma andın ol şah
közi tüşse kayu dervişke nagah
bağışlar irdi ol xan aletini
ol altun tipsiler hem ni'metini
yana her tang birle endişesi bu
işitting taxt u tac u davlatını
yana her künde baxşış 'adetini
yitip ol vakt kitti padişahlık
asığ kılmadı hergiz taxt u şahlık
ecel yitti özi yitti yokaldı
kılınmış edgülıkın atı kaldı
tileseng edgülık edğüge bol yar
kim edgü sohbetinde edgülık bār
kayu ahu yise sünbül çiçekin
niteg kim belgürür andın yıdığ kin
yana bir ahū kim otlarını yolsa
yıpar yitlür mü andın niçe kalsa
atam kim canı bolsun toluğ nur
öğüt birdi manga ol aydı zinhār
kim davlatsız irse kaçđıl ok tig
ivüng kil konşı davlatlıđđıga bol yig
çırağ alsang yarak yanđandın alđıl

yaruklukdın yarukluk belgürür bil
uluğlar sohbetindin dāne yinçü
bahālilđ bolur ança irdemi bu

XUSRAV İŞFAHANKA ŞEKER ÇENGİNİ ALĖAN SÖZİ

buyurdı bir kün ol şah toy yarağın
kılıp şahlarka layık ol kurağın
yiti iklim bigleri yığılıp kapuğda
bilin bağlap turukmışlar tapuğda
xıtā vü çin ü sind ü hind ü şahı
xorasan bigleri rum padişahı
adak ilge alıp baş birle xidmet
kılıp Xusravka başlap 'ayş u 'işret
surahi bülbülin sayrattı saki
yürittiler bir ança devr ayakı
adak fi'li niteg kim başka aştı
hicab kitti uyat yitlendi kaştı
melik söz başlap aydı kim i bigler
ajun başlap yaşarđan bilge bigler
kim imdi toyđa layık yaxşı körklüg
ni yirde bar bürünçüklüg ya börklüg
biri aydı leťāfet rumda bolur
kim ol iklimde bütler köp tapılır
biri aydı çin içre körklü yüzlüg
öğüp bolur tingi yok nāzük özlüg
biri aydı ermen ili meşhur
irür uçmak tig şahidleri hūr
biri aydı kim ol keşmir xalkı
bolur şirin cemāli tatlı xulkı
biri aydı yüzi kün zülfi 'anber
sipahan şehrindebar atı şekker
velikin özi şekkerdin me şirin
tatığ birmiş şekerge ol irindin
barınığ şekkeri vü la'irmi
müferrix irken ol bilür töreni
kümüş endāmi akındın uyalur
bodıdın hem serv hasretde kalur
nikab alsa yüzindin ol tolun ay
kopar körgen kişidin nale vü vay
közi nergis mengi 'anber ingi gül
aning hüsninge körklügler kamuğ kul
veli bir aybı bar kim ol dil-ārām
anga küstax ayurlar xas u hem 'am

kılır suv tig ni yirde bolsa ārām
çiçek tig tigmeler birle alur cam
veli kim oynamasa xan u man ol
aning birle oturmaz bir zaman ol
kayu kim tutsa oynak bir ilini
ya kuşa kavra ol nazük bilini
öğindin kitmegey ol lezzet anıng
kayu kim tapsa anı davlat anıng
melik iştip anıng vasfın kararı
kitip könglinge yaktı ışk u nārı
atın şirin tapa sürmekke oğrap
tururda idi şeker 'ışkı kim sap
şeker sevdası kaydattı dimağın
köngül sungkırı talpıp üzdi bağın
ni sabr ārām iter ansız bu canı
ni isfahandın ündep bulur anı
sabr kıldı bu sakınc birle bir yıl
kişi bilmesü tip tipretmedi til
yangı yılda yangılandı cerahat
melik sürdi sipāhān yanına at
yitip kondisipahanning taşında
şeker şehd irni sevdası başında
bir il kördi tamam 'işretke layık
yana 'işretni sevgen ol xalayık
içe başladı camı- erğuvanı
yana köz nurıning hem kitti kanı
kişilerdin sorup şekker sorayın
ayıttı kizlenip imdi barayın
özin kizlep uyar tip bardı bir kul
şeker bustanıdın üzgem tiyü gül
kizip şekker oramında yüriyü
yitip kaktı kapuğ yol bar mu tiyü
ün iştip terk ışık açtı kapuğçı
ışıkıdın çıktı bir kul xoştapuğçı
körer ol kim ışıkde körklü yüzlüğ
yigit turmuş beğayet tatlı sözlüg
tutup tizginini 'izzet bile ol
tüşürdi şahmı atdın başladı yol
kevürdi ivge şah kiçti oturdı
kolın kavşurdu kul tapğında turdı
melik toğdı bu kün vaslat küni tip
çıkardı kaç dürüst sindur munı tip
konak kildi tiğil şekker me kilsün
konak barça ting irmez yaxşı bilsün

şeker hem bir ilinde kand u bādām
bir ilinde alıp xoş şekkerin cam
xıramlap serv tig şah xıdmatında
kirip yanaştı olturdi katında
yangakı al çiçek tig lafzı şekker
irin la'l ağız hokka tişi gevher
saçı müşk ü mengi 'anber ini nar
tili bülbül mengiz hem mengzi gülzar
yana bir niçe kız rumi vü çini
alıp kizlep anlar ara özini
alar hem tıgme biri bir humāy tig
yangıldım tıgme biri tolu ay tig
alıp kızlar ilinge şekkerin cam
karışmış tig yana şekkerge bādām
şah u şekker ikeğü yanaşıp xoş
kılı başladılar bir biringe nuş
anıng tig yanaşıp iv me hali
kimüng bolğa sabırkılğu mecali
ayak fi'li münüp başlarka hali
şah aytu başladı kim tur yatalı
şeker koldı icazet kim barayın
çıkıp kayra tapuğingka kireyin
süçüg söz birle kaç kolmaş taktı
yula kötrüp melikni koydı çıktı
bar irdi bir uzun bodluğ zarif kız
bizep özi mengiz ol fitne engiz
özi keygen murassa dürr ü gevher
tonın kidrüp ayıttı tur revan bar
tapuğçı kız kirip şah xıdmatınğa
hicabsuz kiçti küstahin katınğa
melik sizmedin anıng hile alın
şeker sakımp ğalatxoş yidi balın
bu kız Xusrav işinge kaldı hayran
kim antiğ körmişi yok irdi xoş can
tingi yok tang cemallığ irdi şah-zād
serv tig kaddı irdi mungdın azād
tini akı soyulmuş mağzı- bādām
anıng tig nazük irdi xoş endam
tilese zevk atın sürmekke nagah
otuz kırk mil tingmaz irdi ol şah
niçe içgü yigü vaktında ol hem
toluğ yasmanı kötrür irdi bir dem
tang attı irse kız destürı koldı
tonın kiddi şeker tapğınğa kildi

şekerge aydı ol bādām halin
niteg şeker sanıp kim yidi balın
taki Xusravdın ol ni kördi irse
birin birin ayıttı sordı irse
kötürtüp ol şem şeker ikinci
kirip kıldı selam hasn genci
melik ol özi saknıp kiçeki yar
öküş 'özr itti aydı iy dildar
konak tutmakka adet kılmaşındın
bāri men tig konak tuttung mu iy çın
cevab aydı şeker kim rast ayur sen
sining tig körmedim tangsuk konak men
körer men körk içinde xod yitiz sen
süçüg tillig yana 'aklı 'aziz sen
velikin az yarağsız bir munung bar
kim ağzın hem bir az yilenur iy yār
uyalıp sordı şah kim iy tolun ay
munung tedbiri ni irmiş manga ay
ayıttı bir yıl daim süt içgü
adın türlüg ğıdadın kesgü kiçgü
melik yük bağlap andın 'özr koldı
barıp bir yıl ğıdasın süt kıldı
şehinşah ğayretindin kanı kaynap
mizacı ol burunkı haldin aynap
ozakı adetinçe ol yüzi kün
yana şeker ivinge kıldı bir tün
oturdu kayra 'işret söz kıldı
burunkı pişesin ağaz kıldı
kılıp nuş birdi biringe demadem
hicab kitti köngüller boldıxurrem
dimağlar hoş bolup otrurda ol şah
sunup küstax kol oynarda negah
ikinci birdi şeker şahka oyun
kötürtüp şem kayra çıktı akrun
du'a birle yana bāzār kıldı
ozakı cüfti birle yar kıldı
niteg kim tün karası kitti közdin
melik sordı yana ol ay yüzdin
kim uş men tigni kördi mü közüng hiç
yana men tigge yoluktı mu özüng hiç
şeker tatlıg cevab aydı kim iy big
ozakı yılda kördüm irdi sen tig
aning az ağzı yıdğı bar irdi hem
sining yıdğınğ ni hoş iy yarı- hem dem

melik aydı sen öz 'aybungı hem bil
adınlar 'aybını körmekni koyğıl
şeker aydı ni ol 'aybum ayıt bir
ayıttı bu yaman at 'ayb ol axır
kim aydı kimge bolsa yol birür sen
kayu kim kilse könglin xoşkılur sen
sanga uş barçası bir tig bu xalayık
kerek bolsun kerek bolması layık
kamuğ türlüg körküng bar illa kim dirığ ol
tapar tigme kişiler tapğinga yol
cevab aydı şeker kim iy yigit bil
tüti tig bilmedin sayratmağıl til
sining tiglerge birgü yimişim yok
kişi bağı yimişin yimişim yok
arığ tengri hakkı kim men arığ men
bu aymış sözleringdin hem fariğ men
anadın toğmışım tig pak irür men
hem öz mührüm bile ök oturur men
bodum servinni hiç mevcud igdi
ni nārımğa kişining ilgi tigdi
ni bu hokkam kişi ilginge tüşti
ni hiç çekke bu yinçümni me tişti
karavaşlarğa buyrup men bu pişe
çıkar men bilgil işim bu hemişe
beli öngdin oturmuşda kilür men
adak ilge alıp işret kılur men
velikin men turup çıkmışda kidin
tönüp kiddürüp karavaşlarda birin
özümge mengzetip anı ıdar men
mini saknıp anı sen hoş kuçar sen
melik iştip bu sözni boldıxurrem
tanukluk birdi şah öz köngli me hem
kayu kim bolsa öz mühri bile ok
birür barça köngüller me tanukluk
niteg kim tang atıp kün baş köterdi
melik hem mündi şebdizinge sürdi
yığıp barça sipāhān edgülerin
kamuğdın sordı ni kim işi barın
kamuğlar aydı da'vası çın ok tip
aning kirtülikinge il tanuk tip
kim öz nenginde ok ol safi şeker
henüz öz köñçükinde tiyü gevher
uş andın birü kim kurdı bu bāzār
meta'ın körmedi hiç bir xaridar

tutar kaç kırnak uşbu iş için ol
bodınğa tapmaz anıñ hiç kişi yol
şeker öz mühri birle kim tapıldı
kişiler ıddı 'izzet birle koldı
körüp layık özinge çift tüzdi
kümüşdin hokka taptı urdı bozdı
şeker öz mühri birle kim bulandı
melik köngli me sakınçdın yulandı
medayin yolnıtuttı ikinçi
yanında atlanıp ol hüsn genci
şeker sakınçdın şah köngli karıp
şirin 'ışkında öz şekkerge arıp
hem ol şekkerde şirin tatğu bar tip
özin tutı tig aldar ol şeker tip
şeker köp ziyü tutlup köngli ırdı
köngül şirin halvasınğa urdı
kim uş bolmaz şeker şirinçe şirin
yana şirinlik ol maksud şekerdin
şekerni tutma şirin birle ting sen
şeker suret irür şirin leyli can
şirinlikni severler barça 'akıl
yaş oğlan aldanur şekkerge hoş bil
şekerdin bar angar ilgimde uş cām
tatıǵsız tig kiçer mindin bu eyyam
kişi adrılsa şirin candın iy yar
şeker birseng anga hiç aşǵı mu bar
tırıglıkim şirinsiz boldı açıǵ
şekerdin tapmadım tip hiç tatıǵ
şem tig yaklu başlap canı kayra
sabırka kalmadı emgendi kayra
ayur köngli tur ol şirin tapa bar
kim aşǵı yok iğinge bu şeker bar
yana 'akl aydı bu sakınç xam ol
songung sakın bu rusvaylık tamam ol
aşukma oğlan irmez sen sabır kıl
kim iş bütmez kılınmak birle ta'cil
küçün xorluknı izdeme özüñge
sözünğ urulmasun kayra yüzünge
tilek tapmakka kil aşukmaǵıl köp
kim azarlanğa sen iş kilmese yup
adakıñnı üzengülükke bir bir
basıp mün yoksa yıklur sen baş aǵırır
tama az tut eger köp yisengen hem
futüh özre fütuhung bolǵay ol dem

öküş tutsang tama tapsang kiçin az
özünğ emgengey aydım uş sanga rāz
murad ol bolur ırlık bile kilse
kişiler hem sini ir tiyü bilse
yaraǵka baknu iş kılmak kişilik
tışilerge zebun bolmak tışilik
irenlerge zina kılmak haram ol
zināka hiç milletde yok ol yol
manga tigmez bu arslanlıkka da'vi
kim uş bolsam zebun āhūka ya'ni
niçe kim bir yapaǵu koy irür men
ni aǵır öz tirim içre yürür men
ni rāzım kaldı kim aymadım ilge
kerekez imdi oyun bolsam ilge
anıñ tig haddidin artuk kılur naz
kim imdi hiç tahammül kılsa bolmaz
moǵal tig iv birür bolsang tiler bal
köngül birseng can almakka kılur al
karakı birle baǵrımnı kılur kan
kakıǵ birle yırakdın ok alur can
adın ma'şūka tutmak tevbe kıldım
vefa ma'şūkadın yokın ma bildim
mini estizesi ol yirge yitrür
kim öz estaǵfuru'l-lah kanın aktur
niçege tigrü turǵum muntaǵ ok zār
kılayın bir yolu ok bolsun āzār
ni hoş aydı mesel gilanda bir ir
kişini urma ursang haddini bir
katıǵlan hiç köngülñi kılma āzār
eger azarlasang bir yolu zinhar
melik bu işke çare bulmadı hem
yana raz ayǵuǵa bir yarı- mahrem
kişi kim mahrem irmez razing ayma
köngülde kizle razing ilge ayma
tileseng kim uğurlanmasa gevher
işenmezge ivünge birme yol yar
işiñge razing aymak tileseng
raz aymışda anı düşmanka tut ting
dime rāzıñnı aǵyar katında
ni aǵyar kim 'azizrek yar katında
yana xalvetde tamdın hem sakınǵıl
bolur tamda kulak tip bar mesel bil
bilür men bolmaz özdin tıyǵu imkan
sakınǵıl zinhar özünğdin me saklan

yaman xulkluğ birle olturma zinhar
atıng çıkğay yaman tip xoş bil iy yar
biliglig ya biligsizge emanet
tutuğsuz kodma tut bu edğü 'adet
bakıp altı yöninge işni közle
eger bir yöni xoş bolmasa kizle
bakıp düşmen közi birle yüzüngge
bil öz 'aybungni küldürme özüngge
eger söz sözleseng sakşap sözle
yamani bolsa bir yön barça kizle
tileseng edğü atanmak öküş yıl
birer tün opragınça edğü tiril

ŞİRİN ŞAVURDIN YALĞUZ KALIP TENGRİGE CELLE CELALUHUKA

MÜNACAT KILĞANI

bilür irdi melik xod kim uşol hur
irür avunçası üstadı-şavur
anı ündetti kayra xıdmatınğa
ikinçi idmadı şirin katınğa
kalıp yalğuz tidi köngli tarıkun
irip taş köngli bizning yarı efsun
niteg kim kaldı yalğuz ol tolung ay
saça başladı közdin yaş kılur vay
cihan tar boldı canınğa uşol kün
yana yitti kararıp kapsayu tün
ni tün kim bir kazayi- asmani
yangıldım yok bile cavidani
kararmış kır tig bu barça ajun
sakinğay sen kıyamet irdi ol tün
kevakib seyridin tig kalmış ebsem
yolınmış tig kuşınning kanatı hem
xoroslar üni bir kizdin tutulmuş
subh süglini hem otka urulmuş
tütündin dünya malamal bolmuş
kömür rengin hava bir yol almış
yana maşrıq yolını kün unutmuş
ni xod mağrıb çerigi yol tutmuş
zamane bu ğuluvdın oğlak irmiş
felek hem kutb tig hayran kalmış
işittim tünle ırte ursa yol ah
tiyü çakrur xoroslar tip 'ala'llah
aceb ol kara tün divninge bir
xorosdin çıkmadı avazı- tekbir

bu mungdın köngli tarıkıp uşol hür
kim öfkesinde ajun birle urşur
bolur ıglıgge tün renci katığrak
bu kadğu bahrı hem tünle batığrak
kalıp ol tünge şirin köngli hayran
tırıglikdin melul bolup ten ü can
ayur ingrap kim ayğıl iy zamäne
tün irmez bu bela mu cavidäne
ni tün kim bu irür bitigende kara bu
ni pir zengi tig adem yığıçı bu
kan ığlar men bu zengi korkuğındın
ni külmez zengi tig zengi ise çın
ni boldı iy felek sindin bu tün tang
adın tün tig nidin atmaz revan tang
meger tut[tı] yolung ahım tütünü
ni tig keyding ulaş bu yas tonı
manga bak kim ni kädguda tutar sen
dining yok bar irse dining yutar sen
bu tün kil sen cuvanmerdlik kıl iy tün
ya terk öltür mini ya terk bol kün
ni bir yirde kararıp kaldıng axır
kılıç yüzinge basmaz sen yügür axır
dühülçi ilgi bağlandı tutayım
axır ülker adakın sayğuçı kim
men ol mundın yula men kim uzun tün
köyer men hem sızar men arkun arkun
köyer men şem tig andın sebep uş
kim axır şem yanmışda bolur xoş
axır öt iy tavuk canıng bar irse
kafir irmez sen ayma neng bar irse
eger kirtü müsülman irsengen bir
nidin kılmaz sen ol avazı- tekbir
i çerx axır yılan tig baş kötürgil
niçe burtardıng axır bir külğil
eger ot irseng iy subh imdi terkin
ni çıkmaz sen bu taşdın ya timürdin
bu yanglığ kadğu birle yığlayu zār
tururda subhdın belğürdi asar
subh vaktı ni xoş saat irür yar
tapar hazretde kim kim hacet izder
kayu bağlığ köngül kim subh koptı
tilekening kilidin anda taptı
kilid anda ve iş anda açarlar
muradlar hil'atın anda biçerler

uşol çak kimge kim bolsa müyesser
 'acebdin terk itip dünya mu izder
 kişi kim bolsa davlatlıg uşol dem
 tilin allah timekdin tutmaz ebsem
 tili bar xod tilekin sözler anda
 ni kılğay timegil tilsizler anda
 niteg kim bilse hak sizing tilingiz
 bilür tilsiz tilin antig bilingiz
 subh kimyasını taptısa şirin
 yüz ivrüp koydı ol simab alnı
 öküş zarı kılıp aydı ilahi
 sinük sen barça 'acizler penahi
 kerime bu kara tünni yaruk kıl
 cihan tig kayra canımını yarutğıl
 ilahi takatım kalmadı axır
 xalas kıl la'l tig taşdın manga bir
 sinük sen barça feryadinga tigen
 mining tig bar mu feryad itgen
 yaş oğlanlar közining yaşı hakkı
 karıların mamuk tig başı hakkı
 yazukluğ kullar istiğfarı hakkı
 xacillik yığısı zarı hakkı
 yetimler telmürüp yığıları hakkı
 esirler köngli sözi nârı hakkı
 nebilerning niyazı nârı hakkı
 buyurğan dinlerining i'zazı hakkı
 velilerning seherde zarı hakkı
 idi tip ingregen āvāzı hakkı
 sadıklar sıdki vü ikrarı hakkı
 aşıkların sarığ ingleri hakkı
 ni ta'at kim tapuğında savab ol
 ni da`vet kim katında müstecāb ol
 sefi tutnup kolar men hazretingdin
 mini mahrūm koyma rahmetingdin
 bu kadğu kudğında kutğar mini bir
 şeşilsün bağığ işimdin bu zincir
 eger til bolsa tigme bir saçım hem
 sanga tesbih ayuturmasam ebsem
 henüz şükringni aytu bilmegey men
 tümendin birin aytu bilmegey men
 sen ol sen kim sanga hiç yok yokluk
 kamuğ 'alem kılurlar sanga kulluk
 irür bu barça 'alemler yokalğan
 sinük sen kayra yağuz bāki kalğan

tutar biz hazretingdin barça ümid
 ümidlig kullarınıgı koyma nevmid
 sining tangrılıkingda hiç xata yok
 sanga hiç evvel ü axır reva yok
 mülk bağlading u devrannı açtıng
 cihan u can birip ruzi me açtıng
 kerek öltür kerek ruzi bağışla
 sen ok bil ni tileseng anı işle
 sining tevfiking ok canım yarıtur
 sining takdiring ok buyruk yürütür
 kiter könglümde ğaflet barını sür
 bu tevfik özre hem tevfik artur
 tileseng kim yürütseng bir kaza hem
 boyun sundur mini razi tüp ebsem
 niçe kim sen yürütgen hükm daim
 yürür tirig ölüge kaytarur hem
 mini bu iğde koyma kuvvetim yok
 adın hem birme renc kim tākatım yok
 sanga mindin yarar iş kilmez uş çın
 kilür sindin eger kilmese mindin
 kıl in`am imdi könglüm kadğusın tar
 kim in`amung bu kul üstinde köp bar
 niteg sindin yapayın uşbu raznı
 kim örtüglüg bilir sen köp ve aznı
 bu yanglığ sözler aytu ingreyü zār
 başın toprakka koydı kaldı zinhar
 uşol dem köngli tarlık tarıldı
 bu bağık işinge açuk birildi
 yana davlat çiçeki xoş açıldı
 yana şirin bu açığdın saçıldı
 niyāzı sözi Xusrav könglinge hem
 eserler kıldı köydürdi hem ol dem
 niteg altun 'alem tiktise 'alem
 kim andın tarğayur bu leşkeri-ğam
 melik av avlamakka rağbet itti
 tāli'din aşıkıp taksir kitti

XUSRAB AVKA ATLANIP ŞİRİN KATINGA BARĖANI

buyurdi leşkeringe atlaning tip
 niçe kün kuşlaling seyr kılaling tip
 niteg atlandı irse şahı- 'alem
 sakındılar kim ırğandı yir ol dem
 çalındı borğu körüler uruldi

'alemler hem havalarka kötrüldi
niteg atlandı irse şah-zade
katında şahlar turup piyade
çavuşlar tarıku aytu önginde
sakışsız bigler atlandı songında
korırlar irdi ilni bir yıgaç yir
yavuk kim kilse ol kirü yıgaç yir
çıkıp ildin bu tertib birle perviz
sürüp kuşlağu yirge barıp tiz
buyurdu kiltüring kuşlar salalng
kuş alsunlar temaşalar kılalng
urup keng kire ürküp ördek ü kaz
havâda kıldı laçınlar ma pervaz
kayu bir kuş kim ol kün şah saldı
biri yazmadın salğanı kuş aldı
salar kuşlar kuş almakdın usandı
çerig kuşlar alıp kuşlarğa yandı
bu yanglığ bir hefte avlap ol şah
öginge özge sakınç tüşti nagah
köçüng tip arkun arkun avlayu ol
atın şirin tapa sürdi tutup yol
yırakdın kördise şirin sarayın
kuşun kondurdu kim tangda barayın
körüp zağlarını kaçmış irdi süglün
kazaka hem savuk irdi uşol kün
saçar irdi hava yir özre kafur
sabır kılmakı andın irdi ma'zür
buyurdu kim şah çakmak çakıldı
uşatıp 'üd xām otka yakıldı
dimağı hoş yıdığlar birle tolup
ımızğandı melik hoş vakt bulup
tang atğınça uyup asayıttı
hem artuk xastalığı bardı kitti
niteg kün la'l çıktı irse kandin
kararıp yüzi tün kaçtı cihandin
kopup olturğaç aydı kanı saki
yürittiler uş andın devr ayakı
süsün fi'li niteg kim başka aştı
yana aşık otı canınğa tutaştı
çıkıp şebdizinge atlandı terkin
şirin kasrı taparu iddi tizgin
nice xıdmatçı xasu'l-xas birge
kim anlar vakıf irdi uşbu seyrge
xabar şiringe tigürdi rakibler

kim uş Xusrav kilür yok hiç nakibler
nidin vaktsız kilür bu tip sakındı
arığ köngli yaman atdın sakındı
sarayı işikin bağlattı muhkem
tapuğçılara fermanları hem
çıkıp siz taş işikde olturunguz
yavuk tise bakıp yaxşı körüngüz
özesinge saçingiz sansız altun
adakinga tüşengiz atlas öksün
tiyü buyrup üçekke mündi özi
işikinde kulakı yolda közi
közi bir nur kördi tutiya tig
cerahatlığ bağırğa mumiya tig
tuman yanglığ tarıldı tün nagah
çıka kıldı bulutdın kün mengiz şah
körer at özre bir servi- revan ol
serv cansız bolur bu kirtü can ol
açılmış nar çiçeki tig yangakı
kümişdin alma yanglığ ak sakakı
saçındın saçur yirge müşk ü 'anber
töker hem la' irindin şehd ü şekker
yitip kildi yüzindin komayu nur
özi esruk veli közleri maxmur
körüp Xusravnı ol hal özre şirin
adakin tüşti ah tip bardı ildin
kanı kaydandı başdın 'aklı kitti
xabarsız bir zaman bihuş yattı
zamandın song yana 'aklınğa kildi
kılıp endişe köp feryad kıldı
eger yol birmesem mahrum kalur men
yol açsam biste tig rüsvey bolur men
'aceb iş tüşti ni çare kılayın
bu işimge bilig kimdin kolayın
tiyü öz köngliden endişe kıldı
tidi iri sabr kılmak pişe kıldı
bu kün hem sabr atnğa atlanayın
küçün yitmişçe bir dem katlanayın
tapuğçılar körüp Xusravnı xurrem
tüşep atlas köp altun saçılar hem
melik şebdizin atlas özre sürüp
yavuk yitti saray katında turup
körer kim işiki bağlığ timür tig
xacil boldı mu'aţtal kaldı ol big
ni köngli barıp işikdin kayıtur

ni hükm itip bozung tiyü ayıtur
tapuğçılarda birin ündep aydı
nidin kulni ol ay işikte tidi
axır mindin ni açığ kördi şirin
ışık bağlamakı yüzümge nidin
kirip ay kuşlayu bu tuşka nagah
yitip kildi konuk bar mu tiyü şah
şah irmez bolsa hem eksük tapuğçı
reva mu tip ayıtıl iy kapuğçı
sen aymasang ayıt kızlarğa aysun
kayu biri sözün işitürse tisün
konak kilse ışık bağlğ bolur mu
'aceb hiç ademi muntig kılur mu
ışık açsun kim axır padişah men
özi hakkinga ni kıldım kine men
yazukum bar irse aysun bileyim
tülenü sözleşip 'özrüm kolayım
ışıkde turmalıng karğu ayıtusun
ni buyrur kirsümü yatırka yatsun
bilür xod özi sizge aytu bilmen
özini körmeyin hem kaytu bilmen
minim birle kerek kim xoş barişğay
ziyan kılmağay pzinke yaraşğay
mini olturmasun tip kılsa tedbir
adak üstünde bari körseling bir
bu sözler aytu zârılık kılı şah
üçekdin işitü şirin hem kılur âh
buyurdı kop tiyü bir kızğa ol ay
yaraştur bar takı şahka sözüm ay
fulan çadırını tiktürgil revan bar
aning takın bu takımka beraber
gülâb saçtur yipek kalı tışetğil
yaraşturğil tışek yaxşı orun kıl
koy altun sandalı üstinde minder
tütüzdür zağfiran u müşk ü 'anber
uş andın kavşurup kol tapğında tur
ayıt şirin karavaşingız ötnur
yaraşturdum konak anda yatıngız
yırakdın kıldingız bir dem tıningız
konak irseng tıgil kim naz az kıl
ni yirde kon tise biz anda konğil
konak men tip basınnangız bizni
yarağınça konaklıng ma sizni
eger aysa adın türlüğ cevap ol

ayıt kim munda konmaklık savab ol
üçekke men müntüp körgey men özin
işitgey men ni kim sözleşse sözün
buyurmuş tıg tışep çadırını ol kız
sözün yitğürdi irse tüşti perviz
xacil bolup yidi şirin bu kadğu
niteg özinge layık xan kodğu
tüzetip iddi türlüğ aş u ni'met
surahiler bile aş singü şerbet
uş andın song şirin sakşap olurdu
oturmak yaxşı irmez tidi turdu
tiledi ton biring tiyü tutup fal
murassa ton kidürdiler öngi al
sarındı körkülg ak hulle başinga
yana kiydi murassa' tac başinga
tulunglar tökdi iki zülfi marın
çiçek tıg külçiretti ingi narın
üçekke çıktı şirin ol nikâbdın
niteg kim çıksa kün nageh hicabdın
xıramlap ilgerü kildi büti-çin
yir öpti şahka 'özr aydı üçekdin
nisar kıldı öküş la' ü cevahir
niçe kim bar idi ol demde hazır
niteg kim kördi şah ol ay yüzini
revan tağdıldı yitletti sözünü
körer tağ özre bakmış bir hümayı
ya kökdin tüşmiş ol xoş tolu ayı
usı entikti yıklu yazdı töndi
özün 'ayyarlık itti sizdi tidi
oturğan sandalıdın sıgrü turdu
öz ilgin ötrü öpti ve oturdu
uş andın sözlep aydı kim i canım
sining birle yarak can u cihanım
minim üçün hemişe bar bolğil
bu körküngdin me berxurdar bolğil
hemişe külçiresün külçireying
muvafık tüşsü men kul birle rayıng
bu kağğudın canıng azad bolsun
nazük könglüng ulaşu şad bolsun
kişilikingdin asru uş uyaldım
közüm tözmez xacâlet özre kaldım
minüm üçün cevahir gencin açtıng
özemge la' ü dürr yakut saçtıng
la' yanglığ kızart[ı]ng bu yüzümni

niçe kınar sen axır bu özümni
tapuğdın kılmadın bir zerre taksir
veli nik kıldın uşbu rayı- tedbir
nidin bağladın işiking reva mu
xata aydım mu ya sindin xaṭā mu
mini yir tig adak astında salding
özüng kün tig havā üstinde kaldın
kereke mez irdi ışık bağlamakın
minim bağırmını otsuz dağlamakın
'acep ni sakşadın bil men ni bildin
mini muntig işikde xor kıldın
kişiler kim konak kadrin bilürler
kılınçın mundın edgürek kılurlar
cevab aydı şirin kim iy cihandār
hemişe bu cihan tutmakka bol bar
ulaş davlat sanga ok yār bolsun
kör olmağan közinge xar bolsun
kayu kim buyrukungdın yürise taş
şah irse bolmasun igni öze baş
yukarı astın uş tip ta'ne urma
yana bolmaçı sakınç saknu turma
'alem boldum sining 'ışkingda ilge
'alem bolsang da yigrek bil ilge
sining yolungda tozğan toz men men
eger toz yoklatsa 'ayb itmegil sen
sen öz şahlıkingda ırğayu uş
turur sen kadğusuz 'işret kıl uxoš
kılır men uş iging 'ışkingda efğan
üçekde hindü tig kim bolsa pāsḃān
niçe kim şahka xıdmat kılsa 'alem
üçek sakçısı bir hindu bolur hem
men ol közleri hindu türk men kim
sining hindung tiyü at atandım
eger kök özre xod bolsa turuşum
melik hükminde bolğay oluruşum
yana Xusrav ayur kim iy şirin bil
ışık bağlap konakka az 'özr kıl
ayıttı sen konak irmez sen iy yar
humay kuş torğa ilgü rağbeting bar
konak irseng orun kıldım otur xoş
turur men kavşurup kol men takı uş
kılavın öz küçüm yitmişçe kulluk
konakkka tigmez artuksı fužulluk
sen esrük kilmeking munda xata ol

men ışık bağlamakım hem reva ol
mini sen xalvet ivde tapsang eksük
xalayık töhmeti bolğay mu esrük
kereke irdi kılıp sen yaxşı tedbir
ıda birseng bu işke bir niçe pir
töre birle kişi ıdsang kapuğka
lāyık mu tüşmegey irdim tapuğka
sanga şekkerçe hem bolmadı şirin
şeker hiç aşğı yok bolmasa şirin
tiler sen kim mini bir işke tıltap
la'l tig tişseng esrüklükde aldap
çiçek tig yıdlayu ilginge alsang
alıp xoş yıdğım andın yirge salsang
minim birle munung tig mekr kılma
mini koy öz mungum birle katılma
yiter şekkerni antig kılğaning şür
axır bar közlerim irmez men uş kör
niçe sultan iseng hem bir sen özüng
özüng yanglığ yana bir bolsu sözüng
eger bir irse könglüng birge bol bir
ni bolsa mu kişi bir ma'dege yir
minim kıblam sining yüzüng ok uş bir
sining kıblang yüz artukraktur axır
eger iksildise meryem katıngda
yüz andın yaxşırak bar xıdmatıngda
sarayıng top-toluğ körklüğü ıvuklar
it idma bu za'if ahüka koy bar
men imdi tütü tig yalğuz kafesde
niteg kim yalğuzun tirilse 'ankā
sen ırğal birle daim men yığıda
bulun tüşmiş mengiz yalğuz yığıda
adet kıldım xaxm yimek tiken xar
ni meryem bolsun ajunda ni gülzar
'ömr kaç künni kismet kim bildirdi
kiçer antig niçük kim kul tirildi
zaruri köçgü irmiş bu cihandın
uminçin kesse yig kul barça yandı
kimüng kim malı mülki bar bolur
koyup kitmek angar düşvar bolur
yana bolsa kimüng halı minim tig
ölüm āsān anga xoş bilgil iy big
kişi kim öz sözinge karğu tınglar
biliglig remz birle ma'ni anglar
süçüg til birle aldamak tiler sen

yaş irmez men kim aldansam sanga men
manga bu tilkü mekrin az kıl az
kim arslan tilkülük kılsa yaraşmaz
ni iş kim zühre çengi tig tüzer men
yaraşmaz kılların öngdin üzer men
bozulmaz song kıl öng azarlamasa
açığ tatğu öze song yigü halvā
tütün birür burun ot song birür nur
bulut hem ot çıkıp yağmur ıdartur
idi kim xar birle xurma yarattı
yana tünni karartıp kün yaruttı
anın hakkı kim eksük kulları biz
manga xurmanı al timez tikensiz
tikensiz ança xurma zevki bolmaz
yana kündüz bu aynın nuri kalmaz
şeker bardur tapuğçing köp velikin
bilür sen bolmağaylar mençe şirin
minim aşkımdın ayğıl kim ni kördüng
ulaş şahlıkdın özge ni kiçürdüng
kayu sa'atde mini yad kılding
kaçan könglümnü sindin şad kıldın
kayu könglek minim 'ışkımda yırtıng
kayu emgek minim 'ışkımda tartıng
kayu kün bir selamı aytıp ıddıng
kayu tün xoş kelamı aytıp aydıng
sen ırğalda irding dostlar bile şad
kalem şavur ururdı balta ferhad

XUSRAV ŞİRİN SÖZİNĞE CEVAB AYĞAN BEYAN KILUR ÜSTĀD

yana Xusrav cevab aydı kim iy hür
yüzüngdin tolun ay tig balkıyur nur
ulaş körküngge davlat yar bolsun
özüng dünyada berxurdar bolsun
közümdin özge körmesün yüzüngni
işitmesün kişi şirin sözüngni
'itabların niçe kim ağısı bar
tiling süçüglükidin zehri kiter
nidin çıkıng yukarı timen axır
velikin kendü sakşap singlağıl bir
saçığ kim közlerim saçmakka kirtür
kayu bir mançık ol yirge yıtrür
nice bu xorluk kılğay sen axır
ya niçe rahmsız bolğay sen axır

mini hem kasr özre mindürgil iy can
közüm yaşı nisarin körgil andan
manga öng genci- karun xarc kılding
songı karun tig toprakka saldıng
kulakımda çün ışking halkası bar
nidin kayğungda yatman halka tig yār
köngül munda razım kimge ayayın
tinim munda başum kanda koyayın
cefa kılma manga kim yazukum yok
vefadın öng bu yolda azukum yok
bar irse yazukum sen rahm kıl
yazuk bu ademidin resm irür bil
katıg tutma kılıp könglümnü āzār
çün men yumşandım imdi yumşa iy yar
börilık koy çübān kıl işingni
uluğlarğa uluğ tutma başıngı
yaraşmaz bu kılıksızlıknı kodğıl
sitize kılma koy imdi kerem kıl
mini toprak mengiz saldıng kapuğda
ni yazdım irdi axır men tapuğda
ayıtma kim yolımdın fitne tig kop
kopar bolsam peşiman bolğa sen köp
munung tig zulm kılma kim tapar sen
yanut öz işinge yandurmasam men
ni iş kim kilse ildin kılsa bolmaz
yana song ni kilürin bilse bolmaz
manga sindin irmez bu xar u zarı
hem öz baxtımdın ol kılmağı barı
yarağsız işledim uşbu işimni
kişidin mü köreyin kılmaşımını
yok irse munça mu xorbolğay irdim
munung tig mü ayakda kalğay irdim
ğalat aydım bu kılğan 'ışk irdi
hele yatsun köngülde kiçti bardı
nice kim sen tileseng naz kılğıl
bir ança yukka hem pervaz kılğıl
bu kün sultan sen iş kilmez ilimdin
birür men xat kullukka tilimdin
tutup iltseng kulakım sığıuka hem
barur men kul tig uş tapğungda işim
çıkarsang bir közüm hem birin ötrü
tutar men hālım kılmağı asru
niçe kim tapmadımsa yol katıngda
kemer bağlandıım imdi xıdmatıngda

kaçurmaz men başımni xançeringdin
başum bolmasu bolmasa sözüüm çın
manga sen sen tiriglik can u hem ten
kişi bilmese bari sen bilür sen
kim esrüklükde ırte kiçe her kün
xayalingka tapundum kündüz ü tün
kişi men tig bu şerbet içse irdi
ni tang rüsvay bolup raz açsa irdi
bu kadğu hasret içre olturup men
bu zahmetdin za'if kaldım koyı men
öküş emgendim uşbu kadğımı yip
kim anglap leşkerim takılmasun tip
ziyan kılması şahlıkımğa tiyü
kiçürdüm munça yasrun kadğu yiyü
axır rind irmez irdim zevk kütsem
ya bir tanbur alıp bir yol tutsam
cihānğa kılğuçı men kār sazlık
cihan tutğanğa bolmaz ışk-bazlık
velikin uksam irdi zülfing atın
birür irdüm tac kim birse sıfatın
kılıp tenni adınlar birle meşğul
canım könglüm bile irdi sanga kul
bu rastlıkdın öng iş kilmedi mindin
nidin tapmaz men uş rastlıknı sindin
atıngdın ming kata şirinrek özüng
kerem kıl işteyin bir tatlı sözüng
eger taksir tüşti irse mindin kiçür sen
yigitlik muntig ok bolur yigit men

ŞİRİN XUSRAV SÖZİNĞE CEVAB

AYĞAN SIFATIN BEYAN KILUR

niteg kim açtı şirin tengi- şekker
saça başladı tildin dürr ü cevher
'akik la'l irindin bu xoş āvāz
bile söz sözlemekke kıldı ağaz
uş ançaka tiği kim ins ü can bar
bu yir kök tün kün can u cihan bar
ajunka şāh hükm kılğan bolsun
ajun hem hükminge ferman bolsun
saadet çavuşı bolsun önginde
yana ikbal u devlet hem songında
minim könglümde sindin köp kile bar
koy ol şahlık hesabın özge iy yar
'aşıklık birle şahlık rast kilmez

kişi kim 'ışkı yok bu sırnı bilmez
henüz öz davlatınga faxr iter sen
henüz şahlık birle ok kibr iter sen
henüz özüngge ol mağrur irür sen
meger ışkıng yok ol ma'zur irür sen
aşık ol kim köngülde derdi bolsa
ya men tig yar üçün ol mengzi solsa
men ol kuş men kim uçtum uş yirimdin
sining 'ışkıngda köçtüm uş yirimdin
çiçek tig çeşmeler özre açıldım
gülāb tig imdi şişe içre kaldım
munung tig yirde sabr itip' oturdum
ümiding birle munça yıl kiçürdüm
isiklikde eş altun tig sarardım
yaş ot tig hem savuklukda kubardım
ni bir mahrem kişi bar raz ayğu
ni bir kayğum yigen bar kim yise kayğu
kamuğ vaktde slni ok sakınıp yār
hemişe sini sakındım vefādār
sen uş könglümde tutmadıng orun bir
mini sakımadıng mundın burun bir
bar irse aklım imdi tik otursam
özümün körge men yoksa ni körsem
niçe kim kilmese hiç iş mindin
kim ol işke yarap dad alsa sindin
tažarru kılğa men ança uğana
axır hem ol okum tiggey nişana
yarar mu men tig ok öz servi āzād
bu mihnet içre kalsam kılı feryad
henüz könglümde körkümdin sivünç bar
henüz başımda şuxluk ve ökünç bar
henüz hindular uş otumka tapnur
henüz türkāne közlerim me maxmūr
henüz ğoncam çiçekin üzmedi kol
henüz yinçümni yipke tüzmedi kol
henüz irnimde uş mengü suvı bar
henüz axır yigitlikim manga yar
yüzümni körse körküglüger uyalur
sözümni tınglağan hayran kalur
çırağ nārūmğa çın pervane bolur
yangı ay körse hem divāne bolur
'akik u la'l irimdin alur reng
külüşümdin alur zühre körüp yeng
eger körse sakakınnung turunçı

ingek kanka sakar baĝdad narınçı
sıĝın bu közlerimning hasretindin
akıtur kirpükindin zehr yaşın
eger ahū bakıp boynumni körse
xarāc boynı öze ni tang kötürse
niçe ol hur melik tapĝında kim bar
ilimge suv koya bilmegey iy yar
niçe kim ĝamze birle alsa men can
nevāxt itmek manga hem andın asan
közüm bādāmı ĝayet tarlıkındın
körünmez közlerimge kişi terkin
eger kılsam yıpardın ayĝa zincir
kılur men yüz ming arslannı naxcir
emükdeş boldı şekker birle tişim
vefa ol işlerimde eksük işim
bar uşbu kayra ança yüz uyatım
cihandın yig manga bu edĝü atım
kaçan yüzüm bizese bu cihānı
satar zırnıxka ol dem erĝuvannı
közüm bebekleri ra'nālıkındın
tiĝürmez tiĝmeler kanıĝa ilĝin
bu kaşımdaydı surlar kim minim bar
ni miskinler kim öltürdüm anı zar
sining kanıĝka hem kirmeyin iy yar
kim boynumda muntig kan öküş bar
zaxm yimezdin öng tiĝre yürigil
kılur sol kol bileşkim işin bil
sining könglüng katıĝ taş men timür can
katıĝlıkda irür ikisi bir san

ŞİRİNDİN XUSRAV TANGLAP ŞİRİNĜE CEVAB KAYTARĜANI

melik aydı yana kim ey yüzi kün
kiçer tiĝ bu kuruĝ sözler bile tün
yüzüngnüng körkin ançak ök manga sen
ni kim aysan ming artuk sen bilür sen
sen axır közĝüde kördüng özünĝni
körer yüz ança közlerim yüzünĝni
atıng aĝzımĝa alsam ey büti-çin
tolar şekker bu aĝzımĝa atıngdın
eger yüzünĝni kün tistem irür hem
kim aynıng revnakin sındurdı bir dem
körüp ol serv kaddıĝnı uyalıp
tura kalmış ulaş hayran kalıp

yangakingning çiçeği kim açılır
xacil bolup çiçek yirge saçılır
irem baĝınĝa bir şekling kiled ol
visalingĝa anın tapmaz kişi yol
eger satsang yarım saçıĝ cihanka
alur men ni cihan kim tinde canka
ni yanglıĝ körk kim sinde tisenĝ bar
velikin saklaĝıl özünĝni zinhar
özünĝni körme kim tillerde yürür
özün körĝen özünĝe zaxm urur
axır canımĝa kemer sen i şahım
bu şekle tökme kanım yok günāhım
eger şah iseng kanı gevher nişanı
şirin irseng kanı şekker nişanı
kil imdi sen bu efkelerini koyĝıl
bir ança hem nifak bile 'özr kıl
ni yazdım ni yaman kıldım men axır
kim ol taş könglüng imdi yumşamaz bir
niçe kim körkülür bolur kılıksız
veli siz asru bir yolu çalıksız
beli kim izgeler öfke kılurlar
velikin rahm kılmak hem bilürler
axır öfke songınça rahm hem bar
kadim yarıĝ men ançak küç kıl iy yār
bolur hem edĝülerdin edĝülük çın
sen edĝü sen bu resmüng yok ni yandı
otumdın yil tiĝ ol niçe kaçır sen
suvum tökme kim axır toprakıng men
irür men müstahak iy körkde bayım
niçe sindin yırak muntig turayım
irür barça biliglerge bu ma'lum
bolur tip müstahaklar tutuşu mahrum
minim könglüm barınça dilberim sen
köngüldin tenim canım yarım sen
kutulsam xod balık yanglıĝ aĝıngdın
kaçan kurtulĝa bu könglüm baĝındın
cefāni sen manga ançak sor imdi
işim uş canka yitti tik tur imdi
şirinlik birle kıldıng özni meşhur
açıĝlık birle 'aşık kanın akıtur
bu zaxmı kim yidim sehl ol manga bu
mübarek bolsun ançak tiĝ sanga bu
tüzülmüşde kidin köp iş muhkem
bolur kadĝu songınça bu sevinç hem

cefâ köp kılmağıl xoş fal imez bil
axır söz koy kiçer tün imez yıl
sevündür mini kim kadğuda kaldım
axır sini tilep bu yirge kildim
bu işde şem' tig sızğam ulaş zâr
kim uş men tig telim bar şirin izder
körer men şem tutuş tıngmaz ığlar
meğer canında kim şirin otı bar
nidin xurma yığaçı köngli tolu xâr
anın kim boldı şiringe giriftâr
ulaş şekker kamışı bili bağlığ
anın kim köngli şirin birle dağlığ
eger şirinliki bolmasa sût hem
kaçan bolğaydı oğlan imse ebsem
kamış ve sût sevülür tatlılıkdın
alar şirin irür hem sanma şirin

ŞİRİN XUSRAV SÖZİNGE KOPUP XUSRAVKA CEVABLAR AYĞANI

kopup şah tapğinga şirin yırakdın
yir öpgeç aytu başladı cevabın
kim iy şah dünyada sahib kıran bol
cihan barınça hem şah u cihan bol
yiti iklim içre sensiz bolmasun nur
ulaş sağ bol tining bolmasun rencur
reva bolsun tileking xanlığında
tümen yıl yırğağıl bu şahlığında
kişi kim tur kılsa sini saknu
men irsem bulayın koynungda aşnu
bes it bu zehrlig şekkerni saçma
koy axır sözleme ağzımın açma
niçe efsun bile söz söylemek bu
süçüg söz içre ağu kizlemek bu
çıkıp av avlayu tedbir kılmak
yana şiringe kuruğ minnet urmak
kerek şah bolğuçıka munça bilmek
kim edğü bolmaz ol munglığka külmek
katğ yumşandım imdi kalyeler yip
sakınma kim manga ötgey bular tip
bolur tuzlak çiçekki yok yimişi
kişi tuzlak yimişin yok yimişi
sen ol suv sen kim uş tüpüng tapulmaz
tengiz tig sen yakang köz baksa körmez
men ol bir tup-turuğ çeşme tig irdim

tilimde belgürür könglümde barım
tengiz tig kine ol könglümde bolğay
sadef tig kim tişi köksüngde bitgey
şeker yanglığ sözünge mü büter men
kim uş men tutuş şekker yük satar men
körer men tig kuruğ yıl öng kedin hiç
bağır köydürme kingdin yok adın hiç
irür gayret katığ taşdın taş iy yar
sakın sırçangnı taşka urma zinhar
til uçı birle öz sözle sözüngni
sözünge tig esrük itme sen özüngni
kayu söz kim biliglig sözlese ol
tapar yirdin çıkarsa kök tapa yol
kişi kim öz sözün kizleyü bilgey
yamannı edğüdün közleyü bilgey
zihi tac u taxtdın gevher söz
yana közdin katığrak bolmaçı söz
axır men sakşamayın söylemez men
mini rencitme sakşap söyle hem sen
kaçan bu iki iş birikgey iy yar
çün minde közgü sinde kılıç bar
kerek edğü yaman söz yüz bakıp til
yaman ni edğü ara farkını kıl
kişi kim yaxşı sakınsa özinge
burun bakğay yüngindin zağ közinge
söz ölçüp sözletilse sözge oxşar
öküş söz yük eşekke tip mesel bar
ni yüz sözlegü kerek bir sözni axır
biligligge yiter söz kirtüsü tir
eger ağrıma başing sözüm çin
ayayın bir bir imdi tıngla mindin
mini mun tig hisarda saldıng uş zâr
takı mindin özünge dildarlık izder
közüm yinçüleringe bir nazar kıl
kulakım dânesi ni oynamağıl
tüter 'anber mengiz ahımğa bakğıl
saçımnung 'anberi tigmez sanga bil
tamâm nâr dânesi tig ırnime bak
kim ol bağım narın oğrı iltti ançak
turur men saklayu yüzüm suvın uş
mübarek bolsu saknukluk manga xoş
közümge bakmağıl zinhar saklan
kim ol ğamzem süngüsü terk alur can
bu iki zülfüm ara tigme bir saç

sakinğil ejdehā ol kapkara aç
manga bu sözlerin hiç yandın ötmez
bu yüz kandilğa bil ot yoksa tütmez
kuduğka özni bu yip birle salman
ıvuk yanglığ sanga men av bolman
yolungdın azma her dem iy şahı- çin
yaningğa bağla bir kongrağū ahıdın
körersen kongrağū her kār vānda
yol azmasun kişiler tip fiğanda
ğalat kıldım özüng zahmetke tüşti
ok özge yirge ating munda tüşti
bu yönüng irdi hindustan tapa koş
ğalat babilğa çıktı bu yolung uş
yaraşturdung ni şirin dāru canğa
yangılding nagehan tüştüng gümanğā
tengizge 'azm kılding satka kılding
çlekke rağbet itip lale aldıng
koy olturma bu buz olturmuşingni
unut bar bu köngildin sürmişingni
sanga men yar ve mindin hem adın yar
bu işing birle mü minde işing bar
mini kadğūmda bāri az xor kılğil
sinuk könglümni bes āzār kılğil
atasız hem anasız bir yetim men
kişi bilmez mini bu yirde kim men
kalıp ol div mengiz men imdi munda
kedik kuş hem körünmez ayda künde
muradım birmedi bir kün zamāne
melamet okinga boldum nişane
mini bu taşlar ara zār koyğil
takı üstümde taş koy kirtü kür kıl
kişi kim mundağuk taş özre kalğay
eger fil irse men tig ok yok alğay
cuvanmertlik kıl imdi barğil iy yar
çiçek saçting yana yoldın kiter xar
men ol kün dünyadın bir yolu toydum
kim ol şahrud şah Xusravnı koydum
ni hoş irdi manga şehr ü medayin
ni kılşa bolsun el makdurı- kayın
aning tig sanga men kim men oluk dem
yıkıldım irdi atdın ol kün ok hem
sanga sen tig uluğ başlığ kerek bir
ni kopğay men tig ök miskindin axır
kuduğ ol yirde kaz kim çeşme akğay

tamar ol yirde sanç kim kanı çıkğay
burun yilge birip dostluknı tuttung
meger imdi yangı bünyād koydung
yangı irken ni ton kim isiki yok bil
isik bolur mu eskirse iy 'akıl
öküş emgending uş kim munda kılding
kerem körgüzdüng özüng rence kılding
velikin uş bu tün könglüm perişan
sining hem munda konmaking perişan
henüz yüz yar ve aning işi xam ol
kaytıp yolungça yiter men tise bolmaz
kişi yurtında köçün konsa bolmaz
kaçan kim bitse iş hak yarı kılşa
yana ündege men men vakti bolsa
kamuğ işning ajunda vakti bar ol
bu vakt açğuçı genclerni açar ol
tavuk çaksız çakırsa xod bilür sen
başın yilge birip kalur kuruğ ten

XUSRAV ŞİRİN SÖZİNGE CEVAB AYĞAN SIFATIN BEYAN KILUR

körer kim Xusrav ol ma'şūki bu nāz
bu sözler birle başındın çıkarmaz
fusun birle sözler kıldı engiz
fusun babilğa hiç onğğay mu hergiz
ayıttı yalbarıp iy tinde canım
közümnüng nuri vü şem'i- revānim
başımğa baxt u taxtımgā irklik
tinimge can u canımğa berklik
minim birle felek tig az uruşğil
niçe kan yağı sürter sen kerem kıl
'aşıkni işve birle şad kılğil
ölüg hindunı bir azad kılğil
sen öz 'aybungnı körmez sen bakıp bir
minim 'aybum niçe sözler sen axır
niteg kim körmez o közsüz kişini
inanmaz hem adımlar körmişini
helak kılding mini yirge salıp xar
'afak allah zihi kim asrağing bar
yitip kildi kara tün kar yağar hem
sining mihring me buz tiğ tongdı
muhkem
mini koymaz bu kar üstünde bu tün
yaman bolğay sanga bu kar irür kün

'azab birme manga kim bolğay afet
bu uçmah işikinde kın ni häcet
bu tün kildim işik aç yol bir iy yâr
felek tig kullukingğa kıldım ikrâr
edeb birle tapuğungda turayın
icâzet birseng andın olturayın
közüm yitgeç sanga andın bakayın
ni söz aysang canım birle ukayın
kişi yol topğay ol sizning kapuğda
tikip közlerini tursa tapuğda
angar bolsun halal dostlukung iy yar
kim ol edgü atıng artmakın izder
könglüngde kinelik yoldaş iy akil
aning toprakıka tigmez sohbeti bil
işik aç kine yolın bağla axır
kuşanğıl irteki xıdmat kurın bir
kiter yüzüngdin imdi burka ing tip
yaruk künge purka' axır ni hacet
eger bolmasa mümkün işik açmak
ğaribka bir kiçe ni boldı hoş bak
aning tig kıl kim uş xoşnud yanayın
bâri yüzüngni körmekdin kanayın
kaçurdung yıl mengiz iringni mindin
yana tutşu urur sen arı zaxmın
telürdüm irse hem usum sen aldındı
anın kaynar men uş kim ot saldıng
niçe saldıngsa sen mini közüngdin
közüm bâri sevünsün ay yüzüngdin
kişi kim kök tapa taş atsa zinhar
tiler kim öz başın ok kılssa âzâr
urur başka ata bilmez sapan taş
biligsizlikdin ağırğda kalur baş
özüng yumşak kılıklık kılma saklan
yaraşmaz tilkülük kirpidin iy can
bes imdi mihr tut istize aynat
minim birle bu mühre az oynat
kamuğ 'aşıkni bir tik sansa bolmaz
kamuğ miskin kanındın kansa bolmaz
mini hem taş öze öltürmegil sen
yangıldındı men takı ferhad imez men
gehi urşu gehi yaraşu kiç bu sözdin
sanga hak tevbe birsün iki yüzüdin
özüng kıl iş hakikatka karar kıl
kim ol bolmaz yılan balık yakın bil

kılıksız boldung uş bilmen sebebnı
sanga ni boldı bilmen iy 'aceb ni
niçe bes tip mini emgetsengen hem
tengiz tig kaynamakım artar ol dem
niçe tartsam yavuk tur tip sen iy big
yürir sen kirü ürger içgüçi tig
axır bu çarx okın az ur manga kim
timür ya taş irmez bu yürekim
manga bir va'de birgil men tig ok tüz
bu igri iş kökin ol yüz bile üz
bu şekle mini düşmanka kām kıldındı
cihan içre mini bed-nâm kıldındı
bir iş kıl imdi kim meşhur bolsun
yaraş yalğançı düşmen kör bolsun
bu köydürmekdin ançak bir manga kın
kim açığ bolur ol şurlansa şirin
eger şirin iseng sen hariflük kıl
yaraşur hariflük şirine hoş bil
bulutda izder irdim sini ay tig
suvsuz kurğak bulut tig taptım iy big
çırağ irding cihan yüzün yarıtuğan
yakın kildimse köydürdüg ten ü can
yırakdın al çiçek kördüm tiyü men
ilimge aldım irse ot imiş sen
uruş bolur katığ kim haddın aşsa
kazanda kalmaz aş hem aşru bişse
teng irmez ilde on barmak bil anı
niçe ma sanasa sanı bir sanı
bilür sen kim eger mundın kayıtsam
tapar men sindin özgeni ayıtsam
velikin xıdmatıng hakkın küter men
nazar irteki sohbetka tutar men
niçe bes tip bu özümni kınar sen
niçe miskin kanındın sen kanar sen
bu miskin kanını tökme yazuktur
bu sözüme kamuğ adem tanuktur
yazukluğ kulung men sirindim sanga
rahm kılğıl imdi şirin tir manga

ŞİRİN XUSRAV SÖZİNGE CEVAB KAYTARĞANINING SÖZİ

icazet birdi şirin öz tilinge
yana hoş sayrağıl tip bülbülinge
'akik yinçü öze sindin kim açtı

güherler tökti köp yinçü saçtı
öze aydı kim iy şahı- cuvan-baxt
sining birle kuvanur tac u hem taxt
felek yası bileking küçginge sust
bu tonungka uşbu davlat tonı hem cust
bu kün rüzgarıning arttı arkası sen
sining zulmügnı kimge ötreyin men
tiyü öfkelenip aydı bela bu
tiyür sen bāri sözni sakşa aşnu
manga ferhad 'ışkın ta'ne urma
ğarib ölgen 'aşını xār körme
men andın körmedim hergiz yamanlık
manga irdi karındaş ol cihanlık
uşol körmedi bir sa'at yüzümni
işitti ançak āvāzım sözümni
yıpır 'ud tig köyer irdi hemişe
ulaş köymekni tutmış irdi pişe
uş andın kördüm ança mihr ü rāhat
kim uş sindin adın yok til cerāhat
tiken kim hoş çiçekler öñse andın
yimişsiz servdin ol yig manga çın
çırağı kim yarutsa yansa tünni
şem'din edgü kim köndürse tonni
'axır 'aşık niçe kim zar bolur
minim tigme ulaşu xar bolur
bu zindan içre oltursa mini zār
kim uş dostlarka könglüm tig ilim tār
könggöl bar bolup ilde bolmasa māl
delülük özre esrüklik küçey hal
delü men kim yana esrükliküm bar
bu esrükde delüdin iş kilmez iy yar
kalem tart imdi şirin harfını yoy
harifluk kilmez andın sen anı koy
heman san kim tili angısında yitti
bağingdın bir yapurğak aldı kitti
mini kör ibret al kaç terk zinhar
men uş kaldım bulut içre köye zar
mini mihnet akımı aldı koldın
revan sen bağla raxting kalma yoldın
hevaxod uş saçar yir özre kafir
turuşung hem sovuq turma atıng sür
eger könglünde irse antıng tüz
kiçe yürime yasrun yüri kündüz
bulut tuz yağdurur şur baxtdın ığlar

köngül şirindin imdi sanma küler
yiter munça kim aydım bu hikayet
kamuğı kirtü yok artuk şikayet
ol irmez kim axır bilmesem iş
süt immez men bar ağzımda otuz tiş
sakışımın mühendisler uyalur
felek rayımda sergerdān kalur
kuş irse hem özüng bu yirge yitmez
bu kolmaşlar bile hiç iş bütmez
niçe kim minde yusuf uykusı bar
işek özre bayağı 'isa oxşār
öze kim özge işke atlanur sen
yana munda ni işke katlanur sen
ozakıdın biterrek iki türlüğ
irürsen daimā hem iki sözlüg
sakındım irdi kim baltangı saldıng
salıp balta meger bu harbeni aldıng
yüri bar kim hiç iş kilmez ilingdin
arı tig sançma yimez men balıngdın
kim ol özinge ni bolsa kolmaz
veli küç birle ruz keltürse bolmaz
sen angsız inçkap urma savuk dem
edeb kıl sözinge ya'ni tur ebsem
halal kılğıl avungı avçı it tig
yime kuzgun mengiz murdar iy big
anın atandım ajun içre şirin
kim oyunlar kilür şirin tilimdin
süsün tig yirge ayş açığkılur men
atımdın yirge tatlığrak kılur men
çiçek tig tirdedim bu otđın aşnu
gülab men men gülab açığrak edgü
atım kim tilde yürür ança tatlığ
yarar bolsa sözüm hem munça açığ
iki sücüglük ol birge tapulmaz
süngüksüz xurma kapsız göz bolmaz
irikklik kılğanımka bakma zinhar
telim yumşak kim irik astında bar
güher başda vü dürr 'ummanda bolur
bu yanglığ genc öküş viranda bolur
tahammül kıl özüng kötürgüçi bol
ni ança kim zebün kılsa sini ol
zebünluk aşıa bir yolu çakındın
cehudluk ol cehudluk kılmak uş çın
işek tig kim kolan ilde yürigeç

münüp oğlanlar oynayı sürigey
kaçan kim uçmakındın kalsa lāçın
yana karğalar ok tişgey töpesin
zebūnlukdın tivening ol miharin
sıçan tutsa sürüp iltür katarın
zebūnlukding uş imdi işke kilmez
zebūn bolmak sanga nidin yaraşmaz
ayayın men kulak tut yaxşı tıngla
sözümning ma'nasını tıngla angla
sen ol şah sen kamuğ şahlar sanga kul
minim ışkım sanga nidin bolur yol
kayu sa`at tiler bolsang şirin tig
tümen türlüg kitürgeyler sanga big
zebūnluk ol kişiğe yarar ol kim
minim tig bolsa ol biçare miskin
ğarib u xor u 'aşık u mahrūm
sökeller tig turur men asru mahrūm
nidin bu şah burundın kilmedi bir
ğariblıkda sökelnı sormadı bir
işikingde bu kınıı körmedim az
kirişke mü bu sözlerning kılur saz
niçe kim şah u şahlar şahı irsem
ğarib men men bu tünning mahı irsem
ğaribka bu işiking me bağı nidin
idim kılma ğaribning mundağ işin
şirin sözüng bu bağırmını köyürdi
kirişke mü şirin özüng yürüdi
şirin aytur bu sözler bile bolmaz
'aşıklar kolmaşını bilse bolmaz
kişi kim arslan uruşın bilgey
kerek kim tişin arslan tig bilegey
körer biz kim kaçan itler uruşur
açıp tişin niteg utru turuşur
uş andın ant içip aydı kim iy şah
özüng emgetme imdi bolğıl ağah
zeyrekler usı bilge canı üçün
'aşıklar şıdkı vü imanı uçün
uşol tiriğ ölmeklik anga yok
oyağ kim hiç anga uyku revā yok
aning hakkı kim ajunni yarattı
kararttı tünni ve künni yaruttı
bil ol kabinsizin yüz şah iseng sen
sanga hergiz murading birmegey men
bu yanglığ efkelep açığda şirin

aning tig kiçti nagah bardı ildin
yana kendik yıparın saldı ahū
orun kıldı yıparı içre yatğu
öküş āhū balası ağzı sözdin
tolup yaş ot ara kizledi özin
melik yalbarıp ol ahū közdin
kakılar işitü kiçmiş irdi özdin
telim yalbardı hiç ötmedi sözi
özinge efke kıldı köydi özi
rahm kılğay tiyü köp kıldı zarı
ni kıldı irse söz almadı barı
açığda yol tapa kaytardı atın
köngüldin kadğurup sakınıpuyatın
atın sürdi ni hal ol tip manga bu
közindin at öze simāb akıtu
içinde köynük üstünde yağar kar
bulut tig közleri kan yaşın ığlar
tutup yol yaradın azar bolup
yana öz canıdın bizar bolup
sökeller tig atın sürer uyalıp
kuruğ suret barur can munda kalıp
bakar artınğa mahrumlar tig ok ol
xacil bolup barur arkun tutup yol
köngül birip atın hem süre bilmez
hamiyyetdin yana tik tura bilmez
uşol hasretde kim atı bu yolda
kuduğka yitse bir çumğaklı kolda
bari konmakka bolsa bir bahāne
otursam munda kalıp cavidane
tiyü ilgin ilinge urur irdi
munung tig zarı kılnu turur irdi
bolup nevmid nökerleringe yitti
bularnı bilmesün tip sabr itti
karanggu irdi ol tün ajun asru
bulut tarğadı ayding boldı yaxtu
cihanka şah birer naz[z]āre kıldı
köyükdin könglekin hem pāre kıldı
közinge uyku kirmeyin köre kın
kötürmez boldı baş hasret yirindin
nökerler tarğasun tip birdi destür
kamuğlar kitti kaldı şah u şāvūr

ŞİRİNDİN XUSRAV ŞAVURKA ŞİKAYET KILIP ŞAVUR XUSRAVKA ÖZÜR KILĞANI

yana üstad çın söz başlap ayıtur
sana'atlar birle Xusravny uyutur
saçar köngli otinga her zaman su
küle aytur yime iy şah kadğu
bilür men kim irür şirin sanga yar
ol açığ sözleringe bakma zinhar
katığ sözledi tip kadğuda turma
süngeksiz bolmaz axır hiç xurmā
niçe kim tatlırak bolmışça helva
bilür sen arturur ol ança safrā
isig kıldı tip rencime andın
irür meşhur isiglik birle şirin
kim uş kördüng bu kün niler kiçürdüm
ni xorluklar aning yolında kördüm
uyatsızlıknı aşurdu çakındın
tişilerde uyat bolmaz imiş çın
kodup yüzüm zebunlar tig katında
serv tig öre turdum xıdmatında
servge balta urmuş tig manga hem
tili birle kılıçlar urdu muhkem
akıttım yaş silmedi közümni
niçe hoş sözlep almadı sözümni
niçe kim bal katında bolsa arı
axır bir yolu bolmaz zehr bāri
sezem taptum manga az irdi bu az
diriğ songkı bilig kim aşğı bolmaz
öküş yig irmiş açlık birle ölmek
baxıldın kol sarıp kolğınça iltmek
balık tig suvda ölmek tunçukup zar
telim yig bakadın kolğınça zinhar
manga ol xod bu xorlukiŋa tigmez
yarınkı xoşluk imdi kınğa tigmez
biligligi yinçüni deryada izder
tapar toprak yir özre izdegeler
uşak taş içre men hem izdesem kan
tamam yağsız çırağ tig tartğa men can
nidin bu mal ü can bir şuxka birgü
ya nidin kol xasiska utru süngü
manga men tig kişi tutsa bu nāmūs
kerek řāvuska hem bolsa bu řāvus
bu kündin song şekerni hoş köreyin

şirin tig ol şekerni men süveyin
şirin kandın ve men kandın bu hal ni
şirinlikde şeker birle bu bal ni
şirinni bu könglümdin sürdüm imdi
hakikat men şirindin tandım imdi
şirin sözün manga kim aytur irse
tinimdin sürge men öz canım irse
bu kündin song şekerni hoş köreyin
şirin tig hoş şeker tilin sorayın
sözün tinglap yana şavurkoptı
du'alar kıldı ve şahka yir öpti
kim imdi efkeni haddin kiçürme
sivüglük şem'ini bir yoluöçürme
aşıklar efkesi çın berk bolur
kiriş ve naz ara hem fark bolur
kerekmez çakdın artuk tiz bolmak
irür cuvanmerdlik axır söz almak
katığ sözledi şirin tip kakıma
kulan könglüngni ni yirge bolsa ayma
süngeklig tiyü xurma salma zinhār
çiçekni kim tikensiz körmüş bar
tilemez irsengen safrayı- şirin
kiter sevdangdın helvayı- şirin
meger şirin sining safrangı tuydı
kim ança şekerinde sirke koydı
bolur sirkenkübin sirke vü şekker
bu safrang basmasa sevdangmı kiter
aceb yok körklüerdin kılmakı nāz
nazı yok körklüler xodişke kilmez
cefa kıldı tiyü hiç körklülerdin
köngülni kesse bolmaz tartğu nāzın
bolur xod körklüler barça kılıksız
bular 'aybın yapar körki biligsiz
sebeh yinçü birle tüzlür ulaş çın
köp altun genc kilidi bil timürdin
kaçan hat tartılır sançmasa perkar
tiken bolur çiçek yanında nāçār
niçe kim toxşun irse yumşaqay ol
ni kılğay suv yılanı zaxmı hoş bil
kutulğay sen bu kadğudın ma terkin
ağır tur tağ tig ırğanma bu yildin
bu tigme yilge uçsang bil yisir tig
yisirge tigge sen tağ irseng iy big
iş emgek birle bütse yaxşırak ol

song asayıſka öng emgek kerek ol
ilig kökdeki ayğa sunsa bolmaz
angar xodraylık itip münse bolmaz
irür ay birle xatunlar işi bir
ışık tutsang özin tünğlükdin ok ir
axır xatun irür ol niçe köygey
songı aydıng tig ok tünğlükdin ingey
aning sen kadğusı yok sanma zinhar
kim aning sindin artuk kadğusı bar
sining yaring bar andın özge bāri
aning yok sindin özge hiç yarı
sining köyse iteking xoş bil anı
aning köyer hemişe tinde canı
bu tün tik tur bir ança sabr it ebsem
köreling ni toğurğay bu felek hem
kutulur sabr birle ir bu bağdın
bu bağlığ iş kilidi sabr irür çın
şışilür bağ bolmış çakda düşvār
köyer andın küler şem iy cihandar
ümidim bar bu mihnet terk kitgey
muradınça melikning işi bitgey
melikni va'de birle ok kılıp şad
xarab könglin kılı söz birle ābād
urur davlatdın ol şah yüzinge xāl
kiçer yulduzlar ol muntig urur fal

**XUSRAV BARMİŞİNDİN
SONG ŞİRİN PİŞMAN BOLUP
SONGINÇA BARĞANI**

yana söz ayğuçı ol pir ü üstād
kılır söz muntig irdi tiyü bünyad
niteg kim kaldı şahdın songra şirin
kılı başladı feryad öz ilindin
urup kirpiklerin biri biringe
közindin kan saçar ol yaş yiringe
urup turnak yüzini pāre kıldı
alıp taş öz köküsin yāre kıldı
yar üçün ol özinge kıldı efgan
kararı kalmadı ol kıldı fııan
bu ışk otı köyürdi şirin muhkem
şirinini koymadı kim tursa ebsem
tutup yaka özin ol yirge çaldı
alıp başdın tacını yirge saldı
bu kündin song mu kaldı manga tirlik

bu Xusrav kılmasa şiringe birlik
tiyü yığlap özin ol kıldı āzār
kiçip candın özindin boldı bizar
yarım kildi katımğa kitti kayra
fırakı can u tinimdin aldı kayra
kılır bağı köyüp yüz nevha vü ah
nidin ıçkındım anı tiyü nagah
ni kıldım men tiyü bolup peşiman
kalıp öz kılımsı işinge hayran
ol öz küstahlıkındın ok uyalıp
turur sakışda sergardān kalıp
ayur bilmen bu kadğu birle nitgü
alıp baş yüzge utru yok mu kitgü
bu yanglığ sözler aytu kılı zarı
könggüde kalmadı zerre kararı
ni kılson sabr u takat kötrü kitti
ni bolsa bolsun tip sakış ayıttı
ederletti çıkıp gülgunını terk
kulangların öz ilgin tarttı ol big
münüp gülgunına tuttu revan yol
ot öze suv oturmuş tig bolup ol
kara irdi aning koş zülfi tig tün
kaşı tig yinçe bolğa sürdi gülgun
karangğu tünle antig ol tolu ay
yürir öz halını tanglap kılı vay
özin kullar tig itip uşol hur
melik şebdzining izinçe yürütür
yilip yil tig çerigge yitti nagah
körer kim orta yirde konmuş ol şah
atın şah çadırı yöninge sürdi
yavukrak yitti tinglap yaşnu turdı
körer kim ivdeçiler barça yatmış
yana hem paspanlar otı sönmiş
kamuğları içip aydingdın afyon
yığılmışlar ayakkdın esrüp ol tün
bir ança kıldı munlarka nazare
ni kılğu bilmez öz işinge çare
körer nageh bakıp ol demde şāvūr
kim ol çadır katında atlı yürür
hikayetler birleşah könglin avtu
oturmuş irdi tangsuk sözler aytu
tapuğçılarnı oyğatmadı çıktı
bu atlığ kim köreyin tiyü baktı
yürüp şirin katına yitti turdı

peri mü sen ya kim sen tiyü sordı
ni izder sen bu yirde tidi arslan
çetük bolur bu yirge kilse arslan
körüp kim tanıdı şāvürni şirin
revan sözlemedin indi atındın
uşol kim tüşti körmiş tig bilişni
tangırkap kaldı şāvur uşbu işni
körüp şāvur şirinning kün cemalin
yir öpti xali terkin sordı halin
nidin tüşti karangü tünde bu ray
niteg kıldıng bu yirge iy tolu ay
peri yüzlüg me aydı kim i üstād
sini kördüm tip imdi boldum uş şād
kolnıtuttı ve az kiri kayıttı
hikayet kıldı ye öz halin ayıttı
biligsizde şuxluk kılmişını
xacil kalıp peşiman bolmişını
ücekde şahdın özin kizlegenin
takı artuksı sözler sözlegenin
ayıttı songra ked kağuda kaldım
öz işimde katıĝ biçare boldum
kitip 'aklım hem uş avare boldum
tanıkmakdın yüreklendim bolup zār
zaruretde koyan arslanlık iter
bu davlat körsen ol çakdın kulinga
yolukmadım yaman sanĝan kolınga
büter iş tüz kaçan kim vakti kilse
vakıtsız bitmez iş yüz cehd kılsa
men imdi çün öz işimde yangıldım
işim barça sanga teslim kıldım
veli iki tilekim bar anı kıl
ol ikidin adın ni kılsa sen bil
biri bu kim oyansa Xusravı- çin
kurup oltursa xoş işret kuraĝın
mini bir yirde kizle olturayın
anınĝ kün tig cemalini köreyin
ikinci hacetim sindin irür ol
manga kābinsizin şah sunmasun kol
bu iki hacetim bitgürsengen sen
adın ni kılşangan rayıngça men men
yok irse koy kim öz yolum tutayın
alıp başım sarayımĝa kiteyin
içip antlar ve 'ahdler kıldı şāvür

sining rayıngça bolsun tidi iy hur
atın baĝlap bir axurda yaşurdı
alıp şirin ilin ayvanĝa kirdi
bar irdi padişahning iki çadır
kurulmuş irdi ol peyveste hazır
birinde 'ayş itip bade kılı nuş
biri yatmak üçün bolmişda sarxoş
kivürdi anda şāvur ol perini
otur xoş tip yaraştırdı yirini
çıkıp baĝladı çadır işikin berk
yüridi kildi Xusrav yanına terk
öz ilgin şemlarning uçın aldı
katıĝrak tiprenü bir ün kıldı
tamām xoş uykuda irken şehinşah
ün iştip seskenü oyandı nagaĝ
közın açtı körer efsunçı şāvur
udımadı takı tapĝında otrur
ayıttı kim bir edgü tüş kördüm
sevünmekdin işim kökke yitürdüm
körer men kim bolur bir uluĝ baĝı
tutar men anda ilimde çırāĝı
uş imdi sakşa könglünde baka kör
bu tüşüm ta'birin terkin manga yor
ayur şāvur tüş ta'birin kim
sorarsız men işitgeç yaxşı bildim
yaratĝanım yarıtgay uşbu tünni
kigürgey koynına ol yüzi künni
sevinçilik kılalıng biz bu tüşke
sevinçlig tüş munung tig az tüşke
kuralıng tang birle meclis kuraĝın
'aceb yok tapsamız bu tüş yoraĝın
niteg kötürse maşrıkdın başın kün
yayılsa yir yüzinge sarıĝ altun
sevinç birle ayak ilge alalıng
küle oynayu xoş 'işret kılalıng
munung tig sözler işitü şah bolup şād
uyukladı bolup kayĝudın azad
yana aşuktı kaçmakka revan tün
kovup artınça yitmesün tiyü kün
kelinler tig bizedi subh özin
revan çıktı hicabdın açtı yüzin
xoroslar manglayu kim kanat urdı
yana şah oyanıp başın kötürdi
nikabın saldı ajuın açtı yüzin

sevinç kõngli tolup kõrgen tüşindin
kılıp meşğul iğerken xatırını
buyurdi kim tiking toy çadırını
tikip çadır kurup barça kurağın
oturdılar kılıp meclis yarağın
melikler yığlışıp barça kapuğda
kimer bağlap turuktılar tapuğda
oturğıtaxtı özre Xusravı- çin
yana olturmış ol bir yanda şirin
kamuğ mahrem nökerler şah katında
kirip bir yok muxalifxıdmatında
uluğ bigler koyup kürsi oturmış
edeb saklap nedimler örü turmış
tüzüp altun kümüş töker ini sâki
murassa' la' ü yâkûtdın ayaki
sevinç birle kılı başlap melik nuş
tuta birdi nökerlerge kamuğ koş
alıp barbat ilinge barid hem
xoş ün birle dımağlar kıldı xurrem
çigev kılğa çigev itip tûze saz
yana kılğa muvafik hem xoş âvâz
bolup köynügli şî'rindin kõngül 'ud
yana üni tamam ol hüsni- dâvûd
mesihning musıkarı tig xoş âvâz
bile şirinde kıldı nağme âğâz
burup barbat kulakın her zaman ol
bu yoldan çıkma tiyü kõrgezıp yol
basıp barbat boğuzında ilini
kişi tig sözletür irdi kılını
kıl âvâzın işitüp şah u cihan
başın ırğayu aytur kim xoş iy can
neva urğıl bu ışkı nevâsında
canın birsün bu ten ışk havasında
kayu tende bar irse 'ışk u yâri
idim kılısun anga hemişe yarı
yarı birle hemişe bolsun ol bar
köre bilmez közinge tolsun ol xar
bu söz aytu közindin aktı yaşı
şirin tiyü köyer irdi içi taş
yana bir xoş nikisâ atlı çengi
bar irdi üni xoş mevzun tili
kim antig kõrmemiş irdi bu ajun
kılı ve hem tili ikisi mevzun
kaçan tipretse ol çen urğuğa kol

kılır irdi beğayet xoş neva ol
anınıg tig çeng ururğa kimde zehre
uyalur irdi anın kökde zühre
ikin kaplaşturup barbat bile çeng
tüzüp ting yana avaz u aheng
okıyu xoşğazel meclis ısınıp
kõngüldin kadğu başdın 'akl kitip
salmurap meclis esrük kiçi ulu
katıştı irse yolsuzlarğa yollu
şehinşah imdi tarğang tip ayıttı
birin birin nökerler çıktı kitti
tik ol şavur kaldı şah katında
takı iki kopuzçı xıdmatında
alıp barbat ilinge barid hem
xoş ün birle kılıp canlarını xurrem
nikisâ hem tüzüp xoş perdede saz
kötürdiler muvafik birge âvâz
melik bir kaç kadeh xoşnuş kıldı
kızardı al çiçek yanglığ açıldı
bu yanglığ 'işret ite olturup şah
yana bir xayme içre oturur ol mah
çıkıp tezgindi ol çadırka şävür
körer kim balkıyu olturmış ol hur
ayıttı perdedin şävürka ol hur
kim ol mutrıbda birin birü kiltür
otursun munda çengin rast kılısun
ni kim men aysa men ol anı aysun
nikisânı barıp şavur ketürdi
kelip şirin kapuğında oturdı
ayıttı bu hareme bakma zinhar
veli ni aysalar sen öğren iy yar
ni yol kim ol ayıtse çeng sazın
tüzüp ol perde birle sözle razın
tüzüp ol barid barbatda aheng
nikisâ hem bu yanda xoş tüzüp çeng
bularning xoş nevâsn tınglayu şah
kılır her dem kõngüldin xoşlanıp ah
dımağınğa yipekdin tolup âvâz
kulakınğa kiçürmiş halkai- raz
kõngüldin başlap ol şirin razın
nikisage ayıttur azın azın
niteg kim kıldısa şirin der xast
bu hem aytur tüzüp xoş perdeyi- rāst

ŞİRİN TİLİNDİN NİKİSA NEİRSE AYĞANINING SÖZİ

uyuma bir zaman iy davlatım kim
meğer tapsam köngüldeki tilekim
sabır tağındın umınçsubhı belgür
bu könglümününg közinge imdi bir nur
minim birle yaraş iy baxt kaç kün
kilidi tap yuzakım bir açılısun
kiter bu tāli'imnüng nahsın imdi
mini tındur sen urung ma tin imdi
köter 'ayyarlık birle iling bir
bu kadğumnung çerigin sundur axır
köyüp bağrım yürekim kaŋga battı
irür rahm itseŋ imdi xas vaktı
ni bolğay sen minim tig bir za'if hem
ni men tig canım oynar xoşharif hem
koya bilmesem ilginge eger su
kebabı kılğa men hem otka karşu
eger şerbet birürge bilmesem çın
axır hem açğa men fuka ağ'zın
tonungdın kiterü bilnese men kİR
iteking tozını silgey men axır
köletge tig adakka salma mini
küçüm bar tiyü yirge çalma mini
sarayıŋda ni xıdmat kim tileseng
karavaşlık kılaysın barçaka ting
niteg kim sen arzumda tip sorar sen
ni aytay halim uşbu kim körer sen
ğarib kim kadğuda dermande bolsa
ni bolğay bu mungda mengzi solsa
ğarib kildim bu kün sanga eya şah
ğaribung men ni boldı baksang iy şah
ğaribka küç kılma kılğıl kulluk
ğaribning küçi yitmez birse yolluk
kerec bolsa bu şahlarda köp insaf
nidin turur şahım sizde yok insaf
çiçek tig 'ışk tartıp perde andın
cihänni körmeyin barsa cihandın
bolup toprak mengiz okğa nişane
yigit irken karıtsa bu zamāne
umınç birle cihanın yilge birse
tüşüp bu mungka mundağ künni körse
ni baxtı kim katında bolsa yarı
ni yarsız turğuka bolsa kararı

mesel urdı alurda ğarkayi-zar
ölüg hem baxtsiz ölmesü zinhar
manga kıldı baxtım imdi yarı
uyaydım uş sining baxtingka bari
işim rayınça bütmedi koydum
sining bitsün kim irdi men usandım
sanga hüküm itip aymaz men bolay kıl
eger mundınxoş asrasang sen ok bil
nikisā bu ğazel aytu tüketti
bu yandın barid sazın tüzetti
irākiler mengiz tartıp boş āvāz
irakda tüzdi bu kaç beyt öze saz

BARİD XUSRAV TİLİNDİN NEİRSE AYITĞANI

xayalı genc köргеüz çırağım
tolar döst yıdğı birle uş dımağım
kayu güldē munung tig xoş yıdğ bār
kayu bağ bülbülü bu şeikle sayrār
meğer ahū sahrāda kiçti bizdin
kim imdi saldı munda müşk yıdğın
meğer kün çāvusu kökdin kiçerde
yitip silkindi bolğay uşbu yirde
meğer kondı bu tün munda humayı
yaxut tünğnükdin indi tolun ayı
meğer nageh ilindi torğa tuyğun
yāxud tün yarımında toğdı bu kün
meğer uçtmah nesimi isti kiçti
köngülni kıldı xurremkadğu kaçtı
meğer davlat çırağın yaktı kondı
kim uş pervāne yanglığ kadğu köydi
meğer şirin saçtı la'ldın nuş
kim uş canım tamaki tatdı xoş
ayıt iy davlat ol reşki- perige
kim ol dostluknı yitgürdüŋ yiringe
sining köp türlü edgü xasleting bar
ayayın tüz kim erlik tüzlük iy yar
ikip men arpa ördüm imdi buğday
sen uş buğday tip arpa satting iy yar
minim tig bakma efkemge axır sen
tevažu kör ni yumşandım sanga men
kişi kesmez subh ogri hindu ilgin
niçe oğrı ise hem cuvanmerdlıkındın
yarım könglüm yok ol şahlıkda bilgil

köngül rencini yüz ança tiyü bil
kalıp kadğung adaki asra rühum
yok andın kodğudın özge fütuhum
sining kadğungda könglüm kan yaş ıǵlar
kayu kafir firakda ıǵlamaz zār
köngülsiz irdi zülfüngüz ilim hem
köngül uş baǵladım zülfüngge muhkem
şeker irning bilexalvet işim bar
uş andın yok mühimrek işim iy yar
ni buyrur sen kılayın mu işimni
yarağça kılınayın mu bilmişimni
eger tapğungda birür irsengen yar
çiçek ornınga birmegil yana xār
tutuş kim iksimez hokkangda merhem
manga birseng biraz ni iksigey hem
ni bolğayandağuk mengü suvındın
zekat birseng kim ırğasa bu miskin
tüketti barid aytu nevāsın
nikisa başladı xoşrak edasın
tamām nevrüz çiçeki tig açıldı
tüzüp nevrüzda çeng ağāz kıldı
közüm yüzüng nuri birle yaruk uş
cemalng birle könglüm xurrem ü xoş

NIKISA ŞİRİN TİLİNDİN İKİNÇİ NEİRSE AYĖANI SÖZİ

xayalng bu tiriglikim mezesi
atıng tozi közümnüng tutyası
sining yıdğıng bilexoş bu dımağım
sining birle yaruk subh u çırağım
közüm sen hem yana köznüng çırağı
çırağ közge revnak birgü yağı
ni içting kim yüzüngde balkınur nur
yana andın ok içgil kim yaraşur
yigitliking cemālī cannı bisler
yana can bislemekdin edgü ni bar
eger ilgingge közğü alsang iy can
hem öz ışkıngda könglüng bolğa hayran
çini közğüe bakma iy büti-çin
kim özin körse hem özin körer çin
kişi öz ilginge tik közğü alğay
kim ol her dem adın suretka kalğay
manga közğü sining yüzüng yiter kim
sining yüzüngdin özge yok körerim

uşol tengri hakkı kim kıldı bu dehr
kim uş sensiz süçüg 'ömrüm ırır zehr
ni teg tüzdi erki könglüng 'aceb kim
köngül iksitting köngülsizdin iy canım
kilip taş ol köngüldin 'ibret alsun
hezār rahmet sining könglüngge kilsün
sining könglüng sevinçde minde kadğu
sen ol tiryak birle minde ağū
bu dostlukda gümanım bar idi kim
adakdın tüşse men tutğay sen ilgim
uş imdi kim yıkıldım sustalıp tik
kolum tuttung velikin baǵladım bik
nidin kaçrur sen uş mindin özüngni
köreyin hem yırakdın bir yüzüngni
yigitlikim sining yadıngda kiçrüp
sınar men köp umıncda yalğuz otrup
mini öldürme mundağ yıǵlatu zār
yar öltürmek kişilik irmez iy yar
yürekimge urur sen her zaman xar
çün urur sen nevāxt it koyma zar
bilingni siş bu bir sa'at tik oltur
bu bili baǵlını tapğungka kiltür
xayalngka tapunmakdın yokaldım
sini tip uşbu hasret içre kaldım
kararsızlıkda işikingde raxtım
katıǵ közlüg kılıp mundağ bıraktım
yok irse öz çırağing hiç yilge
çıkarağay mu sarayındın bu bilge
uş erksiz kıldım işim yitti canka
zebun taptum tiyü sen kirme kanka
xoşa ol vakt kim kirsem katingda
kiçip olursa men xoşxıdmatıngda
bāri bir tünle xoş karşungda bolsam
uş andınsuh şem'i yanglıǵ ölse
bir esrüp la'l ırning süsünindin
eger can birse men kadğum yok uş çın
bu kündin song firakka tüzmen iy yar
işiking toprakı birle işim bar
ilginge birdim işim tizginin men
kerek öltür kerek asra canım sen
nikisā mundağ aytu urdısa çeng
tüzetti barid üç kılta aheng
sipāhānda ġazel aytu tüzüp saz
revan kıldı tilindin 'özr ağāz

BARİD XUSRAV TİLİNDİN İKİNÇİ NEİRSE AYITĞANI

sevüglüküing otın könglümde iy hur
felek çün yaktı mundağ nitse bolur
eger koy tig boğuzlasang mini zar
işiking yastanur men it tig iy yar
eger alsang köngül endişe yok hiç
köngülsüzlikdin edgü pişe yok hiç
kötürmez irseng ma'suk yükin sen
uşol çın 'aşık irmez yaxşı bil sen
kişi emgetmeyin tınsa tapuğdın
ırak tüşgey hemişe ol kapuğdın
köp aydım terk iteyin tip sini çın
kim işim revnakı kalmadı sindin
ni xod sindin köngül kötürse bolur
ni kadğungnı tarıp öltürse bolur
bolup nevmid sindin xali kaldım
kitip zerre mengiz kündin yokaldım
mini ancak bulıtda tutğıl iy big
baş uş tac ya kılınç sen bilgil iy big
ol ahü közlering hakkı kim iy yar
kim avka tüşmiş ahu tig men uş zár
cemalınğ mülkinge çün tüşti rayım
'inayet yarlığın bir yargağayım
bu 'ömri kim irür illig yā altmış
bilür sen kim kiçiklilerni iltmiş
köngüldin kitmeding 'ömrümde bir dem
axır nolğay adaking bir kün öpsem
eger kodsang şeker iring sorur men
ölügni hiç şeksiz tırgürür men
yüzüing körsem yarar bu könglüm uş hem
mübarek bolur āvāzıing işitem
cemalınğ nuridin canım yaratğıl
yarıng birle bu ölmişni tirig kıl
xilaf ol boldı kim körmen yüzüingni
tik iştir men yırakdın xoş sözüingni
anıng hakkı kim ajunni yarattı
karartıp tünni ve künni yarutti
umınçım bar yüzüingdin iy tolun ay
yaratğay bu kara könglümni ol ay
sa'adet taxtında yanaşıp oturup
yürigey biz tümen yılları kiçrüp
umınç bar kim sa'adet küni toğğay
bu kul kolı şahım boynında bolğay

kayu kim tise amin uşbu yirde
du'a kılsang yaraşur barça yirde
ilahi sen aşıkning kıl çaresin
'aşıkka sen kitürgil can paresin
yana barid nevasın işitü şirin
yarğılandırđı kayra bağı başın
ikinç köymiş köküsdin tartıp āyāz
buyurđı çengige kıl tip muni saz
bu yol ur kim unutsun yolını şah
meger yolsuzka yol kısxa nagah
nikisa çengi caduluk kılını
rehāvide ğazel başladı aytu

NIKISA ŞİRİN TİLİNDİN ÜÇÜNÇİ Şİ'R AYĞANIN AYTUR

yaraş bu bağı baş birle iy yar
kim uş tün bardı bu kün kalmayısar
niçe bağlar sen axır şiş tügünni
ömür kiçti ğanimet tut bu künni
ajunda hiç kişining yok bekası
bu kün xoş bolğu tangğa ni bakası
ışanıp uşbu bir dem atlı yilge
nidin muntig tekebbür kılğa bilge
niçeler kim bişürdi yigüğe aş
aşı bişmişde tapmadı yigü aş
xoş ol kim nakd halı oturup xoş
kiçürsek bu künümüzni kılı nuş
biligdin irmez işi songka salmak
çün fırsat bar kerek iş halı kılmak
köp oyunlar bilür bu angsız ajun
bিরer angsızda oynar turfa oyun
tena`um kıl çün taptung imdi xoş yaz
kim ol barça fasıl nevrüz bolmaz
çiçek kim üzmeseng vaktında anı
isip iltür kidin badı-xızānı
kişi kim altun u taş ting katında
ni sakışda bolur hak xıdmatında
tengiz kırğında bir katra ni bolğay
kuyaş alında bir zerre ni bolğay
sining bāzāring asru xod irür tiz
bu kasidge kıl imdi revnak engiz
metayı- kasid anlap al iy yarı- mevzun
ni bilgey sen işinge kilse bir kün
bu tün niçe yarasa işde her dem

axır bir işke kilgey bu sınık hem
niçe kim tenge artuk kıymeti bar
uşak altun sakışdın çıkmaz iy yar
bu yalğuz köngli sınıknı unutma
bu 'aybı birle aldın kayra satma
toyar 'ömrüm yigitlikdin i şahım
visāling birle tiriglik tilekim
kulakım bir xaberka rāzi bolup
çiçek yanglığ töküldüm yirge solup
kalıp ışking adaki asra yalğuz
bu hasret içre men uş tün ü kündüz
men ol köliğe men kim imdi uş çın
kılınç ursang kayıtmaz men süngüngdin
xayaling birle niçe sözleşeyin
cemālingdin ülülüg hem bolayın
canımnung dadın iriningdin alayın
adaking toprakın sürme kılayın
tapup bir tün sini sarxoş katıngda
ni xoş vakt ol otursam xıdmatıngda
senup koş zülfüng uçın ilge alsam
gehi 'ışkingda yığlap gah külse
aning tig kuçğay irdim sini bir dem
kim agah bolmağaydı köngleking hem
canımnı ol canınga katğay irdim
kuçup şahım bilingni xoş yatğay irdim
eger kilse irdi andağ iş ilimdin
tikenimdin çiçek öngeydi uş çın
ilahi uşbu bağlık yolum açğıl
bu könglüm ārzūsın sen ruzi kılğıl
munung tig sözler işitü ol şehinşah
kılur öz köngli birle nale vü ah
ayıttı kayra ol kim baridi hay
kavilandurdıcanımnı sanma hem ay
ni otni kim nikisa yaktı ol dem
koya başladı barid snv anga hem
tüzüp barbatnı antig uz çaldı
kim uvtanıp nikisa çeng saldı
xoş aheng birle başlap bu ğazelni
kiterdi şah könglindin xalelni

XUSRAVNING TİLİNDİN BARİD ÜÇÜNÇİ KEZ NEİRSE AYĞANI

kiçer bu 'özü kolğandın kim iy yar
bu bir yazukka 'özüüm ming tümen bar

eger hükmüngçe bolmadımsa bir kün
peşiman boldum imdi iy yüzi kün
peşiman men niçe kim naz kıldım
tutuldu uş öz cürmümni bildim
ni kim kıldımsa yazuk tut sen anı
axır bu kan yaşımning ğadri kanı
kiçür mindin kildise taksir
oyağlıkım sefi tutnur men axır
bu kündin song saça közdin yaşımı
adakingdin kötürmez men başımı
adaking toprakın sürme kılayın
sining xoşnudlukungni ok bileyin
sini can tig tilemez irse men çın
bolayın men biterrek yüz kez itdin
uluşum sindin irdi tik selām ok
anı hem kestring uş iy şefkatı yok
selamungdin kulak mahrum ise uş
tilim bari sini ögmek birlexoş
niçe kim kılsam igingdin fiğan hem
eger sorsang sanga bolmaz ziyan hem
manga sen sormaking ümid xan
eger könglünde kiçsem hem ol tamam
tilese xatırıng bir rahm kılsang
bu bağı dağlını yaningga alsang
tileseng hem minim ol tali'im yok
bar irse tali'im kim tidi kim yok
özüm yok irse hem ruzum köreyin
ni bolsa bāri arzungda turayın
çün tapman kadğudın men çıkğuka yol
men ölsem kadğuda sen barixoş bol
'aşık men kadğuda 'aşık bolur zār
bigim ma'sākda kadğu ni işi bar
küçüng bar niçe naz itgil manga sen
canım çıksun çekeyim nazing uş men
eger sen kılsang u hem kılmasang zar
köyer men kadğung otında men āzār
eger yolungda men can birsem iy yar
ni boşğay sen kerek kim bulsangan yar
eger hüsnüng bağıdın tapmasam gül
sen öz körküngde berxurdar bolğul
çün şohbet bāki irmez bāki bol sen
ni kadğu bolsam u ya bolmasam men
minim ruzum kerekse yilge barsun
sining ruzung tiler men künde artsun

niteg kim çaldı barid bu nevâlar
bu yanglıĝ kim ayıttı hoş du'alar
ikinçi ışk çakmakı çakıldı
şirin kõngli çıraĝ yanglık yakıldı
anınĝ tig kıldı ah ol servü- âzâd
kim aning ahıdın şah kıldı feryad
işitti irse şâh avazı- şirin
kötürdi öz bolup şah razı- şirin
kayu perdede şirin tüzdise çeng
şah ol perde öze köterdi aheng
ni teg kim taĝka aysa bir kişi râz
anga taĝ ol sözün ok kaytaru bâz
bu yanglıĝ kim yaraştı iki aşık
kopuzçı zahmeti anda ni layık
bu yandın boş terane kötürüp ay
şah ol yanda tonın yırtıp kılur vay
turup şah yürüdi şirin sarı
xoş ün işitip kitip sabrı kararı
kirip şah tapĝinga ol demde şavur
tutup ilgin ayıttı bir dem oltur
niçe kim barmış irdi Xusrav ildin
oturdi taptısa il tutĝuçısın
şah andın sordı kim uşbu hoş âvâz
ni avaz ol açâ bir tip manga raz
bu hoş âvâz bilecanımni aldı
sini şavur körüp can kayra kildi

ŞİRİN ÖZİ OLTURĜAN ÇADIRDIN ÇIKIP XUSRAV KATINGA KİLİP KÖRÜŞGENİ

hikayet sözler irken şahı- şāvūr
çıkâ kildi çadırdın nageh ol hur
kılıp pervaz şirin çın humay tig
çıkıp kildi bulutdın tolun ay tig
kitip 'aklı başındın kõngli tüşti
adakinga melikning yügrü tüşti
bakıp şiringe nageh ol şahı- çın
başın kötürdi adakda bardı ildin
ni yanglıĝxıdmatı kim kılsa ol mah
kılur irdi on ança xıdmatın şah
adâk öpmekdin iş kiçtise ol dem
irin öpmek tiler boldı kõngül hem
melik sakındı kim ni bolsa bu tün
yakayın otnı mamukka tutaşsın

niteg şah xatırın bildise şirin
açıĝlandı yırak bardı şahdın
anınĝ ol işidin şah tangka kaldı
kim ol saknup yana nik öfke kıldı
kilip Xusravka yaşrun aydı şavur
eger ol ay tutuldi irse ma`zur
uş andın kim bu künge tigrü ol hūr
çıkardı edĝü at 'alemde meşhur
uş imdi korkar ol kim küç kılıp şah
uyatdın mengzinge ming koysa nageh
niteg bildise şah aning işini
ni koldın ötrü ol saklanmısın
içip ant aydı antig kılmaĝay men
sini kâbinsizin hem almaĝay men
yığıp barça cihaning edĝülerin
kılayın tidi 'izzet birle kabin
veli bu tün kerek kim hoş oltursang
kılıp işret ayak ilge kötürseng
muradın tapmasa axır özümüz
körüşeling bâri bir dem özümüz
melik şartın işitti irse şirin
açıp ol ay yüzün tarĝattı pervin
bolup la'l irni dürler özre ĝavvas
yana ol iki zülfi boldı rakkaş
kılunuş ol şarabu- erĝuvani
açıldı kõngli xurrem boldı canı
ayak yıĝrak yürütti irse saki
sevinçdin kalmadı cür`a bâki
içerde saklaşu ol biri birin
tamâm hoş esrüdiler şah u şirin
anınĝ tig boldılar esrük kim ol dem
unuttılar bu şehvet atını hem
oyun başladı ol dem iki aşık
ferah aydı kõngöldün kadĝuka çık
kõngül raĝbetkılur irdi velikin
ni kılsun saklar irdi şah ve şartın
ilinge kirdi tip dost kõngli ol big
çıkâr irdi yazısındıñ çiçek tig
yüzinge bir zaman sürtüp yüzini
kitermez irdi mengzindin közini
gehi boynın kuçaklap oynayu şah
gehi la'l irnini sorup kılurah
gehi ilge alıp alma sakakın
sürer irdi yangakinga yangakın

gehi oynap kümüşdin narı birle
'akıkın tişler irdi hari birle
gehi saçları zinciri çözüp ol
kemer tig bağlar irdi bilinge kol
gehi şekker asap ol la' l irindin
sorar irdi cülab ağzı tirindin
gehi tanglap anıng kır tig karakın
baka kalur körüp endamı akın
gehi tanglayu tınglar öz sözünü
kitermez yüzüdin hergiz közüni
gehi aytur minim canımğa cansen
ni can kim imdi hem canu-cihansen
tapup şirinni antig sevdi şah kim
şekerni saldı ancak bu tilekim
niçe kim rağbeti arttı irse gayet
oyunğa kıldı ol tünde kana'at
iki yandın bar irdi meyl velikin
sakındılar sakınıp edgü atın
kılur irdi sadeñ öz dürrini bas
kim angsız tapmasa tip nageh elmas
öpüşü oynaşu olturdılar hoş
kılı bir biringe tangka tigi nuş
hevadın subh-dem kılğınça avaz
bu yalnur ol kılur irdi henüz naz
bu yanglıg geh 'özr geh naz birle
kiçürdiler oyun ızaz birle
kılı gündüzle ırğal u temaşa
kılurlar irdi hoşluk haddin aşu
munung tig zevk birle kiçrü her kün
yana otrup uyımadın uzun tün
öpüşmek ka' beteyni ol iki yar
salıp nerd kana'at oynadılar
yana seksinçi kün esrük bolup şah
bozulmasun bu şartım tiyü nāgah
buyırdı kim ikinci ol tolun ay
yana öz burcınğa terkin kayıtgay
çerig yulduz mengiz yıgık katında
turukdılar barurka xıdmatında
kim atlasun tapuğında baralıng
ağırlap öz yiringe yitgüreling
revan atlandı şirin sürdi yitti
tapuğ kıldı çerig kayra kayıttı
kün altun yılkeni kim utru kirdi
kemi tig ğarka boldı tün yokaldı

melik hem menzilindin terk köçti
müntüp şebdizinge kuş yanglıg uçtı
yitip ilge yana başladı ırğal
suv orninga ulaş aktı çakır bal
açıp gencler kapuğın şah uşol kün
üleştirdi cihanxalkınğa altun
bu kar yanglıg kümüşdin boldı yir ak
anıng tig ol kümüşni kim saçar bak
kayu kimde kümüşning kanı bolsa
üleştürgey niçe ten canı bolsa
öküş daxl irni cüvanmerd ögretür bil
nerse bilmes ni sözlesün til
yir urluk almayınça bilmez aşlık
heva deryadın alsa song birür çık
yana yulduzçılarka aydı ol şah
bakıng yir yaxşı kündin bolung agah
mübarek edgü hoş vakti tapung kim
minim könglüm çapıtsun bu tilekim
yaraşsun ay birle künge yavuşmak
tutulmadın kün ay birle kavuşmak
raşd bağlağuçı üstadlar hem
tilekke tali' edgü tidi bu dem

XUSRAY ŞİRİNİ KASRINDIN ÜNDETİP MEDAYINKA KİLTÜRGENİ

orun birdise ol pirüzedin taxt
açıldı anda şirin özre bu baxt
tüzüp köp türlü teng ol kün şahı- çin
kitürdi tigme türlüğ canavardın
ming irdi tik kara közlüg tive tüz
bizeklig barçası bir biridin uz
yana ming at timür boz tüsi yir hem
murassa barça altundın iyer hem
yana yulduz u ak közlüg tiveler
mingi hem barça bir biringe oxşar
yana ming kün mengizlig körkü kızlar
kim ay özin alarnı körse kızlar
yana la' l u cevahir niçe xarvar
kümüş altun niçe tiseng ni san bar
tik ol yirge töşegü kalılardın
ni yüz kim bar idi biş yüzdin artuk
takı olturğu altun çumçağar hem
murassa' la' l u dane birle bir tam

bu yanglıg kıldı tarttı kabin tüz ayıttı
barın kitürün şirinni tip uz ayıttı
kirip yolğa ni teg kim tiprediler
körügli körmedük mun tig tidiler
tengiz tig yir öze gevher yayıldı
hava altun kümüş tig reng aldı
ulus bigleri ve xatunları hem
yana il edgüleri birle bir dem
saça dürr ü cevahir yolğa kirip
çığaylar bay boldı yinçü tirip
periler at öze bolup revane
oyunçılar çalıp çeng ü çığane
tüzüp mun tig yarağlıg körklü ayın
yırak bolsun yaman közlüg kün ayın
sevinçlep kildiler şiringe mun tig
kim andın 'izzet artuk bolmaz iy big
bu yanglıg köb ağırsı naz birle
şirinni ilttiler i'zaz birle
medayinga ni teg kim yitti şirin
ağırlap utru çıktı Xusrav ildin
körüp şirinni sevnüp şah uşol kün
bayıttı ilni saçmakdın köp altun
aning ol ança yarmak saçmakındın
henüz yarmak öner balıkdın uş çın
hamel burçına yitmiş tig tamam kün
yitip şah karşısına indi ol kün
buyurdu şah kim ilning bilgelerin
okunguz kilsüler tip birge barın
yığıldı il uluğları katında
oturdılar kiçip şah xıdmatında
bularka aydı şirin kıssasındın
ayıttı kim bilingle barçangız çın
kim uş şirin manga hem cüft u hem yar
irür niçe ağırlasam yiri bar
özi mindin arıg bu mehri birle
kim oltuğayaning tig mühri birle
anı cüft kılsam özümge yarar ok
kim andın özge birle zevk manga yok
çiçek vaktında ilge hoş kilür cam
kılur cüfti birle tigme kuş aram
öküz boynına ger cüft urmasalar
kaçan buğday bile tolğaydı anbar
okup barça uluğlar kıldı tahsin
kim uş layık irür tip şahka şirin

şehinşah hem tutup şirin iligin
buyurdu kim kılınç tip imdi kâbin
rıza birdiler irse ol iki yâr
törelereince kabin bağladılar
turup kirtek ivinge kirdi şirin
kurup toy içgü başladı şahı- çin

XUSRAV ŞİRİN BİRLE TURUP KİRTEKKE KİRGENİN BEYAN KILUR

sa'âdet bir çiçekni bisler andın
kidin izder alurka ademisin
tengizdin kim çıkarur dane gavvas
bolur az vakt içre tac öze xâs
ni teg cülab tig boldısa şirin
sala kıldı kim öpgil iy şahı- çin
iç imdi kim bu şerbet nuş bolsun
başınç şirin ok hoş bolsun
tiyü bu sözni bir edgü kişidin
barıp ayğıl tidi saklasun özin
kim uşbu tünle içmek baki kılsun
mini hem içgü ve hem sâki kılsun
içip esrük yakınlık kılmasun kim
songı ya bilmedim tigeç ya bildim
bolur esrükde niçe bilge ussuz
angar aş anda ni tuzluğ ni tuzsuz
muradı esrük irken ilge kirse
kerekmez bilmedin songra yigrü tursa
kayu bir iş kim esrükde kılınçay
atılmış çakda erzakı bilingey
öküş esrük bozup öz özi kufılın
atıldı kıldı feryad oğrılardın
şah anglap küldi ma'nasın sözining
ayıttı kim irür ferman özining
veli kim irdi içmekdin küni çin
tiye-bilmedi içmekdin şah özin
nikisa birle barid kötrüp avaz
tüzüp tik ting çalar irdi hoş saz
uyup bir zehre kılınur irdi efgan
kaçan bar âdemi tig turğu imkan
gehi bâridka aytur camda süsün
yangılma kopsa iliginç bar bolsun
gehi sakığa aytur sözleşip kıl
ayak ilgingde az tutğıl revan kıl

melik şirin yadınğa kılurnuş
adak ildin kitermez baş kılurxoş
ni teg kim boldı kirtেকে barurçak
yigit kız birle bolur çakda ağlap
anınğ tığ esrük irdi ol şahı- çin
kim ilttiler anı kötrüp yirindin
melik esrüklükün kördise şirin
yana saklandı ve sakladı özin
özin al birle şahdın kizledi ol
kim esrüklükde açmasun tiyü yol
zarifluk kıldı haddin taş zarifluk
kim esrük birle bolmaz tip harifluk
bar idi bir karı kurtğa katında
bolur irmiş anası xıdmatında
ni aytay bir azıgılık böri tığ çin
böri irken bilür ol tilkülükdin
ezilmiş müşk tığ tüşleri sarkıp
kim ol div kaçğay irdi körse korkıp
bodı ya tığ igilmiş singri kurlup
ayakı kalmış işdin bili bozlup
çürümüş hindu gözi tığ sakakı
kuyuğ tığ çongrarıp iki karakı
kurup hanzal mengizlig başda mağzı
bozulmuş kür yanglığ açlıp ağzı
iki közleri kaşlarına baslıp
burunı fil xortumı tığ aslıp
irini çevrülüp kiçmiş ingekdin
ni teg aytay men ol çağrıq vasafın
bizep anı öz orninga yaturdı
kirip özi tutuğ içre oturdı
sınayın tip melik anı bilür mü
bu aydın bulut farkın kılur mu
anınğ tığ esrük irdi şah uşol kün
bakırdın fark kılmac irdi altun
veli hem 'aklı ança başladı yol
kim uş yigrek irür mundın tiyü ol
avumğa kirdi tiyü imdi âhu
okın kizlep urayın tidi utru
bakıp karğa humay ornında kördi
bulut yüzlügni ay ornında kördi
köngülde aydı bu ni ejdehâ ol
xayal mu bu manga ya ni bela ol
ni şirin kim bu ağu birle öldüm
şiringe noldı yaxut men ni boldum

veli ni kılusun esrüklük urup yol
güman ilti 'aceb yok bolsa tip yol
urup kol esrük arslan tığ anga şah
bozup yıgıp uşattı şişe nagah
küçün üni çıkıp aydı kim axır
öler men çare kıl tik iy kızım bir
işitti irse şirin kurtka ünin
tiyü bilmedi ol haletde özin
revan ol perdedin çıktı yügürdi
orundın kurtkamı çık tiyü sürdi
bodı servin xıramlap kim yüritti
yüzi nurındın ol ivni yaruttı
töker şekker ağızdın xod ni şekker
kaçan şekker anga bolğay beraber
xacil körki katında kökdeki ay
çiçeki kim irür yüz yazıdın yay
anınğ tığ canını tapsang kim halal uş
nakd uçtmah irür an tığ cemal uş
körügli xod sakınğay irdi bayık
çin uçmah şerbeti tığ canka layık
latifler köngli izdeyen tığ ök yar
tamâm xarman çiçek tığ kaddi yok xâr
yüzindin müşteri yüzi xacil hem
yürüşindin uyalur tağda çil hem
mingini köz körtüp ming mungda kalur
yana mengzinge bakmakka uyalur
yangakı can bağındın nesim ol
yana ağzı 'akik u harfi- mim ol
kulakı boyındın dane fiğanda
yangıldım anda xod dane nisanda
yangakı al çiçek yanglığxoş açlıp
saçındın müşk ü 'anber gülge saçlıp
yaratılmış tişi hem irni 'ışkdin
tişi irni irin tiş körmemişdin
kulakka tigrü tartıp kaşı yasin
tutar körgen kişi öz canı yasin
cihannı köydürür cädu karakı
alur canlarını ol endamı akı
kümüşdin alma yanglığ ak sakakı
nazüklükdin öte körnur tamākı
kirişmesi yıkar can u cihannı
alur bir işve birle tende canını
hüsn bağında yitlip barça yimiş
veli yok yimişindin kimse yimiş

göl ü şekkerge bu gül xod ni şekker
ni oxşasun anga allahu ekber
ol ay yüzlüg yüzindin kapkara tün
yaruk boldı tamām toğmış mengiz kün
bakıp ol şahi- hüsne baynı kördi
sakındıng divni körgen aynı kördi
revan divâne tig yapşandı yattı
uyudı bir zaman asayış itti
kitip esrüklüki hem uyku kandı
seher vaktında davlat tig oyandı
körer kim hoş yatur koynında ol hur
yüzindin kün mengizlig balkıyu nur
ayıttı maslahat yok sabır itmek
ışig taptı tennur ol yaptı itmek
yıpır tavk iki boynında asılmış
kümüş nar iki töşinge kısılmış
benefşe gül bile kılnu münacat
şükr aytur kim iş song koymak afet
bulıt kim kitti ol ay yüzindin
kararsız boldı ol sa'at şahı- çin
kırıp hoş şekkeristanda tapup yol
tabarzed kopardı ve tökdi kand ol
ni andınxoşrak ol körmiş irdi
ni andın tanglağu tang körmiş irdi
burun boldı çiçekke meşğul
kuçaklap boynını halka kılıp kol
uş andın kıldı öz ışıkında avaz
sala taze yimişni kılma tip naz
gehi ilge nar u sünbül oynap aldı
gehi alma ve semendin nakl kıldı
gehi oynayu sevnüp kılnu pervaz
kalur irdi kökerçin astında bāz
küreşmiş yanglıg arslan birle āhu
gehi oynap yıkar ol gehi yıkar bu
revan kim bastı urdı pençe muhkem
hısarı kördi durdın kapğı bağı
tamam ol genc koymakka yarağı
ni zalimler kolu küç itmiş anda
ni mazlumlar adaki yitmiş anda
'akikdin mühr yakut birle bozdı
muradınıng çiçekin taptı üzdi
tişip la'l ol revan iğne kiçürdi
töküp suv könglining otn öçürdi

karangkuluk mengiz tün ü xızır şah
balık mengü suvinga ıdtınagah
ayıtmaz men ok urdı tip nişanka
ulaştırdı revan ol canni canka
gülāb koydı kümüşdin cam içinde
iritti şekker ol bādām içinde
sadem mercan tabakı birle yanmış
sızurmuş suv sevuğlük otı yanmış
şeker bolmış uşol suv birle culāb
töşek tolmuş akıp singerf ü simāb
kılıp terk uykunu anlar uzun tün
bayakı pişe tuttılar uşol kün
yana bir kün ve bir tün süst kalıp
asayış kıldılar yügrü talıp
kuçuşup lam-elif tig ol iki yar
uyudı birge şirin ü cihāndār
ni teg kim uykudın oyğandı anlar
muradınga tigip müştak canlar
kırıp suvka yunup tenlerin andın
ayıttılar idike şükrü tahsin
uş andın olturup şah birle şirin
fariğ bolmadılar bir ayaç toydın
hamilā ve semen türk ve humāyün
kılıp fitne bile kullarnı gülgün
melik xalvetde bir kün otrur irdi
bu kızlarını ma ündetti kivürdi
kılıp anlar yarağın barça ol kün
bağışlap köp cevahir yünçi altun
humāyunnı şāvürka birdi al tip
men aldım şehd al karğısı bal tip
semen türkni hem ol baridke birdi
hamilāni nikisā cüft kıldı
xotan xatunnı usluğ tip cihāndār
büzürg umidke ol bolsun tidi yar
ni teg yār boldısa şāvürka devlet
öküş kıldı tir ol vaktde imaret
'imaretler kim ol şavur kıldı
ayurlar kim bu küнге tigrü kaldı
melikke davlatı kim boldı hemdem
uş andınırğayu olturdıxurrem
yigitlik ve muradıng bolsa xanlık
ni hoş tirlik yarak bolsun yamanlık
işi yok irdi ırğaldın adın hiç
yok irdi kadğısı andın kidin hiç

aşap ajun kiçürmeklik kılunuş
ajun kadğusu yimekdin telim hoş
bilür irdi cihan ni kadğu tiyü
asığ yok yimekindin kadğu tiyü
cihan ni yidi ve yidürdi ni'met
kaža kıldı ol ança yılki 'işret
niçedin song bakıp şah öz işinge
xacilboldı ol işler kılmuşinga
saçı kötrüp karılıkdın nişan ol
yigitlikni uzattı körgezip yol
ni bar yoklık bile barlık arası
korüp közlüg kişining tig töresi
kara saç ara kim ak kiltürür baş
kuvarmakka yüz urmuş tig irür baş
benefşe bağda ol çakda açılır
kim ol yasmin közi uykuda bolur
karangğu tünde ançaka teği hem
bolur kim baş kötürse subh öze dem
eger it kim ivik avlar hemişe
karıp anı ivik bir kilmez işe
irak tüşmişde okdın türk yası
karı mutrıb bolur bir eski defli
yigitlik birle sağlık bolsa davlat
ni teg birmez tiriglik hoş halavet
karılıkda sökellik tapsa hem ol
ni taş canlığ kişi kim ölmegey ol
bolur ol çakda bağning hoş havası
kim ismese kuvarmaklık balası
bu kök yaş özre kar hem saçsa kâfur
sovuk yıl birle bolur bağ ma'zür
kırağu çalsa buğday mağzı bolmaz
karılıkda yigitlik kayra kilmez
tokulmuşdın kidin xam irse biz hem
yir ol tokmak xaxmin kesilü nākām
kazan kim köpükün ketrür başınğa
taşıp nokşan ketrür öz aşınğa
bavurçı hindung ayğıl kim sakınsun
tigirmen bar önginde ak iter un
bavurçing atı 'anber irse kiter
kim anı bu tigirmen kafur iter
yigitlikke yitseng baş açma sevda
toğar sevdadın ol kaç künki gavğa
korılık kim bolur ig özre vebalı
kovar başdın uşol sevdanı xali

yigit sardı kariğa kim ni tedbir
kim ol yarım kaçar men bolsa men pir
karı aydı karısang sen takı çın
burunrak kaçğa sen men tig yarıngdın
kayu bir başğa kim ajun sağar süt
arıtur süt tig bolur da yoğurt
karalar könglinge kadğu kaytılmaz
uş andın kadğu otın zengi bilmez
oyan iy köz kim akardı yaş imdi
usal turmağıl olturma hoş imdi
saçing mamuk tig ok ak boldı uş çın
takı mamuk çıkarmaz men kulakdın
körüp yasmin benefşe ara ol şah
karılık yitmişindin boldı agah
niçe kim hoş tiriglik pişe kıldı
veli ajun işin endişe kıldı
gehi nerd oynap bu baxt özre ol big
gehi şebdizinge atlandı taxt tig
gehi ol barid şahdın kılunuş
gehi şirin bile kuçuşup yatur hoş
şirin ü barid hem taxt u şebdiz
bu törtke avnu kiçürür irdi perviz
öze körgen tüsi yadığa kıldı
bozulmakdın köngül agah kıldı
bilür irdi vefası yok cihanıng
xarabluk tip songı bu abdanıng
yarukı artar ay bolğınça tolu
kitilgeç iksilür nuri ikinç kün
niçe kim meyve xam irse ulalur
eger köp bişse töklük ok yokalur

ŞİRİN XUSRAVKA 'ADL U DĀD KILĞUKA PEND BİRGENİNİNG SÖZLERİ

oturmuş irdi bir kün şah u şirin
kiçer irdi söz ol dad u 'addin
öğütlep aydı şirin kim eya şah
temāşā koy 'adl kıl bolğıl āgāh
cihānı ābdan kılding burun hoş
xarab kılma zulüm birle yana uş
öküş ırğal kiçürdüng xoşcihanda
kil öz vaktınğa axır bu zamanda
ni teg bir inek süt birse öngdin
tipüp song özi yirge tökse sütün

sakin kim nāgehan zulmungda mazlum
songungça karğamasun kim bolur şum
karı xatun şeherde ok nişane
urup yitgürmesün işingni cane
ni fayda kılğayandın song peşiman
mülk birmişde song ilgingdin asān
niçe közgü kim ol şahlar ilindin
karartıp saldı mazlumlar ahı çın
kaçan kim irge davlat yarı kılma
ni iş kim kılınur ol hiç işke kilmez
kaçan bağ yaprakı kim bolsa kücsüz
hazan andın urup açlur anga köz
kaçan kim ol çırağ öçmekke yavuşur
burunkı tig yol ol birmez bolur nur
tolu kim dāne başı öze yağğay
şeki yok dane yldğı yukğa ağğay
ağaç kim evvelinde igri bitse
anı ot bolmasa bolmaz tüzetse
öküş il karğışın alma sakınğıl
ra'iyyet aramak yaxşı irür bil
uş andın korkar uş könglüm kim iy yar
ozakı bilgelemler bir sözi bar
kayu xandin ra'iyyet bolsa āzār
tımışler kim kalur yalğuz bolup xar
cihanda sen tig ök bir yok sakınma
yaratğanka şükr kıl asru kıtma
sen öz faydang üçün bir pendim alğıl
ra'iyyetke zulum kılma 'adl kıl
uşol xanlıkda men hiç fayda körmen
kim irkim bar tip il azarlasang sen
sen uşbu davlatınğa bolma mağrur
kim anganmaz bu davlat başda turur
okı dārā vü cemşid kıssasın bil
hem anlar tig nice kiçti sakış kıl
okup şirin sözün şah angladı kim
tiler tiyü minim bu edgü atım

**ŞİRİN BİRLE XUSRAV OLTURUP
XUSRAV BÜZÜRG ÜMİDDİN
SU'ALLER KILUR**

büzürg ümidni ündetti katında
ümid birle oturttı xıdmatında
kim imdi bu umunçum sindin ok bar
aça bir müşkilimni hal kıl iy yar

xabar bir kim ajunning evveli ni
bilürüngeçe aça eyra manga di
cevab aydı kim andın biz ma kolduk
ol evvel perdedin taşra kalduk
bu söz song kilğüçidin rast kilmez
burunkı burunkılar bilür bes
yana bu pirge sordı ol cihandār
kim uş mun tig sakış könglümde köp bar
öze ayğıl kim uşbu kökni ol çın
içinde canavar ni bar taştın
cevabın aydı nükte bilgüçi pir
irakkılding sual tip iy cihangir
ni kim bu günbed içre körnü yürür
hem andın sözler sözni bu ni bolur
bu topdın taşra sakış kılma bolmaz
anı bir tengridin öng kimse bilmez
uşol suret kim anı körmedi köz
reva irmez uş andın sözlemek söz
uluğlar kim felekdin sözlediler
bu sırnı köp kişidin kızlediler
felek kapğı kişiğe bağı daim
ni teg söz kapğın andın men açayım
yana sordı kim uşbu munça yulduz
kim uş tıngmaz yulduzlar tün me kündüz
işittim tigme yulduz bir cihan tip
adın yir kök munung tig abdan tip
körür men kim sözüngde hiç riya yok
manga tik turmaklık hem reva yok
cevab aydı munı hem biz işittük
veli bilmeklikinge cehd ittük
tiledük irse bu suretde hal ol
raşad körgüzdi bu ma'ni muhal ol
yana sordı bu yirde nik yürür biz
ni yirdin biz yana kanda barur biz
cevab aydı kim uşbu perdedin raz
açılmadı kişiğe bilse bolmaz
bu menzildin uşol 'alem yırak ol
reva yok sözlemek söz körmedin yol
kaçan bu tutxavullar kitse yoldın
sen öz yolung körüp xod bilge sen çın
yana sordı kim iy bilgi tengiz pir
sözüm tınglap cevabın aytingiz bir
'aceb bizdın öze kiçgen 'azizler
nik aymaz körgenin bizlerge kızler

körer biz kim kamuğ yirge kirürler
biri aymaz alay kildim bulay bar
cevab aydı kim şah angla bayık
bu ajun nakdi barça ol cihanlık
tüzülmüş bu tizim özre bu sâz
muxalif bolur artuk kılsang âvâz
nefes ot özre ursang dem tutar dem
yana ot suvka salsang terk öler hem
yana bir zeyrekâne saksap ol şah
su'ali kıldı kıl tip mini agah
cihan tapdı irse canni uşbu yirig
nidin bizlerge körnür tüşde ay tig
eger can adrılık kaldı irse bu ten
bu canlar kanı kanda kıldı mesken
ayıttı pir kim bu muhkem su'al ol
veli can tenzisin görmek muhal ol
ni hergiz tensizin can sürse bolur
ni cansızın ni tirig körse bolur
niteg kim cansızın ten işke kilmez
yana tensiz bu canni bilse bolmaz
yana aydı eger can irse hasil
bu ten hem bolmaz oxşar asru bâtil
körer biz munça suret kim yokalur
ni bolur âkıbet ol kanda kalur
körer biz munça suret tüşse ol ni
ten ü can birge mü ya can manga di
cevab aydı kim ölgenler xayalı
köngülde bar uş andın ötrü halı
fikir uykuğa kim bolur xaridâr
manga könglündeki körnür iy yar
yana aydı 'aceb ölmüşde kidin
bu 'aleمني sakınğay biz mü irkin
cevab aydı bilig ögrenen üstâd
kim ahsent iy bilig deryası bol şad
sen ol nur sen kim uşbu tendin öng bil
bar irding yiti kat kök özre köp yıl
nişanlar sorsam ol yirdin sanga men
bilür men hiç ni irse bilmegey sen
eger kiçseng bu dünyadın ma antig
munı hem bilge mü sen bilmen iy big
kişi kim anglamasa tünki işin
unutsang tağ mu hem bu tünlü işin
yana sordı kim iy köngli yaruk pir
kişi köglinde sakınçnı ayıt bir

cevab aydı ni bilgürtse cihan tip
tüşer antig üçün sakışka can tip
yana şah aydı kim iy bilge üstad
tabıblukdın niçe söz kıl tidi yâd
cevab aydı kim iy şahı- cihâni
cihanxalkınğa sen ten içre canı
tabıbluk bir neng içre kızlig iy şah
anı hak bizge ayıt kıldı âgâh
yigil içgil velikin çakla tidi
ni köp ni az özünğni sakla tidi
keç azdın hem yime köp kim harâm ol
tik örte çakını sakla kim tamâm ol
iki zeyrek işittim bir zamanda
yitip bir hoş bulakka otrup anda
biri azrak yimiş can bislenür tip
biri ten küçlenür tiyü öküş yip
çakın saklamadın yimişlerindin
biri toklukda ölmüş biri açın
yana tenlerdin uşbu canlar yitir
niteg adrılır erki bir xabar bir
cevab aydı körnümemiş yol ol bil
işitmişimni aytayn işitgil
işittim bar imiş tört bilge evvel
bolup ol törtining can müselsel
telim sakşap bu müşkil işni anlar
niteg tindin çıkartıp uşbu canlar
biri aydı kişi tüşinde körse
özin ikramda ğarka bolu tursa
öküş katlansa kurtulmakka andın
songı ol kutkaru bilmese özin
niteg oyansa korkup uykusındın
angar oxşar tını can köçse tindin
ikinç bilge ayıttı erkli tengri
yaratıp kökde tartmış bolsa karşı
yıkılsa nagehan bir şaxsandin
yapuşsa bir singirge korkuğındın
asılmakdın bileki süst bolsa
yana koysa öler bu mungda kalsa
songı yirge yıkılsa küçi kitip
mungar oxşar tidi köp sakış itip
üçünç bilge ayıttı körse çubân
böri kirse koyınğa küter irken
böri koy tutsa tartıp alsa sürüp
çubân hem bir dem tını tutsa yüğrüp

çūban kutkarğa mu men tiyü tartsa
 yana bōri kapup tartmışça yırtsa
 çubān tapmasa hiç kurtkarğu çare
 bōri talasa kılrsa pare pāre
 munung tig birdi ölmekdin nişan ol
 kıyas itip söz aydı tapmadın yol
 yana tōrtinçi bilge aydı bu raz
 hem oxşar ol kişining halına az
 kim ay tig koynında canane bolsa
 yana ol ay yüzi dīvāne bolsa
 ni xatır kiçse antig körkidin hem
 yaraşmakka ni imkan bolsa bir dem
 songı divanelikı kiçse haddın
 zaruri kaçsa andın saklap özin
 fikir meydanında sürüp olar at
 okıdılar varak körmedin öng xat
 olarda tigma biri kıldı heyhat
 ol oyundın yırak tip uşbu şahmat
 ölümün sözlegen köp bilse bolmaz
 ölümni ölmedin hiç kimse bilmez
 meger peygamberler bilgey ançak
 olārni kıldı mahrem razka hak
 bu ma'sumlarka söz boldı havalet
 melik aydı bu asr içre risalet
 kılur da'va biraz tirlir 'izzetde
 bu sözni iştip uş kaldım 'acebde
 kim irmiş da'vası hem rast mu ni ol
 bizing dın birle dini fark ni ol
 cevab aydı kim ol harfi- ilāhi
 firakdın taş ol iy dünya şahı
 xalayık barça günbed içre sözler
 bu ayaz āvāzi günbeddin taş oxşar
 ni yılduz felekkin sözler ol uş
 kim anlar nakş ol şagird nakkaş
 kılur ol bu tokuz kök özre pervaz
 niteg aytay men andın kilmedin raz
 muhammed dini birle oynama şah
 kim oynap hak birle bolmaz bol āgāh
 kanı kaydadı korkup Xusravi- çin
 kebab endāmı niteg kim kaynar otdın
 veli çün baxtıyarı kılmadı ol
 bu dini- ahmedige bütmedi ol

XUSRAV OĞLI ŞİRVİYE HİKAYETİN BEYAN KILUR ÜSTĀD

okup Xusrav bu hikmet taxtasın çın
 cihandın köçmedin kiçti cihandın
 yana meryemdin anıng bu sıfatlıg
 bir oğlı bar irdi şirviye atlıg
 eşek mağzı yimiş bir katı közlüg
 beğayet xire yüz söz açı sözlüg
 közi kök yüzi sarıg zışt müdbir
 rahmsız köngli bağri taş kafir
 işittim kim ol oğlan irken öngdin
 kaçan kim aldı şirinni şahı- çin
 körüp ol çakda aytur irdi şirin
 mining bolsa ni bolğay irdi irkin
 kiçik irken munung tig bolsa afet
 kıyas it kim ni bolğay tapsa davlat
 hemişe şah azad irdi andın
 içinde bar tiyü toluğ hased kin
 büzürg ümidge aydı kim iy 'ākıl
 bu divdın könglüm imin irmez uş bil
 bu şum yulduzlıdın korkar men iy yar
 anın bu tāli'in anglar men iy yar
 bu zıştdin edgü xaslet kilmegey hiç
 bu yıglak yüzlidin il külmegey hiç
 kişi tig ok taplap kılur ni bir bak
 özinge hoş kilür kılunur ançak
 biligdin bir eser yok hem özinde
 kuvarmış taş mengiz suv yok yüzinde
 ni mehri bar manga ni xod şiringe
 ni hoş sözler uyaları biringe
 bakar şiringe ol div antig iy big
 eşek palançılarka bakmışı tig
 mini xod koy közinge bir yılan men
 angar düşmannı irse men hemen men
 kamuğxatunlarınıxatun time zinhar
 yana barça oğul teng irmez iy yar
 tiken barça çiçek kılur sakış kıl
 yana barça kamış birmez şeker bil
 öküş yar bar kayaşdın köp vefalıg
 yana yatdın kayaş bolur cefalıg
 telim toğğan kim öltürdi atasın
 timür taş kesmişı tig bu mesel çin
 büzürg ümid iştip aydı iy şah

kamuğ edgü yamandin könglüng āgāh
tutayın kim yamanlık kıldı asru
axır öz gevheringing paresi bu
oğulka xasımlık kılmak xata ol
uruğsuz kodmak özni ni reva ol
kişi can paresinğa kasd iter mü
eger kasd itse bed-namluk kiter mü
nidin tut tireki tokmak yir uş çın
anın kim baş kodı esrar yimişin
sen edgü sen yaman bolmağay ol hem
tüzelgey yaxşı mun tig kalmağay hem
nice toxşunsa yumşanğay zamāne
eger yumşatmasa tapğay sanga ni
yigitlikni niçe özinde tutğay
biraz ulğaysa toxşunluğ unuğğay
şahım sindin bu sözler layık irmez
bu sözni koy kamuğka layık irmez
kayu demde bu adem işitür irse
kabul kılmaz sözügni işitür irse
büzürg ümid sözini tıngladı şah
bu kadğu kudğunga tüştüm tiyü şah
urup ilgin yüzinge ol kılur āh
kerek kim bu yigit kalsa men pir
özüm kılsa özümge ray u tedbir
niçe şah iseng eya Xusrav kayıt kıl
salıp tenni burun canni bayıt kıl
kaçan bolsa yaratğanğa kayıtmak
buyuruptur kulunğa ol kerim hak
niçe kim bu ajunda bolsa özting
songın ölmek kerekin ang sözüng
yaratğan bir idimge yalbarıp men
uşol kılğan yazuklarını angıp men
tileyin men özümni otdın azad
idim birgey manga mungdın āzād
aning tig kıldı sakşap songra şah ray
kim ateş-xanede yok tik oturğay
yana bir gün tangırkap aydı ol şah
ni kılayın munga men tip kılı āh
turup ol dem elini ilge urdı
aşam tarıng tiyü ol dem buyurdı
atını kim emirexūr kitürdi
minip atka uşol fil tig oturdı
urup kamçı buyurdı kim yürü tip

mini ol öz makamımğa yitür tip
sürüp yitti ateş-xaneka ol dem
tüşüp olturdu şah şirin bile hem
niteg kim kirdi ateşxāneka şah
bolup şirviye işindin āgāh
şāh ateş-xaneka iltti tiyü raxt
kidip tāt mündi olturdu alıp taxt
içe başladı hoş cām ilge kötrüp
yırakdın şahını ol saklayu otrup
hem ança birle koymadı atasın
kişenurdi adakınğa pülāddın
kiterdi bar nökerlerin katındın
tik ol şah xıdmatında kaldı şirin
körüp şirinni Xusrav an tig ol şad
kim uşbu bağda irsem tir men āzād
ayur şiringe kim kadğurma iy hür
bolup hak hükminge razı hoş oltur
kilür şahlarğa bu yanglığ telim hāl
idi hükmindin iner mun tig ahvāl
bilür sen ok nişanka ok atılır
bu çerx okınğa şahlar bilgü bolur
uşol yıl kim borkni başdın iltür
yaş ot rahatda bolur servü- rencür
kedik kim avda körnurrek bolur yar
burun avcı anga ok okni kızler
kiçikler xafı bir tiprense yok yok
yıkılmakdın bedükler xavfı artuk
kaçan kim ot yanar bolsa iy akıl
tütün öng edgüler yarı barur bil
eger kitti irse davlat hoş bol iy yar
çün sen bar sen bihamdu'l-lah kamuğ bar
şirin hem fariğ irmez irdi şahdın
öğütlep sözler avıtur irdi könglin
kim uşbu dünya işi tutuşu iy big
gehi irğal bolur gehi kadğu mun tig
ulaş bu adem oğli mungda kalmaz
kişi kim yaşlı bolur axır ölmez
bolur kadğuda hoş bolmak yarağlı
yaraşmaz baş adak ikisi bağlı
özüng azarlamağıl fariğ oltur
köp ağığ kim kür ağızdın kayıtur
bilig birle köngüldin kadğu kiter
kim iksilmez yimekdin kadğu artar
tırığ boy tutuşu iğsiz bolmaz axır

kamuğ iğ iglegen hem ölmez axır
eger özünge aldı irse düşman
felek dadıngı alğay bar bol sen
veli sen kadğu yip emgenme iy can
kim ajun kadğusınga yok payan
bu dünya işi barça riyā tur ol bil
atanur hindū kāfur ol sakış kıl
ni kilse erke ol çakka yaraşgu
kim axır bir kararda turmaz uşbu
cefaçı dünyanın hiç yok uyatı
yırak tur kim uyatsız bolsa akı
ajun cevrandın iki ir kurtuldı
bir ol kim toğmadı bir ol kim öldi
vefasızlıkda bilgülig ajun bu
munı terk it itmezдің aşnu
öze şahlar kanı sakşap bakası
biri bolğay idi bolsadı bakası
kanı kiyūmrās u keyxusrav kör axır
olar ornında irdingXusravaxır
özüng emgetme sakşap bolğıl āgāh
olar bar bolsa sen bolğay muding şah
köngül bu bağka kim bağladı ol
çiçek tig az külp köp yığlağay ol
kayu kim munda barbat tig tüzülgey
kulakı burulup kıl tig üzülgey
ni melik ol bu kim ol dehhāk tig çın
yılan kılşa sanga ol kayra sindin
niçe katra suv uçangdın yokātting
niteg kör kadğu deryasınka batting
uçangka urma yük zinhar u zinhar
karın işin bitürgil ançak iy yar
kimüng 'aklı bar irse tursu yağuz
kana'at birle tirilip barçaka tüz
kişi kim kıldı dünyada kana'at
hem ol taptı bu ajun içre rahat
tapulsa itmek suv hoş tiril hoş
körer sen axır ajun işlerin uş
cihan efi yılan tig piç piç ol
burun bar tig veli song hiç hiç ol
bilür men kilmez ilgingdın iş iy yar
yılan tutmağıl ilging birle zinhar
adınlar ilgi birle tut yılanı
canıng bisle hoş oltur koy cihannı
cihan bilgenge xod zindan irür çın

axır hiç çare yok zindanda bağdın
sen ol sen genc sen bağığ bolur genc
ümid tut birmegil özünge köp renc
kutulğay sen bu kadğu kūdğudın hem
kazaka razı bol yusuf tig ebsem
eger kadrıngdın iksilseng sabır kıl
yukaru ağğuçını sen 'alem bil
sakınma kim sanga yok kismet u kadr
sen ok sen iki 'alemde bil uş sadr
sining üçün irür bu barça 'alem
kiçiklep körmegil özünge sen hem
yarattı hak sining üçün cihannı
sanga birdi uş andın 'akl u cannı
eger bilseng sen artuk sen melekđin
bu himmet birle tut alğu felekđin
bu sakış birle könglüng şad kılğıl
özünge kadğudın azad kılğıl
köngül kes tac u taxtdın bol farığ
çırayıng kılma kadğu birle sarığ
eger bolsang bu taxt u tacka muhtāc
sanga yir taxt irür yukaru kök tac
munung tig sözleyü Xusravka şirin
künin hoş kiçrtü avtur irdi könglin
kiçe boldı takı şirin söz aytu
yitilmez yimesün tip şah kadğu

ŞİRVİYE XUSRAVNI ŞİRİN ÜÇÜN ÖLTÜRGENİ BEYANI AYUR

yitip zengi mengizlig burtarıp tün
karangkulukka yitmiş ol tün ajun
karangkuluk kim an tig hiç karangku
körügli körmedük timişler aşnu
felek sakışda sergerdan kalmış
zamane ol kiçedin 'ibret almış
bayakı tig melik tapğında şirin
kılıp xıdmat basa otrur adakın
kişen şürtgen adakın ol yüzi mah
kılıp şefkat öper irdi kılulah
köngül tiler hikayetlerni aytu
hikayetler bile şah könglin avtu
sakınçılığka hikayet hoş kilür tip
uyumakğa yana edgü bolur tip
şirin sözlep töker şekker tilindin
uyukladı sözün iştü şahı- çin

tolup uyku hem ol şirin közinge
koyup yattı yüzün ol şah yüzinge
yaturda hoş kuçuşup ol iki yār
felek kör kim yana ni mühre oynar
kılıp rahat uyurda şah u şirin
açıp tünlük bir ir indi üçekdin
özi div tig yüzü hem çın kara tün
tangındın ot saça ol nuhsi- mel'un
iv içre mal izder yanglığ oğrı
tileyü şah katığa kildi toğrı
tamām derya mengiz kaınap angsız
yavuk kildi ol edgüğe bu tengsiz
bakıp bağı tōşingexançer urdı
yarıp karnın revan ok şem öçürdi
köngülde rahmi yok celladı- kâfer
aning tig urdı şah bağıringa xançer
kim an tig çıktı Xusrav bağırdın kan
niteg kim yıldırım sıçrar bulutdan
adırdı aynı kündi ol nuxusit
özi çıktı yana tünlükdin ol it
melik hoş uykuda karnı yarıldı
közin açtı bağırdın ah kıldı
tōşek bağı kanındın boldı tufan
susap irninge yitti zaxmındın can
köngülde idi bu hoş uykusındın
oyatup suv tileyin birsü şirin
yana xatırda idi niçe tün bār
uyumaz irdi hiç bu mehriban yar
keremez oyğanıp mini munung tig
körüp angsız özin emgense bu big
hem ol yig kim bu sözni aymasam hiç
aning zar işin işitip köymesem hiç
öleyin körmesün tip bu vefādār
oyatmadı esirgep yarın ol yar
açılmış körsengen bir hoş gülistan
aning birle bizenmiş bolsa bustan
hava ğayet hoş irken nagehanda
bulıt urlasa kökrep ol zamanda
tolu yağdursa taş tig tigse tōkse
bağ içre hiç çiçek koymasa tōkse
oyanıp bağçı nagh uykusındın
çiçek körmese kalsa eyle miskin
ni aytur sen aning hali ni bolğay
çiçek yanglığ hem ol kağğuda bolğay

melik zaxmında köp kan akmakındın
balınglap nagehan oyğandı şirin
adın tünler kim ol baxtı bar irdi
oyatıp çeng ünin tınglarlar irdi
kopup otrup ıkegü hoş yanaşu
biri birin kuçup oynap yanaşu
kitür şerbet tiyü sākika buyrup
içer irdi şarabın kol kolğa urup
kılıp işret aning tig şahı-xurrem
bolup şerxoş yatur irdi uşol dem
felek kör kim bu kez ni zışt iş itti
melikning kanı şirinni oyattı
tüşinde hem bu korkuğ körmüş irdi
perişan boldı candın il köterdi
yağurğan açdı bakdı kim ölüp şah
yatur kanka batıp kıldı körüp ah
kiçe kün izder irdi ol tolun ay
körer timiş angar ğaddar ajun hay
yokalmış şah başı kalmış kuruğ tac
boyımınğ şehri bolmış barça tarrac
oğurlanmış güher genci bozulmuş
çerig kitmiş çerig başcısı ölmüş
ten ü canınga ol dem ot yakıldı
cihan üstünge ol sa'at yıkıldı
öküş zarı vü köp feryad kıldı
yangakın tırnakı zaxmurdı tildi
xarab kıldı ura yırtı yüzini
köyükdin päre kıldı öz özini
yayıp başdın saçın yolğa tüketti
diriğa yar tip köp nevha itti
tüzüp bu hal içinde irken ol hur
karıştırdı gülab u müşk ü kâfur
melikning kanğa bulğanmış vücudın
yudı ma verd ü kafur birle şirin
niteg kim kursalar şahlar kurağın
yaraştırdı çıkarğu tig yarağın
tüketip şah yarağın andın ol big
öz özining boym hem yudı antiğ
hem özining yarağın barça kıldı
köngülde idi kin vaktım yitildi
yana şirviye sakışlap köngüldin
manga cüflükke layık tiyü şirin
söz aytıp ıdtı eltir ten kim iy ay
xoş oltur kağğu yime kılma köp vay

niteg irse kiçür bir hafta kidin
alayın tiyü cüftlücke sini çın
sini Xusravdın artukrak tutayın
canım barınça könglünğni küteyin
biz iki bir köngül bolmışda kidin
bireyin ilginge gencler kilidin
niteg kim okıdı şirin bu hikayet
kakıdı esrú kahrı kildi ğayet
veli belgürtmedi kim bilmesün tip
takı düşmanlık artuk kılmasun tip
yana sözün bu perdede yaşurdı
cevab sözge birip bağrın bişürdi
şirviye anglamadın tiltağını
ışandı kirtü saknıp aldağını
uş andın song kamuğ esbabı yarın
ayak çanak kidim tonlarını şirin
il içre barça muhtaclarnı tirdi
melik canı üçün barçanı birdi

ŞİRİN XUSRAV ÜÇÜN YAS TUTĞANINING BEYANI KILUR

niteg kim subhi- sadık baş kötürdi
şirin başınğa yokalmaklık kitürdi
kaçıp zengidin ay mağrıbka kildi
subh rengi tişi tig açılı küldi
buyurdi kıldılar tábüt ol kün
kamuğ tabütını kaplap tüzdi altun
murassa kıldı yinçü la'ldin bin
töşedi bile saçdı eşheb ü kin
melikni ol tábüt içre yaturdı
takı ni kim kerek irdi bitürdi
yiti iklim şahları başlayı turdı
buyurdi bigler egninge kötürdi
revan meşhed taparu tiprediler
tábüt artınça şahlar yığladılar
kesip kollar kulaklarını uşol dem
kiyip kiyiz kesip saldı burun hem
uşatıp barbatını bu barid hem
kesip barmakların tişleyü bir dem
nikisa hem uşarıp ol zaman saz
kötermiş çeng yanglığ zarın āvāz
yana şavur közindin kan akıtıp
köngüldin sabr u can ārāmı kitip
büzürg ümid kesip barça umınçın

zarın yığlap ayur kim yığla şirin
kuruğ ten kalduk imdi can bardı
biz igde kalduk ol derman bardı
kanı şahlar şahı sultanı kanı
yiti iklim biglerining hanı kanı
kanı ol arslan öltürgüçi perviz
çetük ilginde öldi kaldı şebdiz
eger yol irse ol bu irse meydan
ni big ni kul ni Xusrav ni nuşrevān
açıp köp kullar köngüller başını
kisip saçlar saça köz kan yaşını
yana xatunlar ordasında şirin
yaraşturmuş kelinler yanglığ āvāzın
xıramlayı ıdıp saç arkasınga
kodup sürme közinge ilge kına
la'ldin koş asırğalar kulakda
tumağa dāne yinçüdin yang akda
sarınıp bir sarığ hulle başınğa
kidnıp al ton çiçek tig tün taşınğa
kubayıklı tamam esrük tig ol hur
yarur tábüt songınça balkıyu nur
tüzüp kirtekke kirür tig özini
körügli hayre kalur ay yuzini
köyer bolğay manga imdi tip ol yar
yürüp tabütı artınça xoş oynar
taşı oynar veli iç zarın ığlar
yürekin firkat otı birle dağlar
melik tábütı kim günbedge yitti
kigürdi içre ilge 'özr ayıttı
bilin bağladı karavaşlıkka şirin
ayıttı tursu bigler barça taştın
çıkardı ilni ışık bağladı berk
us andın aldı ilge xançerin terk
açıp şahning yarasın ol tolun ay
öpüp kıldı anıng tig ölgüge ray
niteg kim irdi şah zaxmı anıng tig
koyup bağı töşingexançer ol big
kirip tábütka şah üstinge tüşti
kuçaklap berk boynınğa yapuştı
şah endamın yana kan birle yudı
ikinçi kanka bulğaştı vücudı
uş andın bir katığ avaz kıldı
kim iştip taştın ünin xalk bildi
kim uş tin tinge can canka ulaştı

şükr tin emgeki can renci aştı
yaratğan yarlıkasun tutşu anı
kim ol bu yirde kılşa xoş du'arı
kim iy hak lutf kıl ol iki cannı
soyurğağıl ol iki mihrübänni
zihi şirin ü şirin ölmek andın
zihi can birmek ü can iltmek uş çın
munung tig vacib ol 'aşık kim ölse
cannı canka birip birge bolunsa
axır barça tişi mü bilmez irlik
tişi oldur kim andın kilmez irlik
telim xatun kim irdin artukı bar
yirin tapsa yüz irning işin işler
cihanda belgürüp bu şür u ğavğā
munung tig kıldı canlarını yağma
kopup kadğu tengizindin bulut hem
akıttı seyl tağdın tağka ol dem
yazdın katı yil isti bir angsız
havanı kıldı toprak tig bir angsız
uluğlar kim işitip bildiler raz
kamuğ zar yığlayu kötürdi āvāz
kim ahsent iy felek şābāş iy pir
kelinlerni küdegüğe bolay bir
eger mutrıb turuş vāzingı irse
'aceb köz mundın edgü yumkı körse
koyup anlarını yirge ığlayu zār
çıkıp günbed işikin bağladılar
kayıttılar tangırkap kadğu yiyü
biting bu sözni xatun özre tiyü
bitidiler bu şirindin adın bir
cihānnı hak yaratmışdın kidin bir
munung tig tangsuk iş hiç bolmışı yok
kişi üçün kişi hiç ölmüşı yok
kongül birme cihanka kim bu nākes
kişige hiç cuvanmerdlik kılınmaz
ni birgey irge axır ajun uşbu
kim anı almağay bir bir songı bu
birür bir lutf birle cannı ol öng
alur yüz kahr birle akıbet song
tılsımı sen yürürde ırte hem kiç
yıkıldın sindin andın hiç sen hiç
bu çenber kim irür bu şeh bağı
karatur sini yaşarmışça yağı
ni çenber içre pervaz itse bolur

ni bu çenber bozup hem kitse bolur
bu çenber bağı üzmeğin kiçeling
kişi açmadı biz kandın açalın
hem ol yig kim bu yol üstinde tursak
bu yir cevrinde toprakda otursak
özümüzge özümüz yığlasak zār
kim uş biz tig bize kim yığlayısar

XUSRAV MÜLKİ XARAB BOLMAKINING SEBEBİN BEYAN KILUR

munung tig aymış ol söz nazm kılğan
cihan edgü yamanın barça bilgen
kim ol şah mülki bolmakka perişān
sebeb ni ol men aytay sen uk iy can
resulumız nübüvvet aşikare
kılurda ol 'asırning xalkı ārā
gehi ay üstine ol xırka örte
gehi ay xırkasın ol iki yırtā
gehi ol katı taşka söyleyü rāz
gehi ol taştın iştip kurğu avaz
cihanka yaylıp anıng edgü atı
bolup meşhur ilge mu`cizātı
huzurı tatğuçı karınç birip
nesimi bilge baxşış genc birip
kamuğ illerge kıldı da'veti- 'ām
kiling 'arza kılunğ tip dini- islām
buyurdi tıgme şahlar atinga bir
bitingler name tiyü kıldı tedbir
habeşni tāze kıldı xat cemāli
'acemi tarttı kökke nokta xali
kalemdin müşk ü 'anberler saçıldı
burun Xusrav atınğa name kıldı
kalem kara kağıd özre yüridi
idim bir tip uşol demdem ayurdi
köngüldin bir idimge bitse kerek
idim sen sen tiyü kul bitse kerek

RESUL ALEYHİ'S-SELAM XUSRAVKA DA'VET KILIP NAME İDGENİ

bitip name başında tengri atı
kim ortakdın münezzeh pak zatı
idi kim uşbu 'alemnı yarattı

takı tünni karartıp kün yaruttı
kadim kim evveli matla'ı yok
uluğ kim axırının makta'ı yok
safa tınğa tasarruf yok hergiz
'akıl tapmaz dem urğu yol yā iz
eger ajunda zahid barını hak
yürür kükmi tamuğka soksa mutlak
yana dünyada ne yazuklı kim bar
eger uçmahka soksa kimden korkar
irür erklik anga 'illet sebep yok
yiter hükmi ni kim kılrsa 'aceb yok
sözi çini filge mengiz ayur hak
süleymanka karınçka işini bak
özünğni kul kılıp hakka şükr kıl
biliglig irseng antiğ birlikin kıl
tiling tıpret anıng birle bol bes
adınlardın umunçung bir yolu kes
ni da'va kim kılır bolsang aleh ol
ni ma'nāda tileseng padişah ol
anıng tig ok adın kudretli kādır
anga yok oxşaşığ antiğ takı bir
irür bir tengri yarı ortakı yok
hem andın özge bir tengri takı yok
cihanka erklig ol erking sining yok
yir ü kök ü cihan ü can anıng ok
sen iy aciz ni Xusrav at atandıng
bü atdın mu özünğni erkli sandıng
yaratılmış sen avval axır ölgüng
sakinma kim ulaşu tiri kalğung
ölümsüz bolsa şahlık bir sakış kıl
telimler tengri men tige yirdi bilgil
axır nemrud bu da'vadin ötrü
özin yinglip ok attı kökke utru
öküş bar adem oğlunda fuзуlluk
fuзуlluk kılma sen kıl imdi kulluk
özünğni körme öz körgende köz yok
hüner kör kim hüner körgenge söz yok
irür yir kök katında bir tiri tig
ırak ilin sakış kıl andın iy big
irür bu törtde biri ol tirining
yana bu bir tiri törtde birining
içinde munça yüz ming ademi bar
olardın sen biri sen angla zinhār
bakıp özünge munlarını sakış kıl

çakıngnı bil takı haddingça tiril
uluğ tengri katında xasşe ok bil
cihanxalkı ni bolğay hiç yok til
körer sen hiç ni irse bāki kalmaz
ajunda tutşu xanlık kılrsa bolmaz
tanukluk bir kim ajun tengrisi bar
bütüp ol tengrika bir tip kıl ikrār
kim ol tengri kişiler özre mutlak
yalavaç ıdtı mini tut sözüim hak
tapunma otka koy hak dinni tut
bu şer uçmahına kir otnı unut
tāvuslar tig bu bağda kıl temāşā
kirip pervane yanglığ köyme otka
mecūsiler minini top toluğ dud
kişi kim otka tapsa anı nemrud
xoş irmez otda kalsang muntig ok çın
müsülman bol müselle murtul otdın
bitildi name muntig xatm boldı
büküp peyğamber atın mühr kıldı
resul bir peykke söz tutturdı kim tur
revan bu nāmeni Xusravka yitgür
alıp peyk ol bitik Xusravka yitti
sözni tigürdi name 'arza ayıttı
niteg kim kördi ol peyğamber atın
kanı kaynakdı müdbir ğayretindin
aç kim başladı ilginde menşur
tamām afyon yimiş tig kaldı maxmūr
kakımkıdın içinge ot tüşti
yüreki öfke otınğa tutuştu
kuduz it tig közi kançıktı ol dem
süngi tig turdı tige bir kolı hem
xatı kördi açıp bir heybet engiz
muhammeddin angla kim anga kim perviz
koy ol bātıl töreng hak yolın tut tip
yalavaçka ışan tenğrige büt tip
anıng 'aklıng urdı şahlıkı yol
bu küstāhlıkka kim bolur tidi ol
mining tig şahka muntig sözler aysa
takı ayttım öze atın bitise
tiyü asru kakıdı öfkelendi
yaman kıldı özinge edgü sandı
ol öfkede bitikni pare kıldı
özin ol iş bile biçare kıldı
körüp big öfkesin kayra kayıttı

ni kim kördi yalavaçka ayıttı
du'a kıldı resul ilgin kötürdi
du'a birle anıng işin bitürdi
du'adin ol 'acem şahı yokaldı
takı artında kafir atı kaldı
peygamber mu'cizatının sebep şah
xarab boldı tini vü canınagah
xasım boldı felek şur itti baxtın
kılıç tartıp öz oğlu aldı taxtın
kopup angsızda kökdin bir taraki
sarayındın yıkıldı bir takı
timürdin diclede bar irdi köprü
anı sındurdi iltti seyl kötürü
semum isti hem angsız bir isig tiz
ni gülgun koydı axırda ni şebdiz
yana dikār uruşında çerigi
yangıldı öldi irenlerde yiği
yana bir ir yığaç ilde işikdin
kirip sindurdi öfkede yığaçın
ayıttı bil men ol pūlad men kim
bu xārluklar bile tacıngı sıdım
peygamber mu'cizatı ol zamanda
telim muntig tang iş kıldı cihanda
sen ol taşdın körgüllüglerge büter
körüp hak kudretinğa bütmediler
niçe kim din çırağında tütün yok
sokurğa ni çırağ ni yaxtu kün yok
zihi peygamberi kim padişahlar
boyun sunmasalar başları kiter
zihi heybet kim anıng korkuğındın
çekerler boynı birle il xaracın
zihi şah kim cihannı tutsa xulki
anga uysa ajunning bar xalkı
zihi bedri kim ol özi uyur uş
bu yir kök barça nurındın yarur uş
zihi sır bilgüçiler ara server
adınlar boy tig ol periler ara ser
zihi xulk u zihı 'adl ü zihı dad
kim otdın kılşa 'alem xalkın āzād

NİÇE SÖZ XATİMET KİTABDA AYTUR ÜSTĀD

tirig bolmuşça iy kutb anglağıl kim
tilekim bar sindin bir tilekim

kamuğdın bilseng eksük özünğni
adaklar asra yir kılısang yüzünğni
körer sen dürr tengiz astında kaldı
song asra kalmışındın başka kaldı
başınğ kalğay adak astında tursang
kesilgey baş başak tig baş kötürseng
mudāra kıl felek toxşunlukın bil
'ömr kıska irür himmet bedük kıl
kalemning közindin bu bağrım kanı
akıttım bitikde tapup bu kanı
kümüş tig bu ak yir öze tarıdım
munı ma biçigli tarığçı kanı
adın köp kıssalar yazılmış telim
olarınğ katında bu cevher sanı
olarınğ katında bu cevher sanı
kayu kim okısa muni bilgey ol
meger kim ol irning bar irse canı
eya sen kitabnı okığan kişi
tüketseng du'adin unutma mini
xatımnı za'if tip 'itab kılmangız
veli besa köngli bu sözlergenı
bitikçi biterde yangılsa kolı
okuğlı okurda ongarur anı
eger nerse tüşse kalem tuğyanı
okuğlı kiçürsün xata vü nokşānı
eya song kiligli du'a kıl anga
uğanım tilekingni birsün sanga
yarı birdi uğan tükettim bitip
idimge burunrak tükel ayıtıp
idim tevfiq birdi tamām kıldım uş
yadiğar miningdin sanga koydum uş
muhammed resulğa tümen ming selam
tigürgil ruhınğ miningdin ölem
takı tört işinğ selam durud
kesiksiz ulaşu bolsun vurud
altunboğa irdi ol sapkı atlığ
özi 'alim ü halim hem tili tatlığ
Iyara kildim hem anıng katınğa
kuli tip ayurlar anıngatınğa
kilip sikenderge tecrid üçün
alayın tip kâfirde mü'min öçün
bilesinde kildim niyyeti- ğazā
tükettim kitabnı uş anda yaza
mücahit murabıt niyyetim xalis

atayın tip özni kafirden alış
riya yok sum'a yok sözümde mecâz
hakikat sözüm bu bihakkı- hicaz
idim nusrat birse dik arslan bolur
arslan men tigenler me keslen bolur
velikin müyesser bolmadı hiç
biz takı kilgenin kolmaduk hiç
içimde niyyetim uğanım bilir
ilimdin kilirin kilmezin bilir
bu altınboğa big birle kıldım seforni
kırayın tip kıldım uşol keferni
uş anda koldısa 'aziz kadaşım
hem birge kiliben bolup yoldaşım
canımdan 'aziz ol kıldı xıtabını
aning atınğa yazdım ni bolsa küçün
cehd itip tükettim xatırı üçün
bu başdın ayakka kılıp men nazar
kiterdim xaşasın ma kıldım hazer
atanmış atağı ma kutlukça
hak anı kılusun dü cihanda xoca
kulungdın du'a uş 'ömr barınça
yavuzluk körmesün kün ay barınça
okısang unıtma du'adın mini
unutmasun idim rahmetin sini
bitidim kitabını xatasın bakıp
bu zahmet çekgenim bilgeysen okıp
atağım ma berke fakih tip ançak
özüm mü'min ü müslim me aslım kıpçak
minim birle kilgen tapup dünyalık
manga birdı yazmak okımak bilig
munung birle meşhur mısırdı özüm
fakih tip ayurlar iy iki közüm
altınboğa atlıg bir big katında
turur men mülâzım uş xıdmatında
bu xıdmatda irken bitidim bitik
sözümge xuld tapma bakğıl yitik
tapuğda yürügen yazar mu bu xat
niyyet ü ğazâka minip tün kün at
velikin uğanım ma birdi vüs'at
bitidim tükettim kör uşol sa`at
bu zaman fakihka rağbet kılmaz hiç
fakih tip kimse hurmet kılmaz hiç
bir niçe kafirler bir yirde bolsa

alarning birisi 'alimrek bolsa
biş altı kafir körse birinde 'ilm
nebi tip tapınurlar anga hakkı-'alim
yürür men tapuğda ni bolsa küçün
gehi tok bolur men gehi köp açın
kılurmen xalikka öküş hamd u şenâ
bir avuç toprakdın yarattı mana
gülefte altında özüm kizlenip
bu maxluk işikinde canım şişlenip
ilahi kurtarğıl bu işdin mini
hâlık u razık tip bilür men sini
rûzi kıl manga bir sehel sana'at
kim anıng birle bulsam dünyada kanâ`at
bu biş on kün içre rahim kıl manga
râzımını bilür sen sığındım sanga
sanga kim sığındı ziyan kılmadı
tilekin tilegen mahrûm kalmadı
rûzumnu asan kıl körgüzme tarlıg
bu maxlukka kulnı kılmağıl yarlıg
bitidim me yazdım bu bir kaç sözüm
du'adın unıtma iy iki közüm
niçe kim okısang du'a kılmanga
uğanım öküş rahmet kılusun sanga
közüngdin salmağıl bu suretde körtüp
sınağıl müşkiling bar irse sorup
bu matlab u gencler xarabda bolur
xarab yir daima 'ukabda bolur
şekerge nazar kıl kamaşka bakma
bu ahmak nadannıng sözine yakma
bu ahmak böri tig akıllar koy ol
bu böri koyunğa koyar mu hiç yol
ilahi xalas kıl munungdın mini
hazır u kadir tip bilür men sini
musannıfni unıtma kılğıl du'a
katib ü musannıf ma'a ma'à
tarih yiti yüz yıl sekese bişinde
safer ayınıng yigirmi bişinde
yol özre ni bolsa bitidim kitab
xatımını za'if tip kılmağıl 'itâb
kitabnıng songında bu bir kaç kelam
yazıp tezkire kıldım sanga ve's-selam

KÖHNƏLMİŞ SÖZLƏR LÜĞƏTİ

-A-

Abdal - **ərəb.** dərviş
Abinus - **fars.** bir cür ağac
acemi - **ərəb.** iranlı, İran ölkəsindən
gələn şəxs
açığ - **türk.** acı, pis, əzab, əziyyət, iztirab
adək - **türk.** 1.ayaq, 2.qədəh
ahsent- **ərəb.** əhsən, afərin
ajun (soğd) - dünya
akru - yavaş-yavaş
akrun - yavaş
al- 1.hiyələ, 2.qırmızı, al
anka - **ərəb.** Qaf dağında olduğuna
inanılan əfsanəvi quş
andağ- onun kimi
anuk - hazır
arığ- təmiz
a:s- kürkündən istifadə edilən bir heyvan
asığ- fayda
ases - **ərəb.** gecə gözetçisi
asığa - sırğa
asra - alt, aşağı, alt tərəf
asru - çox, artıq
astan - astana, qapı
aşa - aş yemək
aşlık - ərzaq, azuqə, yemək
aşnu - öncə, əvvəl
aşuk- özləmək, qəribsəmək
at - 1.ad. 2.at
ata - ad vermək, adlanmaq
atağ - sahil
atik- **ərəb.** köhnə, qədim
atlıq – 1.adlı. 2.atlı, süvari
ata - **ərəb.** bəxşiş vermək, əta etmək
avaze-halavet - şirin sözlər
avin - ovunmaq, təsəlli tapmaq
ay-, ayt- 1.ay, 2.demək, söyləmək
ayruk- ayrı
ayş- **ərəb.** eys-işrət
ayyan- **ərəb.** aciz, gücsüz, zəif
azık- ərzaq, azuqə, yemək
azla - az görmək, az hesab etmək
-B-
Bad - külək, yel
Badiyye - **ərəb.** çöl

Bağır - ürək
Bağlık - bağlı
Bahr- **ərəb.** dəniz
Bakır - mis
Balık - 1.balıq, 2.şəhər
Balkı - parlamaq, işildamaq,
nur saçmaq
Bar - 1.var. 2.getmək
Barça - bütün, daim
Başar - bələdçilik etmək
Başlıq - başçı, lider
Bavurçı - **fars.** aşpaz
Bay - varlı, zəngin
Bedük - böyük
Belgü - iz, əlamət, işarət
Belgülük - bəlli, açıq, bilinən
Belgür - ortaya çıxmaq, bəliirmək
Belingle - qorxmaq
Ber - vermək
Bile - ilə, birlikdə
Bile - itiləmək
Bilgüçi - bilən, bilici
Biliglig - bilikli
Biliş - dost, tanış
Birle - bax: bile
Biti - yazmaq
Bitig - kitab
Bitigçi - yazan, yazar, yazıçı
Bod - boy, bodluq-boylu
Bol - olmaq
Borlık - meyvə
Böri - qurd, canavar
Bul - tapmaq
Bulun - əsir, dustaq
Burğu - çalğı aləti, boru
Burun- 1.öncə, əvvəlcə, 2.burun
Büryan - **fars.** kabab
Buş - əsəbiləşmək, hirsələnmək
Bürt - toxunmaq
-C-
Cami - arğuvan - **fars.** şərab qədəhi
Cerahat - **ərəb.** irin,qan
Cüft - **fars.** cüt, qoşa
Çağrık - **fars.** şərab
Çak - 1.göyərçinlə xəbər göndərmək,
2.odlamaq, od vurmaq, 3.bağırmaq,
4.vurmaq

Çakır - mavi, göy
 Çalık- dəli-divanə
 Çeng - musiqi aləti
 Çerig - əsgər, qoşun
 Çetük - pişik
 Çığay - kasıb, fəqir
 Çingrağı - zınqrov
 Çıray - çöhrə, üz, sifət, yanaq
 Çigev - melodiya
 Çil - kəklik
 Çoğ - qor, köz
-D-
 Dağ - damğa, dağ
 Dağla - dağlamaq, dağ basmaq
 Dahulçı - nağaraçı, davulçu
 Dar - **ərəb.** ev
 Dehkan - **fars.** kəndxuda
 Dehr - dünya
 Destar - çalma, sarıq
 Deyr - **ərəb.** monastır
 Diriğa - **fars.** əfsus olsun, təəssüf olsun,
 heyf olsun
 Düd - **fars.** tüstü, duman
 Duzax - cəhənnəm
 Düldül - **ərəb.** Hz.Məhəmmədin
 Hz.Əliyə hədiyyə etdiyi atın adı
 Dürüd - dua
 Düşvar – çətin, müşkül
-E-
 Eder - yəhər
 Ederle - yəhərləmək
 Edgü - yaxşı
 Ediz - yüksək,ulu
 Elig - hökmdar
 Elt - göndərmək, yollamaq
 Em - dərman
 Emge - zəhmət, əziyyət çəkmək
 Eng - yanaq
 Erin - dodaq
 Erklig - güclü, qüvvətli
 Esen - sağ, salamat
 Esrü - sərxoş olmaq
 Esrük - sərxoş
 Eş - yoldaş, zövcə, həyat yoldaşı
 Eşik - qapı
 Eyer - yəhər

Evrül - çevrilmək, döndərilmək
 Evsün - efsun, sehr
 Eymen - çəkinmək, qorxmaq
-F-
 Fağfur - **fars.** Çin hökmdarına verilən
 ləqəb, ünvan
 Feriştə - **fars.** mələk
 Furtüğ - nur, işıq
 Fusün – **fars.** əfsun, sehr
-Ğ-
 Ğar - **ərəb.** hin, mağara
 Ğull - **ərəb.** zəncir
-G-
 Genc, gencine - xəzinə
 Gürz - döyüş aləti
-H-
 Hacat - **ərəb.** ehtiyac
 Hamiyyət - **ərəb.** fəzilət
 Harem - **ərəb.** hər kəsin girə bilməyəcəyi
 yer, hərəm
 Harir - **ərəb.** ipək
 Hazar - süll, bariş
 Hazin - **ərəb.** həzin, hüznü
 Hela - **ərəb.** boş yer
 Helile - **fars.** bitki adı
 Herif - **ərəb.** dost, yoldaş
 Hezar - **fars.** min
 Hezimet - **ərəb.** məğlubiyyət
 Hisar - **ərəb.** hasar, divar
 Hülle - **ərəb.** cənnətdə geyilən libas,
 paltar
 Huy - **fars.** xasiyyət, təbiət
 Hücet - sənət
-X-
 Xalef - **ərəb.** xələf, sonradan gələn,
 davamçı
 Xalxal - **ərəb.** ayaq biləyinə taxılan,
 halqa, zəncir
 Xara - **fars.** zərxcara, bir növ parça
 Xaridar - **fars.** alıcı
 Xarvar - **fars.** eşşək yükü
 Haşım - **ərəb.** düşmənçilik
 Xatem - **ərəb.** möhür
 Xavf - **ərəb.** xof, xoflanmaq, qorxu
 Xazra - **ərəb.** yaşıl
 Xeyme - **ərəb.** çadır, odun

Xod - özü, öz
 Xon - **fars.** aş
 Xor - xor, dəyərsiz, xor görmək
 Xub – **fars.** yaxşı gözəl
-I-
 İçğın - (ıçkın-) izn vermək
 İd - göndərmək
 İğla - ağılamaq
 İnağ - əmin, güvənli
 İnçikla - ağılamaq, inləmək
 Ingra - ağılamaq
 İvuk - bir cür maral
 İyş - **ərəb.** eys, əylənmə, eys-ışrət
 İravçı – türküçü, oxuyan
 İrğa - sallamaq, yelləmək, yırgalamaq
 İrğal - çarx, yelləncək
-İ-
 İdi - allah
 İdiş - qab, çanaq
 İğ - xəstəlik
 İgle - xəstələnmək
 İglig - xəstəlik
 İxtiyar - yaşlı, qoca
 İl - bağlamaq
 İn - 1.hin, yuva, mağara. 2.enmək
 İni - kiçik qardaş
 İrik - sıxılmaq, usanmaq
 İrkil - toplanmaq, bir yerə yığılmaq
 İşen - güvənmək, etibar etmək
 İtlen - qeyb olmaq, yox olmaq, itmək
 İtmək - əppək, çörək
 İzde - axtarmaq, izləmək
-K-
 Kabe`teyn - **ərəb.** Kəbə və Qüdsdəki Məscidi-aksa
 Kaç - 1.neçə, nə qədər. 2.qaçmaq
 Kafur - kafur ağacından əldə edilən ağ maddə
 Kaki - qəzəblənmək, öfkələnmək
 Kamuğ - hamı, bütün
 Kan - 1.mədən, 2.qan, 3.doymaq, qane olmaq
 kanda - harada, haraya
 Kandur - doyurmaq
 kapuğ - qapı
 karak - göz bəbəyi

karakçı - götürəçi, qaravul
 karar - 1.qərar. 2.qaralmaq
 karı - 1.yaşlı. 2.yaşlanmaq, qocalmaq
 karınçka - qarışqa
 karındaş - qardaş
 kasan – atın sidiyə getməsi
 katığ - qatı, bərk, möhkəm
 kav – qov, çaxmaq daşı
 kayra - geri, arxa, tərs yön
 kayu - nə, hansı
 ked - 1.çox, artıq. 2.geymək
 kedik - keyik
 keltür - gətirmək
 kendü - öz
 kengeş - məsləhət almaq, ağıl almaq, gənəşmək
 kertü - gerçək, doğru, həqiqət
 kez- 1.dəfə. 2.gəzmək
 kıkırt - bağırtmaq, çığırtmaq
 kıl - 1. Qıl, tük, saç. 2.etmək, yapmaq
 kılıklı - qılıqbaz, mehriban, səmimi
 kılınç - davranış, rəftar, hərəkət
 kın - işkəncə, əziyyət
 kına - əziyyət, əzab vermək
 kır - 1.qırmaq. 2.çöl
 kırağı - qırov
 kırık - sahil, qıraq, kənar
 kırkın, kırnak - cariyyə
 kızıl - qırmızı
 kile - gilə (ölçü vahidi)
 kis - samur
 kiş – qurşaq, qın
 kişen - pranqa, buxov, kiriş, köstək
 kivür - girdirmək, dürtmək, soxmaq
 kiyiz - keçə
 kol - 1.listəmək. 2.qol (bədən üzvü)
 kongrağı - zınqrov
 korığ - qoruq, kiçik meşə, tala
 koş - qoşa, cüt
 koy - qoyun
 kölük - yük heyvanı
 köni - doğru, əsl
 köp - çox
 koru - bir çalğı aləti
 köy - yanmaq
 kulan - çöl eşşəyi

kulun - at balası
kut - bəxt, səadət
kuyaş - günəş
küdegü - kürəkən, damad, giyöv
küng - cariyə
kür - cəsur, igid
küşə - istəmək, arzu etmək, razı etmək
küz - payız

-L-

La`l - qiymətli daş, ləl
Lu`bet - oyuncak

-M-

Ma`a - ilə, birlikdə
Maxmur - sərməst, kefli, içkidən
sərsəmləmiş, sərməst olmuş
Mehar - **fars.** dəvənin burnuna keçirilən
halqa
Mengü - əbədi, daim
Mevzun - ölçülmüş
Muğ, muğan - Zərdüşt dininə etiqad
göstərən şəxs
Muhal - imkansız
Mung - sıxıntı, əzab
Murğ - quş
Mutrib - musiqiçi
Müsel - zəncir kimi bir-birinə bağlı
Müstəceb - müsbət, qəbul edilən
Müstəhak - haqqı olan

-N-

Naxcir - dağ keçisi
Nar - 1.nar. 2.od, atəş
Nay - ney, tütək
Nebat - bitki
Nebi - peyğəmbər
Nedim - müsahib, həmsöhbət
Nəlük - nə üçün, necə
Neng - şey
Nerse - əşya, şey
Neteg - necə, nə üçün
Neva - **fars.** nəğmə, ahəng
Nik - xoş, yaxşı, gözəl
Nil - **ərəb.** mavi
Nuşin - **fars.** dadlı, xoş
Nübuvvət - peyğəmbərlik

-O-

Okı - 1.çağırmaq. 2.kitab və s. oxumaq

Oltur - oturmaq
Ong - sağ tərəf
Orun - yer
Osəl - səhlənkər
Otaçı - həkim, doktor
Otağ - çadır

-Ö-

Öç - 1.(od üçün) sönmək. 2.öc, intiqam,
qisas
Ödük - bataqlıq
Ög - 1.ağıl. 2.öymək
Ökünc - peşmanlıq
Ör - yüksəlmək
Ös - böyümək
Ötüg - rica, xahiş
Ötün - xahiş, rica etmək

-P-

Pend - nəsihət
Peyk - xəbərçi
Pir- yaşlı, qoca
Pistan - məmə
Pölür - kristal

-R-

Ravza - bağ, bağça
Rind - dünya işlərinə önəm verməyən,
dərviş, türki dünya
Rusta - kənd
Ruzgar - **fars.** 1.zaman. 2.külək, meh

-S,Ş-

Saba - badi - səba, səhər küləyi
Sağır - kar
Sağrak - qədəh
Sağru - ölçək
Sakak - çənə
Sakar - **ərəb.** cəhənnəm
Sakçı - gözətçi
Sakın - düşünmək, fikirləşmək, sanmaq
Sakış - say, hesab
Saraq - saralmaq
Sası - qoxmaq, xarab olmaq
Savsə - susamaq
Saye - kölgə
Sayra - quş ötməyi
Sayrı - xəstə
Sehl - asan, yüngül
Semen - yasəmən

Setre - bir cür geyim
 Sı - sındırmaq, qırmaq
 Sığır - mal
 Sığun - dağ keçisi
 Sıngar - tərəfə
 Sırça - şüşə
 Sim - **fars.** gümüş
 Simab - civə
 Sipahi - süvari, əsgər
 Sifizə - dava-dalaş
 Sokur - kor
 Soyurğa - hədiyyə etmək
 Sökəl - xəstə
 Sözlə - söyləmək
 Sum - **ərəb.** dilsiz, lal (sum kimi olub)
 Sunkur - şahin
 Sü - əsgər, qoşun
 Süçüg - şirin, dadlı
 Süsün - içki
 Şahbaz - **fars.** şahin cinsindən bir quş
 Şebəh - **fars.** bənzəmə, şəbih mərasimi
 Şəbxun - **fars.** gecə basqını
 Şehriyar - **fars.** hökmdar
 Şeş - həll etmək
 Şir - 1.şir. 2.süd
 Şum - uğursuz
-T-
 Tabak - boşqab, tabaq
 Tağayyur - **ərəb.** dəyişmə
 Tal - yormağ
 Talpı - hücum etmək
 Tamuğ - cəhənnəm
 Tanuk - şahid
 Tangırka - heyrət etmək
 Tangla - heyrət etmək
 Tangsuk - möhtəşəm
 Tap - 1. tapmaq. 2. sitayiş, etiqad etmək
 Tapa - doğru, sarı
 Taparu - doğru
 Tapla - məmnun olmaq
 Tapuğ - dini xidmət
 Tapuğçı - din xidmətçisi
 Tapun - bütə sitayiş etmək
 Tar - 1.dar. 2.tarmar etmək, dağıtmaq
 Tarıqçı - cütçü, əkinçi
 Tarlağ - tarla

Taş - 1.daş. 2.dış, çöl,bayır
 Taşra - çöl, kənar
 Tatğavul - xidmətçi
 Tatıqsız - dadsız
 Tavar - mal, mülk, davar
 Tegme - hər, hər biri
 Tegre - çevrə, dövrə, ətraf
 Telim - çox
 Tena`um - bolluq içərisində olmaq
 Tennur - təndir
 Terkin - tez, sürətli
 Tesbih - allahın adını zikr etmə
 Tezgin - gəzişmək, dolanmaq
 Tıd - əngəl olmaq, mane olmaq
 Tıltağ - bəhanə
 Tın - nəfəs, ruh
 Tıngla - dinləmək
 Tıy - mane olmaq
 Tir - **fars.** ox
 Tırgür - canlandırmaq
 Tırlıq - dirilik, həyat, yaşam
 Tişe - tişə, balta
 Tizgin - dizgin, cilov, yüyən
 Tiz - **fars.** tez, cəld
 Toxsun - pis
 Toyğun - şahin quşu
 Toynak - dırnaq
 Tölen - sakitləşmək
 Törtegü - dördü birdən
 Tımşuk - dimdik
 Tunka - ibadət etmək
 Tuzak - tələ
 Tükel - bütün,
 Tün - gecə
 Tünlük - pencərə
 Tüt - tüstüləmək
 Tütün - duman, tüstü
-U-
 u - bacarmaq, malik olmaq
 uçğun - azad etmək, sərbəst buraxmaq
 uçğun - şam işığı
 uçmah - cənnət
 udı - uyumaq, yuxulamaq
 uğan - allah
 uk - anlamaq
 ukuşluğ - bilikli

ul - ayaq dabanı
 ulaş - 1.daima, sürəkli, 2.sözü sözə
 bağlamaq, yetişmək
 ulğay - böyümək
 uluğ - böyük,ulu
 uman - ummaq
 umanç, umunç - ümidvar, ümidli
 ur - vur
 urla - ulamaq, şivən etmək, fəğan etmək
 urluğ - toxum
 uruğ - soy, nəsil
 uruqsuz - nəsilsiz
 us - ağıl
 üstürlab - bir cür səma cismlərini ölçmə
 aləti
 utru - qarşı tərəf
 uyal - utanmaq
 uyatsız - utanmaz
 uz - uzaq
-Ü-
 Üdür - seçmək, ayırmaq
 Üküş - çox, xeyli
 Üleş - paylaş
 Ülüş - pay
 Ün - səs
 Ünde - çağırmaq, səsləmək
 Üskinte - yanında, nəzdində
-V-
 Vuslat - qovuşma
-Y-
 Ya - yay
 Yağan - fil
 Yağı - düşməni
 Yağu - yaxınlaşmaq
 Yalavaç - peyğəmbər
 Yalın - 1.yanmaq. 2.parlamaq. 3.çılpaq
 Yanglığ - kimi, tək
 Yangsa - boşboğazlıq etmək, deyingən
 olmaq
 Yap - etmək
 Yapağı - keçə
 Yaraqlıq - faydalı, yararlı
 Yaraş - yaraşmaq, anlaşımaq
 Yaratıq - məxluq
 Yarlıka - əmr etmək, fərman vermək
 Yarmak - pul

Yaru - parlamaq
 Yaruk - işıq, parlaqlıq
 Yasman - qədəh
 Yaş - 1.göz yaşı. 2.ömür, yaş. 3.gənc,
 cavan
 Yaşar - cücərmək
 Yaşın - şimşək
 Yaşur - gizləmək
 Yaşrun - gizli
 Yave - yava, boş söz
 Yavlak - çox
 Yavu, yavun - yaxınlaşmaq
 Yavuk - yaxın
 Yavuzluk - pislik
 Yazı - çöl
 Yazuk - xəta, günah
 Yazukluğ - günahkar
 Yeg - yaxşı
 Yeng - paltar, libas
 Yeser - **ərəb. ip**
 Yıdıq - qoxu, iy
 Yığla - ağıla
 Yıl - dözmək, dayana bilmək, tab
 götürmək
 Yıpar - müşk- ənbər
 Yırla - mahnı oxumaq, bayatı çəkmək
 Yip - ip
 Yinçke - incə
 Yokat - yox etmək
 Yoluk - qarşılaşmaq
 Yor - yozmaq
 Yorit - (at)qoşdurmaq
 Yula - atəş
 Yulduzçı - ulduz falı ilə məşğul olan
 Yükün - təzim etmək, baş əymək, sitayiş
 etmək
 Yüklüq - yüklü, hamilə
-Z-
 Zağ - qarğa
 Zəbun - gücsüz, qüvvəsiz
 Zehi - **fars. nə gözəl, yaxşı**
 Zişt - çirkin
 Zünnar - keşişlərin belinə bağladığı
 qurşaq

MÜNDƏRİCAT

1. Nizami Gəncəvi “Xosrov və Şirin”inin türkcəyə ilk tərcüməsi (ön söz) 3
2. Mətnin transkripsiyası 10
3. Köhnəlmiş sözlər lüğəti 121

AMEA NAXÇIVAN BÖLMƏSİ
İNCƏSƏNƏT, DİL VƏ ƏDƏBİYYAT
İNSTITUTU

QÜTB XARƏZMİ

XOSROV VƏ ŞİRİN

Çapa imzalanmış 27.02.2024.
Formatı 64X90 1/16. “Tayms” qarnituru.
Ofset çap üsulu. Ofset kağızı. Həcmi 8 ç.v.
Sifariş № 50. Tiraj 80 nüsxə.

Naxçıvan şəhəri, Təbriz küçəsi, 14.